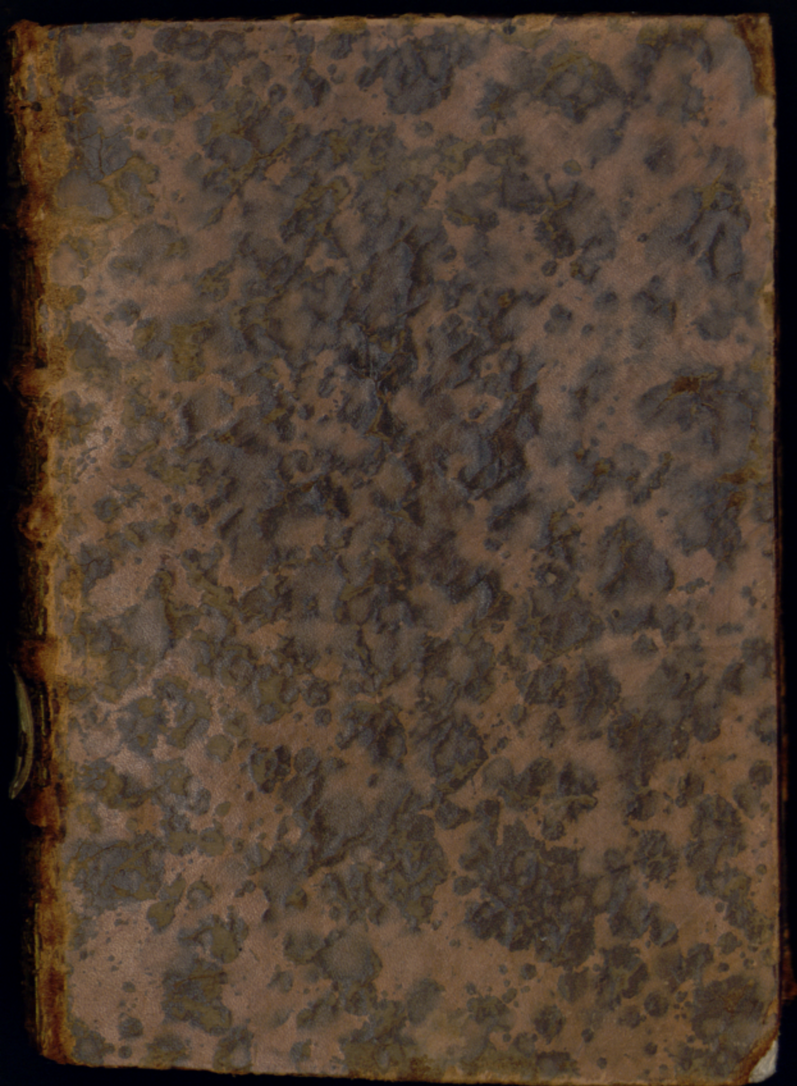
P. REGINA
SPEC.
FIN. RET.

~~D~~

D

1824

Speculū finalis retributionis nouiter emēdatum: ac suburbiis sancti Germani de pratis impressum incipit feliciter.

Prologus

Veterū probitates quosdā etiam in sacris codici
bus inscriptos varie effecerūt v̄tutes cōmenda
biles q̄ꝙ ad falsa deuius error adduxerit plurimos
virtutis tantū nomē habētes bonorū: tamē exempla
insequi licet. Quosdā enim ornat sincera fides ac ho
spitalitatis amor. Abraham quippe primus suo tē-
pore deum coluit patriā propter deum dereliquit ad
vitandū fratris sui scādalū iuri suo cessit: angelos ho
spites suscepit: filium imolare disposuit. et sic in ten-
tatione inuictus est fidelis. Alios vero insignes fecit
preclare vite mūdicia vt patet in ioseph qui zelum co
lendo dei sue angustie tēpore custodiuit mandatū: et
in tantū sublimat᷑ honorē vt fieret dn̄s egipti. Quod
si de sua misericordia cōsecutus est sedem regni in se
cula. Preter hos alij amore legis multa perpessi si-
bi nomē eternū vendicarūt. Alij rēpublicā bene regē
tes charitatē quidem non deserētes: plus insistentes
operibus corde puro deo vero famulantes. Alij arte
et industria viuētes bonam: ex suis operibus famam
per vniuersum mundū indeferētes: quorū nomina et
numerū hic inserere ꝓpter eoꝝ multitudinē preter-
mitto. Memini etiā legisse philozophantiū quosdā:
vt litterarū studio scire amantes liberius vacarent
vrbiū frequentiā reliquisse vbi multe sunt oculorum
auriumq; illecebre ne per seculi luxum et rerum tem
poralium nimiam abundantiam animi fortitudo
molesceret et ne mundi huius impudicia stuprare-
tur. Inde pictagorici consortium huius seculi neq̄
deserentes in desertis habitant locis. Etiam platoni
ci et stoici in templorum porticibus versabantur: vt
honestioris habitaculi sanctitate cōmoniti: nil aliud
q̄ de virtutibus cogitarēt. Quod vt de ceteris tacue
rim optime fecisse videtur egregius sacre theologie

a iii

doctor magister Petrus reginaldeti ordinis fratrū
minorū cuius mentem diuina sapientia ita fecūdasse
arbitor mirabili: ac ineffabili modo inebriasse: vt ni-
chil terrenū nichilqꝫ mundanū cor eius alliceret: sed
toto mẽtis sue conatu intuitu et affectu futurā operū
bonorū: malorūue retributionẽ contẽplaretur. de qua
in simbolo Athanasius ait. Qui bona egerūt ibunt
in vitā eternā. Qui vero mala in ignẽ eternuꝫ. Unde
et tanqꝫ de huiusmodi nō ignarus libellum hunc quẽ
si ceteris placet. Speculum finalis retributiōis ap-
pello. nō sine magno labore magnaqꝫ diligẽtia com
posuit stilo grato et fecundo: celsaqꝫ sententia atqꝫ or
dine decentissimo ad finem vsqꝫ perducendo. Cuius
vtilitatem frequẽtissime cogitās ego frater Guiller-
mus totani sacri ordinis fratrū predicatorū humilis
doctor et lector insignis ecclesie primatis galliarum
sancti Johānis Lu. memor prioris charitatis patrū
nostrorū dominici: scilicet sanctissimi patriarche no-
stri viri vtiqꝫ apostolici ac gloriosissimi confessoris
Francisci seraphici sacri ordinis minorū fundatoris
egregij qui adhuc mortales virgine sacratissima dei
matre procurante coram deo et christo iesu mirabili-
ter corpore affectu et effectu conuenerūt in vnum cha
ritatis amplexibus post visionẽ mirabilem seinuicẽ
osculantes et dicẽtes: quia simul pergemus ad idem
conabimur: nostri quoqꝫ veri pariter successores. Tā
tum ego ac tam vtile opus ad gloriam prefati sacri
ordinis minorum in lucem omnibus prebere volens
quo salus plurium valeat procurari ex exemplari nō
modicū viciato studui quoad potui verum exẽplar
conficere de minus bene correctis veniam petẽs cum
orationū suffragiis. de hiis vero que sana vtilia et nō
in aliquo viciata aut incorrecta legentes reperirent

gratias deo et laudes actori huius referre laborent. Quia deus testepˢ.lxi. Reddet vnicuiqꝫ iuxta opera sua. Expediens et vtile valde videtur dicere aliqd de gaudiis paradisi ꝛ de penis inferni scdm q intelligere valemus de his duobus ex sacra scriptura et dictis sanctorũ et doctorũ. Utile inqͣ propter tria: videlicet Propter cõcupiscentiam fugiendam. Propter penitẽtiam peragendam. Et propter vitã iustã conseruãdam. Dies em̃ mali sunt simo videntur nũc hĳ dies esse. de quibꝰ ait christus. Abundabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ. Math. xxiiij. Quapropter sicut mater ostẽdit filio pomũ vt ad eam veniat: et rex patibulum homini ne furtum faciat et rector scholarium virgas discipulo vt lectionẽ adiscat. Sic dñs iesus tãqͣ mater nobis insinuauit multa de gaudiis paradisi: vt illum sequamur et multa de penis inferni vt peccatũ caueamus. Et virgas quibus in perpetuum punientur damnati vt bene agere discamus. Primo igitur dicẽdum est de penis inferni. Secũdo de gaudiis paradisi Juxta pˢ. Trãsiuimus per ignem et aquam et eduxit nos in refrigeriũ. Thema igitur sit istud.

Conuertantur in infernum omnes gentes que obliuiscuntur deum. Psalmo ix. Consideremus igitur charissimi et attendamus diligenter quot et quanti dolores sunt in inferno sic et a peccatis nostris resiliemus et: si non amore dei saltem penarũ timore: quia timor expellit peccatum. Ecclesiasti. i. Unde in libro de oculo morali. Hic aspectus: scilicet penarum inferni vtilis est et vt culpa vitetur: et vt pena presẽs facilis reputetur. Unde dicit Jsidorus li. soliloquiorũ Prepone tibi aduersus carnis ardores

futuri supplicij ignes. Memoria ardoris gehēne ardorem extinguit luxurie Uidemus quando digit⁹ est adustus applicatus ad ignē vt minor calor possit extrahi per maiorem calorem sic et peccator inflammatus igne peccati si per considerationem applicet se igni infernali minor calor extrahi poterit a maiore Eccle. vij. Memorare nouissima tua et in eternum nō peccabis. Facit secūdo vt pena pñs facilis reputetur Unde dicebat Bern. Uigilias times et ieiunia manuumque labores sed hec leuia sunt flammas perpetuas meditanti. Narrat beda in gestis anglorum quod tempore constantini minoris imperatoris quidam pater familias cū decessisset i anglia eius anima eterni iudicis ante tribunal est adducta vbi tandem obtinuit dei genitricis intercessionibus vt prius inspectis penis infernalibus post hec rediret ad corpus reuixit igitur qui erat mortuus et enaratis de penis inferni mirabilibus et rebus suis erogatis pauperib⁹ profectus est ad quandam insulam vt lingua simul et opere ostenderet quāta tormenta vidisset. Et i maxima hyeme se mergebat in flumē. Et cum eū sup hoc amici arguerēt et noti. respondit. Sinite me. nā maiora vidi etc. Sunt enī ibi tot et tante miserie quod si eas homo cognosceret per aliquam experientiam nullam posset in hoc mundo cogitare miseriam quā non potius sustineret quam illas penas sufferre vellet. Dicam⁹ igitur hic de tribus.

¶ Primo de loco infernali et eius qualitate
Secūdo de dānatorū pena corpali et ei⁹ multiplicitate
Tertio de pena spirituali et eius varietate.

PRimo igitur videndum est de loco infernali et eius qualitate. Unde dicit Richardus et tenēt quasi omnes doctores quod infernus est in medio terre

quia iste locus est remotissimus a celo quia centrum summe distat a circunferentia Nam sicut deus ordinat corpora in suis locis graviora sub levibus ponendo secundum exigentiam suorum naturalium pōderum. Sic ordinat creaturas rationales in locis secundum exigentiam suorum amoruꝫ et ponderū. qꝛ sm Aug. pōdus meū amor meus Et ideo sicut electi sunt in celo qꝛ in suo amore celestia terrenis preposuerunt. ita reprobi per divinam iusticiam sunt ⁊ erunt in loco infimo quia in suo amore infima et terrena superioribus ⁊ celestibus preposuerūt. Hec ille Ex quo patet vbi sit infernus qui scd̄m astronomos ⁊ speras mensurantes distat a sup̄ficie terre per duo milia. cc. quinquaginta miliaria. quia est in medio diametri. Est igit̄ infernus velut fossa sive carcer in medio terre terra ipsa circunquaꝙ conclusus. Sed qualis est ille carcer Dico qꝛ scd̄m doctores sctōs ibi sūt quattuor elementa scꝫ ignis in suo supremo calore inclusus vt in clibano qui vndiqꝫ esset firmiter clausus.
Item est ibi aqua in suo summo frigore.
Similiter aer et terra in fetore maximo. Vn̄ et magnificentia regalis reqrit qꝛ nō solum habeat rex palacia propter bonos sed etiam carceres propter malos. Rex autez glorie qui magnificatur est super oēs reges terre cur non haberet carcerē sicut habet palacium Unde Au. in libro de triplici habitaculo. Tria sunt sub omnipotentis manu habitacula summū medium ⁊ ymum. Quoꝝ summū regnum dei vel regnū celorū dicitur. ymū vocat̄ infernus medium p̄ns mūdus vel orbis terraruꝫ appellatur quorum extrema omnino invicē sibi sunt cōtraria ⁊ nulla societate cōiuncta Que em̄ societas pōt esse lucis ad tenebras ⁊ christi ad belial. ij. Cor. vi. Medium aūt nonnullas

habet silitudines ad extrema. Unde lucē hȝ et tene-
bras frigus ad calorē/dolorē/et sanitatē/leticiā ⁊ me
rorē odiū ⁊ amorē: bonos et malos iustos et iniustos
regnū et subiectionē famē et sacietatē mortē/et vitaȝ
et hmōi innumera quorū oīm pars vna imaginē ha-
bet regni dei pars altera inferni. Commixtio enī ma
lorum simul et bonorum in hoc mundo est In regno
autem dei nulli mali: sed omnes boni et in iferno nul
li boni sed omnes mali vterqȝ locus ex medio supple
tur. hominum enim huius mundi alij eleuantur ad
celum: alij trahuntur ad infernum. Similes quippe
similibus coniunguntur. Bona autem regni celestis
dicere aut cogitare vel intelligere vt sunt nullus po-
test carne vestitus multo maiora sunt et meliora q̄ vt
cogitenť aut intelligāť a nobis. Unde. i. Cor. ii. scri
ptum est ꝙ oculus non vidit nec auris audiuit nec in
cor hominis ascendit q̄ preparauit deus diligētibus
se mala autē inferni dicere aut cogitare vt sunt nemo
pōt. peiora sunt quippe valde q̄ cogitētur. Hec Au.
Unde ysa. xxx. c. Preparata est ab heri tophet a re-
ge p̄parata ꝓfunda et dilatata nutrimenta eiꝰ ignis
et ligna multa flatus dn̄i sicut torrens sulphuris suc-
cendēs eā preparata est ab heri. i. ab initio sicut iudi
ces semꝑ habent patibulū in terra ad reos puniēdos
tophet. i. vallis gehēnalis a rege oīpotenti qui solꝰ
potest facere quicq̄d vult. profunda vt nullus possit
exire: dilatata vt oēs possit capere. iuxta hoc locꝰ iste
pluribus nominibus appellatur. Primo dicif infer
nus ab īfero dictus: q̄ȝ anime in peccato mortali mo
rientium ante diē iudicij et post anime cum corpori-
bus ibi inferuntur ad eternaliter patienduȝ Job. vij
Qui descendet ad infernū non ascendet nec reuerte
tur vltra ad domū suam. Dicitur secundo tartarus

.i. scdm papiã turbatus qr ibi erit magna tribulatio et magna afflictio sicut infra dicetur. Dicitur tertio auernus quasi sine vere. i. temperie quia pene nõ sũt ibi temperate sed nimiũ excessiue. Quarto dicit acheron ab a quod est sine et cheron gaudium quasi sine gaudio. Aliisqz noibus appellatur de quibus ptranseo. Sunt enim hec noia scilicet sti x. flegeton. lethes cocchitus que a quibusdam dicuntur fluuij infernales Patet igitur quis locus sit infernalis habitatio et qualis sed adhuc magis patebit in sequentibus.

SEcũdo videndũ ẽ de dãnatorũ pena corporali et eius multiplicitate Licet eñi sint valde plures pene. Decẽ tamẽ intẽdo ad pñs declarare. Quarum

Prima est ignis ardentissimi
Secunda est frigoris acutissimi
Tertia magnus clamor doloris absqz cessatione
Quarta inferni fumus absqz euacuatione
Quinta odor fetidus et multum horribilis
Sexta visio demonum valde terribilis
Septima fames crudeliter affligens
Octaua sitis similiter configens.
Nona verecundia et confusio
Decima in tactu maxima afflictio

¶ De prima pena

PRima igit pena est ignis ardentissimi. Mathei xxv. Ite maledicti in ignem eternum Ignis autem iste differt ab igne huius mũdi in quattuor Primo in acerbitate. Unde secundum beatum augustinum. Ignis iste sensibilis ita se habet ad ignem gehennalem sicut ignis depictus ad ignem verum Cõsidera igit quãta sit differentia in ardore inter ignẽ

pictum et ignem verum et consequenter considera si
potest pati ardorem ignis infernalis qui tantum ex-
cedit ardorem ignis huius. O quantam passionem
sustineres si per horam stares siue teneres digitum
tuum in igne et maiorem si totam manum et adhuc
maiorem si totum brachium & adhuc multo maiorẽ
si totum corpus. Quantus igitur erit ardor ignis
gehennalis Credo ꝙ nec aliquis viuens cogitare aut
dicere sufficiat. ysa. xxxiij. Quis ex vobis poterit ha
bitare cum igne deuorante. Item in ps. In ignẽ deij
cies eos. Item pones eos vt clibanum ignis & deuora
bit eos ignis sicut ferrũ ĩ fornace fit ignis p totũ ignẽ
igitur scriptura sacra acumen doloris innuit. Sed
quia magnitudinẽ pene eterne exprimere scriptura
non potest: nisi exemplificando de rebus temporali
bus et ignis penetralius et acrius est elementum ma
gisq acutum ceteris elementis. Ideo ipsa q̄tum po
test acerbitatem pene inferni innuit sepius vocando
illius pene acerrimum dolorem penam ignis minus
2 tamen dicens et plus significans Scd̃o differt ignis
inferni a nostro in duratione quia noster potest extin
gui ille aũt non Isaye vltimo. Ignis eorum nõ extin
guetur. Item Deutro. xxxij. ignis succẽsus est in fu
rore meo et ardebit vsq ad ĩferni nouissima. i. q̄diu
paradisus et infernus durabit scilicet in perpetuum
O ardor intermiabilis deuorabitq terram cum ger
mine suo id est terrenorum amatores et montium fun
damenta. id est superbos & honores ambientes com
buret id est totaliter vret. Iste ignis non continuat
lignis aut alia materia sed dei voluntate Ille locus
inferni tali igne repletus est qui nunq̄ extinguetur
3 sic ꝙ totũ mare ĩ eo poneretur non ex hoc extingue
retur. Tertio differt iste ignis perpetuꝰ a nostro igne

in lucē. nam iste ignis mundialis in se lucez includit sed ignis inferni q̄uis sit abundans in ardore tamē secundum ordinem diuine iustitie caret luce. Uidebunt tamen damnati seinuicem non vt inde consolētur sed vt magis torqueantur. Unde Grego. Quāuis illis scilicet damnatis ignis ad consolationem non luceat tamen ad aliquid vt scilicz magis torqueantur lucet. Eos quippe quos reprobi tunc inordinate diligunt secum tunc in tormentis videbunt vt penam proprie punitionis exaggeret carnalis cognitio auctori preposita pariante oculos vitione damnata. Unde et Isidorus. Ignis gehenne lucebit miseris ad miserie augmentum vt videant vnde doleant non ad consolationem vt videant vnde gaudeant videbunt etiam demones vt dicetur infra. Item dominus Bonauentura. libro quarto di. l. conclusione prima. ij. arti. ait Ignis est in triplici differentia Est enim ignis purus vt est in propria materia. Et ignis incorporatus vt est in materia aliena vt in terra vel aere ꝛ ignis non tantuz incorporatus sed etiam permixtus vt sit sulphureus ꝛ fumosus. Primus est lux ꝛ pure lucet et habundanter. Secundus est ignis carbo et flamma hic etiam lucet ꝛ tenebram expellit Tertius est ignis fumosus ꝛ talis ē tenebrosus ꝛ iste erit in inferno. psalmus Posuerunt me in lacu inferiori in tenebrosis et vmbra mortis. Quarto differt hic ignis ab illo in cōsumptiōe q2 hic potest oīa cōsumere ille aūt non cōsumet sed cōburet corpora in eo manētia. Uñ. Aug. xxi. de ci. sicut declarat Franci. de marōis dicit ꝙ sicut corpora animalibus dolorem faciunt per organa que tamen non ideo moriuntur ita potest ignis infernalis corporibus inferre dolorem non inferendo mortem. et hoc declarat quattuor ex

emplis. Primo de salamandra que in ignibus viuit Scdo de mõtibus sicilie qui ab igne cõburunt ꝛ non consumũtur. Tertio de carnibus pauõis que plusq̃ per annum conseruantur mortue a putredine vt ipse dicit se fuisse expertũ. Quarto de paleis que pira maturant ꝛ niuẽ conseruant. Hec ille. Tunc em̃ corpora erũt inconsũptibilia ideo semꝑ manebũt in illo igne sine consũptione. vnde tũc verificabit illud. Apoc. ix. In diebus illis querẽt hoies mortẽ et non inuenient eam: et desiderabũt mori ꝛ fugiet mors ab eis. Et de hac pena dicitur eodẽ li. c. xxi. Timidis autẽ et incredulis ꝛ execratis ꝛ homicidis et fornicatoribus ꝛ veneficis ꝛ ydolatris et oĩbus mendacibus pars illorũ erit in stagno ardẽti igne Expositio timidis. s. qui timore penarum fidẽ accipere fingunt vel acceptã relinquũt. Luce. viij. Ad tẽpus credunt ꝛ in tẽpore tẽptationis recedunt. Et incredulis qui. s. bona futura minime credũt. Jere. v. Populo huic factũ est cor incredulum. Et Jsa. xlv. Expandi manus meas a populum incredulum. Et execratis qui manifeste more ecclesiastico excommunicantur Richardus vel scd̃m symonẽ. Incredulis id ẽ paganis vel iudeis et execratis id ẽ falsis christianis qui sunt execrandi a deo id ẽ abhominabiles Unde ps. Virũ sanguinum ꝛ dolosum abhominabitur dñs. Et homicidis qui. s. vel voluntatis prauitate vel sermonis ꝑsuasione vel operis perpetratione aliquem occidũt. i. fornicatorib⁹. i. seruientibus immundicie carnis. i. Cor. vi. Neq̧ fornicarij regnũ dei possidebunt. Et venefici. i. qui malicies venenũ verbo vel exẽplo effundunt crudeliter ait Richardus venenum aspidum sub labijs eorum. ait propheta. Et ydolatris quales sunt qui relicto vero diuinitatis cultu per ydolatriam demonibus se subdunt

Est ignis ardentissimi

.i.Corin.x. Nec idolatre efficiamini et oibus menda
cibus quales sunt qui relicto veritatis tramite proxi
mos fraudulēter fallunt. Ecclesiastici.vij. Noli velle
mentiri.omne mēdaciū pars illorū erit in quā in sta-
gno ardente.i.in profundo inferni dānatione in qua
est ignis qui est mors secūda:id est corporis et anime
¶ Prima mors fuit in anima per peccatum:ait Ay
mo.de quo stagno dicitur.c.xviij.et.xix.eiusdē.Apo
ca. Pars.s.punitionis:quia multe sunt.alie damna-
torum pene. Cogitemus charissimi quantus tremor
et timor erit hiis quibus dicetur per sententiam diffi
nitiuam et irreuocabilē a summo iudice. Ite maledi
cti in ignem eternū. Mathei.xxv. Quem tremorem
haberemus si per iudicem temporalem condēnare-
mur ad carcerem toto tempore vite nostre et maiorez
tremorem haberemus si condēnaremur ad mortem.
Quid igitur si condēnaremur ad carcerem inferni
et mortem perpetuam cum acerbitate et ardore ignis
ardentissimi? Sed diceret quis. Que causa erit hui9
sententie tam mirabilis? Respōdet thema in secun-
da parte sui cum dicitur Omnes gentes que obliuis
cuntur deum quasi diceret propheta. Hec est causa
damnationis vestre:scilicet quia obliti estis deum.
Patet. Nam iudex commemorabit opera misericor
die a reprobis non sibi facta.sed reprobi quasi se ex-
cusantes respondebunt et interrogabunt quādo hec
sibi non fecerunt. Uerum vt ait Rabanus. Et si ex-
cusare satagunt:tamen deum fallere nō possunt Un
respondebit illis dicens. Quādiu non fecistis vni de
minoribus hiis nec michi fecistis. Ubi augustinus.
Christus est caput ecclesie:corpus eius ecclesia. In
nostro corpore caput sursum est.pedes in terra ī ali-
qua constipatione hominum quando aliquis tibi pe

dem calcat: nonne dicit caput calcas me. Quomodo ergo lingua quam nemo tangit: dicit calcas me. Sic xpus caput quē nemo tangit dicit. Esuriui et nō dedistis michi mādúcare. rc̄. Ubi et Criso. Uide qualiter leuia iniūgit. Nō dicit In carcere eram et nō eripuistis me. infirmus et nō curastis me: sed non visitastis et nō venistis ad me. In esuriendo etiam nō preciosam petit mensam sed necessariū Unde Criso. Ex hoc loco sciendū ē qꝫ nō tantū pro eo qꝫ peccauerūt homines condēnati sunt: sed etiā pro eo qꝫ non bene faciunt. Si autē pro eo qꝫ non bene faciūt sic cōdēnamur putas quales penas exsoluent pro eo qꝫ peccant. Et notandū: qꝫ potius fit disceptatio de operibus misericordie q̄ operibus iustitie. cum tamen magis teneamur ad opera iustitie: sꝫ quia opera misericordie faciliora sunt: quia natura ad hoc inclinat supple magis. et ideo magis arguēda vbi deficiūt et minus remunerāda vbi assunt: et ergo si ista remunerantur et alia. Item potius arguit de omissione q̄ de cōmissione cū tamē maioris criminis sit cōmissio: et ideo magis arguēdo et puniēdo quod minus est satis innuit amplius punire de maioribus. Itē magis arguit de peccatis in proximū q̄ in deū: quia si peccata in proximū condēnantur: multo magis peccata in deuꝫ: vt blasphemia et idolatria rc̄. de quibus dictū est in auctoritate. Apoc̄. Item cū sit mīa corporalis et spiritualis potius arguit defectum corporalium q̄ spiritualiū: quia opera corporalia sunt euidētia: vel per hec etiam signantur illa. Ecce igit̄ causam quare dicetur reprobis qui a sinistris eius erunt. i. qui sinistra. i. tēporalia q̄ diu vixerunt ardenter amauerūt discedite a me. O infelix discretio: o dura separatio: o miserabilis conditio. discedite a me fonte vite indeficientis

lumine glorie beatificantis torrente voluptatis inundantis: plenitudine vbertatis inebriantis. discedite a me maledicti. ¶ Primo maledictione culpe. ps. Maledicti qui declinãt a mãdatis tuis. ¶ Secundo maledictione pene. Ideo subiungit In ignem eternum. Hoc est igitur quod dicit thema propositum. Conuertãtur in infernuʒ omnes gentes. ꝛc. Et sic de prima pena corporis propter quam euitandã fugere debemus ꝙcitius peccatũ et auaricie ardorem facere penitentiam et viuere scd̃m iustitiam.

¶ De secunda pena

Secunda pena est frigoris acutissim. Mat. viii. Ibi erit fletus et stridor dentium: scilicet ex frigore vehemẽtissimo. Glosa. Stridor dentium de frigore solet excitari: quia ibi transibunt ab aquis niuium ad calorem nimiuʒ. Ioh. xiiii. Non inquit Albertus magnus in libro de sacramẽtis ꝙ fit transitus de loco ad locum: sed ꝙtum ad sensum sicut febricitans prius torquetur frigore postea calore in eodem loco: et in eodẽ tẽpore sic dampnati scd̃m corpus. quãdoqꝫ patiẽtur ardentissimũ ignis dolorem et transibũt ad acutissimũ frigorẽ et econtra. Sed quãto spacio stabunt in hac pena vel illa. et quãprimo patiãtur quãdo in corpore et anima concludentur in infernũ solus deus nouit vt estimo. Illud autẽ frigus differt a frigore huius mundi in quattuor: primo in acerbitate. Unde Grego. Quod ibi erit frigus intollerabile. vnde imaginor ꝙ sicut calor illius ignis excedit caloreʒ ignis huius mundi. Sic frigus inferni excedit istud quod sentimus. Sed quare non quia in euangelio: ꝙ dominus dicat in die iudicii. Discedite a me maledicti in frigus eternum: sicut dicitur ꝙ dicet in

ignem eternū. Dicit quia ignis est magis actiuus ꝙ
alia elementa: et quia congruentius possumus senti
re eius ardorem: quia ⁊ estate et hyeme vtimur igne.
ideo dñs penam infernalem magis dicitur expressis-
se sub nomine ignis ꝙ alterius elementi vt magis ti-
meamus et illas penas grauissimas incurrere cauea
mus cōprehendere intendens omnes penas inferni
sub nomine ignis. Sensisti ne aliquādo frigus in di-
gitis ⁊ dolorē illius maxime quādo appropinquasti
illos igni? Credo ꝙ sic. Considera illum dolorem ni-
chil esse ad dolorem frigoris infernalis: ꝙto magis
ille dolor erit maior non solum in digitis aut in mani
bus aut pedibus: sed in toto corpore et maxime cum
erit transitus immediatus de tanto ardore ad tantū
frigus. Unde et aque ille dicuntur niuium que pre ce
teris dicuntur frigidiores. Sed queritur quomodo
aqua frigidissima stabit cum igne ardentissimo hoc
2 statim dicetur in tertia differentia. Secūda differen-
tia aque frigide secundū naturaȝ suam ad illā quam
infernalem est in limpiditate. Nam hec aqua nostra
est clara. Illa autem erit obscura et plena fumo sicut
dictum est de igne: vnde ibi erūt tenebre exteriores.
Tenebre enim interiores dicūtur peccata: exteriores
3 erunt tenebre infernales. Tertia differentia est in du
ratione in se et in sua frigiditate qua aqua nostra po
test calefieri et per calorem consumi: sed aque infer-
ni nunꝙ calefient nec diminuētur. vnde in inferno ca
lor ignis non destruet nec mitigabit frigus aque nec
econtra. Huiusmodi exemplū habemus in penis fa-
ctis egiptiis. Sapi. xvi. vbi dicitur quod eīn mirabi
le erat in aqua que oīa extinguit plus ignis valebat
vindex est eīm orbis. Interli. i. elementa iustoꝝ. Glo.

Nec mirum si grando et ignis mixta feruntur: quia ad creatoris voluntatē omnia consentiunt. Et sequitur eodē capitulo. Nix autē et glacies sustinebāt vim ignis et non tabescebāt. Sic dicendum videtur: ꝙ in inferno simul erunt ignis calidissimus et aqua frigidissima diuina voluntate sic instituente ad punitionem damnatorum. Et sapi. quinto. Pugnabit pro illo orbis terrarū contra insensatos. Quarta differentia est: quia aqua nostra suffocat et interficit homines sicut videmus ꝙ multi submerguntur in aquis: sed aqua inferni non interficiet nec submerget dānatos: immo sicut viuunt pisces in aquis sic perpetuo homines viuent in aquis inferni cum illis acutissimis doloribus. Aqua igit͛ illa nec ratione sui nec ratione frigoris interficiet hominē: imo cum illo frigore intensissimo damnati perpetuo viuent. O frigus horrendissimū: o aqua obscurissima et fetidissima ꝗ̄tus stridor dentiū erit ex te in damnatis: imo in toto corpore horribilissimus tremor. vbi erunt stuphe alemanie? vbi camini francie: vbi castra/palatia: et loca amena huius mundi: iam non erūt in perpetuum nec ab illo frigido carcere vnꝗ̄ vllus exibit. Considera charissime ꝗ̄tum dolorē et ꝗ̄tum frigus sufferres si sine morte stares posses in glacie huius mundi per noctē vnā nudus: et si per septimanā adhuc plus: et si per annum adhuc multo plus. Si igitur in perpetuū in frigore acutissimo inferni stent damnati ꝗ̄ta erit hec pena: cogitet qui potest. O si penas istas attēderemus non est pena in hoc mundo quam non libentius sustineremus: vt ad locum illum infernalem non descenderemus. Consideremus igitur has penas vt possumus: quia scriptum est. i. Regum. ij. Dominus de-

4

ducit ad inferos et reducit per cõsiderationem illarum penarum: et reducit ad gaudia paradisi. Cum enim peccãdo vsq; ad portam inferni venit consideratione huiusmodi penarũ que cuilibet peccato mortali debẽtur. licet non in equali gradu penitẽs redit ad statum gratie: et sic reducitur ab inferno. Unde Job x. Dimitte me dñe vt plangam paululum dolorẽ meum. &c. Unde Job de pluribus generalibus penaruz que sunt in inferno facit mentionẽ in hac auctoritate de paucis. Considerãs igitur huiusmodi penas ait. Dimitte me dñe. i. locum penitẽtie et tẽpus concede. Da michi dñe tempus vt possim me acquitare tecum per penitẽtie planctum anteq̃ ad iudicium veniam: quãdo non erit tempus penitentie per quam possint ista tormẽta euadi. Sed quo precio quo opere acquitat se homo cum deo. Certe non ridẽdo nõ corpori cõplacendo sed plorando. Isa. xxxviij. dicit Ezechias. Recogitabo tibi omẽs annos. &c. Et hoc est quod dicit Job. Ut plangam paululum dolorem meum. Et hoc est quod dicit Ezechias. Cui infirmanti dati sunt xv. anni ad vitam. Non quero spacium vite ad ridendum ad suauiter viuendum sicut multi cum infirmãtur spacium vite desiderant non vt peniteant non vt fugiant penas huiusmodi horrendas: sed vt deliciose adhuc viuant et peccata peccatis accumulent: & sic penas illas in maiori gradu post iudicium possideãt et vt de temporalibus filiis et filiabus prouideant et non sibi. Unde tempus petunt ad peccandu. n nõ ad penitendum. Job. xviij. Dedit ei dominus tempus penitẽtie: et ille abutitur eo in superbiam. Abutitur ergo qui in alios vsus expendit. Sed posset quis dicere. Oportet ne esse multum in labore et dolore ad

me acquitādum cum deo. Et dicit Job ꝙ non. Unde sequitur Ut plangam paululū: quia quicquid in hac vita sustineres nō solū parū: sed etiā paululum est respectu eius quod minimum est in inferno. Sequitur. Anteꝗ̄ vadam et nō reuertar. Quasi diceret. Si nō penituero oportet ꝙ ad locum tormētorum vadam: et illam infernalem penam sustineam ignis et frigoris Job. v. Qui timet pruinā irruet super eum nix Pruina modica est et cito trāsit et de terra nascitur: et significat penitentiā quam homo volūtarie sustinet in hac vita. Nix autē frigidior est et durabilior et desup descendit: et significat penam frigoris eternam que maxima est et ppetua et a deo inflicta: quasi diceret. Qui penam temporalem deuitat eternam incurret. Non enim diceretur iudex iustus si latrones et homicidas dimitteret impunitos. Qualiter ergo credis ꝙ iudex iustissimus cuiusmodi est deus te non puniat in futuro ex quo te non vis punire in hoc mundo: nec de peccatis dolere. Job. xix. Fugite a facie: scilicet sententie future: quoniam iniquitatum vltor est gladius. Job vicesimo capi. Fugiet arma ferrea et irruet in arcum eneum. Arma ferrea vocat penam temporalē secundū glosam: quia citius in rubigine cōsumūtur. Arcum eneum: quia durabilior est vocat eternum supplicium: quasi diceret. Qui penā fugit tēporalem que breuissima est incurret eternā que durabilior est. Ideo cōsequēter dicit. Anteꝗ̄ vadam: quasi diceret. Si non plangam ibo. Cognosce igitur te offendisse deum si precepta eius transgressus es et age penitentiam ne ad has grauissimas penas ignis et frigoris descendas in corpore et anima: ex quibus

qui ad illas vltima sentētia iudicabūtur nunq̄ reuer tentur. Ideo dicit Iob. Non reuertar. O quot homi nes ibunt ad illas penas a possessionibus et diuitiis terrenis a luxuriis et aliis peccatis et viciis. Uis exemplum audire. Legitur in miraculis sācti Bernardi de heremita qui fuerat decanus ecclesie lingoñ. q̄d cum fuisset. xxv. annis in nemore ardinensi post mortem suam: apparuit cuidam ep̄o lingoñ. in maxima gloria. et dixit ei q̄ in hora mortis eius. xxx. milia decesserunt e quibus ipse et beatus Berñ. statim ascenderunt in celum et tres iuerunt in purgatoriū: et oēs reliqui in infernum. Nec est obiiciendum de paruulis baptisatis si forte tunc aliqui obierunt: quia non sunt de numero adulterorum. Item post huiusmodi recitationem recitat Albertus magnus in libro de sacramentis. Nuper inquit quidam maximus clericus et in scientia famosissimus in lecto mortis visitatus ab episcopo parisiensi ⁊ monit⁹ vt in fine renunciaret pluribus beneficiis et vnam prebēdam retineret erubescens vel indignans facere contra opinionē quam tenuerat. Temptato inquit si potest aliquis saluari cum pluribus prebendis. Post mortem suam apparuit episcopo eodem mense oranti hora tertia in habitu quo solebat vti et interrogatus quomodo se haberet. Ego sum ait in eternum damnatus. Et que est inquit episcopus causa damnationis. Nimia inquit elatio damnat me. Et quid dicis ait episcopus de opinione plurium prebēdarum. Nichil inquit me ad iuuerunt. Et addidit. Dic michi si est aliquis adhuc viuens in seculo. Et ait episcopus. Quomodo tu tantus clericus ista queris vt tam cito mundum finitum esse credas cum hoīes defuncti bona saltem na

turalia non amittant. Certo ait ex quo mortuus fui tam infinita animarum multitudo corruit in infernum ꝙ non credebam tot esse viuentes per totū mundum Unde si iesus christus in tota vita sua nil aliud predicasset nisi exemplum de diuite et lazaro. Luce. xvi. Sufficere debuisset ad conuersionem omniū peccatorum. Unde mirum est ꝙ multi ita peruersi sunt ꝙ si cetera verba et facta domini ⁊ sanctorum aut nō credunt aut negligunt. Cur saltem istud euangeliū non attendunt. Hec Albertus. Cōsiderata igitur pena aque tam frigide exclamemus ad dominum cum proposito nos emendandi dicentes illud ps. Saluū me fac deus quoniam intrauerunt aque vsqꝫ ad animam meaꝫ Quasi diceremus Dn̄e considerauimus in anima nostra penam illius aque frigidissime quā preparasti damnatis nunc te fauente te auxiliāte volumus ad te conuerti vt saluos facias nos. Scientiaꝫ viarum tuarum volumus quia credimus ꝙ conuertentur in infernum oēs gentes ⁊c. quia scriptum est. Ipsi vero non cognouerunt vias meas quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meam. Et hoc de secunda pena.

TErtia pena inferni declaranda est magnus clamor doloris absqꝫ cessatione. Credimus em̄ ꝙ sicut in gloria erit cantus leticie sine cessatione tam in angelis beatis ꝙ̄ in electis dei. Sic in inferno erit clamor tristicie tam in demonibus ꝙ̄ in reprobis hominibus. De angelis beatis dicitur in prefatione de trinitate. Quā laudāt angeli atqꝫ archangeli qui nō cessant clamare iugiter vna voce dicētes De qua laude amplius in tractatu de gaudijs padisi dicetur domino adiuuante De planctu inferni dcitur Apoc. i.

Plangent se supereum omnes tribus terre etiam amen. Et beatus bern̄. In meditatiōibus inquit. In inferno nil aliud audietur nisi fletus et planct⁹ et vlulatus merores atq₃ stridores dentium O planctus infinitus qui nunq̄ habebis finem. Vidisti ne aliquando personam desolatam et planctum clamorosum facientem qui te promoueret ad compassionem et fletum. Credo q̄ sic. sicut maxime faciunt homines ex amissione carorum planctum ita q̄ etiam multis diebus non possunt consolari Sicut planctum maximū credimus virginem dei matrem fecisse de morte filij sui benedicti. sed iste habuit finem die tertia qn̄ ipsum resurrexisse cognouit. Sed in inferno erit clamor ploratus et vlulatus multus. quia omnes sunt tam demones q̄ damnati pro peccatis suis mortalibus cum vlulatu quasi canes clamabūt perpetuo maxime propter glorie siue dei visionis priuationē. propter temporis perditionem. propter vehemētem penarum passionem.. propter venie desperationem O quantum tormentum in auribus damnatorum īmo in toto corpore. Hoc erit pro cantilenis ⁊ vocibus cātantium in coreis et ludis dissolutis. in quibus committuntur magna et multa peccata. Vlulabunt igitur primo demones. quia per superbiam suaȝ perdiderūt tantā gloriam. Vbi notandum scd̄m Bonauē. li. ij. di. v. ij. cōclusione. i. arti. q̄ dyabolus quodāmodo appetiit similitudinē imitationis dei. quodāmodo equalitati et hoc apparet si attendatur appetibile ⁊ modus appetendi Dyabolus enim appetit alijs preesse sua tamen auctoritate Quia appetijt preesse hoc fuit imitationis et hoc aliquando obtinuisset si stetisset q̄ autem propria auctoritate ita q̄ sine meri

tis et sine datore et ita ꝙ nulli subesset hoc est solius dei et hoc est equiperentie et ita dicit Gregorius. ꝙ appetiũt eẽ sui iuris ita ꝙ nulli subesset. Bernard. dicit ꝙ appetiijt equalitatem potentie Anselmus. dicit ꝙ appetiũt preesse sine meritis. et omnes verum dicunt et diuerse auctoritates circunloquuntur Hoc eẽ quod est preesse omnibus sua propria auctoritate. Et sic appetiijt diuinam equalitatem in aliquo. Isa. xiiij. Ascendam in celo et ero similis altissimo. Et cõsequenter conclusione sequenti ait. Notandum ꝙ superbia demonum et aliorum cõformis fuit capiti totius malicie principi scilicet tenebrarum. Ipse dyabolus attendens suorum naturalium strennuitatem et excellentiam et precellentiam voluit preesse et requiescere sua auctoritate hoc est sine meritis sine ministerio Demones vero subiecti non sunt ausi tantũ appetere. sed considerantes naturalium strennuitatem voluerũt sub vmbra illius qescere ita ꝙ nõ ministrarent sed quodammodo sub illa potirentur voluntaria libertate quam videbant se non posse habere sub dominio diuino. Cognouerũt enim angeli se esse factos ad participandum quietis beatitudinem et acquirendum per merita et ministeria. In hoc superbierunt ꝙ sine meritis voluerunt eam et sine ministerio quiescere et sine limite propriam voluntatem implere et hoc totum ẽ superbire. Et dixit consequẽter ꝙ tam conuersionem bonorum. ꝙ aduersionem demonum peccatum luciferi precessit. Nam ipse ꝑmus superbiuit et superbiam suam omnibus indicauit. et extunc quidam adhererũt sibi. Alij vero resisterunt et adheserũt deo. Quãuis ergo simul fuerit angelorum cõuersio et demonũ aduersio non tamẽ simul cũ

peccato luciferi. Itē di. vi. cōclusione prima ait. Mira in hoc dei iusticia ostendit qui tantū seruat iusticiā vt ordinē institutū nullomodo infringat tñ odit peccatū vt ꝓpter peccatum quos charissimos reputauit abijciat. Unde credo ꝙ tam spectandum monstrum diuine seueritatis in angelo nobilissimo et primo homine quorum vtrumqꝫ proprijs manibus plasmauit et decorauit deus nobis infirmis opposuit ⁊ ostendit vt discamus q̄tum odit deus peccatum et maxime superbiam ꝙ pro vno motu cordis nobilissima omnium creaturarum eternaliter et sine spe est damnata. Et pro esu pomi ipse adam et tota posteritas vsqꝫ ad finem mundi est mortalitati et multiplici penalitati subiecta. Et nisi dominus reliquisset nobis semē quasi sodoma fuissemus vt dicitur Isa. x. Ex hijs efficacissimū relinquitur argumentum quod horrenduꝫ est incidere in manu dei viuentis vt habetur Heb. x. Si enī deus non pepercit nobilissimo angelo superbienti q̄d erit de vilissimo cinere et abiectissimo in altum se extollenti cum iacere debeat in cinere et cilicio immo in ip̄o sterquilinio Hec ille. ij. Pe. ij. Si enim deus angelis peccantib⁹ non pepercit sed ruentibus inferni detractos in tartarum: tradidit in iudicium cruciandos reseruari et si originali mundo nō pepercit sed octauū noe iusticie preconē custodiuit diluuiū mundo impiorum inducens et ciuitates sodomoruꝫ ⁊ gomorreorum in cinerem redigens euersione dampnauit exemplum eorum qui impie acturi sunt ponēs Dicit consequēter Boñ. ꝙ de ordinibus angelorum aliqui lapsi sunt Locus tamē demonum post lapsuꝫ vsqꝫ ad diē iudicij nō est locus subterraneus quē vocamus infernuꝫ sed aer caliginosus in quo ḡnaliter de

monū multitudo inhabitat Utrū aūt aliq̄ sint detru
si in infernū nec inuenio a sanctis determinatum sed
nec negatū hoc autē bene credo q̄ aliqui descendant
ad torquendū animas sm̄ q̄ habent inter se deputa
ta maledictiōis officia Ratio autem quare in hoc ae
re sunt ē ꝑpter humanū exercitium. Sicut eīn dicit
Aug. Nunq̄ deus quos p̄sciebat futuros malos eos
fecisset nisi pariter nosceret quibus bonorum vsibus
accommodasset. Unde diuina dispositio hoc exigit
vt de p̄uaricatoribus angelis obsequiū quodammo-
do electorum trahat et eliciat Scit enim bene vti ma
lorum prauis voluntatibus et ideo non eos detrusit
in infernū sed locum dedit aptum ipsis demonibus
tum quantū ad statū peccati. tum q̄tū ad statū exer-
citū siue belli. Aer enim caliginosus ꝑpter caliginē
conuenit tenebrositati culpe sed propter nobilitatē
et subtilitatem conuenit velocitati angelice. Unde.
sicut aliquibus viris sanctis ostensum est frequenter
circa nos volitant sicut musce et ita dominus non sta
tim retribuit quod meruerunt sed simul cum omni-
bus eos expectat proiicere ꝛ differtur propter nostrū
exercitiū nec deus ex hoc misericorditer agit cum ho
minibus immo misericordia superexaltat iudicium
quia contra fomitem peccati dat scintillam conscien
tie contra demonem dat bonum āgelum et super hoc
dat suam gratiā et spiritum sanctum q̄ vincit omnē
potestatem hec ille Dubiū est autē vtrum nūc puniā-
tur pena ignis. Unde dicit ibidē. Boñ. q̄ opinio ali
quorum est quod differt pena ignis vsq̄ post iudiciū
tum vt eorum excecitium non obmittatur. tum etiā
vt diuina misericordia ostendatur que sustinet vasa
ire apta in interitum in multa patiētia vsq̄ in diē quo

retribuet oībus secūdum fructū adinuentionum suarum Et cum dicitur in glo. Ja. iii. super illo verbo inflammata a gehenna Gehenna est dyabolus ꝓpter quem facta est Sicut eniꝫ gehenna semper ardet sic dyabolus vbicunqꝫ sit vel in aere vel in terra semper fert secum tormēta flammarū. Respōdet Bona. q̄ nō intelligit de flamma ignis materialis: ſꝫ de flammis viciorū scꝫ ire et inuidie quibus etiam semper torquetur. Pctm̄ igit̄ dyaboli iniciatum in presumptione quia statim vt vidit suā pulchritudinē ꝑsumpsit cōsummatū in ambitiōe quia presumens de se appetiit quod omnino supra se fuit: confirmatum inuidie et odii auersione quia ex quo obtinere non potuit quod appetiit inuidere cepit et affectu odii contrarie. nam dyabolus superbus volens ascendere. sed cōpulsus descēdere odit deum iustum et inuidet excellētie eiꝰ hec Boñ. Hoc inqꝫ peccatū post diem iudicii punietur penis illis infernalibus in quibus magnis clamoribus ipsi demones clamabunt scientes se in celū creatos ⁊ tam magna gaudia ꝑdidisse ex tanta superbia Jsa. xiii. Clamabit moab ad moab Moab igitur vlulabit: quia demones maiores vlulabunt et ceteri respondebunt ⁊ hec pena erit maxima in ipsis et in dānatis hominibus Sicut in celo dulce est audire cantum et laudem angelorum sic triste est audire vlulatum et clamorem demonum. Quid clamabunt. certe maledicent deo qui eos creauit maledicet lucifer primus ille malus angelus aliis inferioribus quibꝰ voluit presidere. Maledicent inferiores lucifero cui in tam graui culpa consenserunt. maledicent hominibus cum quibus tam graues penas patientur. Jllis peccata sua improperando dicētes. O miseri qui

Est magnus clamor doloris

nostris suggestionibus et temptationibus consensi-
stis. ecce premium quod inde acquisiuistis hic stabi-
tis nobiscum nolitis velitis accipere quod ineternū
meruistis. Clamabunt insuper omnes peccato mor-
tali damnati similiter deo maledicendo et horam in
qua nati sunt: patri et matri qui eos genuerunt. Et
sicut triste est in presenti audire clamorem hominis
tribulati: sic multo tristius erit audire clamorem tot
damnatorum dicentium ve ve ve Ve ꝙ vnq̄ꝫ nati su-
mus. ve ꝙ secundum carnem viximus. ve ꝙ vnq̄ꝫ in
peccatis gauisi sumus. Et filius contra patrem ⁊ pa-
ter contra filium vlulabit et sic de aliis cum quibus
vel propter quos peccauerunt et multos alios terri-
biles clamores facient contra se mutuo ad magnam
penam suarum aurium. Secundo clamabunt ꝑpter
temporis perditionem Reddituri enim sumus ratio
nem de tempore quo viximus in hoc mundo. Unde
omne tempus nobis impensuꝫ exigetur a nobis qua
liter expensum fuerit Unde quilibet redditurus est
rationem de omnibus annis mensibus septimanis
diebus horis et minutis quibus vixit. Si fortassis
triginta annis vixisti et nunq̄ꝫ deo per tres annos fi-
deliter seruisti quid faciendum sit. Respondeo ꝙ de
bes de preterito tempore confiteri et dolere ꝙ tempꝰ
tuum sic male expendisti. Bern. Nil preciosius tem
pore sed heu eo nichil hodie vilius inuenitur. transe
unt dies salutis et nemo recogitat. Unde legitur exē
plum ꝙ quidam homo deuotus quādo audiuit hor-
ologium signare seu sonare semper cogitauit. Et di
xit ad deum. O deus meus iam iterum horam tem-
poris mei cōsumpsi de qua redditurus sum rationeꝫ

quomodo eam expendi Unde damnati in inferno de hoc signanter conquerũtur q tempus gratie tam inutiliter expenderũt. Uñ quidam deuotus existens in deuotionibus et orationib⁹ suis audiuit quãdam vocem lugubrem et quesiuit quid esset et rñdit Ego sum vna anima damnata. Et ille cur tam amare fles. Respondit illa. Ego et omnes anime damnate de nulla re tantũ dolemus sicut de tempore gratie quod inutiliter expendimus et peccando consũpsimus vbi vna hora potuissem⁹ de peccatis nostris penituisse ꝛ eternam penam quam nunc patimur euasisse. Tertio clamabunt sine cessatione propter maximum dolorem penarum quas patientur. Sicut aliqui vehemẽter infirmi aut dolorem vehementem sustinentes nõ possunt cessare a gemitu et clamore. Cõsidera si posses abstinere a gemitu et clamore habendo manũ vel pedem in igne huius mundi que tamen pena quasi nichil esset in cõparatione ad illam inferni. Hec erit grauissima pena pro peccatis que nichil ꝑficiet. De qua dicitur Sap. v. Dicent intra se penitentiã agentes ꝛ pre angustia spiritus gemẽtes hii sunt quos aliquãdo habuimus in derisũ et in similitudinem improperii Nos insensati vitã illorũ estimabamus insaniam Hec dicent dãnati de hiis quos nunc mundus reputat fatuos. Et sequitur. Errauimus a via veritatis. interli. Euãgelii diuine legis et iustitie lumẽ non luxit in nobis et sol intelligentie non est in nobis ortus. Sed quid facimus lassati sumus in via iniquitatis et perditionis et ambulauimus vias difficiles viam autem domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia aut diuiciarũ iactantia quid contulit nobis Transierunt omnia ista tanq̃ vmbra et tãq̃ nun

Magnus clamor doloris

eius precurrens tanq̃ nauis que pertransit fluctuantem aquam: cuius cum preterierit non est vestigiũ inuenire neq̧ semitã carine illius in fluctibus: aut auis que transuolat in aere cuius nullum inuenitur argumentum itineris illius: sed tantũ sonitus alarum verberans breuem ventũ et scindẽs per vim itineris aerem cõmotis alis trãsuolauit. et post hoc nullum inuenitur signum itineris illius auis tãq̃ sagitta emissa in locum destinatũ diuisus aer continuo in se reclusus est vt ignoretur trãsitus illius. Sic etiam nos nati continuo desinimus esse et virtutis quidem nullũ signum valemus ostẽdere: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerũt. Interli. Quib᷒ similitudinibus terrenarum rerum defectus noster ostenditur Glo. Per vmbrã obliuionem mẽtis vel mortem carnis quibus humana vita obnoxia est accipimus per nũcium precurrentẽ passiones anime vel corporis que precedũt occasum vite corruptibilis: per auem excellẽtiã: per nauem vero leuitatem humane mentis que per amaras seculi vndas demonum fluctibus agitatur: per sagittam dolos et insidias iniquorum. Hec enim omnia in mundo versãtur: sed tandem infructuosam penitẽtiam possessoribus suis relinquunt. Unde gementes nulla voce consolationis releuabũtur. Et sequitur. c. vi. Audite ergo reges et intelligite discite iudices finium terre prebete aures vos qui continetis multitudines et placetis vobis in turbis nationum: quoniã data est a deo potestas vobis et virtus. Interli. Puniendi ab altissimo qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis: neq̧ custodistis

legem iustitie neq secundū voluntatē dei ambulastis Horrende et cito apparebit vobis: quoniā iudicium durissimum in his qui presunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia. Potentes autem potenter tormenta patientur. Interli. Qui scilicet mādata dei cōtēnendo grauia peccata cōmiserunt nec penituerunt. Sic etiam potentiores in impietate fortiora sustinebunt tormēta geheanne. Non eñ subtrahet personam cuiusq̄ dñs qui est dominator omnium: nec verebitur magnitudinem cuiusq̄: quoniā pusillum et magnum fecit ipse et equaliter cura est illi de omnibus fortioribus autem fortior instat cruciatio. Flebunt et vlulabunt: igitur damnati ex maximo dolore penarū quas patientur absq cessatione. O q̄tus clamor q̄tus dolor quis posset hec cogitare credo q nullus viuens. Faciamus igitur penitētiā de peccatis nostris q̄diu sumus in hoc mundo. Quarto clamabunt horribiliter propter venie desperationem. Sciunt enim damnati q perpetuo in illis penis stabunt iuxta sententiam summi iudicis dicētis. Discedite a me maledicti in ignem eternum. O q̄tum erit horrendum et q̄ta materia clamoris planctus et desolationis perpetuitas tormētorum. Quomō ergo illam perpetuo sustinebūt qui hic modicam penitētiam sustinere non possunt. Sed posset quis dicere. Quare nō habēt spem vt a carcere inferni liberētur: et maxime cum peccatū eorum fuerit trāsitorium et tam cito commissum. Hec perpetuitas derogare misericordie diuine videtur. et ex hoc potius diceretur crudelis iudex q̄ iustus aut misericors. Respōdetur primo per exemplum. Uidemus eñ q emptio momētanea dat ius perpetuū possidendi rem emptam. Item vulneratio momētanea

mortē inducit perpetuā. Item casus in foueam temporalis et subitaneus est detētio perpetua. Item crimen lese maiestatis est tēporale seu seruitus perpetua siue punitio. Sic dico ꝙ pro momētanea delectatione peccati et vulnere spirituali: et sic de aliis incurritur damnatio perpetua. ita ꝙ si vnam tantū guttā tolleret quis de mari in annis mille et aliam in aliis mille annis: sic guttatim potius esset mare exhaustū ꝙ͞ a penis damnati post diem iudicij liberarentur. Et si post tantum spacium sperarēt liberari hoc esset aliquale gaudium. Sed quia in inferno nulla est redēptio omni spe liberationis frustrabuntur. Rationes etiā huius perpetue dānationis assignātur. ¶ Prima: quia homo peccauit in suo eterno. i. peccauit ꝙ͞ diu vixit: nec voluntas eius peccandi finem habet. ideo iuste in eterno dei et eternaliter punitur. Unde Gregorius. Ad districti iudicis iusticiam pertinet: vt nunꝙ͞ careant supplicio: quorum mens in hac vita nunꝙ͞ voluit carere peccato: et nullus detur iniquo terminus vltionis qui ꝙ͞ diu valuit habere noluit terminū criminis. Iterū ait. Iniqui non cum fine peccauerunt qui cum fine vixerūt. Nam voluissent vtiꝗ si potuissent sine fine viuere: vt possent sine fine peccare. Ostendunt enim: quia in peccato viuere cupiunt semper qui nunquā desinunt peccare dum viuunt. Iustum igitur est vt nunꝙ͞ careant supplicio qui nūꝙ͞ voluerūt carere peccato. Hec Gregorius. Unde et Augu. Factum est autem homo malo dignus eterno qui hoc in se peremit bonum quod esse posset eternum. Et Bernardus. Iustus profecto si peccat patitur quod nolit qui non peccat nisi velit. ¶ Secunda ratio est: quia licet in inferno non habeant facul-

tatem peccandi habebunt: tamen affectum quia adhuc peccare vellent si possent. Vellent enim si possent in peccato perpetuo delectari: ideo perpetuo debent puniri. Tertia ratio quam ponit sanctus Tho. ij. lib. contra gentiles. c. xciij. est: quia anime post mortem redduntur immutabiles secundũ voluntatem: vt scz vlterius voluntas mutari non possit: neqꝫ de bono in malum: neqꝫ de malo in bonum. Quãdiu enim anima est in statu pugne potest de bono in malum mutari vel econtra: sed statim cum anima a corpore separatur non restat nisi receptio premij vel pene. Quarta ratio: quia peccatum est contra illum qui est infinitus vnde et pena est infinita non equidem acerbitate sed duratione. Judex ergo iustus est: qui pugnit perpetuo propter rationes datas. Sed est ne misericors in tali punitione. Dico ꝙ sic: vt magister dicit in sententiis: quia circa condignum ipsos punit. Nunꝙ enim tantum aliquẽ punit: quin plus meruisset. et ideo dicit Richardus et Bonauen. ꝙ deus purum misericordem actum aut mere iustum nõ posset facere: quia inseparabiliter in deo sunt annexa iustitia et misericordia. Predicta igitur quattuor erunt causa continui clamoris ipsorum damnatorum: et hoc quia clamorem tuum noluerunt audire ꝙdiu hic vixerunt o iuste iudex. Clamauit enim dominus iesus doctrinam suam et viam salutis edocendo. Luce. vi. Ipse iter faciebat per ciuitates et castella predicans et euangelisans regnuꝫ dei. Sequitur. Et hec dicens clamabat. Qui habet aures audiẽdi audiat. Clamauit etiã per suos predicatores quibus dixit. Euntes docete omẽs gentes baptisantes eos. In noĩe patris. ꝛc. docentes eos seruare omnia quecũꝗ mandaui vobis. et Pro-

Prouerbi.primo. Sapiẽtia foris p̄dicat in plateis dat vocẽ suam in capite turbarũ clamitat. In foribꝰ portarũ totius vrbis profert verba sua dicens. Usque quo paruuli diligitis infantiã et stulti ea que sibi sũt noxia cupiẽt: et imprudentes odibũt scientiã. Cõuertimini ad correctionẽ meã. En proferam vobis spm̃ meũ et ostendã verba mea. Uocaui et renuistis. extẽdi manũ meã et non fuit qui aspiceret. Despexistis om̃e cõsiliũ meũ et increpationes meas neglexistis. Ego quoqꝫ in interitu vestro ridebo ⁊ subsãnabo cũ vobis quod timebatis euenerit. cũ irruerit repentina calamitas et interitus quasi tẽpestas ingruerit qñ veñet sup vos tribulatio et angustia. Tunc inuocabunt me et ego nõ exaudiam: eo ꝙ exosam habuerint disciplinã: et timorem dñi non susceperint: nec acquieuerint consilio meo: et detraxerit vniuerse correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue suisqꝫ consilijs saturabuntur. Sic patet veritas thematis assumpti. Cõuertantur in infernum oẽs gẽtes. ⁊c̃.

Quarta pena erit fumus absqꝫ euacuatione. Nõ erũt ei in inferno fenestre aut fracture terre per quas iste fumus exire possit. imo inibi cõcludetur ille fumus vndiqꝫ terra absqꝫ quocũqꝫ meatu. Considera carissime quanta pena esset hoiem esse ĩ fumo vnꝰ camini magno igne succenso: etiã si tantũ ibi per horam staret: et maior pena si p diẽ. et adhuc maior si septimanã. O quanta pena erit esse ĩ fumo carceris inferni perpetuo. Unde considero ꝙ ex illo fumo erũt in damnatis pene quattuor. videlicet. Primo. capitis perturbatio. Sensuum occupatio. Corporum denigratio. Inferni obscuratio.

Erit igitur iste fumꝰ capitis pturbatiuus Mat. viij. Ibi erit fletus et stridor dentiũ. Uñ sanctus Tho. iiij. li. contra gentiles. c. ix. In corporibꝰ dam-

natorū post resurrectionē nichil ꝓhibet corꝑalr̄ fletū et stridorē dctiū intelligi. ita tamē ꝙ ꝑ fletū nō intelligat̄ lachrimarꝝ deductio. q2 ab illis corporib9 resolutio nulla fieri potest: sed solū dolor cordis cōturbatio oculorꝝ ꝛ capitis prout in fletib9 esse solet. Hec ille. Multi enī flent qui nō emittūt lachrimas: sꝫ perturbant̄ et dolēt cōmunit̄ caput. In īferno igit̄ ex tali fumo horribili erit maxima capitis ꝑturbatio ꝛ dolor vehemētissimus. Scdo talis nō solū caput ꝑturbabit/sed oēs sensus occupabit sicut vides in homīe exñte in fumo et in illis q̄ cōburunt̄ ꝙ fumus ītrat os nares: oculos: et aures. Sic ibi fumus ille ītrabit os et ceteros meatus dānatorū. hec erit pena grauissima ipsis oculis sicut experimur ꝙ fumus multū nocet oculis iuxta illud. A fumo stillāte. domo neꝗ muliere te remoue. tria sūt que possunt valde nocere. hec pena erit illis q̄ per oculos peccādo viderūt et cōcupierūt hui9 mūdi delectabilia aurū et argētū: vestes: castra: ꝛ cetera mūdi ꝯcupiscibilia: mulieres nō suas cū quib9 actū luxurie cōplere desiderāt: etiā et si non fecerint: q2 nō solū actus exterior est pctm̄ tali punitione dignū. sꝫ etiā visio ad ꝯcupiscēdū Sicut dt xp̄s Mat. vi. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū iā mechatus est eā in corde suo. O ꝙ̄ plures peccāt in talibus visionib9 que non credūt se peccare. Per oculos enī et alios sēsus ītrat mors peccati ad aīas nostras. Vñ Jo. de pecha. li. de oculo morali ait. Oculus corporis ē ianitor cordis: q̄ si pudicus fuerit q̄cq̄d indecēs nouerit eē: excludit. Nā leonis hoc eē d2: ꝙ si q̄s iuxta leonē trāsit: et leonē nō respicit illesus euadet. si aūt leonē respicit ipsū leo deuoraturus īuadit. Sic interdū ex aspectu mulieris incauto: inuadit hoiem tēptatio carnalis: quā si non aspexisset securus eua-

sisset. Ideo Job xxxi. dicit. Pepigi fedus cũ oculis meis vt nõ cogitarẽ quidẽ de v̾gine. Sup quo verbo dicit Gre. illud nõ licet ĩtueri qđ nõ licet cõcupisci. Et ysaac in li. de sinonimis. Tolle materiã delinquẽdi: si vis esse a fornicatiõe tutus: esto in visione discret⁹. Nullus sane mẽtis iret ad spectandũ basilicũ cuius aspectus ĩterficit: ergo nullus debet ire ad spectacula mulierũ: quarũ aspectus interdũ inficit et occidit. Quidã iuuenis heremita cũ abbate suo iuit ad ciuitatem vbi mulieres in chorea respexit et cuiusmodi essent ab abbate sollicite requisiuit: abbas eas anseres esse respõdit. Reuersus aũt puer ad claustrũ incõsolabiliter flere cepit. Cui abbas. Quid vis fili mi At ille. Volo vt de anserib⁹ quas in ciuitate vidi des michi. Tũc abbas fratrib⁹ cõuocatis: cõsiderate inquit fratres mẽte sollicita ꝙ periculosa sint mulierũ spectacula. Nã hic puer innocẽs qui prius mulierẽ nõ vidit et in heremo nutrit⁹: solo visu sic est igne cõcupiscẽtie carnalis succensus. Insanus esset habens vas plenũ balsamo si illud in media platea poneret et oĩbus ppl̃is exponeret et vnusquisq; cõtra vas lapidẽ iactaret. Sic insanus qui habet in corde balsamũ gratie tanꝙ in vase debili ꝓpter vertibilitatẽ liberi arbitrij et thesaurum castitatis et ĩtegritatis in corpe ꝓpter pronitatẽ ad malũ est multũ fragile qui ad spectacula mulierũ est ausus accedere et vas suũ ictib⁹ lapidũ exponere. Mulier ei quẽ p̄mo respexit ad cordis sui vasculũ speciei sue sĩlitudinẽ q̄si lapidẽ vnũ mittit scđo respiciẽs scđm lapidẽ mittit: et q̄nq; ictu primo vas frãgitur. ita vt gratia perdatur. Vñ Grego. in dialogo. qui corpus suum cõtinentie dedicãt habitare cũ feminis nõ presumãt. Nã species mulieris oculis opposita facit plures cogitare nephãda

Ideo dr Eccl.ix. Auerte faciē tuā a muliere compta et ne respicias mulierē alienā: propter spēm mulier multi perierunt. Sanctus enī dauid qui oculos iecit in mulierē et fixit illicito appetitu deiect⁹ adulteriū et homicidiū cōmisit. Nisi enī feminā incaute respexisset in tantā carnis tentationem minime cecidisset. Si ergo per incuriā oculoꝝ tantus vir cecidit nos qui longe ab eius sanctitate distamus tam mortale principiū sūmopere timere et cauere debemus et orare cū eodē dauid et a dño petere Auerte oculos meos ne videant vanitatē. Talis visio est quasi fumus ledēs oculos etiā interiores. et nō tm̄ per fumū mulieris. id est pulcritudinē que transit quasi fumus hoīes ledūt oculis: sed etiā auribus per cantū ⁊ verba suauia. Sicut enī syrene que sunt monstra marina virgineū vultū habentia nauigātes cantu suo illiciūt illectisq; sopore immittunt et soporatos interficiūt. Sic et mulier cantu suo hoīem attrahit et in pctō obdormire facit. et sic ipm spūaliter interficit. In quo facto vterq; culpabilis. Mulier quia virū peremit vir q2 ad cāt⁹ eius vt stultus accedit. Tertio capit mulier hoīem p olfactū. Sicut enī pāthera vt dicit phisiologus. odoris sui fragrantia attrahit cetera animalia: q̄ postq̄ senserint suauitatis sue odorē ipsam comittant etiā vsq; ad mortē. Sic et plerūq; fatui quoꝝ cor variis odoribus delectatur currūt post odorē muliebri vnguētoꝝ. Sed audiāt mulieres talib⁹ operā dantes quod dñs per Esa.iij.c. cōminatur. Pro eo q̄ eleuate sunt filie syon et ambulauerūt extento collo et nutib⁹ oculoꝝ ibant et plaudebant et ambulabant et pedib⁹ suis cōposito gradu incedebant. Decaluabit dñs verticē filiarū syō et dñs crinē earū nudabit. In die illa auferet dñs ornamentū calciamentoꝝ et lunulas et torques ⁊ monilia et armillas et mitras ⁊ discriminalia

et perichelidas et murenulas et olfactoriola et in au res anulos et gēmas in fronte pendētes ⁊ mutatoria et polliola et lintheamina et acus et specula et syndones et vittas ⁊ teristra: ⁊ erit ꝓ suaui odore fetor: et ꝓ zona funiculus. ⁊ ꝓ crispāti crine caluiciū. et ꝓ fascia pectorali ciliciū. Itē est fumus carnalis lasciuie quo nūc hoīes capiūtur et deducūtur ad fumū infernalē Et ex tali fumo muliebri qñq3 capitur homo etiā per tactū: etiā opus nephariū ꝑpetrando. et tūc interficitur hō miser exemplo vnicornis. q̄ sicut asserūt q̄ naturas scripserūt aīaliū hoc mō capitur. virgo nanq3 puella decenter ornata in silua ponit: et venienti gremiū suū aperit ī quo ille oī ferocitate deposita caput ponit et dormit: quē soporatū venatores capiūt et occidunt. Sic samson obdormiēs in sinu dalide oculos perdidit ex quo tandē et mortē incurrit. Iudic. xvij. Aspectus siquidē corpis aufert īterdū oculū ratiōis Noli igitur attendere fallacie mulieris. Prouer. v. Et in oculis eius captus nō eris sicut ecōtra contigit holoferni. Iudich. i. cum eni intrasset ante faciē eius iudich: captus est in eius oculis holofernes. Basiliscus enim aues volantes interficit. Sic et mulieris aspectus qñq3 viros celestes ad yma voluptatis trahit et sic spūaliter īterficit. Videtur quoq3 ꝓbabile q cū mulier virū libidinose respicit: tunc a corde mulieris libidinosus fumus egrediēs vsq3 ad oculos veniens dehinc radios visuales mulieris inficit: qui sic īfecti veniunt ad oculos viri. et sic infectio vsq3 ad cor viri transit: sicut a corde mulieris primo processit. Unde scdm philosophū cum mulier menstruosa speculum aspicit maculat ipsum. Sic mulier interdum ex libidine virum aspiciens inficit animā in qua tanq̄ ī speculo dei relucet ymago. Caueam⁹ igitur a tali fumo ne fumum inferni patiamur: qui sicut dictū est omēs

sensus occupabit cum dolore et afflictione inestima bili et perpetu. Tertio ex tali fumo erit corporum denigratio. Corpora enim dãnatorum erunt niger rima ꝛ turpissima. Esa. xiij. Unusquisqꝫ ad proximũ suum stupebit: facies combuste vultus eorũ. Unde sicut corpora electorum erunt pulchra et clara. Ita corpora damnatorum erũt turpia et deforma. Unde inquit Augu. ĩ libro de natura boni. Sicut iste ignis omnia lucida suo fumo deturpat: sic ignis ĩferni cor pora reproborum denigrat et obscurat. Patet etiaꝫ exemplum in igne qui cõmuniter dicitur sancti An thonij qui in presẽti vita deturpat membra illius in quo est: et etiam in calore solis qui denigrat ethio pes. Sic fumus inferni ex igne et corporibus damna torum tanq̃ ex cadaueribus putridis ascendens de nigrat omnes damnatos. Treñ. iiij. Denigrata est super carbones facies eorum. Unde isti qui volũt re presentare demones: facies suas denigrant. Tales erunt facies mulierum que damnate erunt: quas ita mundas tenuerũt vt nec in eis minima macula esset. erũt enim turpissime et nigerrime. Et sic in celo alia erit claritas martyrum: alia confessorum: alia virgi num: alia eorum qui in matrimonio sancti vixerunt Ita in inferno alia erit turpitudo damnatorum se cundum peccatorum suorum maioritatem. Et ideo volunt aliqui doctores dicere: q̄ sicut in celo appare bunt aliqua signa meritorum: sic et in inferno habe bunt in corporibus signa suorum demeritorum. Si cut in fure manus ligantur retro et in homicida ligã tur ante ad designandum suum delictum. Qui ergo plura peccata cõmiserunt: plura signa et magis tur pia in cordibus habebũt. Etiam illud membrum in quo homo plus peccauit: maiorem penam habebit ꝛ

maiorem deformitatē. Si ergo nil aliud esset in dā-
natis nisi tanta nigredo et deformitas corporū: pro-
pter hoc abhorrere debemus pctā. Quarto ex isto fu
mo erit inferni obscuratio. Sicut enī videmus ꝙ fu-
mus facit domū obscurā: ita ille maximus fumus in-
fernū facit obscurū. Apoca. xiiij. Fumus tormento-
rū eorū in seculꝫ seculorū ascēdet. Quanta aūt pena
sit esse in tenebris perpetuis: cū tanta afflictione sen-
suum nullus posset exprimere. Quomodo ergo tan
tum fumū sustinebūt qui modicā penitētiā sustinere
nō possunt? Job. xvi. Cū stilla sermonis eius vix au
diuimus tonitruū magnitudinis eiꝰ quis poterit su
stinere. Stilla sermonis eius est penitētiā agere: sed
tonitruū erit ite maledicti. Ideo erubescāt peccato-
res et deducātur in infernū per cōsiderationē pena-
rū muta fiāt labi ⁊ dolosa: nec amplius dicant se non
posse facere penitentiā: sed eā viriliter agant vt pe-
nam eternā euadant: qꝛ vt ait Augu. Aut dn̄s punit
aut homo. Math. iij. Quis vos docuit fugere a ven-
tura ira scilꝫ fumi: de quo ps. xvij. Ascēdit fumus in
ira eius. Et respōdet Johānes bap. Mathei. iij. Fa-
cite dignos fructus penitentie. Aliter ꝯuertantur in
infernum omnes gentes que obliuiscuntur deum.

¶ De quinta pena.

Quinta pena est odor fetidus et multū horribi-
lis. Talis odor erit ibi ex quattuor causis. Pri
mo ex cūctis mūdi visibilibus que ibi cōgregabūtur
¶ Secundo ex sulphureis ignibus qui ibidem vn-
diquaꝙ miscebuntur.
¶ Tertio ex damnatorū corporibus que ibidem tor
rebuntur.
¶ Quarto ex horridissimis demonibꝰ qui perpetim
damnabuntur.

Primo igitur in inferno erit fetor horribilis ex cunctis mūdi. &c. Ubi notādū q̄ in libro de veritate theologie dr̄ q̄ ignis maximus p̄cedet faciē iudicis: iuxta illud ps. Ignis ante ip̄m p̄cedet. q2 v̄tute diuina nō solū ignis q̄ est in spera sua: sed etiā oēs ignes q̄ ī terra et super terrā sunt concurrēt ad mundi sufflagrationē. Iste aūt ignis habebit officiū quattuor ignium sc3 ignis infernalis reprobos puniēdo. ignis purgatorij bonos a venialibus expurgando. ignis terrestris vegetabilia et sensibilia cōsumendo et oīm hoīm corpora incinerādo. et ignis elementaris elemēta subtiliando et ad īnouationē disponēdo. Per illū igitur ignē ita terre facies exuretur q̄ figura huius mundi p̄ibit. sicut et olim factū fuit per diluuium Et merito p̄mū iudiciū dei fuit p̄ aquā ꝯtra ardorē luxurie q̄ tūc viguit. Ultimū v̄o iudiciū erit p̄ ignē cōtra tepore caritatis: que tūc quasi senescēte mūdo refrigescet. Istius ignis actio erit successiua. hēbit enī initiū: mediū: et finē. Primo nanq3 iudicis aduentū p̄ueniet et q̄si simul per illū ignē fiet purgatio iustoꝝ et punitio maloꝝ. et incineratio corpoꝝ cū cōsumptione nascētiu3. quo facto statim erit resurrectio corpoꝝ cū aduētu iudicis ad iudiciū. et tūc inflāmabitur totus mūdus p̄ circuitū. Terīato v̄o iudicio tota caliditas illi⁹ ignis exequet̄ sententiā iudicis. Inuoluet eī pctōres ⁊ trahet in infernū. et ita p3 q̄ ignis ille aduentū iudicis et p̄cedet et ꝯcomitabit̄ ⁊ seq̄tur Post p̄dicta fiet mūdi innouatio. sed inter purgationē ⁊ īnouationē multiplex est dr̄a Primo q2 purgatio erit penalium qualitatū detractio. sed innouatio erit pulcrioris forme īductio. Scd̄o. q2 purgatio est electoꝝ ab īpuritate: quā h̄nt ex cōmixtiōe ad puritatē īmutatio. s3 īnouatio ē celoꝝ a statu veteri ad statū nouū ꝯiunctio. ⁊ hoc per cessationem a motu. In celis enim propter imp-

mixtionē nulla impuritas est. sȝ tm̄ imperfectio motus. Vn̄ i eis nō erit purgatio per ignē. sȝ tm̄ cessatio a motu. Sic aūt purgabūtur elementa ꝙ prescindet ab igne vis cōbustibilis: ab aere obscuritas. ab aqua glacialis frigiditas. a trāra vera grauitas et opacitas Hec ibi. Et. c. xv. dicit̄ Termiato iudicio statim erit innouatio q̄ nō complebitur q̄diu peccator est ī mundo: sȝ quousqȝ detrudatur ī infernū Et in fine ca. ij. di. In innouatione mūdi quicq̄d est ignobile ī mūdo ad locū penarꝫ cōfluet. et ibi horrorē carceris multiplicabit. Hec ibi. Cōsidera si sint multa fetida et inhonesta in hoc mundo ac ignobilia. ⁊ si n̄ posses sustiere fetorē vnius canis putridi ad nares appositi per horā Quō sustinere poterit dānatus fetores totius mūdi ī vnū cōgregatos. Ratio huius pōt eē. nā ad bonū statum cuiuslibet cōitatis pertinet habere locū vbi sordes ꝓiciantur. Quō ergo esset bene ordiata ciuitas vniuersi nisi hr̄et hmōi locū in quo sordes eiꝰ ꝓiicerentur: Pctōres facti vt stercus terre sunt huiꝰ mundi sordes. ps. Vt lutū platearū delebo eos. Et cū his esset iustū est alias sordes ad penā eorꝫ ꝓiici qui ī hoc mūdo aliquē fetorē pauperū infirmorū eos ꝓpter deum visitando et cōfortādo sustinere noluerūt q̄bꝰ dr̄ a xp̄o vt hr̄ Math. xxv. Infirmus fui et nō visitastis me. sed abusi sūt odoribus bonis ml̄ta pctā in eis cōmittēdo. Scd̄o oritur tantꝰ fetor ex sulphureis ignibus. ⁊c̄. ps. Pluet sup pctōres laq̄os ignis sulphur. ⁊c̄. In hoc ꝙ di. pluet. abūdantiā signat penarꝫ. pluuia eni sine nūero et mēsura cadit. In hoc ꝙ dicit laq̄os signat ꝙ de penis exire nō poterit. ꝑ ignē aūt dn̄s acumē doloris innuit. sȝ q2 ignis ardētiꝰ feruet cum sulphure. iō sulphur addit. Et q2 sulphur sine igne nō fetet. iō sulphuri ignē miscet Quātus sit fetor sulphuris cū igne satis notū est his q̄ accendūt candelā

B. Stæ Genovefæ paris.

cū stipulis sulphureis. Vn̄ nec vni⁹ stipule fetorē va
lent sufferre. Quātus igitur erit fetor sulphuris infer
ni qn̄ totus ille ignis īfernalis erit mixtus sulphure.
Cogitet q̄ poterit. De hoc sulphure dꝛ Apo. xix. Ap
p̄hensa est bestia et cū illa pseudo pph̄a q̄ fecit signa
corā ipso quib⁹ seduxit eos q̄ acceperāt characterē be/
stie et q̄ adorauerāt imaginē ei⁹ viui missi sūt hi duo ī
stagnū ignis ardētis sulphuris. et ceteri occisi sunt ī
gladio sedētis sup equū q̄ pcedit de ore ipsius. ⁊ oēs
aues saturate sunt carnib⁹ eorꝝ. Glo. Apphēsa est be
stia. i. antixp̄s crudelr̄ et bestialr̄ viuēs. Vn̄ pri⁹. Po
sita est pugna antixp̄i et exercit⁹ ei⁹ cōtra xp̄m. et hic
dn̄r ponit̄ ei⁹ punitio ⁊ eorꝝ q̄ sibi adherebāt. Jō dꝛ q̄
apphēsa ē. i. apphendet̄ p̄teritū pro futuro. et cū illa
pseudo pphā. i. p̄dicatores antixp̄i q̄ fecit signa. ⁊ po
nit̄ singulare p plurali. Et dn̄r hi duo viui missi in īfer
nū. i. maiores q̄ scient̄ opant̄ malū. et isti magis torq̄
bunt̄ quasi mortui descendūt nescientes legē. Lu. xij.
Seruus sciēs volūtatē dn̄i ⁊ nō faciēs vapulabit pla
gis multis. Et Ro. ii. Qui sine lege peccauerūt sine
lege peribūt. Jp̄i ergo dn̄r poni ī stagnū ignis ardē=
tis. nō qꝛ alij debeāt excipi ab hm̄oi pena: sꝫ qꝛ nō tā=
tū puniātur. Dicit̄ ḡ q̄ mittant̄ ī stagnū. ⁊c̄ Stagnū
dꝛ qd̄ continet aquas imobiles. et hoc rn̄det stabilita
ti et p̄seruātie in culpa. Jtē pena inferni dr̄ stagnum
qꝛ mergit eos qui voluptatē hui⁹ mūdi quasi aquam
bibebāt. Jtē in stagno qd̄ est pfundū intelligit̄ pena
rn̄dēs culpe supbie. Jn igne pena rn̄dēs auaricie Jn
sulphure pena rn̄dēs luxurie. Et ceteri. i. seq̄ces anti
xp̄i seducti p p̄dicationē pseudo pphaꝝ. Occisi sūt ī
scꝫ gladio diuine snīe xp̄i: q̄ sedet sup equū. i. sup hūa=
nā naturā assumptā. qꝛ in die iudicij dabit sentētiam
diffinitiuā. Joh. v. Pat̄ oē iudiciū dedit filio. Et oēs

ānes.i.oēs sancti q̄ eleuabantur a terra pēnis virtu⸗
tū. Phil.iij. Cōuersatio nr̄a ī celis est. Saturati sūt.
i.delectati sunt carnib⁹ eoꝝ.i.vidēdo pēas īstitutas
ꝓ ope carnali. In sulphure igiꝉ significaꝉ fetor car⸗
nis ꝛ vīdicta illi⁹ pcti. Gen̄.xix. Pluit dn̄s ignē ꝛ sul
phur sup sodomā ꝛ gomorrā. Tertio erit odor fetid⁹
ex dānatis corporib⁹.ꝛc. Nā illa corpa erūt fetida ꝛ ī⸗
mūda ita ꝙ qlibet ab alio nauseā ꝛ passionē maximā
recipiet. Un̄ sicut caro putrida sup carbones posita
magnū exalat fetorē: sic corpa ista putrida etiā ex se
et ex calore ignis maximū fetorē emittēt Cadauer eī
hoīs emittit fetorē ita vt a viuēte hoīe nō possit sustie
ri. Pēsa igiꝉ quō sustinere poterūt dānati fetorē: nō
tm̄ vni⁹: sed quasi infinitoꝝ corpoꝝ dānatoꝝ. Esaie.
xxxiiij. De cadaueribus eoꝝ ascendet fetor. Legimus
eī.ij. Mach.ix. ꝙ anthioc⁹ reuertēs de psīde elat⁹ in
ira ꝯ iudeā a dō punit⁹ ē: ita vt de corpe īpi⁹ vermes scā
turirēt. odore ēt illi⁹ ꝛ fetore exercit⁹ grauareꝉ. ꝛ tūc
nec ipē iā fetorē suū ferre posset ita ait. Iustū ē subdi
tū eē dō ꝛ mortalē nō paria dō sētire. Et Io.xi.d. mar
tha xp̄o Dn̄e iā fetet q̄triduan⁹ eī ē. Hoc dixit martha
ne dn̄s fetore corpis fratris sui grauaretur: nesciens
adhuc a xp̄o resuscitandum. Si ergo tantus sit fetor
hominis infirmi an mortui: quātus erit fetor omniū
corpoꝝ damnatorum ¶ Quarto erit ibi fetor ex hor
ridis demonibus.ꝛc. Exemplum legimus in beati
martini vita. Quadam die diabolus in forma regis
purpura et dyademate ac aureis caligis ornatus ore
sereno letaqꝫ facie sibi apparuit. Cunqꝫ ambo diu ta
cuissent. Agnosce inquit diabolus martine quē colis
ego sū xp̄s. Tūc ille doctus sp̄ūsancto. ait dn̄s iesus si
se purpuratū et dyademate renitentē venturꝫ eē p̄di⸗
xit. Ego xp̄ꝫ nisi ī eo et hītu et forma q̄ passus ē cruci

stigmata portantē venisse nō credā. ad hanc vocē ille disparuit et totā cellā fetore repleuit Credendū ē autē ꝙ in inferno demões fetebūt etiā et maximo fetore cū ibi erūt ppetuo inclusi. O fetor intollerabilis. O fetor horribilis tot fetoribus aggregatus: si de te cogitaremus nūꝗ̄ pctā pro quibus dānatis hoībus infligeris cōmitteremus. Attēdamus igit ad hāc maximā penā. Quid faciēt delicati hoies q̄ non possūt sustinere fetorē luti aut cuiuslibet alterius rei. sed apponunt suis naribus rosas et cetera odorifera. Quō non timent tantū fetorē nō vnius diei: sed perpetue duratiōis Dimissis igitur peccatis operemur bonuꝫ Nam conuertantur in infernū oēs gentes qui obliuiscuntur deum. ꝛc.

¶ De sexta pena.

SExta pena est visio demonū terribilis. Et nō solum hec pena ipsis dānatis fiet a demonibus immo in quattuor eos affligēt. Nam primo pauorē grādem prestabunt. Scdo pctā improperabunt. Tertio sup eos percutient iugiter. Quarto iunū cōprimēt eos fortiter. ¶ Primo igitur pauorē. ꝛc. Sunt eniꝫ visu horribiles Vnde etiā naturaliter timemus videre horrēda et pauemus. Exemplū de hmōi timore et pauore ex visione demonis habemus ī libro de dono timoris vbi legitur ꝙ quidā religiosus ĩ nocte ī dormitorio iacēs: incepit clamare horribiliter. et cū ꝯuētus surgēs cōuenisset videbāt eū fixis oculis imobiliter respicere ad parietē nec ad aliud rñdētē: sed mirabiliter horrore ꝯcussū. in mane aūt requisit⁹ a priore qd habuisset. rñdit ꝙ vidisset diabolū. inq̄situs autē cui⁹ forme eēt. rñdit nō posse facile describere. sꝫ hoc dico ꝙ si esset furnus ardēs ex vna pte et figura illa ex alia magis eligerē īrare furnū ꝙ̄ videre figurā illius. iō dicit quidā senex ī vitas patrū. Credo ꝙ si q̄s videret demōes in ea forma qua visuri sūt eos dāna-

ti nõ possetviuere. hec ibi. Quãtus igitur erit pauor ipis dãnatis non ex sola visiõe vni⁹ demonis: sed tot quot sunt in inferno. Sed quereret qs. Nõne ex lõga mora adinuicẽ talis pauor poterit cessare? dicit ꝙ nõ qr oẽs ille pene erũt perpetue. et nõ erit ibi pauor tm̃ ex visione demonũ: sed etiã ex visiõe alioꝝ dãnatorũ ꝓpter turpitudinẽ suoꝝ corpoꝝ. imo etiã dãnati cũ magno pauore seipõs aspiciẽt sicut expimur ꝙ aliqs horret et pauet qñqꝫ videre plagã si quã hꝫ horribilẽ Prouer. x. Pauor his q operant malũ. Et. xxi. Pauor opantib⁹ iniqtatẽ. ¶ Scdo pctã improperabũt ex improperatione dãnati multũ cõfundẽtur. Uidemus ꝙ ex iproperatione pctõꝝ hoies confundũtur et erubescunt si sint verecundi. Sic demones impropabunt dãnatis sua vicia dicẽtes. Iste est fructus adinuentionũ vestrarũ. ista sunt stipẽdia laborũ vestrorũ. Ecce qd nobiscũ meruistis cũ vos tẽtando nobis ꝯsensistis supbiendo: luxuriãdo: rapiendo: cogitando: loquendo: operando: detrahẽdo: ludendo: deridendo: ₰c. Eccl. xviij. Stultus acriter iproperabit. Et. x. Exigua dabit et multa iproperabit. Nã exigua fuit delectatio peccati in quã demones nos p̃cipitãt. sꝫ multa erit improperatio. qr ineternũ et vltra. Gregori⁹. Quos habuimus intẽtores in culpis: hẽbim⁹ derisores in penis: vel in tormẽtis. Et hoc valde timendũ cordi nobili. Exẽplũ de dauid qui ideo orauit di. Ne irrideant me iimici mei. Et iteꝝ. Neqñ dicat iimicus me⁹ preualui aduersus eũ. Cõsidera q̃ta pena sit homini i dolore exñti impropare sua pctã: ꝓpter que patit et q leuiter potuisset euitasse si voluisset. etiã puo tpe ꝓ peis penitere et mĩam ꝯsequi. Expimur etiam ꝙ multi infirmi pre dolore infirmitatis nõ possunt audire verba quecũqꝫ. Cogita igitur si potes q̃ grauis pena erit damnatis q tã infirmi erunt audire impropia

pctōꝝ suoꝝ: et hec pena corrñdet detractorib⁹ cōtu⸗
meliosis Unñ cōtumelia ꝓprie est in ỽbo. Unñ Alexā.
de halis. Cōtumelia est pctm̄ ex īproperio sermonis
manifeste tendēs in nocumentū ꝓximi et extēso noīe
dr etiā in factis eē. Unñ sup illd Ro. i. Cōtumeliosos. i.
superbos. d. g. Cōtumeliosi sūt q̄ dictis vel factis cō⸗
tumelias ⁊ turpia inferūt. Unñ cōtumeliosus dr velox
et tumēs in ỽbis iiurie. Est aūt cōtumelia maior si q̄s
alicui dicat eius defectū corā multis in detrimētū ho
noris Unñ si intētio loquētis ad hoc ferat vt per ỽba
que ꝓfert honorē alterius auferat hoc est pctm̄ mor⸗
tale et mereť penā inferni Mat. v. Qui dixerit fratri
suo fatue reus erit gehēne ignis. Sz detractio ē alie⸗
ne fame per occulta ỽba denigratio quo vicio pericli
tať fere totū genus hūanū. Inquit glo. sup illud Ec.
xxiiij. Cū detractorib⁹ nō cōmiscearis. Si vero dicať
ex leuitate nec sit volūtas nocēdi: nec aggrauetur ex
circūstātiis est veniale. Et multa sūt alia vicia ỽborū
vt sūt susurronū: derisoꝝ ⁊ maledicētiū q̄b⁹ corrñdet
hec pena q̄uis etiā alia pctā īproperenť ⁊ maxie im⸗
properabūť xp̄ianis q̄ susceperūt baptismū/et alia sa
cramēta: ⁊ q̄b⁹ oñsa ē via saluti: ⁊ noluerūt p illā ābu
lare. Tertio sup eos pcutiēt iugiter Prouer. xix Pa
rata sūt derisorib⁹ iuditia ⁊ mallei pcutiētes stultorū
corpa Unñ in libro de cōtēptu mūdi di. Sūt ibi torto⸗
res serpētib⁹ horridiores. deformes/nigri: sed nō ad
ỽbera pigri Nūq̄ lassanť sz sēp ad hoc renouanť, ad
mala feruētes sūt ad penasq̄z recētes: sp tristati: spq̄z
ferire parati. sp inardescūt nec cessant: nec requiescūt.
O q̄ta dānatoꝝ pena q̄ sine pace ⁊ requie talia pati⸗
enť. Sciūt eni pueri q̄tū patiūť ex ỽberib⁹ virgarū
sz magis patereť si grossis baculis cū manu fortissi⸗
ma pcuterenť. O deus q̄ta pena cū dānati valde sen
sibiles percutiunť manib⁹ fortissimis demonū absq̄z

cessatione: de quib⁹ Ec.xxxix. Sūt spūs qui ad vindictā creati sūt et in furore suo cōfirmauerūt tormenta sua in tēpore cōsūmationis effundēt virtutē et furorē eius qui fecit illos. Nō enī sunt dei flagella quibus nos in pñsenti percutit nisi ros in cōparatione ad flagella sempiterna quib⁹ quasi irat⁹ per man⁹ demonū semp verberabit dānatos. Quod ꝯsiderās ꝓpheta orat di. Dñe ne in furore tuo arguas me: neqꝫ ī ira tua corripias me. Quarto cōprimēt eos in vnū fortiter de qua pena et precedēti dicit̃ Ec.x. Ad hec mors oppressiones fames et coartatio et flagella super iniquos creata sunt hec oīa. Et de dānato. di. Job.xx. Uadent et venient sup eū horribiles.i.demones qui horribiles erūt vt dictū est prius. Et de his oībus dr̄ Mat.xviij. Iratus dñs eius tradidit eū tortorib⁹.i. demonibus qui dicunt̃ tortores dānatorū Dixit enī Richardus ꝙ corpora dānatorū erunt mutuo valde cōpressa sicut di. Dauid de ipsis Sicut oues in inferno positi sunt: oues enī fortiter se cōprimunt in ouili in hyeme ꝓpter frigus: et in estate in vmbra ad fugiendū estū. Sic igit̃ corpora dānatorū erūt multū cōpressa: et hec cōpressio per demones fiet tanꝙ per executores diuine iusticie. Cogita igit̃ si esses sub maximo lapide sine morte q̄ta tibi pena. Corpora autem dānatorū erūt grauissime pōderosa: ⁊ vnū sup aliud Sic vt quidā dicūt nō poterūt se mouere. Et ita videt̃ dicere xp̄us de nō habēte vestē nuptialē. Nā indr̄ de illo. Amice quō huc itrasti nō habēs vestē. ⁊ cet̃a At ille obmutuit. Tūc dixit rex ministris. ligat̄ pe. ei⁹ et ma. mittite eū in tenebras exteriores: ibi erit flet⁹ et stridor dētiū. Multi aūt vocati. ⁊c̄. Ma.xxij. glo. Et si de vno dixi de mīltis ē itelligēdū p hoc videt̃ inuere ꝙ ligabūt̃ manib⁹ ⁊ pedib⁹: ita vt nō pñt vti mēbris

ad suaȝ volūtatē sicut ligātur frenetici et simul com-
primētur sicut in torculari vue cōprimūtur et hec oīa
euenient dānatis: qꝛ noluerūt obedire deo et eiꝰ man
data scire et custodire: nec per ꝯñs deū scire. Qꝛ qui se
dicit nosse deū et mandata eiꝰ nō custodit: mēdax est
vt dicitur. i. Joh. ij. Nō igitur sine cā dicit thema Cō
uertantur in infernū. ¶ De septima pena

Septima pena corporalis est fames crudelit affli
gens. et nō solū hoc patiētur: imo nec de aliquo
pane poterunt sibi ꝓuidere. Pauperes erūt nec ali
quid poterunt habere. Recordabūtur preterite refe-
ctionis. Famē patientur perpetue afflictionis. Tali
ter igitur puniētur dānati ꝙ de nulla re nec per se nec
per aliū poterunt sibi prouidere. Incarceratis ꝗdeȝ
in carceribus huiusmūdi: et si per ipsos ꝓuidere si-
bi nō possūt. tamē per amicos: vt per vxorē: filios: co
gnatos: aut alios amicos: aut etiā per hoīes miseri-
cordes qui elemosynas eis largiūtur. et sic quando-
ꝗȝ bene reficiūtur. et hoc est eis mag̃ cōsolatio. Sȝ nō
sic erit in inferno. qꝛ nec deū nec aliquā creaturā pro
piciam habebunt. imo non erit creatura que non ni-
tatur creatoris iniuriam vindicare. Sap̄. v. Pugna
bit pro eo orbis terrarū contra insensatos. Filios eni
et filias vxorē et cognatos quos tantū dilexerunt sen
tient inimicos pro peccatis que pro eis cōmiserunt.
Et filius litigabit contra patrē in inferno: qm̄ exem-
plo patris vsurarij vsurarius fuit. aut talis vel talis
vite. vel ꝙ possedit hereditatē male acquisitaȝ. et iō
sit damnatus. Pater ecōuerso maledicet filio dicēs.
maledicta hora in qua genui te. qꝛ pro te dānatus sū
illicita acquirendo. Sic vxor maledicet viro et econ-
tra. similiter filia ad matrē: et ecōtra. Michee. vij. Fi
lius cōtumeliā faciet patri. et filia cōsurget aduersus
matrē. et sic inimici hominis domestici eius. et sic de

aliis qui subditos nõ correxerũt q̃ exẽpla peccati de-
derũt vel qui cõsortes pctõrũ fuerũt. Nullus igit ibi
erit amicus/ sed oĩs homo deus et diabolus erit illis
inimicus: nullus erit qui miam habeat de ipsis dãna-
tis: imo letabit iustus cũ viderit vindictã: man⁹ su-
as lauabit in sanguĩe pctõrũ. vt dicit ps. Et sic igit
nõ erit spes alicui⁹ auxilij: nec a pte dei: nec a pte pro
ximi. Quãta igit fatuitas ꝓ amore fatuo cuiuscunq̃
alterius se velle dãnare qui nõ poterit sibi succurre-
re. imo erit inimicus si sit cũ eo dãnatus vel gaudebit
de sua dãnatione si sit saluatus. O q̃ta pena habere
inimicos quos prius tm̃ dilexit qui etiã si oĩbus bo-
nis abũdarẽt in nullo ei succurrere vellẽt. Tũc erga
tales cessabit oĩs pietas et mia. Uidete ergo quomõ
debetis amare vxores filios et filias. aut alios quos-
cũq̃. Secũdo pauperes erũt. ꝛc. imo nudi erũt sic q̃
nec pãniculis paruis cooperiẽtur. Naũ iij. Reuela-
bo pudẽda tua in facie tua: et ostẽdã gẽtibus nudita
tem tuã. O deus quid faciẽt tũc viri et mulieres qui
modo timent turpia sua videri: q̃ta esset verecũdia
vni honesto viro vel honeste mulieri nudũ vel nudã
esse corã magna multitudie ppli. Certe maior vere-
cũdia et maior pena et cõfusio erit ipsis dãnatis nu-
dos esse ppetuo corã tãta multitudine demonũ et dã
natorꝝ cũ illis turpissimis corporib⁹ de quib⁹ magis
verecũdabũtur q̃ si essent talia qualia sũt in hoc mũ
do: etiã cũ oĩbus ĩfirmitatib⁹ p̃sentis tpis. Ubi erũt
camisie delicate capitegia et pela mulierũ ꝛ dñarum
tunice duplicate ꝛ foderate cũ caudis amplis et alia
hmõi vestimẽta. Ubi lecti molles cũ coopertoriis va
riis. vbi puluinaria ꝛ tapeta q̃ pedib⁹ sustĩernũt ꝛ pa
rietib⁹ applicãt. Tũc oĩa p ignẽ cõflagratiõis q̃ pre-
cedet faciẽ iudicis: vt dictũ ẽ pri⁹. erũt cõsũpta: imo

etiã oĩa castra pallacia: et quecunqȝ alia edificia. In hiis cogitẽt qui istis tm̃ abutunť: vt ad ĩfernũ descẽdãt vbi pecunie vbi thesauri et alia p̃ciosa que tm̃ dilexerũt vt pro eis acquirẽdis sint dãnati. O bone iesu vnde nobis tãta insania ꝙ tot expẽsis ⁊ tanto labore mũdi gloriã querimꝰ et cõfusionẽ ĩferni nõ curamꝰ. Tertio recordabunť preterite refectiõis ⁊ maxĩe gulosi qui tãta cura ⁊ diligẽtia seruierũt corpori cũ tãtis laboribꝰ nocte et die vacarũt comestioni nõ curãtes de salute aĩarũ suarũ. Hoc peccato gule infiniti homines dãnabũtur. O q̃ta pena q̃ta cõfusio ꝙ pro modica et tam breui comestione sunt dãnati. Sed vt ait Augu. in libro de conflictu virtutũ et viciorũ ventris ingluuies dicit. Ad esum deus oĩa mũdana cõdidit qui saturari cibo respuit quid aliud q̃ ꝙ cõcessio muneri cõtradicit. Parcimonia ciborũ respõdet vnum horũ qđ dicis verũ est. Ne enĩ homo fame moriretur deus oĩa ad esum creauit: sed ne mensurã comedendo excederet abstinentiã imperauit. naȝ inter cetera sua mala saturitate maxime panis sodoma periit domino attestãte qui ad hirl̃m per prophetã loquiť dicẽs. Ezechie. xvi. Hec est iniquitas sororis tue sodome saturitas panis. Quapropť sicut egrediť ad medicinã: sic ad sumendas dapes debet quis accedere. Nequaq̃ videlicȝ in illis voluptatẽ appetẽs: sed necessitati succurrẽs. Hinc ĩcarnata veritas per euãgeliũ dicit Luce. xxi. Attẽdite ne grauenť corda vestra crapula. Quo cõtra de ĩsatiabili iudeorũ voracitate dicit Apl̃us Thessa. iij. Multi ambulant quos sepe dicebã vobis nũc aut vel flẽs dico ĩimicos crucis xp̃i quorũ finis interitus quorũ deus vẽter est. Et rursuȝ Esca vẽtri ⁊ vẽter escis. deꝰ aũt et hũc ⁊ has destruet Ille aũt plene hoc viciũ superat qui in sumendis da

p[re]sbus nō solū parcimoniā tenet vt.s.refectionē semp[er] esuriēs temperet verū acuratiores et suauiores epulas:excepta corpis īfirmitate et hospitū susceptione cōtēnit hec Augu. Talibus igit[ur] sic deditis gule dicetur qd dictū est illi.diuiti qui epulabat[ur] quotidie splēdide et sepultus est in inferno. Luce.xvi. Recordare fili:q[uia] re.b.in.v.tua et lazarus sil[ite]r mala.nūc autē hic cōsolat[ur]:tu v[er]o cruciaris. Sic igit[ur] cruciabūtur gulosi d[am]nati:quib[us] dicet[ur]. Recordare quomō excessus multas et multa pctā cōmisisti in prādiis et cenis p[ro]pter que dānatus es. Sic maledicēt hore et tempori quib[us] talia cōmiserūt. Nolite igit[ur] charissimi sic viuere:sed date elemosinā pauperi vt vobis xp̄s dicat in die iudicij illō Math.xxv. Esuriui et dedistis michi māducare. Uenite b[e]n[e]dicti p[at]ris mei possidete paratum vobis regnū a cōstitutione mūdi. Quarto famē patient[ur] [et]c. de quib[us] d[icitu]r Isa.lxiiij. Et vos q[ui] dereliquistis dn̄m [et]c. pro eo q[uod] vocaui [et] nō respōdistis:locut[us] sū et nō audistis.[et] facietis malū in oculis meis et q[ue] nolui elegistis:p[ro]pt[er] hoc dicit dn̄s de[us]. Ecce serui mei comedēt et vos esurietis:ecce serui mei letabunt[ur] [et] vos cōfundemini:ecce serui mei laudabūt pre exultatiōe cordis:et vos clamabitis pre dolore cordis [et] pre cōtritione spūs vlulabitis.dānati igit[ur] pre magnitudine famis clamabūt:q[uan]ta pena sit fames possūt aliqualiter scire qui illā passi sūt. Incarcerati nāq[ue] pre magnitudine famis solent comedere brachia sua [et] partes corpis.etiā in obsidionib[us] plurimis hoīes comederūt canes. Sz qd dico canes īmo etiā matres proprios filios. Nec oportet q[uod] ad hoc hystorias antiquorū reuoluere.nā et his ānis.lxxxvij.vel circa etiā matres comedert p[ro]prios natos. O q[uan]ta fames vt sic naturalis amor pereat. Sed reuera fames quor[um]cunq[ue]

vinctiũ: nichil est ad illã famẽ ĩferni que ppetua erit. Cogitet igit̃ hanc penã qui poterit: qꝛ sicut dꝛ de paradisi gaudiis .i. Corĩthios .ij. ꝙ oculus nõ vidit nec auris audiuit: nec in coꝛ hoĩs ascẽdit que preparauit deus diligẽtibus se. Ita de penis ĩferni dicẽdum est. Quid faciẽt contẽptores ecclesie qui modo nolũt ieiunare qui ibi ppetuo velint nolint ieiunabũt cũ tãta fame incogitabili. Melius esset ibi hic ieiunare vel minoꝛẽ famẽ pati: ꝙ incurrere illã tam grãdẽ famẽ que nunꝙ deficiet. Aduertamus igit̃ ad ista vt effugiamus tantas penas et viuamus cum temperantia nobis a deo indita: nam dicitur in themathe. Cõuersantur. ꝛc.

¶ De octaua pena.

Octaua pena coꝛporalis est sitis: similit̃ cõfigẽs. Ubi notandum ꝙ circa membꝛũ oris in q̃ viget specialiter sitis: licet et iam totũ coꝛpus ꝛ maxime interioꝛa afficiat: et his penã et doloꝛẽ immittat. Erũt tamẽ quattuoꝛ speciales pene. Nam ei aqua presentabitur que sitim extinguere nõ valebit. Semper sic cruciabitur cupido bibendi minime cessabit. Sapoꝛ erit amarissimus in oꝛe veracıter. Doloꝛ dentiũ pessimus toꝛquebit crudeliter. ¶ Primo igit̃ aqua presentabitur. ꝛc. Ubi sciendum: ꝙ totus ille carcer erit plenus aqua et igne: nec aqua extinguet ignem: nec ignis cõsumet aquã sicut fit in hoc mũdo. Erunt igitur ibi ignis et aqua simul. Sed quia ignis inter elementa est magis actiuus et citius nocet coꝛpoꝛi: ideo ad terroꝛẽ illaruꝫ penarũ in scriptura sacra in pluribus locis ãt mẽtio de igne ꝙ de aqua: et ideo sicut ignis ille nõ destruet coꝛpꝰ: ita ꝛ aqua illa nõ extinguet sitim. O ꝙta pena habere tãtã aquã que nõ possit sedare sitim. Sicut enĩ doꝛmiẽtes ꝛ somniãtes se habere sitim: et sõniãtes se bibere cũ ex tali fãtastico potu

nō extinguat sitis q̄tū patiūtur in tali somnio Sȝ si quis summe sitiat in vigilia et habeat aquam et non possit bibere summe patitur. sed nichil est cōparatione ad dampnatos q̄ ex aqua tanta presenti sitim extinguere nō possunt. Ibi erit balneū aquaꝝ multarum quo corpus nō mundabit. Hoc balneū debet his q̄ se balneāt in aquis tepidis et multa pctā cōmittunt: vt pote cū balneāt seviri cū mulierib⁹ nō suis q̄ pctā cōmitti tā in vidēdo q̄ tangēdo et loquēdo ibidē pñt. deus nouit de quib⁹ post hec in cōfessiōe nō loquūtur imo cū talibus pctis descendūt ad balneū iferni. Talia balnea non extinguūt ardorē cōcupiscētie carnal imo accendūt Et de hac pena aque frigidissime pmo dictū est. Sed circa has penas quidā dicunt q̄ null⁹ reuertitur de inferno. Sap. i. Nō est agnit⁹ qui reuersus sit ab inferis. Sed si rediret aliquis qui vidisset infernū crederēt ei. Istis aūt pōt rñderi multiplicit. Primo per interemptionē q̄ falsa est. q2 lazarus fuit reuersus. Et sicut dicit augu. Cū discubuit postea cū dño in domo marthe multa narrauit in mensa de locis penalibus. Preterea circa passionē dñi multa corpa sanctoꝝ surrexerunt et apparuerunt multis Preter istos inueniuntur aliȷ̄ multi inde rediisse ex dispensatione diuina vt Traianus et aliȷ̄ de quibus inuenitur in gestis sanctoꝝ. Secūdo rñdendū est per negatōēȝ secunde. q2 si etiā aliquis inde veniret nō crederēt ei imo dicerent vel q̄ non inde veniret: vel q̄ nō diceret vera: vel q̄ sicut ille qui inde exiuit penas ad quas puenerat euasit. sic et ipi postq̄ talibus penis deputati essent eque bñ euaderēt. Nō attēdētes ad illud qđ scribit in libro de ortu saluatoris. ve inq̄t qb⁹ datū est citi⁹ expiri q̄ credē. hoc pȝ Lu. xvi. De diuite epulōe qui dicit abrahe. Rogo te pater vt mittas lazaꝝ i do

mo patris mei. Habeo enim q̄nq; fr̄es vt testet̄ illis ne ꝛ ipi veniāt in locū h̄ ꝯ tormētoꝝ. Et ait illi abraham Hn̄t moysen et ꝑphās. At ille dicit. Nō p̄r abraham sꝫ si q̄s ex mortuis iuerit ad eos pniam agēt. Ait aūt illi. Si moysen ꝛ ꝑphas nō audiūt neq; si q̄s ex mortuis resurrexerit credēt. Iste ē text⁹ euāgelic⁹. Quis enī posset resurgere maioris auctoritatꝭ moyse et prophetis ꝑ quoꝝ ora spūssanct⁹ loq̄batur. cui magꝭ esſꝫ credendū. Tertio dicendū est istis ꝙ hoc ipm ꝙ non ita passim aliq̄ reuertūtur ad nos de inferno est: vt. s. propter hoc illuc magis timeamus ire. Sicut dr̄ ī fabula de vulpe qui noluit ire ad curiā leōis q̄n vidit ꝙ alioꝝ aīaliū que venerant vestigia retrorsū nulla apparebāt. Exemplū de quodā fratre p̄dicatore q̄ cū p̄dicasset de inferno et diceret ei quidam dure crudelitatis. Maledictus qui credet vobis qui nō fuistis ibi Dixit ei frater. Pessime hoim si aliquis veniret ad te de inferno nūq̄ cessares malefacere. diceres ei apostate ꝙ si ires in infernū ꝑpter pctā tua posses inde exire sicut et ille exiuisset. Itē aduertēdū ꝙ nō solum fideles: sed etiā infideles habuerunt fidē de inferno. Unde narratur in quadam tragedia Senece qui nō habuit fidem nostrā ꝙ visum est cuidā ꝙ videret Nerone balneantē se apud inferos et ministros aurū feruēs infūdētes. et cū videret choꝝ aduocatoꝝ ad se venientiū huc inquit venale genus hoim. O aduocati amici accedite vt ī hoc vase mecū balneamini. Adhuc enī superest locus in eo quē reseruaui vobis. Similiter multi poete mentionē faciunt de inferno ī mltis scripturis. Sūt igitur ifideliores infidelibus qui dubitant de inferno: immo nec sunt fideles cum ī tot locis sacre scripture fiat de eo mentio: sicut dictum est et dicetur magis infra. Secundo damnatus ex siti

cruciabit̃ ꝛ bibẽdi cupido nũꝙ cessabit Quid potest facere maioꝛẽ fidẽ hui⁹ rei ꝙ xp̄i euãgeliũ. Luce xvi. vbi dꝛ Moꝛtuus est aũt diues et sepult⁹ est in iferno ⁊ eleuans autẽ oculos suos cũ esset in toꝛmentis vidit abꝛahã a lõge et lazarũ in sinu ei⁹: et ipse clamans dixit. Pater abꝛahã miserẽ mei: et mitte lazarũ vt itin gat extremũ digiti sui in aquã vt refrigeret linguam meã: qꝛ cruci:oꝛ in hac flãma. Aquã petiit ꝓpt ardoꝛẽ sitis. et nõdũ aque guttã obtinuit nec vnꝙ obtinebit. ¶ Notandũ inqt de lira: ꝙ lingua et digitus metaphoꝛice dicit̃ in aĩalib⁹ separatis quales erãt aie lazari ꝛ diuitis sicut in deo qui spũs est man⁹ dꝛ virtus ei⁹ operatiua. et siĺiter hic in lazaro. per digitum ĩtelligit̃ virt⁹ ei⁹ auxiliatiua. et ꝑ linguã diuitis virtus mẽtis cõcept⁹ expꝛessiua. Hec pena maxīe debet̃ hiis qui ꝑ linguã peccauerũt i potu. Sapie. xi. Per que qs peccat: ꝑ hec et toꝛquet̃. Sicut ergo ille diues sꝑ sitit: qꝛ peccauerat in bibẽdo. Sic potatoꝛes ꝛ potatrices q̃ in hoc mũdo multũ potãt in iferno sitiẽt si in talib⁹ pctis moꝛiãt̃. O ꝙta pena semꝑ sitire sicut possũt imaginari illi: qui qñꝙ magnã sitim passi sũt pꝛo oĩbus diuitiis quas habuerũt in hoc mũdo ꝓ copia frumẽtoꝛũ et vinoꝛũ q̃ habuerũt in cellariis suis nõ habebũt bucellã panis: nec vas aque ad bibẽdũ. Quid igit̃ faciẽdũ Certe facere debemus sicut peregrini qui exeũtes de patria sua faciũt bursarios quibus sua tradũt vt sibi necessaria pꝛouideãt. Sic nos tãꝙ peregrini q̃ nõ habem⁹ hic ciuitatẽ manẽtẽ: sed futurã inquirim⁹ Heb. vlti. Faciam⁹ bursarios committam⁹ paupib⁹ pꝛo quib⁹ xp̄s dicet in iudicio illd Mat. xxv. Sitiui ꝛ nõ dedistis michi bibẽ: ꝛ ille cui⁹ intuitu ded..nus ꝓuidebit in alio mũdo de necessariis sic ꝙ non indigebimus nec patiemur famẽ aut si.

tim. Non sit eni in bursa ꝑ futuro tpe q̄ elemosynam
dant. Eccl'.xvii. Elemosyna viri quasi saccul⁹ cū eo.
Pauperes eni elemosynas sibi datas in celis portant:
vt ibi thesaurū inueniant qui dederūt. Vn̄ dixit bea-
tus laurētius tyranno. Facultates ecclīe quas reqris
in celestes thesauros man⁹ pauperū deportauerunt.
Tertio dānatis sapor erit amarissimus. ⁊c̄. Jere. ix.
Cibabo eos felle et potabo eos absinthio quid ama-
rius ad potandū? Et etiam amarissima mirra et alo-
es sicut sciūt qui gustarūt. Non ꝑ hoc intelligitur ꝙ
ibi sit fel. sed ꝙ in ore erit amaritudo ac si comederēt
fel et biberēt absinthiū. imo maior q2 nō possum⁹ per
aliquas presentis seculi penas exprimere illas infer
ni. sed ꝙtū possumus exprimimus per nota semp mi
nus dicendo et magis vel maius intelligendo. Vide
igitur si sit pena ipsi ori habere tantā amaritudinē
Et ad hoc pōt referri illud Deut.xxxii. Fel draconū
vinū eoꝝ et venenū aspidū insanabile. i. semper cru-
cians. Hec pena erit pro salsis et speciebus ⁊ aliis de
lectabilibus que hic comedimus. et in quibus ipi dam
nati plura pctā cōmiserunt. Quarta pena respectu
oris eius malum siue dolor dentiū. Cū talis dolor sit
maximus etiā in ꝑnti sicut sciūt qui experti sunt. ita
vt plures quasi fatui reddātur. Credere debemus il
luʒ dolorē nō deesse ipsis dānatis et multo maiorem
ꝙ hic passi sumus. q2 scriptū est Deut.xxxii. Congre
gabo super eos mala ⁊ sagittas meas complebo i eis
propter hoc dicit euangelium: q2 ibi erit stridor den-
tiū. Math.viii. et non solū ex maximo frigore de quo
dictum est prius. sed ex dolore intensissimo ipsorum
dentiū. O deus quis poterit omnes huiusmodi pe-
nas portare que iam recitate sunt. s.xxxii. corporales
Hec pena correspondet maxime deuorantibus q̄ den

cibus suis multa devorant que erant multum necessa-
ria xpi pauperibus. ¶De nona pena.

NOna pena corporalis erit verecūdia et ɔfusio. Hec aūt confusio erit in quattuor penis. Nam ipi dānati Tractabūtur vilissime. Locabūtur turpissime. In servitute impia. Cū iniquorum copia. ¶Primo tractabūtur vilissime. Tractabūtur quidem vilius ꝙ aliqua res vilissima huius mūdi. Job. x. Hec cōsiderans dicebat. Dimitte me vt plangā paul. do. me. an. va. et nō re. ad. t. t. z. o. zc. trās. misie z te. vbi vm. m. et nul. or. sꝫ sp ho. inha. Ibi igit nullus ē ordo. Nō ei deferet hōr regi plusꝙ gartiōi. nec pape plus ꝙ minimo clerico: nec regie plus ꝙ paupere vetule qn ita viliter imo vilius tractet et puniat. Hoc est qd dr. i. Re. ij. Qui cōtēnūt me erunt igbiles. Tales em q in hoc mūdo fuerūt in statu digniori magis debuert deo servire et ipm honorare rōe status in quo deus ipsos posuerat. Qd si nō fecerint de ipis fiet iudiciū durissimum Sic dr Sap. vi. vt prius dictū est i tertio mēbro tertie pene Nō erit igit ordo q nūc et sm quē subditi obediūt superiori Ibi nō obediet magis regi garcio ꝙ rex gartiōi nec reuerebit: nec filius honorē faciet patri: nec filia mri O reges et pncipes z aliū q i hoc mūdo tantū dilexistis reuerētias et honores et spreuistis paupes: cogitate quō tractabimini in iferno. Sꝫ quō dr Sap. xi. Oia fecit deus īnūero pōdere et mēsura. q ibi erit ordo. Dico ꝙ ibi erit ordo vno mō: et alio mō non. Ordo erit ibi in cōparatione pene ad culpā ordinabit enim pena scd m exigentiā culpe. Esa. iij. Agnitio vultus eorū rndebit eis. et pctm suū quasi sodoma pdicauert nec abscōdert. Ve aie eorum qm reddita sunt eis mala. ve impio in malū. retributio eni aie eius fiet rei. Rndebit igitur pena culpe multipliciter. primo in nūero. Nō ei est

cogitatio: dictū: vel factū ꝓ quo ibi pena nō soluatur Job. xx. Hoc scio a pricipio ex quo positus est homo super terraȝ ꝙ laus impiorū breuis sit ⁊ gaudiū ypocrite ad instar puncti. Et sequit. Luet que fecit omīa nec tamē cōsumetur iuxta multitudinē adinuentōnū suaꝝ sic et sustinebit. Et sequit. Deuorabit eū ignis q̄ nō succendet. Hec est pars hois impij a deo. Et Roma. Reuelabitur enī ira dei de celo sup oēm impietatē et iniusticiā hoīm. Notāter dicit sup oēm impietatē vt numerū innuat flagelloꝝ. Sicut enī nullū bonū irremuneratū: ita nullū malum impunitū. Eccli. xij. Cūcta que fiunt adducet deus in iudiciū siue bonum sit siue malū. Itē in modo: q2 in illa pte corpis plus puniet in qua plus peccauit. Luc. xvi. Diues magis cruciabat in lingua. idō magis remediū querebat d̄ lingua: q2 in illa plus peccauerat ꝓpter illicita verba et cibos. Itē in qualitate. q2 qui in luxuria peccauit vbi est ardor in corde et fetor in corpore plus ardēti pena et fetēti puniet. Ita qui plus peccauit ī supbia et honore plus habebit de cōfusione. q2 qui se exaltat huīliabitur. d2. Luc. xviij. Itē in quātitate: q2 q̄ plus peccauit plus puniet. Sap. vi. Potētes potēter tormenta patientur. Et Apo. xviij. Quantū glˀificauit se et in delicijs fuit tantū date illi tormentū et luctuȝ. Sic enī idē ignis nō eq̄lit agit ī lignū viride et siccū sic ignis gehēne licet sit idē ignis: vt d2 in sentētijs. nō tñ oēs equaliter vret. sed ƀm delicti exigentiā. Luce. vi. Eadē quippe mensura qua mēsi fueritis remetietur vobis. Sic ergo ordo est pene respectu culpe. In hoc aūt nō est sicut dictū est. vel non dr ibi ordo q2 elementa ibi ordinē naturalē nō seruabūt. Ignis enī cuius ordo naturalis est ardere ⁊ illuīare ibi ardebit sed nō illuīabit. In ps. Vox dñi intercidētis flāmaȝ.

Nona pena.

Quod exponens cyprianus dicit. Dominus flammam ignis intercidet: quia ardorem in inferno et lumen in celo ponet. non tamen penitus ignis. non lucebit enim vt inde doleant: non vt gaudeant. Item non erit ordo vt ignis separetur ab aqua: sed erunt simul mixta cum aliis multis: vt fumo: fetore. etc. Ideo sequitur: sed ibi sempiternus horror inhabitans. Unde Sap. iiij. vbi fit de nuptiis dicitur Erunt post hec decidentes sine honore et in contumelia inter mortuos imperpetuum. Tractabuntur igitur a demonibus eorum tortoribus vilissime. Nulli nec pape nec regi honorem dabunt. sed quanto plus peccauerunt plus et confusibilius tractabuntur et punientur. Secundo locabuntur turpissime et ad idem facit auctoritas predicta. quia infernus est terra tenebrosa: terra miserie et locus in corde terre omnibus miseriis repletus vt dictum est prius. et in isto loco post iudicium generale locabuntur omnes demones et omnes damnati perpetuo absque exitu et spe cuiuscumque consolationis. Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternum. Ubi erunt camere huius mundi ornate tapetis et picturis. domus cum tantis expensis edite castra: palacia: et alia sumptuosa edificia. Certe hec omnia erunt destructa. Ubi sedebunt reges et principes? Ubi lecti molles et alia sumptuosa que tantum in hoc mundo diliguntur: vt pro acquisitione talium multa committant peccata talia emendo et vendendo cum mendaciis: periuriis: et aliis fraudibus infinitis: que ducunt homines ad infernum. Quanta fatuitas pro re transitoria et quasi momentanea tot et tantas penas perpetuas sustinere velle. Tertio erunt in seruitute impia. Homo enim factus est vt sit dominus omnium mundanorum. In psalmo. Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues vniuersas: insuper et pecora campi. Uolucres celi et pisces maris qui perambulant. etc. Ita tamen vt obediat illi

qui fecit eum. scʒ deo suo et creatori omnium scilicet
q2 noluit deo obedire iustū est vt creature ꝓpter ipm
facte sint sibi ad suppliciū eternū. sicut satis dictū est
prius. et velit nolit hec tormenta patief et his subici
etur. Etiam dānati patienf a demonibus sicut ab eo
rū tortoribus: sicut dictū est prius. O q̄ grauis pena
his q̄ i hoc mūdo iubere siue precipe cōsueuerūt quo
rū imperiū et dn̄atio versa erit in seruitutē. ⁊ nō ime-
rito cū in hoc mundo noluerunt obedire suo creatori
suo redēptori in decē preceptis. Uidemus eni reges
et p̄ncipes et ceteri dn̄i: imo patresfamilias et matres
familias seruos suos imo etiā filios puniūt et subici-
unt seruituti aliqñ mortē inferēdo scd̄ʒ diuersas trā
gressiōes suoꝝ preceptoꝝ. vel aliter puniendo. s. icar
cerando v̄beribus castigādo. ⁊c̄. Sed hec eoꝝ pena
et seruitus tp̄alis est et transitoria. sed v̄e seruit⁹ ifer
ni erit ꝑpetua. de qua d̄r Jere. xviij. Seruire te faciā
inimicis tuis in terra quā ignoras. i. in inferno q̄ ē in
medio terre. vt dictū est pri⁹. Et rō hui⁹ seruituti red
ditur ca. xvi. eiusd̄ ꝓphete. Q2 dereliq̄rūt me patres
vestri ait dn̄s ⁊c̄. et legē meā nō custodierūt. sʒ et vos
peius opati estis q̄ patres vestri. Ecce enim ambulat
vnusquisqꜫ post prauitatē cordis sui mali vt meñ au
diat et eiciā scʒ p mortē de t̄ra hac in terrā quā igno
ratis. s. inferni et seruietis ibi diis alienis. i. demoni
bus q̄bus obediuistis tāq̄ deo seruiet̄s. s. die ac nocte
i. sp̄ q̄ nō dabūt vobis requiē. Quarto erūt dānati cū
iniquoꝝ copia. hec copia et societas dānatis erit ma
x̄ia pena. Nō eni hʒ v̄itatē illud ꝓuerbiū Solatiū mi
seris est socios hr̄e in penis. imo q̄to pl̄es erūt dāna-
ti tāto ignis ille magis ardebit. sicut videm⁹ q̄ q̄to
sūt pl̄a ligna i igne tanto ardor ignis ē maior. o quot
erunt damnati. Consideremus a principio mūdi quot

fuerūt hoīes. Quis possꝫ cogitare sufficiēter. Credo ꝙ solus deꝰ et quibꝰ reuelatū est sciūt horū numerū. Erūt aūt vt cōiter dr̄ et ita xp̄s videt̄ sentire dicēdo. Mat. xx. Multi sūt vocati: pauci vo electi plures dānati ꝙ̄ saluati. Etiā fetor erit maior ꝙ̄to plures erūt: et ita de m̄ltis penis sicut de clamore pauore. de qbꝰ dictū est. Erit etiā maxīa pena videre tot demones a quibꝰ nūꝙ̄ separabūt̄. Cogitate igit̄ qui poterit hāc penā sustinere si pena dānato ad mortē esse in carcere cū frigore: fetore: ⁊ aliis miseriis q̄ aliquādo sūt in carceribꝰ vel cū hoībꝰ mortuis et fetidis q̄ aliqn̄ sūt cū aliis viuis īcarceratis: maior est pena dānatis esse cum tam turpissima fetidissima et horrēda societate tot dānatorū. hec meditari diligenter facit bene pugnare ꝯtra diabolū ⁊ cauere pctā ne ad hāc societatē ꝑueniamꝰ. Cū eni qs cōsideret ꝙ si fuerit victus a demone ꝑ peccatū mortale ad illa tormēta ducet̄. Certe debet virilius pugnare ne vincat̄. Exēplū eg siippus de cladibꝰ iudeorꝫ narrat: ꝙ cū quidā de sociis alexādri q̄ preerat magno exercitui videret ꝯtra se exercitū innumerabilē preparatū et sui sumerēt cibū ad cōfortationē viriū: ipe in quodā solatio dixit eis. Prandeamus nūc qr hodie cenaturi sumus apud inferos. Quo verbo ita animati sūt ad fugiendū cenā illā: ꝙ nullus preter vnū fugit de prelio: ⁊ sic viriliter pugnauerūt ꝙ victoriā habuerūt. Sic charissimi taliter resistamus viciis et pugnemꝰ cū mūdo carne ⁊ demōe: vt victores existamꝰ et illā societatē horribilē euitemus. Hec societas debet̄ illis qui in societatibꝰ huiꝰ mūdi multa pctā cōmiserūt sicut in tabernis ⁊ ludis et choreis et multis aliis copulis vel societatibus fatuorū que societates sūt vitāde. Qr dicit p̄s. Cū peruerso peruerteris. Vñ ad hoc est factus basilius q̄si in

fine sue regule dicēs. Euita viros quos erga manda ta dei videris negligētes qui mortui sūt virtutibus qui letātur in ꝓpriis volūtatibus vt gaudiis careāt diuinis. Cū hmōi viris nulla sit tibi cōmixtio neqꝫ velis cū eis sermocinari assidue: nisi in quo eos possis ab errore reuocare. Ceterū si non vales deuita vt publicū hostē. Sepe enī per vnā ouem morbidā polluitur totus grex: et modica pars fellis magnū dulcorē vertit in amaritudinē et fermētū modicū totā massā corrūpit: hec ille. Euita ergo societates peccatoꝝ: vt possis euitare societates dānatorū. nā in talibus societatibꝰ iniquoꝝ virorū nō est memoria de deo: et si est: est in malo/periurādo: blasphemādo et īhoneste loquēdo vel de absentibꝰ murmurādo: et illis detrahendo de talibus dicit propheta Cōuertātur. ꝛc. qui obliuiscuntur deū: quia. s. nō seruāt mādata dei sui.

¶ Decima pena.

Decima pena corpalis ipsoꝝ dānatoꝝ erit in tactu maxia afflictio. pro qua pena ītelligēda est sciendū ꝙ corpa illa erūt valde passiua: sed tamē incorruptibilia. Et pro hoc magis intelligēdo. Cogita aliquē valde infirmū et debilē in suis mēbris vel patientē guttā vl' talē infirmitatē. Sūt enī alique infirmitates q̄ ita reddūt passibile corpus sicut et ego expertus sū ꝙ nō sufferre possūt tactū alicuiꝰ pōderis. Talia igit erūt illa corpa et ita passibilia: ꝙ in tactu patient grauissimā penā: ꝛ hoc ex q̄ttuor. Primo ex tactu suorū mēbroꝝ valde pōderātiū. Scđo ex tactu suoꝝ locoꝝ ipsos cōtinentiū. Tertio ex tactu corporaliū dānatorū. Quarto ex tactu demonū cū eis condēnatorū. ¶ Prima igit pena erit ex tactu suorū mēbrorū. ꝛc. Nā corpora dānatoꝝ erūt pōderosa multū et sic brachia sup corpus ipsius dānati et caput sup

humeros: et sic de aliis maximũ dolorẽ faciẽt. et hoc possumus imaginari ex eo ꝙ aliqñ quis in parte aliqua corpis habet plagã aut malũ aliqđ in quo si tãgatur statim clamore magno eiulat' dī. O de' vos le ditis me: etiã seipsũ illuc nõ audet tangere. Sic charissimi corpa dãnatoꝝ erũt tã infirma vt in tactu suorũ mẽbroꝝ sibi penã grauẽ infligãt: ꝛ talis pena erit illis qui suis mẽbris turpissime tetigerũt: et in talib' pctis mortui sũt aut qui se parauerũt nimis sugflue sicut et faciũt multi: et multe intẽtione alliciendi ad pctm̃. Et iuxta hoc potest poni exẽplũ quod recitaꝝ in floribus sãctorũ et parisius cõtigisse legiꝝ. Magister enĩ quidã dictus sillo quẽdã suũ scolarẽ egrotãtẽ obnixe rogauit: vt post mortẽ ad se rediret et statum suũ sibi denũciaret. Post igiꝝ aliquot dies sibi apparuit cũ capa de pargameno tota descripta sophismatibus et intus tecta flãma ignis siue foderata qui requisitus a magistro quisnã esset ait. Ego vtiqꝫ sũ qui ad te redire ꝓmisi: q̃ de statu suo req̃situs ait. Hec capa sup me plus põderat et pl' me ꝑmit: ꝙ si vnã turrim sup me haberẽ et hec est michi data vt eã portẽ ꝓ gloria quã in sophismatib' habui. Porro flãma ignis q̃ est coopta: pelles sũt delicate ꝛ varie q̃s ferebã que flãma me cruciat et exurit. Sꝫ cũ magꝛ illã penã facilẽ iudicaret dixit ei defũct' vt extẽderet manũ: et sic facilitatẽ pene sue sẽtire posset. Cũqꝫ manũ suã extẽdisset: ille guttã vnã sui sudoris dimisit que ꝑdicti magistri manũ sagitta citius pforauit ita ꝙ cruciatũ mirabilẽ sentiret: ꝛ ait talis sũ tot'. ille igiꝝ magꝛ ex ipsius pene acerbitate seculũ deliberauit deserere et religionẽ itrare. Uñ mane scolarib' cõgregatis hos v̄sus ꝓposuit Linquo coax ranis cras coruis vanaqꝫ vanis. Ad logicã pgo q̃ mortꝭ nõ timet ꝗ. Et seculũ

deserēs regionē itrauit. Istud exēplū valet ad ostendendū ex pōdere illius cappe: quō post diē iudicij qñ corpora erūt vnita aiabus: ex pōdere etiā taliū corporū dānatorū valde pōderantiū: ac suorū mēbrorum erit maxia pena in dānatis: sic q brachiū dānati sup corpus suū valde passiuū multū affliget illud cū illo ardenti igne sulphureo: et hoc pro pctis cōmissis ex ornamētis pulchrarum vestiū et pelliū diuersarū in quib9 superflue multa cōsumūtur vbi ex talib9 magis deberet subueniri xp̄i pauperibus. Vñ nō dubito: q si nobis accideret sicut illi magistro. videlz q vnā guttā siue paruā penā inferni sensissem9 sperneremus multa que nūc sūt causa et occasio nostre dānationis nisi pctā mortalia que in hiis fieri possūt fugiamus. Secundo erit pena, ex tactu suorū locorū ipsos dānatos cōtinētiū. Sicut ei videmus q ifirmi si ponerent super lectū durū vel lapidē. paterent imo in lecto molli valide patiūtur nec quiescere possūt multi pter infirmitatē sui corpis. Sic corpa dānatorum maxie passiua et sēsibilia valde affligētur ex tactu locorū i. corporū que cōtinebūt illa: et hec pena specialius debet illis qui in lectis mollib9 et ornatis multa pctā horrēda cōmiserūt: de quib9 dicit Amos vi. Ve qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis istratis vestris. Ve imprecatio maledictiōis eterne est/ siue dānatiōis his qui dormiūt i lectis ornatis et ibidē lasciuiūt pctā luxurie ₇ alia mala cōmittēdo. De pctō isto vide si vis Ezechi. xxiij. Vel q etiā vt pigri multū tpis perdunt quo possēt orare vel aliqđ bonū facere de quib9 dicit Prouū. xxvi. Sicut ostiū vertit in cardine suo: ita piger in lecto suo. O q grauis pena his qui assueti sūt dormire in albis lintheaminibus ₇ culcitris delicata pluma. O qtū dolebūt eis latera: imo totū corpus ex

tam duro lecto. sed potest ne dānati se vertere. Quidā dicūt q nō nisi q̄tū demōes eos vertēt: s3 quomōcūq3 sit pena eorū nō alleuiatᷣ ex tali versione. de isto lecto dr Esa. xiiij. Detracta est ad inferos supbia tua cōcidet cadauer tuū. subter te sternetᷣ tinea: ꝛ operimētū tuū erūt vermes. Aliqui tñ dicūt q ī rei xᷣitate ibi nō est: et q nullū aīal erit in īferno nec viuet post diē iudicij: sed ibi tantū erūt diaboli et hoīes in ppetuo carcere cū igne et ceťis de quibꝰ dictū est: s3 scriptura loquitᷣ per nobis. nota vt per illa ītelligamus ibidē est peiora: ita q ibidē est mala peiora et abominationes maiores q̄ sit abomīatio serpētū ꝛ vermiū huiꝰ mūdi. Cōsidera igitᷣ si deberes esse in lecto: etiā q̄tūcūq3 molli cū. cc. serpētibꝰ ꝛ totidē buffonibꝰ qui cōtinue te morderēt et affligerēt. crede q maiora patieris in lecto īferni si ibidē vadis. ¶ Tertia pena et grauissima erit ex tactu et pōdere corpis aliorꝝ damnatorꝝ. O deꝰ q̄ta pena erit illis q̄ in īfimo loco erūt. Cōsidera si sup te esset maximꝰ lapis sine morte quā penā sufferres. Sic vtiq3 maxīa pena erit ipsis dānatis ex pōdere aliorꝝ corporꝝ valde pōderātiū. In infimo aūt loco erūt falsi xpiani. Und̄ legitᷣ in vita Macharij: q quadā die ipe sctūs caput defūcti reperit: et cū orasset infrogauit illd̄ cuiꝰ caput fuit. Et rñdit se paganū fuisse. Et dixit ei Machariꝰ Ubi est aīa tua. Et rñdit in īferno. Cūq3 requireret si multū in pfundo esset. respōdit q tantū erat in inferno: q̄tū distaret terra a celo. Cui Macharius. Sūt ne aliqui profundiores te. Rñdit etiā iudei Et ille. Et vltra iudeos sūt aliqui pfūdiores. Cui ille. Profūdiores oībꝰ sūt falsi christiani qui xpi sanguine sūt redēpti: et tamē preciū paruipenderūt. Hec ibi. Ecce igitᷣ quomō christiani plus punietur q̄ iudei et alij pagani et nō

ĩmerito: qꝛ plura a deo receperũt beneficia: vt baptiſ mũ in quo ſe ſeruaturos legẽ ſubmiſerũt et alia ſacra Et qꝛ magis ingrati: ideo plus punient̃ Et hec pena debet̃ illis qui in tactu circa alios peccauerũt oſculã do tangẽdo per incitationẽ ad malũ. De quibꝰ pec= catis etiã pauci cõfitent̃ credẽtes nõ eſſe pctm̃ in ta= libus ĩpudicis tactibꝰ cũ dñs dicat Mat. v. Qui vi= derit mulierẽ ad cõcupiſcendũ eã iã mechatus eſt in corde ſuo. Ita dicunt doctores. Qui tetigerit ⁊c. per cõſenſũ ad peccãdũ. O xp̄i fideles ſi velitis effugere tãtũ põdus tot corporũ dãnatorũ abſtinete a tactibꝰ malis et cõfitemini p̄teritoꝝ cũ ꝓpoſito nõ recidiuã= di. Sꝫ erũt ne aliq̄ vt illi qui erũt ſuperiores qui ca= reant hac pẽa. Credi poteſt q̄ dñs illũ carcerẽ fecit a pꝛĩcipio tãte magnitudinis vt capere poſſet oẽs dã= natos tã demones q̄ hoĩes: qꝛ ipe p̄ſciuit quot eſſent dãnandi. Et credi põt q̄ ille infernus poſt diẽ iudicij erit plenus dãnatis: ita q̄ oẽs erũt cõtricti ⁊ ita pati= ent̃ oĩa corpa a ſe mutuo grauitatẽ: ſed magis in hac pena et aliis q̄ magis peccauerũt affligent̃. Quarta pena ex tactu erit per demones qꝛ ſine ceſſatiõe vt di ctũ eſt priꝰ ſup̱ talia corpa percutiẽt. Cõſidera igit̃ ſi ĩfirmus grauiter p̱cuteret̃ ſup̱ locũ ĩfirmitatis: ſi pa= teret̃. Cõſidera igit̃ ſi potes q̄tus doloꝛ erit corpori bus illis tã paſſiuis que tã grauiter p̱cutiẽt̃. Hec pe na debet̃ eis ſp̄aliter q̄ in hoc mũdo alios p̱cuſſerunt vel occideꝛt vel aliã violẽtiã in corp̱ibꝰ alioꝝ fecerẽt. Habemus enĩ exẽplũ in vita btĩ anthonij quõ multi tudo demonũ eũ adeo lacerauit q̄ miſter eiꝰ eũ qua= ſi mortuũ humeris aſportauit. Cũq̄ꝫ oẽs q̄ eũ comita ti fuerãt q̄ſi mortuũ ploraſſent dormiẽtibꝰ cũctis ſu= bito Anthonius reuixit ⁊ a miſtro ad p̄dictũ locuꝫ ſe iterũ portari fecit q̄ cũ ibi ex doloꝛe vulnerũ ꝓſtratus

laceret: ex vtute animi demões ad cõflictũ excitabat Tũc illi p formas varias ferarũ apparuerũt vt iterũ eũ dẽtib⁹ cornib⁹ ꝛ vnguib⁹ crudelissime lacerarẽt Hec in vita btĩ anthonij. Verberauerũt etiã btm̃ frãciscũ ꝛ multos alios deo pmittẽte. Ita cõiter dr ꝙ in inferno verberabũt dãnatos ꝛ in verberatione maximũ dolorẽ faciẽt ipis. Iste sũt igitur pene corpales dãnatorum. xl. et forte plures alie erũt qꝛ nullus dicere posset penas illius loci vt dicũt sancti. Si qs igitur attẽte hec cogitet pctã dimittet ꝛ cogñscet ac inqret diligẽter q̃ sit via salutis. Eccle. ij. Qui timẽt dñz inqrẽt q̃ placita sũt illi: et q̃ diligũt eũ replebũtur lege ipsi⁹: q̃ timẽt dñm custodiẽt mãdata illi⁹ et patiẽtiã hẽbũt ad ĩspectionez illi⁹ dicẽtes. Si pñiam nõ egerim⁹ icidem⁹ in man⁹ dei ꝛ nõ in manus hoĩm. Nã cõuertentur in ĩfernũ oẽs gentes que. ꝛc̃. Hec tãtũ de penis inferni corpalib⁹.

SEquitur nũc tertio videre de penis inferni quo ad aĩam q̃ gñalitur in dãnatis pñt assignari x. scz Carẽtia grie. Vermis cõsciẽtie. Rãcor iracũdie Tumor supbie. Liuor inuidie. Timor pene Certitudo dãnationis. Defectus cõsolationis. Mortisq; desideriuz. Verecundũ stipendiũ. He sint pene decẽ quarũ quelibet in quattuor diuidetur vt prius dictũ est de corpalibus. Et sic iterũ erũt xl. O homo cogita ꝙ si corp⁹ patiatur ꝙ aĩa per ampli⁹ punietur: qm̃ ipa pricipali⁹ peccauit et deũ offẽdit. Nã ipa data est corpi vt ipm̃ regeret et nõ ecõtra: iõ est puniẽda. Vñ magr. c. i. di. xlix. iij. ait. Post resurrectionẽ xo facto vniuerso: ipleto ꝙ iudicio suos fines habebunt ciuitates due: vna xpĩ alia diaboli: vna bonorũ altera malorum. vtraq; tamen angelorũ et hominũ. Hec ille. Et. c. i. dist. xlv. dicit. Preterea sciẽdũ est vt dicit Aug. ꝙ oẽs aĩe cũ de seculo exierunt diuersas habẽt receptiones: id est loca

vbi boni habent gaudiũ mali tormenta: sed cũ facta fuerit resurrectio et gaudiuз bonorũ amplius erit: et malorũ tormẽta grauiora quãdo torquebũtur cũ corpore Hec ille. Et rationẽ assignat Richar. di. xliiij. q. iij. secũdi pricipalis. Pena inquit spiritualis pricipalius animã respicit: et pena ignis pricipalius respicit corpus. pena tamẽ spiritualis redũdabit i corpus: et pena corpis in animã. Hec ille. Sic nũc experimur ꝙ dum patit corpus cõpatit aia. et ecõtra: dũ patit aia simul patit et corpus. O ꝙtus dolor: quãta pena: quãta tristitia cũ corpus erit afflictũ predictis penis: et aia dicẽdis cõsequẽter etiã affligetur ꝙ vehemẽs ꝙ incogitabilis punitio: nõ solũ ex penis ſm se in vtroqꝫ: sed etiã ex redũdantia penarũ corporis ad animã et aie ad corpus. Cogita rogo ꝙtũ affligeris: et ꝙto dolore aia afficiet cuз etiã in paruo mẽbro tui corpis pateris: ita vt nec possis dormire/ aut qualẽcũqꝫ recipere cõsolationẽ. Sciũt insup qui infirmati sunt in corpore: quomõ sanitatẽ cõcupierũt et magna operati sũt in medicinis et aliis rebus: vt sanitatẽ ipsã recuperarẽt: et quõ afflicti sũt. O de⁹ iste infirmitates nichil sũt ad alias ꝑpetuas ĩfernales. Cogita etiã ꝙ dũ aia est tristis: quõ corpus tabescit et deficit. Prou. xvi. Animus gaudẽs etatem floridã facit spũs tristis exiccat ossa. Exẽplũ hui⁹ habem⁹ i li. ti. vbi dr ꝙ in vitaspatrũ narrat ꝙ duo fratres dimissa penitẽtia: regressi sũt ad mũdũ. postea xͦo tacti penitẽtia reuersi sũt ꝛ recepti: et vterqꝫ iclusus in cella separata mĩstratũ est eis idẽ genus refectiõis ſm penitẽtiã taxatã. In fine xͦo ãni iussi sũt egredi: ꝛ ecce vn⁹ apparuit valde pĩguis ꝛ rubicũdus. Alter xͦo miro mõ macilẽtus et deformis. Et inuẽto per inqsitionẽ: ꝙ idẽ fuerat vtriqꝫ mĩstratũ et nõ aliud: mutati sũt fra

tres et ipsis dimissis quesitū est a pingui qd cogitasset et dixit q̄ de bonitate dei q eū reduxerat sup hoc gratias agens cōtinue. Secūdus requisitus de eodē dixit q̄ de peccatis ꝓpter que deū tā grauiter offenderat et penas eternas meruerat ex hoc dolens assidue Et indicauerūt patres eos eiusdē meriti. Ex his igr̄ pȝ quō ex gaudio vel dolore aīe corpus disponit̄ Sic igitur sic corpus aīe cōgaudet vel cōpatiatur ex sola cogitatiōe quid erit vbi ipa res cogitata pn̄s aderit. Erit igitur maximus dolor in corpe ex penis aime et ecōtra. Et sic oēs pene corporis affligēt aiam p redū dātiam et econtra oēs pene aīe affligent corpus. Pēsa igitur hec oīa diligenter vt euadere possis tantaȝ miseriam penitentiā agendo de peccatis tuis et dei mandatis obediēdo. Videamus igit̄ penas spirituales ipius aīe ſm q̄ possumus capere et intelligere ex dictis sacre scripture et sanctorum.

PRima igitur erit carētia glorie. De hac pēa ait Criso. sup Ma. omel. xxiij. Due pene erunt in inferno. scȝ cōburi et a regno excidi. Hec pena difficilior. Multi gehennam abhorrent: sed occasum illius glorie amariorē gehenna penā esse aio. Pone mille gehēnas nichil tale quale a gloria excidere. a deo haberi odio audire nō noui vos: et c̄. Sed quō hoc ē verꝫ q2 et pueri nōbaptisati carebunt visione dei et gloria sed inde nō tristabūtur. quō g̃ dr̄ carētia glorie tanta pena cū nō sit nisi pena dāni et nō pena sensus. Rn̄detur q̄ pueri scient et cognoscēt se priuari a gloria ꝓpt̄ pctm̄ originale tm̄: qd̄ fuit actuale et mortale in p̄mis parētibus et nō cōmissū per volūtatē ipoꝝ. et iō nō tristabunt̄ de hmōi carētia glorie. Dānati vero alij cog̃scent se carere gloria ex peccato mortali per eos ꝯmisso. et ideo summe tristabuntur ex tali priuatiōe. sicut

si quis in hoc mũdo tristaret̃ de ꝑuatiõe hereditatis et patrimonij si hec priuatio esset ex culpa sua et non sic tristaret̃ si esset ex cl'pa patris sui. ista pena erit ex quattuor. Primo qꝛ ꝑuati sunt dei visione. Scd̃o angeloꝝ consolatione. Tertio sanctoꝝ congratulatiõe. Quarto celi empirei mansione. Hec quattuor notat beat⁹ Greg. in quadã omelia. di. Quis intellect⁹ cape sufficit illa supne ciuitatis quãta sint gaudia ãgeloꝝ choris interesse ecce scd̃m. cũ beatissimis spiritibus glie conditoris assistere: ecce tertiũ. pñtẽ dei vultũ cernere. ecce primũ. incircũscriptũ lumẽ videre: ecce quartũ. Dolebũt igit̃ dãnati se fore ꝑuatos dei visione qua pena ẜm Au. nulla maior ẽ i dãnatis. Hmõi aũt visio est illa btã refectio ex qua viuũt sctĩ: iuxta illud Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscãt te soluꝫ verũ deũ et quẽ misisti iesũ xpm. Hac ĝ visiõe beata priuabũtur dãnati ꝓ quocũqꝫ pctõ mortali ꝯtra legẽ diuinã cõmisso. Rationẽ huius ꝑuatiõis assignat sãctus Tho. in summa cõtra gẽ. ca. cxliij. Quia in eo q̃ peccat mortaliter eius aduertit̃ intẽtio volũtatis ab vltimo fine. igitur ei qui peccat mortaliter hec pẽa debetur vt oĩno exclũdat̃ a cõsecutione finis. Hec ille. Mat. vij. Discedite a me oẽs q̃ operamini iniquitatẽ. Itẽ idẽ doctor ibidẽ ait. In his q̃ sũt ordĩata ad finẽ talis habitudo inuenit̃ ꝙ si finis est vel erit necesse est ea que sũt ordinata ad finẽ fore. si aũt ea q̃ sũt ad finẽ nõ sunt: nec finis erit. Si eni finis esse põt etiã non exñtibus illis q̃ sũt ad finẽ frustra ꝑ hmõi media q̃rit̃ finis. Homo aũt per opa virtutũ consequitur finẽ vltimũ qui est felicitas. Si ergo aliquis cõtra virtutẽ agat ab intentione vltimi finis auersus conueniẽs ẽ ꝙ vltimo fine priuetur. Hec ille. Sed q̃reret quis. Que est hec via ꝑ quã venit̃ ad beatitudinẽ et qua dimissa

nō puenitur. Certe illa est de qua pphეta ait. Beati imaculati in via: q̄ am. i le. dn̄i. Ubi di. Aug. p̄mo ser mone sup Beati imaculati. Ab exordio suo magnus psalmus iste carissimi exhortat nos ad beatitudinē quā nemo est qui non expectet. Quis eni vnq̄ potest vel potuit vel poterit inueniri q̄ esse noluit beatus. Quid igit exhortatiōe opus est ad eā rē quā sua spō te appetit anim⁹. Nā pfecto q̄ exhortatur id agit vt excitet volūtas ei⁹ cū quo agit ad id ppter qd exhortatiōis adhibet eloquiū. Ut qd ĝ nobiscū agit vt veli m⁹ q̄ nolle nō possum⁹. qz oēs quidē beatitudinē cō cupiscūt. Rñ. Au. Sz quō ad eā pueniāt plurimi ne sciūt. Ideo hoc docet iste q̄ dicit Beati imaculati in via q̄ am. in lege do. Tāq̄ diceret. Scio qd velis: btītudinē queris. Si ergo vis eē beat⁹ esto imaculatus. Illud eni oēs: hoc aūt pauci volunt sine quo puenit ad id qd oēs volūt. Sed vbi erit quisq̄ imaculatus. nisi in via in qua via nisi in lege dn̄i. Ut per hoc beati immaculati in via qui am. in le. dn̄i. Et sequit Hos igitur errātes in falsam beatitudinē vera miseria re q̄rentes reuocat ad viā si audiat vox ista diuina Beati imaculati in via: q̄ ambulant in lege dn̄i. Tāq̄ diceret. Quo itis supple alia via incedēdo peritis inq̄t et nescitis. Nō illac itur qua pgitis quo puenire deside ratis. nā vtiq̄ beati esse desideratis. sed misera sunt et ad maiorē miseriā ducūt itinera ista q̄ curritis. Tā magnū bonū q̄rere p mala nolite. Si ad illud peruenire vultis huc venite hac agite vie puerse relinq̄te malignitatē. Nō aūt beati inq̄nati i errore qui ambulāt in peruersitate seculi. Sed beati immaculati in via q̄ ambu. in le. dn̄i. Hec Aug. Uides ergo quō peccatū mortale est occasio siue causa priuationis visionis diuine. Qui ĝ sic moriūtur iuste puantur glia etna. qz

auerterūt se a fine et viam perueniendi ad illā dimisse
runt: et ceperunt viam perueniendi ad infernum. Nō
ergo mirū si dānati priuātur visione dei. Et qn̄ di. au
gu. ꝙ oēs volunt beatitudinē. certe verū est: sed hoc
intelligit̄ de volūtate naturali siue inclinatōe. vel in
generali sed nō in pticulari. siue volūt volūtate remis
sa: sed nō volūtate plena siue efficaci. qꝛ nō faciūt illō
ꝓpter q̄ possent illā ꝯsequi. Sicut si q̄s vellet ire hie
rusalē et tenderet versus occidentē nō accipet viā per
quā posset puenire hierusalem. Sic in ꝓposito. Q̄tus
igit̄ dolor erit in dānatis pdidisse tantū bonū ex cul-
pa sua pēset q̄ poterit. ¶ Secūda pena est: qꝛ puabū
tur angeloꝝ cōsolatione. Beati eni nō tm̄ videbūt de
um i padiso: sꝫ etiā beatissimos angelos q̄ i tāto nūe-
ro illic sūt qui tm̄ nūc gaudēt de nr̄a salute. Sicut dꝛ
Lu. xv. Gaudiū est angelis dei sup vno pctōre pniaꝫ
agēte. Ideo versa vice gaudebunt hoīes beati viden
do illos qui tātū dilexerūt eos dū essent in hoc mūdo
sicut gaudet amicus de visiōe amici sui. Ideo di. Gre
go. notant̄ in auctoritate prius posita q̄ta sint gau-
dia angeloꝝ choris interesse. Tristabuntur autē dā-
nati de amissione huius gratissimi consortij a quo ꝓ-
pter suā culpā priuati sunt ¶ Tertio tristabuntur de
priuatione societatis oīm sanctoꝝ hoīm de qua priua-
tione siue sepatione dꝛ Mat. xiij. Exibūt angeli et se
pabūt malos de medio iustoꝝ. et mittēt eos in cami-
nū ignis Erit aūt sepatio ad magnā penā. Vn̄ glo. su
p Apo. i. dicit. Nō tātū dolebūt de supplicio: sꝫ qꝛ se/
pabūtur a tali cōsortio. O deꝰ q̄tus dolor in tali sepa
tione. et quātus clamor: qꝛ sepabūtur in aliquibꝰ pat̄
et mr̄ a filijs et filiabus quos genuerūt et ita care nu-
trierāt: et parētes ab amicis et cognatis cū quibus vi
xerūt. Sed qui saluabūtur nō tristabuntur de tali se

paratione: qz in eis nō poterit esse dolor aut tristicia: sed dānati valde tristabuntur. Et rō huius sepatiōis est: vt sicut fuerūt in vita deformes et dissimiles quia saluati bn̄ vixerūt aut si peccauerūt penitentiā egerūt Dānati vero male vixerūt et in pctis mortui sūt. sic iustū vt etiā sint dissiles in premio et abinuicē sepati. Itē etiā qz angelis noluerūt acquiescere siue ꝯsentire: iō separabuntur ab eis: ita ꝙ nunꝙ post dānati videbunt bonos et sanctos: p̄uati hmōi sanctissimo cōsortio ꝓpt̄ suū pctm̄. ī quo cōsortio est maximū gaudiū: lꝫ accidētale. sicut no. Greg. in auctate p̄allegata: cū dr̄ q̄ta sint gaudia cū beatissimis spiritibus glīe cōditoris assistere ¶ Quarta pena erit p̄uari celi empirei māsione. Ubi sciēdū est ꝙ sicut recitat Ri. de me. vil. li. ij. dist. ij. q. i. tertiū p̄ncipalis vltra aq̄s que sūt supra firmamētū est vnū corpale celū qd̄ vocat̄ celuꝫ empireū qd̄ nō ab ardore: sꝫ a splēdore dictū est qd̄ sꝫ cōiorē opinionē ītelligit̄ per illd̄ celū qd̄ sacra scriptura dicit deū creasse cū t̄ra qz firmamētū scd̄a die factū est: et ip̄m celū empireū est locus btōꝝ: et ipꝫ celū de⁹ noluit reuolui ad significādū pacē et quietē mētis illoꝝ q̄ in illo celo residēt et residebūt. et hoc celū dic̄. Strabo eē ītellectuale: qz illd̄ celū nō percipim⁹ sēsu: sꝫ per fidē qua ītellect⁹ noster assentit sacre scripture. Et q̄stione sequēti dicit: ꝙ illd̄ celū nō est stellatū sed vniformit̄ luminosū ꝑ totū q̄uis sua luminositas lateat sēsus nr̄os: qd̄ iō est vel qz est īproportionabilis ocul̄ nō glorificatis sicut lumē corpis glificati: vel qz aque q̄ sūt sup firmamētū nō sūt illi⁹ luminis traductiue: vl̄ qz ꝓpt̄ ei⁹ longā distātiā a nobis multiplicatio sui luminis nō ꝓtēdit̄ vsqꝫ ad vsū nostrū nisi forte: ita debilit̄ vt a visu nostro nō doleat app̄hēdi Aliis videt̄ dicēdū: ꝙ ꝓpt̄ illi⁹ celi subtilitatē nō est

ibi lux ita congregata vt visũ nostrũ in pñti statu mo
uere possit sicut ignis ĩ spera sua que est nobis valde
propinqua respectu celi empirei. nõ lucet ita vt possit
mouere visum nostrũ eo ꝙ nõ est ibi lucis cõgregatio
et ꝓpter corpis ignis subtilitatẽ. Corpa aũt beatorũ
erũt illi celo pro ornamẽto maxio. et ideo de⁹ illud ce
lũ stellatũ eẽ noluit. Hec ricar. Hoc est igit̃ tanq̃ pa-
laciũ pulcherrimũ amplissimũ et clarissimũ ĩ quo an
geli et sancti vidẽt deũ: et hoc palacio carebũt dãna-
ti et ponẽtur in vilissimo sterq̃linio inferno ꝓpter sua
demerita. Et hec pena debet̃ illis qui abusi sũt castris
et palaciis multa pctã mortalia in eis cõmittẽdo vel
domibus aliis de quibus et in quib⁹ cor suũ nimis ap
posuerũt deus nouit quõ hoies huius mũdi curãt de
edificiis tpalibus ea cõstruendo cũ maximis peccatis:
acsi eẽnt immortales nõ cogitãtes de palacio paradi
si. Hoc est palaciũ qđ sctũs Tho. aplũs Gõdoforo re
gi indie voluit fabricare siue elemosynis acquirere.
Cũ enim venisset in indiã sicut legitur in vita sua de-
signato ab apostolo mirabili palacio et copioso the-
sauro accepto rex in altã ꝓuinciã proficiscitur et apo
stolus vniuersũ thesaurũ pauperibus elargitur. Per
totũ aũt bienniũ quo abfuit rex apostolus predicatio
ni institit et innumerabilẽ populũ ad fidẽ conuertit.
Rediẽs aũt rex et q̃ fecerat thomas dicẽs ipm ĩ imo
detrusit carceris donec eũ igni daret. Interea gal fra
ter regis moritur qui quarta die resurgẽs dixit fratri
suo. Hic hõ quẽ excoriare et incẽdere dispõebas ami
cus dei est et oẽs angeli ei famulant̃ q̃ me in padisum
ducẽtes qđdã deostenderũt palaciũ ex auro et argen
to et la. preci. mirabilit̃ fabricatũ. Et cũ ei⁹ pulcritu-
dinẽ admirarer dixerũt michi Hoc est palaciũ qđ tho
mas fri suo cõstruxerat. Cũq; dicerẽ ꝙ ianitor ei⁹ essẽ

dixerūt michi. Frat tu⁹ fecit se illo indignū. si vis in illo manere rogabim⁹ deū vt te resuscitare dignetur vt illud a fratre tuo posses emere reddēs ei pecuniā: quā se estimat pdidisse. Et hec dicēs cucurrit ad carcerē apl'i fri suo apl'o indulgēti: abiectisq; vincul' rogare cepit vt vestē pciosam accipet. Cui apl's. Ignoras q̄ nichil carnale nichil terrenū gestiūt q̄ cupiūt hr̄e in celestibus potestatē vt supple pncipal'r glorientur in illis. Egredienti aūt apl'o de carcere rex occurrit aduolut⁹ pedibus ei⁹ veniāq; postulabat. Tūc apl'us ait. Multū vobis de⁹ pstitit: vt secreta sua vobis ondere Credite in xp̄m et baptizemini vt etni regni participes sitis. Dixit ei frat regis Uidi palaciū qd̄ fri meo fecisti et illud cpare volui. Cui apl's Hoc in ptāte fratris tui ē. Cui rex Illud erit meū et apl's fabricet tibi alterū: qd̄ si forte nequerit michi et tibi hoc vnū cōe erit Rn̄dēs apl's. d. Innūerabilia sūt in celo palacia ab inicio seculi prepata: q̄ fidei pcio et elemosynis cparet₃ Diuitie aūt vr̄e ad illa vos añcedere pñt seq vo oīno n̄ pñt. Hec ibi. hec sūt palacia de q̄bus in euāgelio. In do. p. mei multe mā. sūt. Hic aūt accipit palaciū siue dom⁹ p p̄m io etno. Sic igr̄ dānati carebūt dei visiōe rc. q̄r obliti sūt deū. et cuersi sūt ad hec iferiora. g̃ recte dicitur. Conuertantur in ifernum. o. gē.

SEcūda pena spūalis ipsi⁹ aīe erit vermis cscientie. de quo esa. vl. Uermis eo₇ nō morief. de quo xme Bona. in h. iiij. mouet tres q̄ones. Pria. Utrū dānati hēant xmē corpalē. Rn̄det. d. q̄ Au. xx. de ci. dei poīt circa hoc duas opiniōes. Quidā .ei volūt intelligere xmē illū eē materialē pp ter verba sacre scripture. Alij vero rationem sequentes volunt dicere q̄ vermis ille sit spiritualis. et horum opinionem dicit sibi magis placere Et questione sequenti qua q̄rit vtrū vermis sic i dānatis Respondendo dicit q̄ ipsa

translatio vermis ad dolorē spiritualē manifestat in qbus et quō sit vermis si attendatꝛ rō transferēdi. In verme em̄ materiali ꝯsideratꝛ origo et mordificatio. Vermis enī moritur ex putrefactione et mordet illō in quo oritur. Sic in spirituali dolore non quilibꝫ dolor est vermis: sed qui nascitur ex putrefactione pcti. et tunc pctm̄ dr putridū quando anima in eo requiescit. rursus oportet ꝙ in dolore sit morsio. hic autē est ex concursu duoꝝ mouētiū sibiinuicē obuiantiū et resistentiū. et ista duo sunt mouentia in hoīe voluntas naturalis et deliberatiua: quarū vtraqꝫ mouet. Ista cōcurrūt per cōsciētiā dictantē aliquod factū eē idebitū: et tūc obuiāt qn̄ naturalis detestatꝛ indebitū ⁊ deliberatiue placet. tūc aūt resistūt qn̄ vtraqꝫ in suo actu viget: sic ꝙ illa efficaciter detestatꝛ: et ista imutabilitꝛ adheret. Secundū hoc igitur patet in qbus est v̄mis et quando. nā deficiēte cōcursu q est per pcti cōsciētiā nō est vermis. sicut in hereticis et in his qui credunt peccando bene fecisse. Deficiēte etiā obuiatiōe nō est vermis: vtpote in his q dolēt de culpa ꝑm volūtatem et nō tm̄ naturalē: sed etiā deliberatiuā vt sūt penitētes. Deficiente etiā resistētia nō est v̄mis: vtputa quādo volūtas tāta delectatōe fertꝛ i pctm̄ ꝙ absorbet motū volūtatis naturalis vt nō sentiat. et sic pꝫ q̄re v̄mis deficiat. aut ꝓpter defectū putrefactiōis i iustꝭ. aut cōcursus in cecis: aut obuiatōis i penitētibꝰ aut v̄o resistētie. vt i his q peccāt libidīe. ⁊ ex his pꝫ ꝙ i dānatis vigebit v̄mis. qꝛ ibi erit pctī putrefactio ex hoc ꝙ peccatū finalitꝛ remāsit i aīa eoꝝ. Ibi erit ꝯcursus ꝓpter pctōꝝ apertissimā visionē. Ibi erit obuiatio ꝓptꝛ volūtatꝭ deliberatiē obstiationē ⁊ sinderesis remurmurationē. Ibi erit resistētia. qꝛ delectatio pctī erit ablata ꝑ penaꝝ acerbitatē et ex hoc ipiꝰ synderesis actio erit

fortificata: et ex hoc vermis mirabilit rodēs et pungens. Itē idē doc. xxxix. ij. q. iiij. in pricipio ait. Quēadmodū ab ipa creatiōe itellectus hꝫ lumē qđ est sibi naturale iudicatoriū: dirigēs ipm intellectū in cognoscēdis: sic affectus hꝫ naturale qđdā pōdus dirigēs ipsū in appetēdis. Appetēda aūt sunt in duplici gñe: quedā ei sūt in gñe honesti: q̄dā enī in gñe cōmodi sicut ⁊ cognoscibilia sūt in duplici gñe. q̄dā in gñe spectabiliū: ⁊ q̄dā ex pte moraliū. Et quēadmodū cōsciētia nō nominat illud iudicatoriū: nisi in q̄tū dirigit ad opa moralia: sic sinderesis nō noiat illud pondus volūtatis siue volūtatē cū ipo pōdere nisi inq̄tū hꝫ illā iclinare ad bonū honestū. Et sicut nomē ꝯsciētie pōt accipi pro potētia cū tali habitu vel pro habitu talis potentie sic etiā sinderesis. vsitato tñ mō loquēdi sinderesis magꝭ noiat potētiā hītualē q̄ nominet habitū. Et qꝛ ista potētia nūq̄ separat ab illo habitu. Hinc est q̄ hītus et potētia vno noīe cōprehēdūtur ⁊ potētia illa: vt sic hītuata nomē sui hītus sortit et ita di. id qđ stimulat ad bonū: et ita sinderesis nominat potētiā affectiuā ꝺm qđ mouet naturalit et recte. Hincē q̄ đꝛ sup alias potētias volare et aliis errātibus nō se īmiscere: sꝫ eas corrigere. Huiꝰ aūt sūt tres actus vt di. li. iiij. q. penul. Unus q̄dē q̄ est īuestigare ad bonū: et iste quidē ablatꝰ est a dānatis: qꝛ nō ampliꝰ est locus bñfaciēdi. Scđus est q̄ est retrahere a malo faciēdo. et iste extictus est in demonibꝰ vl' dānatis ꝓpter ipꝛobā maliciā volūtatis eorū. Tertius qui est remurmuratio ꝯ malū factū. et iste manet ī eis iusto dei iudicio: tñ ꝺm actū istū in dānatis nō remurmurat malo culpe qꝛ īhonestū. Sꝫ qꝛ ex hoc puniat. vñ iste aliq̄ mō est extictus. Et qꝛ demōes nōdū sētiūt acerbitatē penarū intense vt dānati: iō nō hñt ita re-

morsũ. Sane põt dici ꝙ sinderesis remurmurat malo facto q: idebitũ. Ipã ei ꝯfert culpã ad penã: ꝛ propterea respicit honestũ ꝛ nõ cõmodũ. Et iteꝝ ipa volũtas deliberatiua detestaꝛ malũ culpe ꝓpꝛ penã Nollet eni impi⁹ peccasse vl' fecisse vñ hꝫ tot mala necesse pati: vl' saltẽ mallet nũꝗ habuisse electionẽ ꝙ esse in tãta miseria ꝛ dolore. Vñ ad istũ actũ sindereꝛ est dei istrumẽtũ ad flagellãdũ iniquos Hec bona. Erit igiꝛ remurmuratio in dãnatis ex qͣttuor. Primo ex pctĩs ꝯmissis. Scđo ex bonis omissis. Tertio ex bonoꝝ fortũe vili exercitio. Quarto ex bonoꝝ gratie frustrato subsidio ¶ Priõ igiꝛ erit remorsus ꝯsciẽtie. i. q̃ oriꝛ ex ꝯñsione ꝯsciẽtie ex pctĩs ꝯmissis. i. ꝓpꝛ pctã superbie: auaricie: luxurie ꝛc. q̃ cõmiseꝛt corde ore: ac ope. O qͣt cõmiseꝛt plura pctã cogitãdo: loquẽdo: ꝛ operãdo. Fiet aũt iusto dei iudicio: inqͣt Bo. q. vi. ꝙ mali simul oĩa pctã moreꝛ vt de oĩb⁹ cõtinue torqueanꝛ. O paup pctõr cogita si potes ꝗt⁹ dolor iste erit. Essꝫ nã ꝙ magn⁹ dolor si ex putrefactõe tue carnis vmes orirenꝛ: ꝛ ꝯtinue morsu crudelissimo te morderẽt Certe maior erit dolor ex pctĩs ꝯmissis q̃ dãnatus cõsiderabit ꝑpetuo ꝛ sine cessatiõe. de qua dolore dꝛ Sap. v. vt pri⁹ dictũ est Videtes ꝛc. Interli. de gl'ia ad penã se ꝑductos turbabũꝛ tiore horribili ꝛ mirabunꝛ in subitatõe insꝑate salutis gemẽtes pre ãgustia spũs dicẽtes itra se penitẽtiã agẽtes Hi sũt qs aliqñ habuim⁹ in derisũ et i sil'itudinẽ iproperij nos isensati vitã illorũ estĩabam⁹ isaniã ꝛ finẽ illoꝝ sine honore. quõ ergo cõputati sũt iter filios dei ꝛ iter sctõs sors illoꝝ est Ergo errauim⁹ a via vitatis ꝛ iustitie lumẽ nõ luxit nobis ꝛ sol itelligẽtie nõ est ort⁹ nobis. Hec dicẽt dãnati i die iudicij penitẽtes de pctĩs cõissis: ẽt videtes illos saluari qs hic ꝯtẽpserũt: sꝫ ve hec penitẽtia erit

nimis tarda nec eis ꝓderit q2 ē extra statū merēdi. Hec pnīa debet eis q̄ hoc pctā sua nō doluerūt: nec de eis ꝯtriti sūt nec ꝯfessi: et ē simile de hac pena vmis si cut si q̄s exñs ī carcē ꝯsideraret mala q̄ fecit ⁊ dolet se fecisse ꝓpt penā carceri quā patit. Sic dānati ꝓpt penas horribiles q̄s patiēt vehemētissime dolebūt: ⁊ se peccasse tristabūt nec poteſt se auertere ab illa cōsi deratiōe. Sȝ q̄rit Bo. q. pe. di. xlix. Utrū ē ibi tene bre spūales. Et r̄ndēdo q̄ sicut ē triplex act⁹ luci cor poralis manifestare dirigere et delectare: sic in luce spūali: si loq̄mur q̄tū ad p̄mū actū sic dico q̄ nō oīno ex lucē ē: q2 aliq̄ erūt etiā manifesta: sȝ nō nisi illa q̄ faciūt in cumulū pene. Et ꝯñr ibidē dr: q̄ recordatio aliquoꝝ ad mesticiā ⁊ dolorē et cōfusionē aliquoꝝ ad rōis directionē: aliq2ū ad ꝯsolationē scdaȝ ⁊ tertiā nō hēbūt dānati nec respcū alioꝝ: q2 nō eis ē mēoria dei vl' vt cōuertāt siue cōuertāt ad ipȝ: aut vt delectēt in ipo vigebit: tn̄ ī eis act⁹ mēorie q̄tū ad p̄mū. s. desola tionē: q2 sp hēbūt mēoriā pctōꝝ q̄ cōiseſt ⁊ dei quē of fēderūt vt pri⁹ dixi. Si loq̄mur q̄tū ad scdm actū sic dico q̄ oīno erūt ex lucē: q2 nō poteſt dirigi. Erūt enī ex oēȝ viā ⁊ tps ⁊ locū bn̄ agēdi. Si q̄tū ad ſtiū sic di co q̄ erūt ex lucē oīno: q2 nichil cognoscēt actu ī quo delectent. Erūt enī oīno absorpti a magnitudine pe naꝝ: ita vt nō liceat eis cogitare aliq̄ delectabilia. Et ita qñ dr q̄ sūt oīno excecati et extra deū hoc ītelligit q̄tū ad directionē ⁊ delectationē nec hēbūt amorē bo ni honesti' sȝ cōmodi. Sic nō cogitabūt de bono hone sto: sȝ tm̄mō. vñ cognitio nulla exibit in eis in actū q̄ ad ipsorū nō faciat cruciatū vel per se vel per accñs. Sic igit ex pctis cōmissis erit magnus dolor ꝯtinue corrodens. ¶ Secūdo erit vermis et dolor vehemēs ex bonis omissis et maxime necessariis ad salutem

vt in xp̄ianis neglige͂tia in noticia et obseruātia mā
datoꝝ ⁊ ī aliis neglige͂tia ī noticia ⁊ obseruātia ꝓmis
soꝝ.s.votoꝝ et alioꝝ q̄ debuerūt fieri. O dānati q̄ta
bona faceretis si posseti redire:s3 v̄e q̄diu fuistis in
hoc mūdo noluistis acq̄escere v̄itati nec adherere bo
nitati:ideo nō est mirū si estis dānati. Exēplū hui⁹ le
gimus. Duo fratres fuerūt:quoꝝ vn⁹ fatuus erat:⁊
alter sapiēs q̄ ibāt p viā. Cū aūt venissēt ad biuiū vbi
erāt due vie vna delectabilis ⁊ alia aspera:fatuus re
spiciēs viā delectabilē dixit sapiēti. Eam⁹ p istā viā
Sapiēs dixit ei. Fra͂t et si ista via p quā vis ire sit de
lectabilis:tn̄ in fine ducit ad malū hospiciū. vn̄ ꝯsulo
q̄ eam⁹ p istā viā:q2 l3 sit aspa/tn̄ in fine ducet ad me
lius hospiciū. R̄ndit fatuus: volo magis credē ocul'
meis q̄ tibi afferēti q̄ nō vides. Et posuit se ī illa via
qđ vidēs sapiēs et nolēs eū relinquere secutus est eū
Pergētes etiā īciderūt ī latrōes q̄ eos diuidētes po
suerūt in diuersis carcerib⁹ Factū est aūt vt rex t're il
lius faceret oēs incarceratos educi corā se die quadā
ad iudicādū eos. Venietes aūt isti īter alios cū se ibi
viderēt:dixit sap. regi. Dn̄e ꝯq̄ror de isto fratre meo
cū eni̅ essemus in via et ip̄e sit fatuus et ego reputat⁹
sum sapiēs nolebat mihi credere vt iremus per quā
dā viā bonā quā eū docebā:sed fecit me ire per malā
in qua incidimus in latrones. vn̄ reus est morti mee.
Fatuus v̄o dixit regi. Dn̄e imo ego ꝯqueror de eo:q2
cū sit sapiēs nō debuit me tā facile seq̄ p viā quā scie=
bat eē malā qđ si nō fecisset ego redisse3 retro et secu=
tus eū fuissē et euasissē piculū. vn̄ reus ē morti mee.
His auditi rex dedit sn̄iam dicēs. Tu fatue noluisti
sapiēti credē:⁊ tu sapiēs secut⁹ es fatuū:iō vterq3 su
spēdimini. Sic erit ī die iudicij vl' in ꝯsūmatiōe secu
li cum exibit aīe de īferno vel aliis locis ad recipien=

dum corpa et iudicandũ corã deo. Quia enĩ corpus fatuũ sequi noluit cõsiliũ spũs: ꝛ spũs sapiẽs secutus est corpus fatuũ vtrũqꝫ cõdẽnabit. ꝓpt hoc dr Apo. i. Eius sermo gladius ex vtraqꝫ parte acutus: qꝛ scilꝫ perdet corpus et aĩaꝫ. Et qꝛ hoc valde timẽdũ est dr Mat. x. Illũ timete qui põt corpꝰ ꝛ aĩam perdere in gehẽnã ignis. Erit igit in dãnatis dolor maximus: qꝛ fuerũt remissi ꝛ negligẽtes circa opera sue salutis Joh. viij. Qui incredulus est vbo dei ira dei manet super eũ. Quãtũ sint sollicitꝭ hoĩes de vita corpali: satis pꝫ ꝙ negligẽtes de sua salute etiã pꝫ: ĩmo dicũt ꝙ ea que ꝑdicamus nõ sũt vera Charissime nõ credis in deo q̃ nõ põt mẽtiri. Nõne credis euãgeliũ eẽ vbũ dei in q̃ fit mẽtio in pluribꝰ locis de ĩferno et penis eius. Tu bñ credis de gaudiis paradisi Quare? Qꝛ tu vis salutẽ tuã sꝫ remisse qꝛ nõ vis aliq̃lẽ penã et diligẽtiã facere vt acq̃ras illã. O ꝙtus dolor erit ĩ dãnatis cuꝫ sciẽter tãtas penas ĩcurrisse ex negligẽtia bñ agẽdi: et hoc erit eis maxĩa pena cõtinue remordẽs. Tertia pena siue remorsus ꝯsciẽtie erit ex bonoꝝ fortune vili exercitio siue abusu. O deꝰ quõ vtũtur ĩmo abutunt hoĩes bonis trenis q̃ data sũt ad salutẽ ꝓcurandã: ꝛ vt mediũ et occasio salutis q̃si cũctis est notũ aliis retinẽtibꝰ multa supflua nec paupibꝰ tẽpore necessitatis ministrãtibꝰ: aliis ĩ edificiis vestibꝰ ludis: et aliis pctis exponẽtibꝰ. O ꝙ grauit dolebũt de oĩbus his pctis. Sꝫ vere hoĩes huius tp̃is adeo sunt insensati: ꝙ solũ de hiis rebꝰ tẽporalibꝰ curãt quasi ĩmortales essẽt. Et ego dico tibi ꝙ tu morieris experiẽtia te docet. Cur igr nõ cogitas ꝓpter q̃d tibi data sũt hec terrena. Exẽplũ recitat beatus Greg. de quodã q̃ dedit calciamẽta de quibꝰ operari solebat. de quo quidam per reuelationeꝫ vidit ꝙ ei domus edificaret in celo:

sed eius cõstructiones solũ die sabbati operari vide=bãtur. qui Greg. eiusdẽ viri vitã postmodũ diligen=ter inquirẽs inuenit ꝙ ipe ex hiis que singulis dieb⁹ laborabat quicq̃d ex victu et vestitu superesse potuis set die sabbati ad ecclesiã pergẽs pauperibus eroga bat. O auaricia: auaricia quot hoĩes duces ad infer nũ solus deus nouit. Quã diues ille. Lu. xvi. sepultus est in inferno: cui dictũ est cũ peteret guttã aque. Re=cordare qꝛ recepisti bona in vita tua. lazarus vero si militer mala. nũc aũt hic cõsolatur: tu vero cruciaris Hec pena debet his qui nolunt aduertere in vsu lici=to et honesto et vtili bonorũ tẽporaliũ adeo sibi con=cessorũ. O de⁹ si possent diuites huius mũdi dũ erũt in iferno post reuerti ad suas diuitias quõ modicum cor vellẽt illis apponere. iuxta illõ p̃s Diuitie si afflu ant no. cor. ap. imo diligẽtissime distribuere. O diui tes: diuites pẽsate vba iacobi. Jacobi. i. Agite (inq̃t iacobus) diuites plorate vlulãtes in miseriis vestris que aduenient vobis. Diuitie vestre putrefacte sũt: et vestimẽta vestra a tineis comesta sũt aurũ et argẽtuꝫ vestrũ eruginauit: et erugo eorũ in testimoniũ vobis erit: et mãducabit carnes vestras sicut ignis Thesau risatis vobis irã. i. dãnationẽ. Et mãducabit nõ solũ carnes: sed etiã aĩas. i. nõ cõdẽnabimini solum in car ne. sed etiã in aĩa ꝓpter vestrã auariciã. Et sequitur Ecce merces operarioꝝ qui messuerunt regiones ve stras que fraudata est a vobis clamat: et clamor eorũ in aures dñi sabaoth ĩtroiuit. Epulati estis sup terrã ⁊ in luxuriis enutriuistis corda vr̃a. ¶ Quarta pena ĩmis erit remorsus siue dolor ex bõis gr̃e substracto subsidio Bona gratie sũt duplicia: qꝛ quedã gr̃e gra tis date vt est sciẽtia: bonũ ingeniũ: sanitas: eloquia: et multa talia. Alia sũt bona gr̃e gratũ facientis que

dātur in sacramētis. Dolebūt igitur dānati: qr non vsi sūt ad salutē hiis gratiis. Ro. vi. Gratia di vita eterna Et in ps. Gratiā et gloriā dabit dñs. Et maxīe q̄ in sacramēto baptismi gratiā cū aliis virtutibus. et maxīe fi de et spe susceperit. O q̄tū dolebūt q̄ a deo fuerūt dispositi ad salutē vt si illā custodissent in celesti gl'ia cū aliis beatis positi fuissēt et ad celos ascēdissēt. nā gr̄a facit hoīem iustū ad Titū. iij. Justificati gr̄a ipsius heredes sumus eterne vite. s. s̄m spem. Facit fructificare in diuersis virtutibus. Eccl. iiij. Gr̄a sicut paradisus in bn̄dictionibus. Per tria p̄cipue inuenitur hec gr̄a. Primū est hūilitas. Eccl. iij. Hūilia te in oībus et corā deo inuenies gratiā. Et Jac. iiij. Deus supbis re. hu. aūt dat gratiā. Scd̄m est māsuetudo. Prou. vi. Māsuetus dabit gr̄am. Vn̄ Moysi qui erat mitissimus hoīm dr̄ Ex. xxxiij. Inuenisti gr̄am corā me: et te ip̄m noui ex noīe. Tertiū est libēter referre deo gr̄arū actiōes pro iā datis. Zacha. xij. Exequabit gr̄az gr̄e. Jo. i. de plenitudīe eius oēs accipimus gr̄am pro gr̄a. Sūt et alia que ad gratiā impetrādā nō modicū sunt vtilia: quorū vnū est homo sit pacificus. Vnd̄ hec duo sepe cōbinarūt apl'i gratia et pax Ro. v. pacē habemus ad deum in ista gratia. Scd̄m est vt homo sit bonus. Prouer. xij. Qui bonus est hauriet gratiā a dño. Bonus autē est vt dicit Aristo. qui bene delectabilibus et tristabilibus vtitur: qui scz nō effundit se nimis ad delectabilia mūdi: nec in tristibus nimis animo ruit. Tertium est vt homo sit verax. Prou. iij. Veritas te nō deserat et inuenies gratiā. Augmētatur aūt gratia dei in homine per multa et specialiter per prudētiā et discretionē. Prou. iiij. Posside sapiētiā acquire prudētiā et exaltabit te dabit capiti tuo augmēta gr̄e. Ecōtrario dicitur. Prouer. xx. gratie fatuorum effundētur: et ibidē

Fatuo nõ erit amicus et nõ erit gr̃a bonis illi⁹ Ephe. p̃mo. Gratia sup̱abũdauit in nobis in omĩ sapiẽtia ꝛ prudẽtia. sc̃do augeẗ per obedientiã et obseruantiã mãdatoꝝ. Prouer. iij. Custodi legẽ atq̃ cõsiliũ meũ et erit vita aĩe tue et gratia faucib⁹ tuis. glo. Cũ legẽ dei custodimus faucib⁹ aĩe gratia multiplicaẗ. Perditur aũt gratia per quodlibꝫ peccatũ mortale quod est: ait Amb. diuine regis trãgressio et celestiũ inobedientia mãdatorũ. q̃ pauci vero de hac gratia habenda curẽt deus nouit. Cũ eñi hoĩes habeãt intellectuꝫ et volũtatẽ: et plura alia media per que possẽt dei misericordiã obtinere: sup̱ his tñ aliquẽ laborem apponere nolũt. O deus quot sũt hoĩm subtilia ĩgenia in multis reb⁹ mũdi. Aliqui eĩ sũt subtiles in edificiis. Aliqui in picturis. Aliqui in pãnoruꝫ facturis: vt in tapetis. Aliq̃ in sculpturis. Aliqui ĩ scripturis. Aliqui in mercaturis: ꝛ breuiter nõ est ista parua pars in hoc mũdo in qua nõ sint plures subtilitates: non est ita simplex vetula que non habeat et sciat aliq̃ specialia ad vitã corp̱alẽ manu tenẽdã Quos aũt sciãt narrationes et friuolas ꝛ cõputationes. notũ est etiã aliquãdo mł̃ta maleficia et sortilegia: ꝛ breuiter in omĩ arte siue bona siue mala hoĩes mũdi sũt experti valde plures. sicut videmus etiã vnus puer vel vna puella multas statim sciet cantilenas: choreare: ludere: et alia multa facere que plus sũt ad dãnationeꝫ q̃ ad salutẽ sed paucissimi sciũt viã paradisi: aut quõ gratiã de acquirẽt: ꝛ sic dona nature et gratie in ipsis nõ habẽt vsum principalẽ ad quẽ facta sũt et data. Et vt diciẗ. i. Joh. vi. totus mũdus in maligno est positus i. maior pars in igne concupiscentie et peccati. q̃d intelligentes et recordãtes dãnati in corpore et anima perpetuo dolebũt grauissime. Cõuertãtur in ĩfernũ.

Est rancor iracundie.

TErtia pena erit rancor iracūdie Scitis em̄ q̄ta sit pena irā hoīe: ita vt etiā in nullo q̄ncq̄ʒ possit cōsolari: comedere: aut bibere: aut ēt aliq̄d bn̄ facere Hec aūt erit pena ī dānatis dicēte ps. Pctor videbit et irascet̄ dētibꝰ suis fremet ꝛ tabescet desideriū pctōrū. ꝛc. Hec aūt pena ire erit cōtra q̄ttuor eis displicentia. Prio irascent̄ ꝯtra diuinā potētiā. Scđo contra ꝓpriā miseriā. Tertio ꝯtra diabolos īimicos. Quarto cōtra hoīes quōdā amicos. ¶ Primo igit̄ dānati irascent̄ cōtra diuinā potētiā. Credēt em̄ deū esse iniustū ꝛ imisericordē. et iō cōtra eū irascent̄ ꝛ furore magno turbabunt̄. Esa. viij. Cū esurierit irascet̄ ꝛ male dicet regi suo et deo suo. O q̄tus furor q̄ta vesania: q̄tus rancor in dānatis maledicere factori suo ꝛ ꝯtra iudicē iustissimū irasci. Hec pena erit in illis q̄ nolūt irasci cōtra pctā sua et suas pessimas cōsuetudines q̄ si displicerēt eis eas dimitterēt ꝛ nō sic cōtinue peccarēt. in ps. Irascimi ꝛ nolite peccare. Vn̄ duplex nūc ē ira. scʒ p zelū: et p vindictā. Pria est bona q2 est ꝯtra pctm̄. scđa ē nobis mala: q2 ꝓhibita. michi vīdictā: ꝛ ego retribuā dicit dn̄s. Deutrono. xxxij. Dānati vero ita erūt furore ꝛ ira pleni vt deū vellēt nō eē si possent hoc facere: et sic q̄to minus poterūt irā suā exercere magis dolebūt. Vidistis ne aliq̄n aliq̄s iratos q̄ q̄n iuxta irā suā nō poterāt agere quasi in furorē versis dētibꝰ suis lignū vl' baculū mordebāt. Sic erit in dānatis. Sed vere ecōtra deus videbit̄ iratus cōtra eos q̄đ erit valde penale eis. Apo. vi. Reges terre ꝛ pricipes ꝛ tribuni ꝛ diuites ꝛ fortes ꝛ oīs s̄uus ꝛ liber abscōdent se ī speluncis et petris mōtiū: et dicent montibꝰ ꝛ petris cadite sup nos ꝛ abscōdite nos a facie sedētis sup thronū ꝛ ab ira agni q̄m venit dies magnꝰ ire ipoꝝ. Et q̄s poterit stare. Prio magnitudo huiꝰ

ire perpendit in sequestratiõe ab eius presentia. Exemplũ de absalone. ij. Regũ. xiiij. Qui propter iram quã habuit pr̃ eius dauid cõtra eũ multis annis non vidit faciẽ regis. sic et isti nunꝙ videbũt faciem dei. Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignẽ eternuz. Secũdo perpendit in proiectione eoꝝ in locũ ire. Hꝫ eni dñs sicut principes magni carceres multos quoꝝ vnus est pro illis quibus est summe iratus: ⁊ iste ẽ infernus in quem ꝓiicientur post diẽ iudicij. Apocal. xiiij Misit angelus falcẽ suã in terrã et vindemiauit vineam terre: et misit in lacũ ire dei magnuz. Tertio perpenditur in vehemẽtia penaꝝ Videtur eni agere sicut furiosus. Quis eni non reputaret patrẽ furiosum qui ꝓiiceret filios suos in ignẽ. sic tũc fiet apud damnatos. p̃s. In ignẽ ꝓiicies eos. Quarto in nõ habẽdo miam sup eos. Si eñi turbatus ad horã vel ad annũ desineret eos in igne hoc eẽt tollerabile. Sꝫ sic erit iratus ꝙ nõ flectetur mia vt aliquando extrahat eos de igne. sed perpetuo ardebunt corã eo. Esa. lxv Cognoscetur manus dñi seruis suis et indignabitur inimicis suis. qꝛ ecce dñs in igne veniet quasi turbo quadrige eius reddere in indignatione furorẽ suũ ⁊ increpationẽ suã in flãma ignis. Quinto perpendit in traditione eoꝝ in manibus peioꝝ inimicorũ quos habebũt. s. demonũ. Mat. xviij. Iratꝰ dñs eiꝰ tra. eũ tortoribus. i. demõibꝰ q̄ dicũtur tortores antonomatice. Sexto ꝑpenditur in gaudio electoꝝ: qꝛ nõ soluz sustinebũt eos sic torqueri: sed videbũtur ridere et innidere. Prouer. i. Ego quoqꝫ in interitu vestro ridebo et subsannabo cũ vobis quod timebatis euenerit. Septĩo ꝑpendit in obduratiõe ad gemitꝰ et clamores eoꝝ. Ipsi eni pre dolore cordis clamabũt: sed non mouebit sicut quondã motus fuit sup filios israel in

egypto clamantes Exo.iij. Uidi afflictionē ppl'i mei in egypto et clamorē eius audiui ꝓpter duriciā eorū qui p̄sunt operibus et sciens descendi vt liberarē eū de manibus egyptiorum. Octauo perpēditur in repulsione precū. Cū eni iratus dn̄s pp'lo israel pro vitulo ꝯflatili vellet eū delere: tamen ad preces moysi placatus est ab ira. Exo. xxxij. Placatusqꝫ ē dn̄s ad preces scʒ moysi ne faceret malū qd̄ locut⁹ fuerat aduersus populū suū. Sʒ ꝓ dānatis nullas audiat p̄ces. Prouer. vi. Zelus et furor viri nō pcet in die vindicte: nec acqescet cuiusqꝫ precibus nec suscipiet ꝓ redēptione dona plurima. Nono ppendit in resurrectiōe et vnione corporum ad aīam ad maiorē penā vt prius dictū est Jer. xvij. Indue super eos diem afflictionis: et dupli ci contritione contere eos. Exemplum in tyrannis q ad maiorem penam puniri faciūt suos incarceratos in partibus diuersis et mēbris. Decimo perpendit i ira dei in nutrimento penarū. Ipse enim sicut faber flat in ignē ne deficiat. ita illas penas perpetuo conseruabit. Esa. xxx. Flatus dn̄i sicut torrēs sulphuris succendens eam. s. fornacē inferni Undecimo perpē ditur in exultatiōe turbe celestis in penis eorum. ps. Ut faciant in eis iudiciū conscriptum: gloria hec est oībus sanctis eius. Quis eni dubitet qꝫ illi qui sunt deo cōformes in omnibus volūtatib⁹ nūqꝫ sic gauderent nisi scirent ip̄m valde iratū cōtra dānatos. Bonorum eni est gaudere de vīdicta iīmicorum dn̄i sui Iuxͣ illud p̄s. Letabit iust⁹ cū viderit vi. ma. s. la. i sā. pctōris. Duodecīo ppendit ira dei cōtra dānatos i clausura porte celestis an̄ eos. et in clausura porte inferni ppetuo sup eos. Mat. xxv. Et clausa est ianua. sʒ porta iferni apta: et cōsequēter clausa erit ne inde exeāt. Caueamus carissimi ab hac maxima ira: ne i inferno

cōtra deū irascamur O deus me⁹ q̄ sunt hec q̄ dixim⁹ valde mirabilia nimis. Scdo dānati irascūtur cōtra ꝓpriā miseriā sicut videmus aliquos hoies contra se iratos q̄ sibi ipsis dicūt. O miser hō tu fecisti hoc: ve tibi. Et qn̄qꝫ manus vltrices in seipsos ponūt se ledē do: verberādo: aut talia faciēdo: vel etiā occidendo. Sic eni dānati cōtra seipos valde irascētur. qꝛ pecca uerūt: et sibi maledicēt. sꝫ seipos interficere n̄ possēt sicut multi desperati seipos interficiūt ī hoc mundo: aut suspēdēdo: aut gladio occidēdo: qꝛ vt p̄ri⁹ dictuꝫ ē: erūt ꝑpetui in aīa et corpe. vn̄ ex ira sua cōtra se mā ducabūt linguas suas. glo. sup Apo. xvi Id ē seipos ī linguis suis mordebūt p̄ furore ꝛ ira. Et hui⁹ ire cā est pctōꝝ cōmissio et bonoꝝ perditio. Cognoscēt eni vt dictū est pctā q̄bus tantā penā meruerūt: et cogno scēt se ꝑuatos fructu bonoꝝ que fecerīt. Eccl'. ix. Qui ī vno peccauerit multa bona ꝑdet. Et ita sup seipsos irascētur: sic qꝫ cū dolore se videbūt. ꝛ hoc erit eis ma xia pena. Sꝫ nūquid iste pene qn̄cūqꝫ erūt mitiores: sic ꝙ dānati aliqn̄ min⁹ patiātur. Rn̄. Bon. di. xlvi. li bro. iiij. q. ij. d. ꝙ mitigatio pene dānatoꝝ dupliciter pōt ītelligi: aut q̄ꝫtū ad taxationē et inflictionē pene: et sic absqꝫ dubio ē ibi mitigatio: qꝛ diuīa iusticia nō totū exigit ꝓ eo ꝙ ei⁹ pietate interueniēte aliquā ꝑtē pene infligende remittit. Alio mō pōt ītelligi miti- gatio sic ꝙ post pene taxationē et īflictionē eā mitigꝫ vel minuat: et hoc mō nulla cadit mitigatio a diuīa mīa. qꝛ tūc claudit eis viscera pietatꝭ Et si delectatio fuerit momētanea: qꝛ tn̄ offēdit ea bonū infinitū me- retur vitā eternā. vn̄ ꝯtingit cōparē delectationem in pctō ad penā ſm duplicē cōparationē: aut ſm intēsiōeꝫ hui⁹ in gn̄e pene: et ali⁹ in gn̄e delectatōis. et sic m'ro maior est pena q̄ꝫ delectatio. nec est ibi ꝓportio: sꝫ ex-

cessus. Et iterũ cõpare hoc ad illud ẜm rõnem meriti vel demeriti. et sic dico ꝙ demeritũ delectatõis inordiate excedit penã. qꝛ dign⁹ eẽt amplius puniri simi liter. ꝙ ẽ in punitõe ꝓportionalitas. qꝛ magne culpe magna ĩfligit̃ pena: nõ aũt ꝓportio: qꝛ q̃tũ ad intẽsi onẽ et duratione pena excedit culpã. sed q̃tũ ad meritũ culpa penã. hec ille. ❧ q̃tũ dãnat⁹ sibi irascet̃ q̄ ex suo defectu quẽ potuisset tollere si voluisset cũ grã dei dãnũ tãtũ incurrit vt sit ꝑuat⁹ glĩa et̃na: et tantã penã vt sit adept⁹ dolorẽ et̃nũ Sꝫ ẽ ne aliqua mitigatio pene nũc i dãnatis pp suffragia ecclie? Di. Bona. ista q̄one eiusdẽ dist. ꝙ est opinio cõiorꝫ viroꝫ ꝙ suffragia dãnatis nõ ꝓsunt. nec ecclia intẽdit orare ꝓ eis. Vñ Au de cura ꝓ mortuis agẽda dic̃. ꝙ ecclie suffragia ꝓ valde bonis sũt grãrũ actões. ꝓ valde malis s̃t q̄lescũq; viuorũ consolationes. ꝙ nõ ꝓsũt valde malis sed valde mali sũt q̄ sũt in ferno Vñ auc̃ts dicit. Q̄ð i inferno nulla ẽ redẽptio. et ecclia illud cãtat. Rõe ẽt vr: qꝛ dãnati nõ sũt ex caritate diligẽdi: qð̄ pꝫ qꝛ non sunt ordiati ad vitã. ꝙ cũ caritas faciat suffragiũ acceptabile: nullũ suffragiũ ꝓ eis factũ deo est acceptum ꝙ nec dꝫ ꝓ eis fieri. Itẽ suffragia facta pro beatis q̄ sunt in termio nõ augẽt gloriã. ergo cũ dãnati simili ter sunt in termio nõ minuũt eis penã Itẽ nõ minuit de culpa nec de pena. qꝛ tãte culpe tanta debet̃ pena. sed dãnatorũ culpa nõ põt minui. ꝙ. ꝛc̃ Manebit igitur dãnatus in furore suo sine ira ꝛ alijs penis sine diminutione. Tertio irascẽtur demonib⁹ qui eos tẽtauerũt et in multis pctis cadere fecerũt. ita ꝙ erit eis maximus dolor illos videre: sicut multa pena ẽ irato videri ĩimicum suum. ꝛ maxĩe q̄ eũ maxĩa bõa perdere procurasset. Sed hic multi querunt an deus debuerit facere hominẽ expugnabilẽ sicut querit Bo=

nauentura: di. xxiij. et. ij. q. i. vbi dicit Qđ ad excitā dū deuotionem in mente fidelium et concupiscendaꝫ rabiē in ore blasphemantiū: et deum in suis operibꝰ inculpandum: quadruplex potest assignari rō quare deus fecit taleꝫ hominē vt possit ab aduersario expugnari. Pria manifestatio diuine potentie. voluit eñi deus ostendere homini ꝙ sicut sine eo factus nō fuerat: ita nec sine ipso persistere non poterat. Ut igitur homo nosceret ꝙ diuinum posse nō solūmodo est omīs potentie creatiuum. sed etiam oīs potentie conseruatiuum. et ꝙ ipsum solū est qđ non potest deficere: nec expugnari. ideo placuit sibi creaturā rationalem facere vertibilē et expugnabilem: nec ipsum confirmare quousꝙ experimento diceret ꝙ ipse solus est in quo non cadit non posse. Secunda est manifestatio diuīe sapientie. Maioris enim sapientie ostensiuum: ē scire ordinare bona cum malis. et elicere ex malis bona ꝙ ordinare solum bona cū bonis. et ideo cū non decere deū mala facere: debuit talem facere creaturam q̄ posset in operando deficere et malum committere: vt deus mala illa ordinando suā sapientiam manifestaret. Tertia rō sumit̄ ex manifestatione diuine misericordie: que potissime manifestata est: cū vnigenitum suum tradidit ad liberationē serui. Quarta ratio sumitur ex manifestatōne diuine iusticie que potissime manifestatur in hoc ꝙ deus retribuit vnicuiꝙ secūdū opera sua precipue in eterna punitione malorū. Hec autem retributio et punitio et etiam prefata misericordie liberatio nō esset nisi deus creaturā rōnalē: et p̄cipue hominē in statu vertibilitatis fecisset et ita potentē impugniri et expugniri. Et cum dicit bea. Dyonisius. ꝙ optimi est optima ꝓducere. Dicendum ꝙ nō intelligit absolute: sed in ordine. et ex hoc nō seq̄t

q̄ nō habuerit in optime fieri simpliciter: sed in statu in quo optime seruaretur vniuersitatis ordo et pulcritudo. et sic fact⁹ ē cū ꝑductus fuit in statu ꝟtibilitatis. vt ordiato ꝓcessu ꝑueniret a merito ad p̄miū ab imꝑfecto ad perfectū: ab īferiori ad suꝑmū. hec ille. Et idē dic. xxi. q. i. eiusdē. ij. inqt diabolus videns hoīem in statu in q̄ pokat cadere sub diabolica ptāte ⁊ in quo poterat ascēdere ad suꝑnā felicitatē ex q̄ ipe ceciderat ex suꝑbia: mot⁹ est ⁊ ex inuidia ad ip̄ʒ tētādū ex suꝑbia nāq̄ʒ vt ip̄m sibi subiiceret. ex iuidia ꝟo vt ip̄m a suꝑna felicitate īpediret. ⁊ suꝑbia fuit sicut mouēs primū. iuidia ꝟo sicut mouēs ꝓximū. Esto eīm q̄ nō posset dn̄ium suꝑ hoīem acqrere adhuc audiuissʒ ip̄m a paradisi gaudiis īpedire Et iō scriptura dicit q̄ ei⁹ expugnator diabolus ad tentandū hoīem ex inuidia motus est. Sap. ii. Inuidia diaboli mors ītrauit in orbē terrarū. Hec Bona. Et adhuc nūc ex ipsa inuidia nos tētat tanq̄ aduersarius in via salutis. iō non mirū si dānati irascent̄ cōtra istū aduersariū ⁊ suos cōplices et socios. Hoc tn̄ vocabulū tētare hʒ multas acceptiōes: sicut dicunt illi qui significatiōes vocabuloꝝ studiose rimati sunt. Et tn̄ volum⁹ eius p̄cipuā sigtionē accipe. tētare ꝓbare est. tētatio dici pōt quidā actus q̄ illud qđ tāgit̄ ꝓbat̄. sic cecus dr̄ tētare qn̄ suo tactu vult aliquā certitudinē hr̄e đ aliq̄ re quā tāgit. ꝑ hūc modū in sp̄ualib⁹ tētatio dr̄ quidā tactus ad ꝓbandū ordinatus Hoc aūt potest eē quadrupl̄r. Aut q̄ꝛ ille qui pulsat intēdit probare et approbare siue ꝓbatum ostēdere. et hoc mō tētat de⁹ scđm q̄ dr̄ Sap. iij. Deus tētauit illos et inuenit illos dignos se Aut ille qui pulsat intendit ꝓbare et reprobare siue reprobatū facere. ⁊ sic tētat diabol⁹ s̄m q̄ dr̄ Actu. v. Cur tentauit sathanas cor tuum mentiri spirituiscto

Aut qꝛ ille qui pulsatur intēdit solū ꝓbare et experi mentū sumere de eo qđ ē in hoīe. et sic tētat hō caut⁹ et de hac tētatōe dr̄ Eccl. xxx. Ex multis locis tētabit te. subridēs interrogabit te de abscōditis tuis. Aut qa et si pulsans nichil intēdat ad ei⁹ tn̄ pulsationē sequi tur approbatio siue reprobatio hoīs. et sic tētat caro vel carnis cōcupiscentia. de qua Jaco. i. Unusquisq꜡ tētatur a cōcupiscētia sua abstractus et illect⁹ A car ne enī siue a carnis cōcupiscētia hō pulsaṫ et quasi tā gitur cui tactui siue pulsationi ꝯsētiat ꝓbaṫ et repro batur. si; vero dissentiat ꝓbatur et approbaṫ. et sic ē̄t ꝓprie carnis impulsio tētatio dici pōt. di. idē doctor q. ij. di. xx. Qđ cū dixim⁹ tētationē esse a carne vel ab hoste hoc dupl'r pōt intelligi. Aut si sicut a mouente pmo. aut sicut a mouēte ꝓximo et īmediato. Si sicut a mouēte primo: sic tētatio carnis nūq̄ pōt esse absq꜡ tētatione hostis. qꝛ oīs carnis tētatio est ex ei⁹ corru= ptione q̄ ortū hūit a pma hostis tētatiōe. Tētatio tn̄ hostis pōt eē absq꜡ tēptatiōe carnis. tunc potissimu꜡ qn̄ is tētaṫ in quo nō est corruptio: sicut fuit ī adā et ī xp̄o. vel qn̄ ex illa tētatōe nulla incuruatio oriṫ. Qn̄ xo tētatio hostis ad pctm̄ ꝯtrahit cū mlt̄ū pctm̄ sit ī nobis q̄ nō hēat ortū ex cōcupia aliq̄: sic tētatio dia= boli a tētatione carnis nō pōt separi. Uñ glo. Jeron̄. sup illud ps. Diuerte a malo. ꝛc̄. Oia mala ab instin ctu diaboli ꝓcedūt sicut bona a deo. ꝛc̄. dicit tamē q̄ illud oia mala. ꝛc̄. d꜡ intelligi a mouente primo: non sicut a mouēte ꝓxio. nā absente diabolo pctm̄ pōt eē a libero arbitrio vel a volūtate ꝓpria. vel a trahente carnis cōcupia. et ita nō est pncipiū īmediatū respcū cuiusl꜡ pcti. Et hoc pulcre oñdit sctūs Tho. i. pte. q. cxiiij. ar. iij S꜡ qꝛ añ pctm̄ ei⁹ nō fuit aliđ ꝛip꜡ fuit īitiū illi⁹ peccati originalis. ex quo est iclinatio ad omne

malū dicit̄ initiū omīs mali di. ibidē. Boñ. q. sequēti de difficultate tēptationū carnis et hostis: ꝙ resistere tēptationi hostis vel carnis pōt dupliciter intelligi: aut respectu eiusdē pcti: aut respectu alteri⁹ ꝛ alteri⁹ Si respectu eiusdem pcti vtpote pctī carnalis ad qḋ instigat caro et īstigat diabolus. tūc tēptatio carnis est difficilior ꝓpter cōiūctionē carnis ad spm̄ ob quā magis incuruat aīam Si aūt respectu diuersoꝝ pctō rū vtpote tēptatio carnis intelligat̄ respectu carnaliū et tēptatio demonis respectu pctōꝝ spūaliū sic se habēt vt excedētia et excessa. Quidaꝫ enī hoīes sunt qui magis proni sūt ad pctā carnalia: vt ad luxuriaꝫ ꝙ̄ ad superbiā quib⁹ difficilius est resistere tēptationi carnis ꝙ̄ tēptationi hostis. Quidā sūt qui sūt pro niores ad pctā spūalia ꝙ̄ ad carnalia vt pote illi qui magis desiderāt honores ꝙ̄ voluptates et his difficilius est resistere tēptationi host̄ ꝙ̄ tēptationi carnis Si quis aūt sit īdifferēs ad vtrūqꝫ et equalit̄ pronus ꝙ̄tuꝫ est de se ei quodāmō tēptatio carnis est difficilior ꝓpter maiorē et magis intrinsecā ꝛ cōtinuā adherētiā. difficilior vō est tēptatio hostis ꝓpter boni ꝓmissi appetētiā ꝛ ꝓpter lactētiorē instigātis fallaciā Sicut Greg. in moralib⁹ ōndit. hostis antiquus mlta que sūt vicia ſm veritatē palliat ibidē specie virtutū. Si aūt querat̄ que istarū magis succedat alteram Dicē. ꝙ qꝛ oīs caro corrupit viā suaꝫ ex maiori parte hoīes carnales sūt qui desideriū carnis insequunt̄. iō difficilius est resistere tēptationi carnis ꝙ̄ hostis. Et licet fortior sit hostis ꝛ astutior et occultior: nō tñ permittit̄ tēptare ſm totā suā potentiā et astutiā: īmo reprimit̄ potestate diuina. licꝫ etiā caro sit in nostra potestate ſm ordinē nature: tñ ꝓpter peruersitatē cōcupiscentie in multis regnat ancilla et seruit domina ꝛ

nimius amor carnis facit ventrē deū esse homīs. Hec Bona. que apposui ad noticiā tēptationis ipsius aduersarū generis hūani cui qr hic dānati non restituerūt ipm cū ira grādi īspiciēt in iferno ppetuo. Quarto irati erūt cōtra eos quos nūc dicūt amicos qui erūt eis causa dānationis sicut dictū est prius in penis corporalib9. vñ ipsi dānati ex talib9 patiant corpalit et spūaliter: et ita ex ipsis affligent in corpe et in aīa: et plus in aīa q̄ in corpe. Sed querit vtꝝ dānati irascētur cōtra eos quos nūq̄ viderūt: aut qui nūq̄ fuerūt eis occasio peccādi. Dicēdū est q̄ sic: qr oēs dānati sibiinuicē nocebūt et in ardore vt dictuȝ est prius: et in clamore: et in pōdere: et in multis aliis. et ideo sibiinuicē irascētur: et male dicent. O q̄ iniqua societas et peruersa Et talis pena debet eis qui nō irascunt per debitā correctionē et punitionē filioꝝ et filiarū: seruorū et ancillaꝝ aut aliorū sibi subditorū quib9 accidet sicut hely de quo dr. i. Regū. ij. Hely aūt erat senex et audiuit oīa que faciebāt filij sui in vniuerso israeli. ⁊ quō dormiebāt cū mulierib9: et dixit eis. Quare facitis res hmōi quas ego odio res pessimas ab oī pplo. Nolite filij mei. Nō eñi est bona fama quā ego audio vt trāsgredi faciatis pplm dñi. Et nō audierūt vocē patris sui. Et sequit. c. iij. vbi loquit dñs samueli de ipo hely di. Predixi ei q̄ iudicaturus essem domuȝ eius in eternū ꝓpter iniquitatē eo q̄ nouerat indigne agere filios suos et non corripuit eos. et sequit. c. iiij. Quod cū cōmissū esset bellū inter pplm dei. et philisteos ceciderunt de isrl. xxx. milia peditū ⁊ archa dei capta est. duo quoq; filij hely mortui sunt ofni et phinees. Cunq; nunciatū esset hely ⁊ nūcius nominasset archā dei cecidit de sella retrorsū et fractis ceruicib9 mortuus est. Hic pt3 quō deus punit patres ⁊ matres

ꝓpter pctā filiorū cōtra quos nolūt irasci ira bona ip
sos puniēdo.s.dicunt ipsis. Quare fecisti hoc fili mi.
Et si ab aliis verbis moueantur eos in peccatis suis
defendere nitūtur. Et qꝛ nolūt hic virtuose irasci ira-
scētur cōtra eos et filij cōtra patres et subditi contra
dños et alios qui debuerūt eos docere corrigere et pu
nire. O ꝙ grauis societas ad cogitādū et grauior ad
videndū: sed grauissima ad experiendū. Cogitet qui
poterit ꝙta sit hec pena in tam rabido in perpetuū
permanere. Sicut igitur precepit dñs hely vt irasce-
retur cōtra peccata filiorū: ita vult ꝙ vnusquisqꝫ ira-
scatur per punitionē debitam contra peccata et sui et
proximi quod si nō fecerint ait propheta que sequun
tur denūciando: scꝫ Cōuertantur in infernum.

Quarta pena spiritualis est tumor superbie: vbi
sciendū secundū Bonauen. di. l. q. i. qua querit
vtrū damnati velint se peccasse? Dicendum inquit:
quia mala volūtas dicitur dupliciter: scꝫ actus et ha
bitus. Dico ergo ꝙ timor seruilis dānatis non aufert
habitū male volūtatis: sed aufert actū. Iste enim nō
vult luxuriari: quia timet puniri de ipsa volūtate: tñ
non aufert habitū quod patet: qꝛ si separet impugni
tas vellet vtiqꝫ luxuriari. Sic intelligendū in dāna-
tis: ꝙ dolor penalis aufert ab ipsoꝝ volūtate actū vo
lēdi peccare: quia reuera dānati nō appetūt luxuria
ri nec dānari ꝓpter penas quas ex illis actibꝰ senti-
unt se incurrisse habēt tamē habitū voluntatis male
per quē appeterēt peccare si nō crederēt ex hoc puni-
ri. Si ergo queras vtrū dānati velint se peccasse. Di
co ꝙ nolūt nō ꝓpter hoc ꝙ pctm̄ eis displiceat: quia
iniustū: sed qꝛ eis displicet pena iusta. et ideo habēt
malam volūtatē hoc nolendo. et ideo viuit adhuc in
eis voluntas peccādi. licet dolore penarū impediatur:

nec exeat in actū suum. habebūt tamē aliquā inordinationē actualē volūtatis que erit versa in penā: sicut beatis bona volūtas in gloriā. vnde sicut isti non merētur amplius bona voluntate: nec illi demerētur mala. Et hoc dicit Augu. et habet in littera. s. magistri sentētiarū. Hec boñ. Dicit in li. de timore Qđ dānati inquietabunt a pessimis voluptatib⁹ in eis durātibus. Probabile est eñi ꝙ remanebūt in eis odiū iracūdia: supbia ꝛ alie male volūtates. licȝ forte q̄tū ad actus exteriores aliquos nos non prodeāt in effectū. Ezechi. xxxij. Descēderūt ad īfernū cū armis suis: et posuerūt gladios suos sub capitib⁹ suis: ꝛ fuerūt iniquitates eoꝝ in ossib⁹ eoꝝ. Glo. Cū aliis deo ꝛ eccl'ie rebellib⁹. Hec aūt sūt que nō sinunt quiescere. Exemplū de mari quod a causa intrinseca semper est inquietuȝ. Isa. lvij. Impij aūt quasi mare ferues qđ quiescere nō potest. Supbia igr̄ in dānatis maxime videbit in q̄ttuor. Prīo ipsis displicebit dñium creatoris. Scđo eis nō placebit iustitia redēptoris. Tertio semp desiderabūt adiplere voluntatē. Quarto etiā impugnabūt virtutē et bonitatē. Primo ipsis displicebit dñȝ creatoris. hec erit maxima superbia vt eis displiceat deum esse dñm vniuersalē oīm creaturarū: īmo nollēt sibi subiici. et tñ ab eo habēt esse ꝛ viuere. ab eoq; recepert valde multa bona quib⁹ abusi sunt. Qr igit vellēt abiicere hmōi dñm quod nūꝗ poterūt hoc erit eis maxīa pena. Uidemus eñi ꝙ dum aliqui sūt sub aliquo dño vel prelato: et maxime si eos molestet puniat et corrigat cōtra ipsoꝝ volūtatē: multum eis displicet. Et hec pena debet illis qui hic vere nūꝗ permāserūt sub eis dñio preceptis ei⁹ obediēdo: sed fuerūt sub dñio diaboli: et ideo cui⁹ fuerūt serui ab eo premiabūtur et cuȝ societate dñi sui ꝑpetuo manebūt

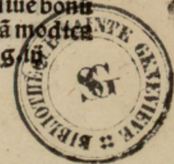
O charissimi quō pñt se dicere sub dñio dei qui eius repugnāt volūtati: nec curāt scire qd eis precepit aut mādauit. Quō igit dicūt deū dñm suū cui nolūt obedire de quibus dicit ad Titū.i. Jnquinate sūt eorum mens et cōsciētia cōfitent se nosse deū factis autē negant cū sint abominati et incredibiles. et ad oē opus bonū reprobi. Tales sunt plures similes illi: de quo Beda in gestis anglorū. Noui inquit cōuersum solo noīe: sed moribus peruersum qui cū corriperetur nō emēdabat: sed qr seruus erat optimus ppter necessitatē officio tollerabat infirmitatē tandē incurrēs vocatis fratribus dixit infernū sibi esse apertū: et nō lōge a iuda et pylato et cayppha locū sibi paratuz. Cum aūt fratres puocarēt eū ad penitētiā dixit se nō posse penitere cū cōtra eū iā essz datū iudiciū: et sic miser mortuus est. Sic plures sūt xpiani solo noīe: sed morib⁹ peruersi dei negatores periuri mēdaces: luxuriosi: gulosi: et sic de aliis qui nūq̄ emēdant sed pseuerāt vsqz ad mortē. Timeo q̄ talib⁹ sit locus paratus cū iuda et pylato in inferno. Et si aliqui videant penitere nescio vtrū sit sufficiēs penitētia ad salutē: qr inquit Aug. sermōe de inocētib⁹ hac animaduersione percutit peccator: vt moriēs obliuiscat sui qui dū viuēt oblitus ē dei. Et vere magna est dubitatio. an talis expectās vsqz ad mortē sit vere seru⁹ volūtarius dei. Circa hanc materiā doctor subtilis disti. xxiii. q. iiii. q̄rit vtrū penitētia in extremis valeat ad salutez ponit duas ꝯclusiōes. Pria est penitētia xa siue iterior sola siue exterior supple cū iteriori et susceptione sacramēti penitētie sufficit ad salutē pcti in extrēis. Scda est ista q̄. s. penitētia q̄ videt haberi in extrēis vix est xa penitētia sufficiēs ad salutē: qr difficile est tūc habere verā penitētiā. Pria ꝯclusio ptz p aucto

ritatē Aug. et ponit in littera magistri qm̄ de⁹ semp potēs est: et ēt in morte pōt ieiunare quib⁹ placet. Cū ergo opus sit nō hoīs sed dei vera penitētia īspirare pōt eā qñcūq; vult sua mīa. Scđo per rationē: q2 siue sola penitētia īterior per modū meriti de cōgruo disponat ad iustificationē siue sacramētū penitētie operet per modū sacramēti ad eādē si ab aliquo in extremis habeat hec: vl' illa habet eadē rō pceptionis grē que et ī alio penitēte: et p ɔñs grā pcipiet. et sic sal⁹. Scđa ɔclusio ꝓbat prio: q2 tūc īpedit vsus libere rōnis et volūtatis ex dolore vl' tiore īherētib⁹. Maxim⁹ aūt dolor in pte sēsitiua vl' maxim⁹ tior ꝛ vtraq; passio vehemēs nata est īpedire liberū vsū ītellect⁹ ꝛ volūtatis: q2 ſm Au. li. lxxxiii. q. xxxviii. Passiōes causate a tristib⁹ pl⁹ mouēt q̄ passiōes causate a delectabilib⁹. Passio aūt delectatōis vehemēs qñq; īpedit totalit' vl' fere vsuȝ rōnis vt ī li. de ci. dei 5z. Act⁹ aūt displicētie de pctō ad hoc vt sit sufficiēs ad verā penitētiā siue ītrinsecā solā: siue ad dignā susceptioneȝ sacramēti reqrit liberū vsū rōnis ꝛ volūtatis. Si dicas q̄ dolor et timor q̄ inest nō totaliter īpedit ītellectū et volūtatē cōcedo: ſȝ multū īpedit: et per ɔñs ct īperfectus vsus ītellectus et volūtatis: tūc pōt haberi q̄ vix sufficit ad displicētiā sufficientē et requisitā ad verā pñiam. Hāc rōneȝ tāgit magr. iii. c. iiii. di. xx. Est ad hoc Hug. li. ii. pte. xiiii. c. v. Licet ğ difficile sit vt tūc sit vera pñia qñ tā sera venit quādo cruciatus membra ligat: et dolor sensū opprimit. vt vix hō aliqd cogitare valeat: melior est tñ sera q̄ nulla. Penitentia eñ si in extremo vite hyatu aduenit sanat et liberat. Scđa ratio doc. subtilis. Ad hoc vt disciplina sit ordinata opȝ vt sit debite circūstātionata et maxie circūstātia finis et pricipii actiui vt. s. volūtaria ꝛ ꝓpter

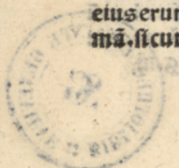
defi: sed difficile est tūc habere actū sic circūstātioatū: tum q2 qui vsq3 tūc fuit impenitēs nō videtur tūc extorquere a seipso disciplinā nouā nisi timore pene imminētis. Presumitur enim q si remotus esset a pena sicut prius nō extorqueret a seipso talē disciplinā sicut nec prius: tum q2 salutē aliquid simpliciter inuolūtariū videtur causa isti⁹ discipline, nā illa ppinqua expectatio mortis: videtur causa isti⁹ discipline. Illa aūt est inuolūtaria: sed qd nō fit nisi ex suppositiōe alicui⁹ voliti nō est simpliciter volūtariū sicut nō oino volūtarie proiicit qs merces in mare si nō pijcit nisi ex psuppositione periclitatiōis quā nollet. Saltē qd nō est nisi sit volūtariū nō est multū acceptū deo: nec multū videtur ppter amorē fieri. Hāc rōnē tāgit Aug. et allegat magister in lra di. Quē ergo sero penitet op3 nō solū timere iudicē s3 diligere: q2 sine caritate nemo pōt saluus eē. Nō ergo timeat tm̄ penā qui penitet: s3 anxietur pro gl'ia que ꝯuersio si cōtigerit etiā in fine alicui desperādū nō est de ei⁹ remissione. Tertia rō doctoris subtilis habitus malus vsq3 tūc cōtinuatus multū retrahit ab actu penitētie. Et hāc rōnē tangit Aug. et magister in lra di. pdicte. Sed qm̄ vix aut raro est tā iusta cōuersio timendū est de penitēte sero maxie cū filij quos illicite dilexit sint psentes et vxor et mūdus ad se vocet multos quos solet penitētia serotina decipere: s3 qm̄ de⁹ potēs est sp de sic penitēte sero nō est desperādū. vñ subdit Scotus ibidē. Intellige inqt hec delectabilia esse psentia vel in se vel in fantasmatib⁹ vehemēter ipressis et siue sic siue sic ex vehemētia habitus cōtinuati multū inclinatur ad inordinate amata et per ꝯñs magnā facit difficultatē ad habendā magnā displicentiā de pctis. Quarta qñ aliquis est minus dñs sui actus tanto requiritur intensior displicen-

tia ad hoc vt sit sufficiens dispositio ad deletionē culpe. Iste aūt est minus dñs: qr nullo mō dñs actus exterioris ad peccādū: ergo ſm iustitiā requirit intēsior motus displicētie ad iustificationē isti⁹ ꝙ ad iustificationē sani cū vix possit habere eque intensum. Et hāc rationē tāgit Aug. ꝛ magister in littera di. Age penitētiā duʒ sanus es: si sic agis dico tibi ꝙ securus es: qr penitētiā egisti tēpore quo peccare potuisti Si vis agere penitētiā qn̄ iā peccare nō potes pctā te dimiserūt nō tu illa. Et sequit in doc. Ad minus non tu illa ita libere dimittis sicut ille sanus: et iō ꝙtum defecit in te de libertate tm̄ ſm rigorē requiret a te mot⁹ intēsior quē nō vel vix poteris habere. Et ideo dicit Aug. ꝙ magnū est cui deus tūc īspirat si quis est verā penitētiā: qr vix ait doc. vt nō est alius qui habeat dispositionē de cōgrno vt sibi īspiret. Ex istis sequūtur duo correlaria. Unū ꝙ sano ꝑsuadēdū est vt san⁹ peniteat incutiēdo sibi timorē ꝙ periculosū sit expectare serotinā penitentiā ꝓpter rationes predictas. Aliud correlariū ꝙ infirmo iā ad articulū istū deducto suadēdū est vt ſm possibilitatē suā laboret ad penitētiā ordinatā vt. s. nō obstāte dolore vel tiore vtat ratione ꝙtū pōt et nitat habere displicētiā quātū poterit habere licet breuē. Et ne in desperationē mittat extollēda est sibi dei mīa sibi ꝓponēdo exēplū de latrone illo cui⁹ fuit sera penitētia: sed nō sera idulgētia. Dicit cōsequēter ad articulū tertiū ꝙ opʒ istū aliqua pena puniri pro pctō: sʒ illa pena nō debʒ sibi hic īponi: qr nō hic illā explere pōt nec dʒ sibi īponi ꝙtā to tpē sit in purgatorio: qr iste sacerdos nō hʒ auctoritatē īfligēdi illā penā: sʒ ꝓponēda ē sibi correspōdēs pctis tali mō. Si sanus eēs talis pnīa eēt tibi īponēda si cōualueris studeas adīplere: sʒ nūc es in manu

dñi cõfide de mia eius: qꝛ si puniat misericorditer pu niet: vł in casu vbi nõ potest ꝓtrahi nullus sermo nõ op3 aliquã penã sibi specificare: sed tñ instruere eu3 de iustitia dei misericordis hec doc. subtilis. Nõ igit displiceat hic cuiq3 agere penitẽtiã et se supponere p verã obediẽtiã diuine volũtati custodiẽdo ei⁹ mãda ta: qꝛ hec sunt via perueniẽdi ad celũ vt dictũ est plu ries. Humiliamini igit sub potenti manu dei: vt vos exaltet in tp̃e visitatiõis oẽm sollicitudinẽ ꝓiciẽtes in eũ: qm̃ ipa est cura de vobis. i. Pet. v. Nolite die3 hesternũ expectare ꝓpt periculũ iã dcm̃. Qd̃ si sup̱ be vixeritis deo vestro nõ obediẽdo: ꝛ sic mortui fueri tis hũiliabit vos in iferno ꝑpetuo cũ demonib⁹: quia qui se exaltat hũiliabit et ecõtra: qui se hũiliat exal tabit. Luc. xiiij. ꝛ xviij. Et in p̃s de pctõre dr̃. In suo laqueo humiliabit eũ. vñ nõ poterit exire. Et tunc ta lis humiliatio erit dãnato maxima pena. Quid erit de superbis huius mũdi qui tantũ gloriãtur in super bia sua. Certe multi taliũ subicient deo velint nolint in iferno: et hoc erit eis maxima pena ꝙ nõ poterunt tale dñium euadere sicut multis subditis est pena qñ nõ pñt euadere dñm sicut sũt serui in multis tris. Se cũda pena ex sup̱bia dãnatorũ erit: qꝛ eis nõ placebit iustitia redẽptoris: et hic erit maxia sup̱bia tãto iudi ci et tam veraci ꝛ iusto nõ iudicio cõtẽtari. S3 quare eis displicebit. Certe qꝛ strictissime de oĩbus pctĩs tã magnis q̃ p̱uis iudicabit. Frequenter in causis corã iudice tp̃ali trahit hõ in causã sup vno vel duob⁹ vel paucis articulis In iudicio dei nõ sic. imo sup oĩbus pctĩs hic factis et de oĩbus negligẽtiis et bonis ꝛ ma lis oportebit in iudicio reddere rationẽ. Eccł. vi. Cũ cta q̃ fiũt adducet de⁹ in iudiciũ ꝓ oĩ creato siue bonũ siue malũ. Et idẽ est ꝙ nõ solũ magna: s3 etiã modica

adduceretur. Modicū est verbū ociosū. et de oī vbo oci oso qd locuti fuerit hoīes super terrā reddēt rōem in die iudicii. Matth. xii. Minima est cogitatio et ipas scrutabit ad reddendū rōem. Esa. xlvi. Ego aūt opa eorū et cogitatōes eorū venio vt cōgregē cū oīb9 gentibus. Glo. q. d. Ideo venio ad iudiciū cū oībus gentibus: vt iudicē simul oīa opa eorū et cogitatōes. et reddā eis oīa q merent. Et nō solū grandeus: sz ēt puerilia. nā Prouer. v. dr Respicit dñs oēs vias hoīs et oēs gressus illius cōsiderat. Et iō dicebat Job. xiii Et cōsumere me vis pctīs adolescētie mee. Exēplū hēmus in quarto dyalogorū de puero quinquēnii qui fuit dānatus. Et nō solū scrutabit scient cōmissa: sed ēt p errorē. vñ pph̄a ait. et ignorātias meas ne memieris Itē nō solū manifeste mala: sz ēt q vident bona. Accidit eñi sm Greg. q interdū sordet in oculis iudicis quod fulget i oculis auditoris. qr radix intētiōis corrūpit qd apparet bonū: vt dare elemosynā ppt vanā gloriam: et tūc iudicabit. de his in ps. Cū accepo tps ego iusticias iudicabo. i. q videbātur iusta Exemplū. due mulieres litigabāt de quodā globo fili corā iudice: et vtraqz asserebat eē suū. Judex aūt inquisiuit ab vtraqz cū quo incepisset globū suū. dixit vna: cū carbone. alia aūt dixit cum panno albo. Et iudex ait. Reuolui te globū et reddite illi cui9 initiū inueīt i eo. Ita pcul dubio iudicabūtur opa qliacūqz appareāt ptiere ad deū vel diabolum sm intētōnis varietatē ab iitio. et iō timēdū est ypocritis. Mat. vi. Attēdite ne iu. ve. f. c. h. vt vi. ab eis. qr tūc tales nō hēbūt mercedē. Preterea nō solū de his q fiunt: sz etiā de his q nō fiūt oz reddere rōem. vñ Matth. xxv. Tūc dicet rex h a sinistris eius erunt. Discedite. &c. Esuriui eñi et nō ded. mihi mā. sicut prius dictū est in prima pēa corpali. Et hoc

fuit vna de causis quare diues epulo nō iuenit guttā aque refrigerātis. qꝛ paup lazarus de micis mēse ei⁹ habere nō potuit. ꝑp hoc ēt preuentū est iudiciū sodome ad condēnatiōnē. qꝛ egeno ꝛ pauperi nō porrigebant manū: sicut dicit Eze. xvi. Ecce hec fuit iniqtas sororis tue sodome superbia saturitas panis et abūdātia et ociū ipsius et filiarū eius. et manuȝ egeno et paupi non porrigebāt. et eleuate sūt et fecerūt abominatōes corā me: et abstuli eas sicut vidisti. Est autem credibile ꝙ sicut querit rō de his bonis que nō fecerit ita de aliis queret et maxime ad q̄ tenent hoīes Sūt enim multa ad que magis obligātur ꝙ ad dandum sua. Itē nō solū de bonis que nō fiunt imo de augmento bonoꝝ: si nō sequatur ex bonis habitis. vnde Lu. xix. in exemplū dr. Quare nō dedisti pecuniā meā ad mensam: et ego veniēs cū vsuris exegissem illā. Glo. Qui pecuniā verbi emit a doctore credēdo necesse ē vt cum vsuris soluat operando. vel de accepto verbi fenore vsuras soluit qui ex eo qd audit etiā studet alia intelligere. Itē nō solū de augmēto: sed de ꝑciositate augmēti si nō inueniatur inde Mat. iii. Oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet et in ignē mittetur Nota ꝙ dicit bonū ꝓpterea oportebit rōem reddere de aīa. Si ei rex cōmisisset filiā sibi similimā et spāliter dilectā quā intenderet facere reginā in regimine alicui ꝑposito suo: et ille male custodisset eā qs dubitat qn rex exigeret de ei⁹ custodia rōem ꝛ tāto grauiorē ꝙto custodisset eā negligēti⁹. Quid ġ faciet rex celoꝝ de illo cui filiā suā. s. aīam sibi similimā et spālit eā dilectā cōmisit quā intēdebat ad dignitatē regiaȝ in celo sublimare si bene custodiret. vñ dr Deute. iiii. Custodi sollicite aīam tuam. Felix erit qui poterit dicere in hora mortis Dñe de⁹ modo reddo tibi creator

aiam meã. Item de corpore ipm quidẽ est castrũ trã ditũ homini a deo in custodiam. Berñ. Bonũ castruz custodit qui corpus suũ custodit: sed sũt pditores aliqui qui inimicis dñi castri illud exponũt. Ezech. xvi. Exposuisti fornicationẽ tuã omni trãseunti. i. corp⁹: qd scđm apl'm fornicationi nõ debet: sed dño. Exposuisti fornicationẽ. i. delectatões illicitas q̃ faciũt fornicaria dño oi transeũti. i. cuilibet vicio qd dr ec̃ i trãsitu: qz nõ durat eius voluptas. vel demonibus qui transeũt p viam huius mundi insidiantes transeuntibus. Quid faciet talibus pditoribus. ꝯstat q̃ pdet illos exemplo illorum agricolaꝝ proditoꝝ qui fuos et filium occidentes adiudicati sunt perditioni. preterea non solũ de ipsis: sed etiã de pximo: qz vnicuiq̃ mãdauit deus de pximo. sicut dr Ecc. xvij. Exemplũ de cayn cui dixit dñs Geñ. iiij. Ubi est abel frater tu⁹. Item pater de filio. Exẽplũ ad hoc. i. Reg. iiij. vbi legitur q̃ hely punit⁹ est p filijs suis. Itẽ dñs p subditis exemplũ ad hoc Nu. xxv. fornicatus est (inquit text⁹) populus cũ filiabus moab: et iratus dñs ad Moysen ait. Tolle cũctos principes populi et suspẽde eos cõtra solẽ in patibulis vt auertat furor meus ab israel. Itẽ magister pro discipulo nõ correcto qz fm salomonẽ Prouer. xxij Uirga discipline fugat stultitiã i corde pueri colligatã. Itẽ prelatus p subditis. Eze. xxxiij Ecce ego requirã gregẽ meuz de manu eoꝝ et cessare eos faciã et vltra nõ pascent gregẽ. Et. c. xxxiij. Et tu fili hoĩs speculatorẽ dedi te domui israel. Audiens ergo ex ore meo sermonẽ annũciabis eis ex me Si te dicente ad ipm. Impie morte morieris nõ fueris locutus vt se custodiat impius a via sua ipse impi⁹ iniquitate sua morietur: sãguinẽ aũt eius de manu tua requirã. si aũt annũciante te ad ipm vt a viis suis cõ

uertatur nõ fuerit cõuersus a via sua ipse in iniquita
te sua morietur: porro tu aĩam tuã liberasti. Exẽpluz
de iacob qui dicit Gẽn. xxxi. Quicq̃d furto perierat a
me exigebas. Et nota ꝙ oĩs superioritas: aut est na-
turalis vt patris ad filiũ: aut accidẽtalis: et hoc vel q̃
ad potestatẽ vt ṗncipis. vel quo ad sciam vt magistri
vel quo ad ea que sunt ad bonitatẽ ꝑtinẽtia: vt plan-
ti. Et sic pꝫ quõ plene requiret rõ de omnibus ṗdictis
Preterea oportebit reddere rõem de bonis a deo re-
ceptis. ipe enĩ dñs nichil dat de quo non velit habere
rõnem quid fecerit inde ille cui cõmisit vñ potius dr
accõmodare ꝙ dare. Requirit ḡ rõem de oĩ dato: siue
sit spũale: vt sunt bona aĩe acquisita ⁊ infusa. siue cor
porale. vt sunt fortitudo: agilitas: siue temporale: vt
sunt diuitie: delectabilia: honores. Exemplũ ad hoc
Mat. xxv. de quinq꞉ talentis. et Luce. xix. de nobili:
q̃ tradidit decẽ mnas seruis suis de quibus oportuit
reddere rationẽ. Item sicut vnũ membrũ et vnus sen
sus seruit de officio sibi dato: ita et oẽs debent serui-
re de gratiis sibi datis seu bonis collatis aliis volẽti
bus. verbigrã: potẽs in defendẽdo: diues in largien-
do: iurisconsultus de cõsilio. medicus de medicami-
nibus. magr̃ de sua scia. ṗdicator de v̈bo dei. et sic de
aliis. i. Pe. iiii. Unusquisq꞉ sicut accipit gratiã in al
terutrũ illã administrantes: sicut boni dispẽsatores
multiformis grẽ dei. Quid aũt iudicandũ ẽ de dispẽ
dẽtibus q̃ recepta ad dispẽdendũ sibi retinẽt. Quõ
aũt accidit iude q̃ recepta ad dandũ egenis retiebat.
scitis. nã xp̃m vẽdidit et in fine laqueo se suspẽdit O
ꝙ tremenda et formidanda est illa rõ et compũctus
de tantis bonis. Pauci vt credo sunt qui sciunt hec
omnia. et ideo in die iudicii mirabilis: erunt stupefa
cti de rõe reddenda. imo nec hẽbunt iudiciuꝫ dei sup

his contractum. Rationem huius ponit Esaie.v.c. Ubi dicit Opus dñi nõ respicitis nec opa manuũ ei' cõsideratis propterea captiu' ductus ẽ populus me us: qr nõ habuit sciaȝ ppterea dilatauit infernus animã suã et opuit os suũ absq; vltimo terio et descen dẽt fortes eius et populus ei' et sublimes gloriosiq; eius ad cũ: et icuruabit hõ et huiliabit et oculi subli miũ deprimẽt et exaltabit dñs exercituũ in iudicio: et deus sanctus sanctificabit in iusticia. Faciet ğ iudici um iustũ: sȝ videbit iiustũ dãnatis admirantib' quõ reddituri sũt rõem de tot imo dicẽtes illud iiustũ: qr hic noluerũt hẽre harũ rerũ noticiaȝ. Quãta sit pena alicui puniri vbi credit sibi non fuisse factũ iudicium iustũ potestis imaginari. Ista est ğ vna pena in dam nati ex supbia pcedẽs sup tuũ i eis erit murmurãtib' de dñimo et ipȝ maledicẽtib'. vt dictũ ẽ pri' Tertio do so dsiderabũt facẽ ppriã volũtatẽ. vñ supbia siue superbire dr quasi sup aliũ ire Qñ igit quis facẽ suã vult volũtatẽ et nõ vult subiici dño supbus dr. qualis est oĩs peccãs mortalit. et talis erit in dãnatis. sȝ erit misera volũtas eoꝝ: qr multa volũt q̃ nõ poterũt adimplere: et hoc erit maxĩa pena: sicut videmus q; pena est et tristicia his q̃ aliq̃d valde desiderãt et ñ pñt illd adiplẽ. O q̃tũ vellẽt liberari a pẽis illis Talis ğ erit eorũ volũtas et pena in dãnatis: qr hic noluerũt diui nã volũtatẽ adimplere. Mat.v. Nõ oĩs q̃ dicit michi dñe dñe intrabit in regnũ celoꝝ. sȝ q̃ facit vo. pa. m. q̃ i ce. ẽ: ipe intrabit i regnũ celoꝝ. Uñ apl's ad Ro. xij. Probetis q̃ sit volũtas dei bona et bñplacẽs et pfectã Exemplũ hui' legit i itinerario clemẽtis. q; cũ beato petro pdicãti q̃dã quasdã q̃ones nociuas et inutiles pponeret dixit ei. Tps bñ est et iudiciũ dei in cã agẽdoꝝ agetur nõ q̃onũ. et iõ ante eũ oĩa q̃ram' q̃d vel q̃-

liter nos agere oporteat. vt vitā eternā consequi me
reamur: sicut fecit ille adolescēs et nobilis cui dic dn̄s
Mat. xix. Magister quid faciendo vitā eternā habe
bo. et iesus dixit ei. Si vis ad vitā ingredi serua man
data dei. Itē Ber. cū semel interfuisset disputationi=
bus parisius in scolis logicalib⁹ et ipi disputarēt de
multis curiose ipē captata optunitate fecit etiā argu
mentū et dixit eis. Carissimi ecce pposuit nobis oīb⁹
deus olim precepta sua et assumit mō transgressionē
qz qs est q ea nō transgrediat Et sine dubio ex hoc cō
cludet in fine mortē eternā. Eze. ij Scripte erāt in eo
i. in libro lamētatiōes et carmē et ve. lamētatiōes. i. p̄
cepta ad vitā que sunt nobis lamētū. qz difficulter vo
lum⁹ adimplere. et carmen quo ad trāsgressionē que
nunc hn̄t gaudiū. a ve que ad eternā damnationem.
Sic igitur per impletionē proprie voluptatis carna
lis incurrit damnationē eternam. iō ait beatus Ber=
nardus. Tolle propriā voluntatē et infernus nō erit.
Deseramus igitur ppriam volūtatē et sequamur vo
luntatē dei. hoc est enim qđ petimus in oratione dn̄i=
ca dicendo. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra.
Unde ricardus de media villa libro. iiij. di. xv. que=
stione. lxxxiiij. pricipaliter exponēs orōez dn̄icā dicit
ꝙ petitionum respicientium ea que sunt ad finem: q̄
dam sunt respectu boni: et quedam respectu mali.
Respectu boni due sunt: primo petitur meritum quo
beatitudinem mereamur: quod consistit in obedien/
do diuinis mandatis. Un̄ augu. ij. li. de sermo. dn̄i in
monte. Cū dr Fiat. v. t. recte itelligit ꝙ obediat p̄ce=
ptis tuis sicut in celo et in terra. i. sicut ab āgelis: ita
ab hoībus. Et in epl̄a ad pbā. Cū dicimus voluntas
tua. &c. Nobis ab illo p̄camur illā obedientiā vt sic a
nobis fiat volūtas eius quēadmodū fit in celestibus

ab angelis. Hec ricar. Quia igit dānati nō dei voluntatē fecerūt sed suā. iō adhuc i inferno illā superbiā habebūt vt vellent facere sm ppriā voluntatē. et qz nō poterunt grauit patient. Quarta pena ex superbia erit qz impugnabunt virtutē et bonitatē. Erunt enim adeo obstinati et in malicia obdurati: q oia bona et omnes vtutes spernēt. Et eis quasi infirmis q sancti viri diligūt displicebūt. Et his erit magna pēa recordatio et memoria vtutū. Et hec pena debet eis q hic vixerūt idurati in pctis: et q sprceuerūt bene agere: sed peccatū pctō addidert. Scis qntū displicet diuitibus pauptas. et gulosis abstinētia et ieiuniū. et luxuriosis castitas. et supbis huilitas. Ita displicebit dānatis ois vtus et bonitas. sicut hic displicuit. O q magnus est nūerus in hoc mūdo qbus vtutes displicēt Et p hoc argumentū est q magnus erit nūerus dānatorum qbus virtutes erūt in nauseā sicut videmus q multis infirmis carnes aut vinū sunt in abominationē. De talibus igr vtutes ptemnētibus recte dr. Cōuertant in infernum

Quinta pena spiritualis est liuor inuidie: que ē in ipsis damnatis. Inuidia secundū Augustinum est odium felicitatis aliene. vel scdm Jo. dama. est tristicia de alienis bonis. Dicitur enim inuidia a non videndo: qz non potest videre bona aliorum. vñ inuidus comparatur febricitāti. cui etiam boni sibi sunt contrarij. vnde sicut bonis mala cooperātur in bonum: ita inuidis bona cooperātur in malum. Scitis carissimi quanta pena est inuidis huius mūdi videre bona aliorum. hec erit maxima pena ipsis damnatis qui inuidebunt. Primo diuine bonitati.
Secundo angelorum puritati.
Tertio sanctorum societati.
Quarto paruulorum pene leuitati.

Est liuor inuidie.
Primo inuidebūt diuine bonitati. vnde īuidia ꝛ ira differūt in hoc: qꝛ in pctō ire amore alieni mali ortum videt habē a malo alteri⁹. Ille.n.ꝙ irascit alicui. iō vult ei malū qꝛ malū ab eo recipit: ira eīn est appetitus vindicte. In pctō aūt īuidie amor alieni mali ortū habꝫ ꝓpa malicia. Inuidus ei iō vult malū alteri⁹ ne illi sibi preficiat. Vñ pctm̄ inuidie in materia cōicat cū pctō ire: sed finē recipit a pctō supbie. Hec in sūma de viciis in pricipio de supbia. Ista ergo duo erūt in dānatis: scꝫ ira vt dcm̄ est pri⁹: qꝛ appetēt de deo vindictā si possēt illā obtinere. Etiā inuidebūt qꝛ nollēt deū sibi prefici in superiorē si posset per eoꝝ velle fieri. vñ Bo. di. v. iiij q. iij. ait Dicēdū ꝙ in dānatis aliquomō remittant affectiones libidinose ꝓpter penarū magnitudinē in quā affectiōes ꝗ hūt annexā delectationē absorbent: ille tñ affectiōes in quib⁹ est penalitas vigorant. vñ ꝛ si cesset actualit affectus luxuriādi et dānandi: tñ intēdit affectus sine furor īpatiētie et liuor inuidie. Unde tūc dētibus fremēt et tabescēt. Et qm̄ vigebit in eis odiuꝫ et īuidia vehemēter tristabūtur et tabescēt in glīa electoꝝ dei. hec ille. Et de hoc in scda pena magis maxie igit dolebūt dānati: qꝛ de⁹ eis superior dñs et iudex tā acriter puniens perficiet: et ita quē noluerūt hic habere dñm: ita illic nollent habere iudicē. O ꝙta pena esse ꝑpetuo in inuidia et dolore de tam bono iudice. hec pena debetur illis qui sine dilectione et charitate mortui sūt. Charitas est virtus qua vnaqueqꝫ res tāti habet ꝙti habēda est. Cōsideremus igr̄ ꝙte bonitatis est de⁹: ꝙte excellētie est sup oēm creaturā. Et sicut ei⁹ bonitatē esse supexcedētē bonitatē oīs creature cognoscimus ita ꝛ amem⁹. In hoc erit charitas dei. videmus.n.ꝙ duꝫ cognoscimus aliquā rē excedere: aliā in bonitate

excedentē et magis valentē pre amamus etiā posito ꝙ talis bonitas nō videat facere ad vtilitatē nostrā: sicut qn̄ cognoscimus duos hoīes et vnū illoꝝ alio virtuosiorē illū plus amamus. Quis charissimiq̄s dubitet deū esse meliorē oī creatura. Certe nullus sane mētis Quare magis ergo non diligit oī creatura: et maxie qꝛ ad hoc icitat naꝭa ꝑcipit scriptura excitat cultura. Incitat ergo naꝭa si naturalit amat fili⁹ prēm a q̄ hꝫ ptē corpis sui: q̄to magis dꝫ hō amare deū qui corp⁹ ei⁹ et aīam ex nichilo fecit. Aug. Amādus est grauatorsꝫ ponēdus ē creator. Ec. vii. In tota aīa tua dilige eū qui te fecit. et Ber. in sermonib⁹. Parū ne tibi inq̄t videt hoc: cogita qualē te fecit Nēpe fm corpus egregiā creaturā fm aīam magis imagine creatoris insignē rōne pticipē btītudinis etne capacem. Porro ābo coherere sibi fecit artificio incōprehēsibili sapiētia iuestigabili: nec añ ꝓmeruit qui añ nō fuit nec spes retributiōis qm̄ bonoꝝ nostroꝝ non eget. Si q̄s diligent attēdat q̄tū bn̄ficiū fuerit ꝙ corpus ei dedit Quot ei sūt mēbra in corpe tot bn̄ficia magna iueniet pro quoꝝ mimo mēbro plus deberet hō deū amare ꝙ multi amāt eū pro cūctis bn̄ficiis q̄ ab eo receperūt. Si q̄s amisisset oculū q̄tū amaret eū qui illū sibi restitueret. Nec minus amādus est q̄ eū ab iitio dedit: ⁊ q̄ datū cōseruauit cū multotiēs vtēdo eo ꝓ deū eū amittere meruit. Nō min⁹ amād⁹ est q̄ dat cappā ꝙ qui interatā pditā restituit Et sicut de oculo ita de aliis mēbris. Si xo tm̄ amādus est q̄ dedit corp⁹ q̄tū amād⁹ est q̄ dedit aīaꝫ q̄ in ifinitū melior est corpe. Si amisisses vsū rōis q̄tū amares eū q̄ tibi restitueret. Quātū ergo amād⁹ est q̄ tibi rōnē ab iitio dedit. Itē si meruisses mortē siue sepationē aīe a corpe q̄tū amares eū qui tibi remitteret. Quātū ḡ amādus ē ille qui mira

biliter corp⁹ et aiam cōiūxit. et hāc piūctionē sibi ser
uauit eū peccādo meruisses multotiēs mortē imo in-
fernū. Ber. Ualde nichil oino amādus ē per quē sū:
viuo: sapio. Dign⁹ plane ē morte q̄ tibi dn̄e iesu recu
sat viuē. Ad hoc facit q̄ hoiez fecit ad imaginē ꝛ silī-
tudinē suā. Figura etiā quā hꝫ corp⁹ humanū icitat
ad amādū deū. Aug. i li. de disciplia xp̄iana. Beluas
de⁹ pstratas in faciē fecit pastū querētes de t̄ra. te in
duos pedes erexit tuā faciē sursū attēdere voluit nō
discordet cor tuū a facie tua nō habeas faciē sursum ꝛ
cor deorsū ne mētiaris i domo disciplie. Quid ē sursū
hr̄e cor: nisi diligē dn̄ꝫ deū tuū: dom⁹ disciplie ē eccle
sia xp̄i. vt d̄. Au. in eodē li. Gr̄a ēt redēptiōis icitat si
ue mouet ad dei dilectionē. de qua. ii. Cor. viii. Scitis
gr̄aꝫ dn̄i nr̄i iesu xp̄i qm̄ ppt̄ vos egenus fact⁹ est cuꝫ
eēt diues vt illi⁹ iopia vos diuites essetis. Licꝫ mlt̄ū
posset hoiez icitare ad amādū deū q̄ ipe eū fecit: mul
to tn̄ ampli⁹ dꝫ eū incitare q̄ ipe eū refecit. vn̄ Ber.
i li. de diligēdo deū. Si totū me debeo p me facto qd
addā p me refacto ꝛ refecto hoc mō. Nec. n. tā facile
refectus q̄ factus. Si qdē nō solū de me: sꝫ de oi quo-
cūq̄ qd̄ factū est scriptū est in ps̄. dixit ꝛ facta sūt. At
vero qui me tm̄ etiā semel dicēdo fecit ꝛ reficiēdo p-
fecto et dixit multa ꝛ gessit mira et pertulit dura nec
tm̄ dura: sed et indig. Quid ergo retribuā dn̄o p oi-
bus que retribuit mihi. Idē sup cātica. Sup oia red
dit te amabilē michi. dn̄e iesu calix queꝫ bibisti opus
redēptionis nostre. Hoc oino amorē nostrū facile vē
dicat totū sibi hoc inq̄ est qd̄ nostrā deuotionē et blā
dius allicit et iustius exigit et artius stringit ꝛ afficit
vehemētius. Multū quippe laborauit saluator: nec
in oi mundi fabrica tm̄ fatigationis actor assūpsit in
dictis suis sustinuit ptradictiōes in factis obseruato

res in tormentis illusores et in morte exprobratores. Idē loquēs de ope redēptiōis. Quid adhuc inqt dormitat tua affectio: imo nō dormitat sed mortua est. si huic nō rūdet bñficio. Et idē in sermonib⁹. O duri et indurati et obdurati filij adā quos nō emollit tāta benignitas tāta flāma tā ingens ardor amoris tā vehemēs amator qui pro vilib⁹ sarcinulis tam preciosas merces expendūt. O dānati quare nō psiderasti hec oīa vt deū diligeretis et tantas penas euaderetis. O viuētes apponite cor vestrū ad hec itelligēda: vt deū sup oīa diligatis ne vos descēdere cū demonibus ad īfernū cōtingat: hoc est etiā preceptū sacre scripture: et ad hoc tendūt oēs pdicationes nostre/ vt apponatis cor in dilectiōe dei. Et hui⁹ amoris sunt decē signa. Primū est cū aliqs libēter cogitat de deo. Ubi. n. est amor: ibi oculus. vñ sup illud Jo. xx. Dñe si tu sustulisti eū dicito michi vbi posuisti eū: dicit glosa. Nō dicit quē: qr hoc in aīo agere solet vis amoris vt quē ip cogitat nullū aliū ignorare credit. Sap. vi. Cogitare de illa sēsus est cōsūmatus et de sapiētia loquit increata. Scdm signū est cū aliquis est libēter in domo dei Lu. ij. De anna dr qr nō discedebat de tēplo q̄ meruit interesse psentationi dñi in tēplo. Et xps cū esset annorū. xij. inuētus est in tēplo. Lu. ij. Qui matri sue et ioseph ait. Nesciebatis: qr in his q̄ patris mei sūt oportz me eē. Et sup illd Mat. xxi. Intrauit iesus in tēplū. dīc glo. Ingressus vrbē prio tēplū adiit dās formā religiōis vt quocūqz imus primū domū orōnis si ibi est adeamus. Chry. pprīū erat boni filij vt veniēs primo ad domū curreret prīs: tu aūt imitator xpi factus cū in aliquā īgressus fueris ciuitatē: prio añ oīa gctū ad ecclesiā curras. Tertiū signū est cū aliqs de deo vel cū deo loquit. Hoc exēplū in magdalena quē xpm

dilexit multũ cuius verba que habent in euãgelio vt de deo vel cuȝ deo fuerint. Unde habes Jo. xi. Dñe si fuisses hic frater meus nõ fuisset mortuus. Alia tria habes. Jo. penul. Tulerũt inquit dñm meũ et nescio vbi posuerũt eũ. Et paulopost. Dñe si tu sustulisti eũ ₓc. Et iteꝝ venit maria magdalena annũcians discipulis: qꝛ vidisti dñm. i. Pe. iiij. Si quis loquit̃ quasi sermões dei. Et sup illud. Ro. viij. Quis nos separabit a charitate xpi: dic. Chry. Hic amãtiũ mos ẽ vt amorẽ suum silẽtio tegere nequeãt: ſ3 amicis et caris suis efferũt ꝛ produt ꝛ flãmas ĩfra pectus suũ cohibere nõ pñt enarrãt frequẽtius: vt ipsa assiduitate narrandi solatiũ amoris sui captãt et refrigeria immẽsi ardoris assumãt. Quartũ cuȝ quis libẽter deũ audit et audita ab eo retinet memoriter. Luc. ij. Maria cõseruabat oĩa verba hec cõferens in corde suo. Eiusdẽ x. Sedẽs secus pedes dñi audit v̾ba illi⁹. Jo. xxiiij. Qui habet mandata mea et ser. ea: ille est qui diligit me. Quĩtũ est cũ quis dat libẽter pro deo. Can. vlt. Si dederit homo omnẽ substãtiã pro dilectione quasi nichil despiciet eã. ₓc. Lu. vij. dicit de magdalena post bñficia eius enumerata dimittunt̃ ei pctã multa qm̃ dilexit multuȝ. Jo. iij. Qui habuerit substãtiam mũdi huius: et viderit fratrẽ suuȝ necessitatẽ habere et clauserit viscera sua ab eo quomõ charitas dei manet in eo? Sextũ est cũ quis libenter pro deo patitur. Eccle. ij. In igne probat̃ auruȝ et argentũ: hoĩes aũt receptabiles in camino humiliationis Johan. xviij. Calicem quem dedit michi pater nõ vis vt bibam illum. Gregorius in pma parte moraliũ. Pene quippe interrogat si quietus veraciter amat. Septimum est cũ man. dei aliquis obedit. i. Johan. v. hec est ca. dei vt man. eius cust. Item. ij. Jo. i. hec est cha. dei vt

ambulemus scđm man. eius Joh. xiiij. Si quis dili-
git me sermonē meū seruabit. Specialiter dicit suū
Johan. xviij. Hoc est preceptū meum vt diligatis in-
uicem. Et maxime amor pauperū signum est diuini
amoris. Illi enī non amātur ꝑpter se: sed ꝑpter deū
Prouer. decimo nono. A paupere autem et hi quos
habuit separātur. In eodem. Fratres hominis pau-
peris oderunt eum et amici procul ab eo recesserunt.
Octauū signū est: cum quis amat que deo placent: et
odit que deo displicēt Ad primū mouemur exemplo
christi. Math. xij. Quicunqꝫ fecerit voluntatem pa-
tris mei qui in celis est: ille meus frater et soror et ma
ter est. Ad secundū exēplo dauid. Iniquos odio ha-
bui. Itē qui oderūt te dn̄e oderam: et super inimicos
tuos tabescebā Ambrosius in exameron. Quid nos
dignū nostro referimus creatori cuius cibo vescimur
et dissimulamus iniurias. Nonum est cū quis frige-
scit a sollicitudine et amore mūdi. Grego. Tanto fri-
gescit q̄s a curis seculi quāto surgit ardētus in amo-
rem dei. Idē Jacob qui angelū tenuit vno mox pede
claudicauit: q̄r qui vero amore sublimia respicit: iaꝫ
in hūc mundū duplicibus desideriis incedere nescit.
Decimū signū est cum aliquis magnū honorē exhi-
bet ministris dei. Nā sicut qui eos spernit: xp̄m sper
nit. Math. x. Sic qui eos honorat deū honorat. Ec-
clesiastici septio. In omni virtute tua dilige deū qui
te fecit et ministros eius ne derelinquas honora deuꝫ
ex tota anima tua et honorifica sacerdotes. Per ista
igit̄ decem signa cōiecturari possumus aliquē dilige
re deum quod precipit sacra scriptura. Math. vicesi
mo secūdo. Diliges dominū deum tuum ex toto cor-
de tuo et c̄. Excitat etiam cultura: id est visio clara et
fruitio in prima que nobis promittuntur ex tali dile

etione. prime Corinth. scdo. Oculus nō vidit nec au-
ris audiuit: nec in cor hominis ascendit que prepara
uit deus his qui diligunt eū. Esayas vero lxiiij. dicit.
A seculo non audierūt neq3 auribus perceperūt ocu
lus nō vidit deus abs te: que pparasti expectātib⁹ te
Jacobi. i. Beatus vir qui suffert tētationem: quoniā
cum probatus fuerit accipiet coronā vite quā reddit
deus diligētib⁹ se. Mirū est quomodo amor noster a
deo euadere potest: quia si vocalis est nullus deo cha
rius emet. Dabit em̄ pro illo regnū celoꝝ si est dādū.
nullus dignior ē eo q̄ deus cū ipse sit sum. bo. Unde
nulli potius debuit dari q̄ ei Si vero per violentiam
nullus maiorē violētiā pro eo fecit q̄ ipse. Petit em̄
cū gladio vaginato. Aut em̄ eu3 amabis: aut eterna
morte inficieris In ps. Nisi puersi fueritis ab amo
re: scil3 mundi ad amorem dei gladiū suum vibrauit.
Quod signa beneficiorū suorū apposuit deus ad hūc
ignem amoris accendendū in nobis quis posset nar
rare. Ex defectu huius amoris erunt homines dāna-
ti inuidētes et dolētes de tanta dei bonitate: cuius re
cordatio erit eis maxima pena. Secūdo inuidebunt
puritati angelorū. cogita q̄ si inuideāt deo q̄ inuide
bunt toti eius curie sicut quando quis inuidet et do-
let de psperitate alterius: etiā inuidet et dolet de pro
speritate sue domus et familie et est sibi magna pena
videre eius pulchrā et morigeratā vxorem honestos
filios et filias: et cetera que ad ipsum pertinent. Sic
erit in dānatis respectu familie dei: et suorum de qua
sūt btissimi āgeli. Et certe hec erit magna malicia et
indurata iniqtas īuidere illis que tot bñficia ipis dā-
natis ptulerūt Et hoc illis erit ī penā q̄ hic ipis btissi
mis āgel' nullā reuerētiā fecerūt: s3 corā eis īuerecūde
peccauerūt nullā deuotōnē ad eos habuerūt eis regrati

ando de beneficiis cōcessis. O charissime cōsidera di gnitatē tuā. De qua Hierony. Magna est dignitas animarū vt vnaqueqꝫ habeat ab ortu natiuitatis ī cu stodiā sui angelū delegatū. et in ps. Angelis su. mā. de te: vt cu. te in om. vi. tuis. Vn Ber. loquens de hoc verbo. Quātū inquit debet tibi hoc verbū inferre re uerentiā afferre deuotionē cōferre fiduciā. Reueren tiam ꝓpter presentiā: deuotionē ꝓpter beniuolētiā fiduciam ꝓpter custodiā. Itē idē Ber. loquēs de illo verbo. Esa. lxij. Sup muros tuos hierusalē constitui custodes. Benignus es īquit: qm̄ nō es cōtentus no strorū fragilitate murorū: sed ipis hoīm custodibꝰ an gelicā custodiā supponis. Ad idē ptinet illd Math. xviij. Videte ne cōtēnatis vnū ex his pusillis. Ange li em̄ eorū in celis semp vidēt fa. patris m. qui ī ce. est. Itē ad Heb. i. Nōne oēs sūt administratorij spūs in ministeriū missi ꝓpter eos qui hereditatē capiunt sa lutis. ⁊ Luc. xvi. Factū est vt moreretur mendicus et por. ab angelis in sinū abrahe: ⁊ multa beneficia alia nobis ab angelis cōferūtur ꝓpter que debemus eos reuereri amare ⁊ in deuotione habere: et specialit̄ an gelū custodē nostrū ne ingrati apud deū et ipsos an gelos simus: ꝓpter huiusmodi peccatū et alia morta lia multi dānabūtur: et tamē tales dānati inuidebūt angelis et eorū glorie: et talis inuidia erit pena sicut est pena inuido videre bonū illius cui inuidet. Ter tio inuidebit sāctorū societati. vnde querit Bona. di. v. iiij. q. iij. Vtrū dānati mallēt omēs dānatos esse ꝙ quosdā dānatos: quosdā beatos. dicit ꝙ ideo ad sati andā suā impiissimā emulationē et odiū vellēt nul los esse beatos: imo miseros. Et quia nec ipsi ad bea titudinem possunt pertingere: nec alios possunt a sta tu btitudinis amouere. Ideo ī seipsis vehemēter ta

bescũt et confundũtur. Concedendũ est ergo q generaliter loquendo mallent oẽs esse miseros q ipsis existentibus miseris aliquos esse beatos Et si obiiciat de illo diuite qui nolebat fratres damnari. dicendum q q̄uis damnati in generali nollẽt videre beatos aliquos: sed oẽs miseros. tamẽ qz spiritualius habẽt aliquorum amorẽ naturalẽ et priuatũ nollent illos dãnari aliis existentibus in statu glorie. qz si illi dãnarentur adhuc tamen maneret emulatio et occasio tabescendi si non sic esset de omnibus. Attamẽ nullos ita diligunt naturaliter quin vellent esse damnatos: hoc pacto q nulli essent beati. vnde qz vidẽt ipsos eleuatos ex quorum comparatione confunduntur: et isti sunt beati. et qz hoc obtinere nõ possunt: ideo nõ consequũtur inde solatium: sed habent inde magnuz supplicium. hec ille. Nec tamen haberent minorem miseriam si damnarentur. Et ponit exemplum idez doctor. Sicut inquit homo san9 in quo est natura bñ disposita appetit cibaria sibi cõuenientia. hõ vero infirmus appetit ea q̃ nocent qz estimat ꝓdesse. sic beati tanq̃ mente sani appetunt aliorum glorificationẽ: que vere eẽt eis ꝓficua supple si placeret deo. Dãnati vero beatoꝝ dãnationẽ quã estimãt sibi vtilẽ: et delectabilẽ: sicut inuidus alterius subuersionẽ. attamen si eueniret non ꝓpter hoc miseria eorũ decresceret: imo succresceret. Multa enĩ volunt impii et peccatores que si obtinerẽt essent miseriores. Ad hoc confirmandũ multũ valet auctoritas Aug. in. ii. c. vbi dic: q ira et odiũ et cecitas ĩ dãnatis excrescẽt. hec ille. O miseri dãnati. o pena crudelis inuidie in deũ ãgelos et sanctos. Vidistis ne aliquos ĩuidos et dolẽtes de bono alteri9: q̃ inde murmurãt detrahunt et tabescũt siue deficiũt pre tristicia. Sic erũt dãnati tristes

de bonis predictorum. O canes rabidi quantũ patiẽ mini ex hac inuidia? Cogitet hanc penam qui potest Ista pena quippe debetur inuidis huius mũdi: quorum maximus est numerus qui hic proximos non dilexerunt. Ubi notandum ꝙ licet debeamus diligere deũ vt dictum est et nos et proximum. tamen non habemus speciale preceptum de amore nostri eo ꝙ amare deum sit amare seipm. Unde augu. Ille solus nouit se diligere qui deum diligit. Siquidem ille satis diligit qui sedule agit vt summo et vero fruatur bono. Idem cum illa dilectione quam deus imperat debeat hõ diligere deũ seipm et proximũ: nõ tamen ex hoc tria precepta data sunt vt intelligatur nullã esse dilectionẽ qua quisqꝫ diligit seipsuꝫ: nisi qua diligit deum. Ad amorem proximi incitat nos amor quem videmus inter animalia irrationabilia eiusdẽ speciei. Eccl. xiij. Omne animal diligit sibi simile. Et post oĩs caro ad similẽ sui coniungetur. Si lupus et leo ꝛ serpẽs nõ exercent illã ferocitatẽ in aĩalia que sunt sue speciei quã exercent in alia. quid dicendũ ẽ de homine qui deseuit in alium hoĩeꝫ: nisi ꝙ ferocior ꝛ crudelior est lupo: leone: et serpente. Etiã ipsa aqua que naturaliter habet pugnã cum igne: pacẽ habet cum alia aqua. Scdo incitat fraternitas naturalis que est inter homines August. in libro. de doctrina xpiana. Si putamus nõ esse proximos nisi qui eisdeꝫ nascũtur parentibus adam et euã intendamus: et omnes fratres sumus. Uoluit deus vnicum hoĩeꝫ primo formare ex quo omnes procederent vt tanꝙ fratres oẽs homines se amarent. Non sic legimus factum in angelis vel in animalibus aliĵs. dilectio est debitum naturale quo vnus homo est obligatus alteri a quo debito nullus absoluitur ꝗtũcunqꝫ ab eo soluatur. Uñ

super illud Ro. xiij. Nemini quicq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis. dicit glo. Aug. Sola charitas est q̄ etiam reddita semper detinet debitorem. Jus cōmune generis humani videtur contineri in illis duobus mandatis qđ ab alio oderis tibi fieri vide tu ne aliqñ alteri facias. Tho. iiij. et Math. vij. Quodcūq̧ vultis vt faciant vobis homines et vos eadē facite illis. Tertio fraternitas spiritualis de qua Augustin⁹ in libro de doctrina xp̄iana. Omēs quidem fratres ſm q̧ homines sumus q̄to magis ſm q̧ xp̄iani sumus. Ad id q̧ homo est vnus pater fuit adam: vna mater fuit eua. ad id q̧ xp̄ianus vnus pater est de⁹: vna mater est ecclesia. Hec fraternitas tanto est melior fraternitate naturali q̄ meliorem habet patrem deū. Mathei. xxiij. Patrem nolite vocare vobis super terrā: vnus est em̄ pater vester qui in celis est. Quarto exēplo christi qui tantum hoīem dilexit vt pro eius redēptione mori voluit. Hoc exemplo angeli faciunt qui adeo amant hominem vt custodiant eū in oībus viis suis. Amandus est autem christianus sicut christus amauit nos. s. amore gratuito. amore recto. amore discreto. amore vehemēti. amore fructuoso. amore perseueranti. Omnis igitur amor talis deerit a damnatis et erunt in inuidia perpetua et dolore: et tristicia de omniū sanctorū saluatione. O q̄ grauis pena vbi mater inuidebit filio et dolebit de eius salute. et fili⁹ de patre et matre: sic q̧ vellet ipsos secum damnari: vt dictum est. Quarto damnati inuidebunt paruulorum pene leuitati. Jsti erunt valde multi q̄ in vteris matrū mortui sūt. aut ante baptismū. aut tp̄e circūcisionis ante circuncisionē: et breuiter quotquot moriuntur in solo peccato originali damnabunt: sic q̧ nūq̄ videbunt deū glïfice. nō tñ patient penā sensitiuā.

Unde Augu. in li. de fide ad petrũ ait. Firmissime te ne et nullatenus dubites nõ solũ hoies iã rõne vtẽtes verũ etiã paruulos qui siue in vteris matrũ viuere incipiũt et ibi moriũtur. siue de matrib9 iã nati sunt: si ne sacro sancti baptismatis qđ dat In noie pa. et fi. et sp. de hoc seculo trãseũt igni eterni sempiterno supplicio puniẽdos: qr et si pctm̃ ꝓprie actiõis nullũ habuerũt originalis: tñ pcti dãnationẽ carnali cõceptione et natiuitate traxerũt. Hec aug. Que auctoritas qlr sit intelligẽda: vide in. q. de malo scti Tho. xliiij. ar. ii. ad primũ. ibi enĩ cũ sequẽti ar. iij. pulcra habentur. Alexan. aũt de hal. in. ij. dicit ꝙ lz in igne sint eterno: ab illo tñ patiẽtur sicut et dãnati ꝓprio pctõ. vñ aliter est in igne ferrũ: aliter man9 hoĩs. qr ferruz nõ patitur: sed man9 patit. Sic erit de paruulis vt de ferro. Exẽplum huius hẽmus Dañ. iij. In trib9 pueris qui ambulabãt in medio flamme laudantes deuz et benedicentes dño. et non tetigit eos omnino ignis neqꝫ contristauit nec quicꝙ molestie intulit. Sic ẽ sẽtentia doctorũ ꝙ paruuli in originali nũꝙ patientur ꝙꝙ tñ dicat Grego. de arimino in suo secũdo sentẽ. ꝙ illa vr fuisse intẽtio Aug. in auctẽ alleg. ꝙ patient ꝛ pena sensus. Est tñ alia opinio cõior Sup istis inuidebunt dãnati patiẽtes penas horribiles: immo credi põt ꝙ etiã inter se inuidebũt et ipis demonibus desiderãtes ipis maiores pẽas. Et qr desideriũ siue inuidia nullũ sortiet effectũ valde dolebũt. Et hec pẽa maxie debet his patribus et matrib9 q suo malo regimine interficiunt puulos in vteris matrũ q etiã occidũt ante baptismũ. aut flumĩe necant vel alit. Et vere crudelissima mr ẽ q ꝓpriũ filiũ ingulat qlitercũqꝫ tpꝫ cõcepit: hoc nũꝙ bestia faceret quõ mr hoc põt facẽ Nõne dꝫ magis timere deũ quẽ offẽdit inficiẽdo natũ suũ

quã quãcũq₃ mũdanã verecũdiã. Uere sic Rm̃i diligamus deũ: et sic nosipos diligemus et ꝓximũ siue angelos in eoꝝ p̄sentia a peccatis abstinẽdo sicut homines possibiles ad salutẽ. Hec ẽ cognitio qua debem⁹ cognoscere deũ et proximũ. s. amore recto et honesto Ideo de hoc nõ seruãtibus dr. Cõuertant̃ in infernũ

SExta pena spiritualis in dãnatis erit timor pene. Uñ Grego. Hic flãma que succendit illuminat illic ignis cruciãs obscurat. hic metus amittitur tollerari incipit quod timebatur illic dolor dilaniat: e tpauor angustat. Horrẽdo igr̃ mõ: tũc erit reprobis dolor cũ formidine. Uñ iste timor erit quadruplex: qr

Primo timebunt iudicem supernum
Secundo cuneum fraternum
Tertio demones horribiles
Quarto penas terribiles.

¶ Primo igit̃ timebũt iudicẽ supernũ. Cogita si potes quãta pena et quãto dolore torquet̃ puer in schola sentiẽs se deliquisse et vidẽs magistrũ iratũ cũ virgis delicatis et scindẽtibus volentẽ ipsũ verberare. Plus adhuc latro timet adiudicat⁹ suspẽdio vidẽs patibulũ. ita vt etiã aliqñ quasi exanimis deficere videat̃. Uere talis timor quasi nichil est ad illũ timorẽ quẽ dãnati patiẽtur vidẽtes iudicẽ iratũ. De forma iudicis habet̃ in magr̃o di. xlviij. iiij. Ubi dr sic. In forma vtiq₃ serui iudicabit vt videãt mali in quẽ pupugerũt Apoc. i. Uidebit eũ oĩs oculus et qui eũ pupugerũt. Diuinitatẽ vero illi⁹ mali nõ videbũt. Uñ Esa. xxvi. Tollat̃ impius ne videat gloriã dei. humanitatẽ videbũt vt timeãt. diuinitatẽ vero non ne gaudeant. diuinitas eñ sine gaudio videri non põt Hec ille. Et in fine ca. ij. Appebit t̃ribilis ĩpiis: ⁊ mitis iustis. erit eñ timor malis: et lumẽ iustis. appebit terri

bilis.i.terrorē eis incitet.bonis delectationem.sicut idē sol sanis oculis delectabilis ē:egris vero odiosus Et ca.v.Virtutes quoqȝ celoꝝ et angeli dicūtur mo-ueri:nō motu dānatōis vel aliqua ꝑturbatōe pauoris sȝ quadā admiratiōe eoꝝ q̄ viderint. Vñ Job.xxvi. Colūne celi pauēt aduentū eius.Ideo dz dies illa dies ire ca.et mi.di.ma.et am.valde.Sopho.i. Juxta est dies dñi magnus dies ire di.illa dies retrib.et angustie.dies cala.et mi.dies tenebraꝝ et caligis dies nebule et turbinis.O ꝙ tremēda ē dies talis. Jō tremēs tota ecclesia cantat frequēter Libera me dñe de morte eterna in die illa tremēda.Et felix est qui illuȝ diē precauet.iuxta cōsiliū sapiētis Eccl.vij.Diē malā ꝑcaue.Iste timor debet illis qui hic deū timere noluerūt.Sūt aūt sex differentie timorū.s.timor mundanus.humanus.seruilis.naturalis.initialis.filialis siue reuerentialis.Sed timor filialis est ille quo tiet deus.nō propter cōmodū vel incōmodū:vel alias cōditiones timentis:sȝ propter conditiones eius qui timetur.vt cum quis timet deū offendere propter amorem quē habet ad eum ex bonis conditionibus eius Unde procedit talis timor ex amore.et ideo dicit filialis.et iste est timor:qui viros solet multum sanctos cruciare de peccatis preteritis.Sunt enim certi multi qui peccauerunt et nesciūt sibi pctā remissa.qr nescit homo vtrū odio vel amore dignus sit.Eccl.ix.exemplū de absalon.ij.Reg.xviij.qui erat in angustia magna ex hoc ꝙ nō erat certus de remissiōe paterne offense.et ad hoc īuitat scriptura dicēs Eccl.v.De ꝓpiciatu pctōꝝ noli esse sine metu neqȝ adiicias pctm̄ sup pctm̄ et ne dicas miseratio dei magna multitudinis pctōꝝ meoꝝ miserebitur.Misericordia em̄ ⁊ ira ab illo cito ꝓximāt ⁊ in peccatores respicit ira illius

Non tardas conuerti ad dñm et ne differas de die ĩ diẽ subito enĩ veniet ira illius et in tpe vindicte disꝑdet te. Item iste timor multũ cruciat bonos. etiam de pꝛte ritis operibus: qꝛ nesciunt vtrũ placuerũt deo. Eccl. ix. Sunt iusti atqꝫ sapientes et opera eorum in manu dei. et tamen nescit homo vtrum. ꝛc. sed omnia in futurũ seruantur incerta. Exemplum in vitis patrũ de quodã sancto patre: qui cũ videretur timere de morte quesierunt ab eo fratres an timeret. ꝛ ipẽ respõdit in hunc modũ Seruaui mandata dei iuxta posse meum: sed homo sum et nescio vtrũ opa mea placuerũt deo an nõ: et iõ nõ sum securus donec veniã ante eum Itẽ iste timor est qui multũ bonos cruciat de presẽti. Timẽt enĩ cõtinue ne in aliquo opere forte ocłos sue maiestatis offendãt: sicut famulus disciplinatꝰ assistens corã regia maiestate est in timore cõtinue. Exẽplũ de iob. ix. Verebar omnia opera mea sciens qꝛ nõ ꝑceres delinquenti. Ad hunc timorẽ videtur inuitare ps. di. Seruite dño in timore. Innuẽs per hec verba ꝙ in ipso ope seruitij semper timere debemus. Item iste est qui etiam eos multum cruciat de futuro. quia non certi sũt forte finaliter cadant in aliquam eiꝰ offensam: qꝛ nescit homo finẽ suum. Eccl. ix. Exemplũ de sene qui audiens casum alterius sancti viri timẽs illud de se dixit condolendo illi et timendo sibi. Ille heri: ego hodie. Iste est qui eodem multũ cruciat de occultis. Sicut ei ꝓm apłm. i. Chor. iiij. ꝙ ꝗuis non sint sibi in aliquo ꝯscii de pctõ: tñ nõ iustificati: et iõo timẽt ne aliqđ occultũ habeãt qđ deo displiceat. Exẽplũ de dauid: q̃ sic timẽs exclamauit. d. Delicta quis intelligit ab occultis meis mũda me dñe. Itẽ iste ẽ q̃ facit eos assidue sollicite se mũdare de macuł vẽialibꝰ exẽplo spõse q̃ sollicite purgat se ab oĩbus imũdicijs

etiã que credit sponso displicere. Et hoc est qd dicit apls.ij.Cor. vij. Perficiẽtes sctificationẽ in timore dei.hec enĩ perfecta sanctificatio cũ nõ solũ a maioribus:sed etiã a minoribus aĩa sanctificatur. Itẽ iste ẽ qui frequẽter facit timere offensã vbi nõ est. Gregor. Bonaꝝ mentiũ est ibi culpam agnoscere: id est timere vbi culpa non est. Exemplum in hystoria triptita. li.vij. Ubi dr ꝙ cũ iulianus apostata imperator fecisset in quodã magno festo ante seipsum poni vasa vt mortuo imperiali ad honorem suum thus imponeretur:fecit ad hoc vocari quosdam xpianos ydolis iuxta occultatis:qui cuȝ supplici aĩo ad honorẽ imperatoris thus piecissent nichil de illis ydolis sciẽtes improperarũt eis ydolatre ꝙ thus ydolis sacrificassent qd illi aduertẽtes exclamauerũt petẽtes sibi dextras amputari lȝ nichil fecissent ĩ reuerentiã ydoloꝝ. Iste est timor q oẽ malũ excludẽs ꝓpter eũ nõ dimittit qui dei faciat volũtatẽ. Eccl.xxxiiij Qui timet deũ nihil trepidabit et nõ pauebit Timẽtis dñm btã est aĩa eiꝰ Et sequit. Oculi dñi sup timẽtes eũ. Et in.c. Timor dñi glĩa et glĩatio et leticia et corona exultatiõis. Timor dñi delectabit cor. Timẽti deũ bene erit in extremis.et in die defunctionis sue benedicet. Timor dñi expellit peccatũ.nã qui sine timore est non põt iustificari. Et.ij.c. Qui timent dñm inquirent que beneplacita sunt illi:et qui diligunt eũ replebũtur lege ipsiꝰ. Qui timẽt dñm custodiũt mandata illius et patiẽtiã habebunt vsqȝ ad inspectionẽ illius dicẽtes. Si penitentiam non egerimus incidemus in manus dei ⁊ nõ in manus hominũ. Et ps. Beatus vir qui timet dñm in mã.e.c.nimis.i. valde. Iste igit timor ẽ filialis q nichil delinquit eoꝝ q ptinẽt ad salutẽ. Exẽplo tho. i.ca.qui nec ꝓpter timorẽ mortis nec rerũ dimittebat

mortuos sepelire. Dānati vero hoc timore caruerūt. et ideo timore seruili ppetuo timebunt. Credendūq; est q ad maiorē cumulum sue dānationis timor ꝛ terror tātus quo pauebūt in cōspectu iudicis semp manebit in eis. Cogita qnto terrore terret latro vidēs iudicē volentē eū ad mortē condēnare: sed vere maiori timore sine cōparatione timebūt dānati vidētes iudicem sc; xp̄m eos condēnantē ad perpetuā inferni penā et dicentē illud Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū qui pa. est diabolo et angelis eius. Timebūt scdo dānati cuneū fraternū. i. societatē; tot dānatorū hominū: q2 vt dictū est pluries multū affligētur ex tāta societate sicut timēt incarcerati cū multis aliis ex quib9 sciūt penā carceris augmētari. Nā si ponerētur plures infirmi fetidissimi et calidissimi in vno carcere: tūc qnto plures essent tāto plus timerēt hi qui illic essent ponēdi sic erit de carcere infernali: imo etiā hoīes dānati tam erūt horribiles ad vidēdum q vnusqsq; paucbit aliū videre. Unde sicut homo defiguratus vel mortuus quattuor vel quinq; diebus infert timorē magnū: ita vt etiā aliqui quasi perdant sensū: et maxie inopinata visione alicui9 terribilis sicut dānati ex visione mutua: maxie timebunt ad augmentū sue dānationis. Esa. xiij. Unusqsq; ad primū suū stupebit facies cōbuste vultus eo℞. et Ec. xxi. Pauor operātibus iniquitatem. De isto pauore etiā dictū est in sexta pena corporali. videt tamē magis timor pertinere ad penā spiritualē q corporalē: quāuis etia; pauore siue timore rei vise corporaliter sensus īmutentur patiēdo: sed ille timor spiritualis poterit magis causari ex visione anime turpissime ex deformitate peccati. Legimus eni; in vitis patrū: q cū quidā senex ambularet per heremū adiunxit se ei

angelus in specie hūana. Cū autē venissent ad quod-dā cadauer sene obturāte nares suas ꝓpter fetorē angelus nō obturauit. Eūtibus illis vltra obuiauerunt cuidā iuueni. angelo aūt obturāte nares senex nō obturauit qui dixit angelo In p̄sentia cadaueris nares non obturasti: et in p̄sentia iuuenis obturas Vñ hoc? dixit ei angelus. Isti fetores corporales nō ledūt nos sed pctā hoim illa fetēt nobis. Vñ tollerabilius fetet canis putridius hoibus ꝙ aīa peccatrix angelis. In inferno igit vbi aīe se mutuo videbūt siue intelligēt non obstāte corpe vna infert alteri et fetorē et timorē Et ista pena timoris debet illis qui hic ꝓpt hoim timorē et verecundiā dimittūt bene agere et saluti sue prouidere. Et iste dici potest timor hūanus quo ducti hoies magis eligūt malū aīe ꝙ corpis. similes illi de quo dicit ꝙ eūdo ad forū portabat sotulares in collo magis eligēs ledere pedes ꝙ sotulares. magis enī ali qui timēt perdere bona rerū mūdanarū ꝙ corporis: imo ꝙ aīe. Quot cōmittūt pctā: etiā pro vno denario iurādo et piurando deus nouit. Cōtra hūc timorē dicit xp̄s. Mat. x. Nolite timere eos qui occidūt corp᷒: aīam aūt nō possūt occidere: sed potius eū timete qui pōt aīam et corpus perdere in gehennā. Iste igit est malus timor: ꝛ ideo ducit ad aliū maiorē timorē. Tu enī scis ꝙta pena sit esse in timore alicuius hois. Credo enī ꝙ oēs aliqñ aliꝙ timuerūt et ex inspirato territi sunt: ꝛ si ille terror siue timor duraret nūꝙ in hoc mūdo gauderēt. Cogita igit ꝙta pena sit damnatis esse in ꝑpetuo pauore et timore alioꝝ dānatorū. Tertia pena timoris erit ex visione demonū. Et licet etiā sit dictuꝫ de visione demonū in sexta pena corporali. verūtamē etiam videbunt spiritualiter. Unde sicut anime beatoꝝ videbūt deū clare: et eo fruētur et gau

debunt: ita anime dānatorum videbūt demones per intellectū: et ista visio spiritualis eis inferet magnuꝫ timorē. Experimur enim ꝙ nominatio eius infert timoreꝫ ꝙto magis eius visio spiritualis. Et ista pena erit his q̄ nolūt eū hic timere: sed acquieuerūt suis tēptationibus et cōsiliis suis sequendo malas societates. ita ꝙ nec habuerunt timorē seruilem qui est cum quis non amore iustitie sed timore gehenne vel alterius pene abstinet a malo vel facit aliquod bonū. Talis fuit pharaon qui cū flagellabaꝛ dimittebat populū: sed qn̄ tollerabaꝛ nec dn̄m cognoscebat nec populuꝫ dimittebat sicut patet Exo. ca. multis. Talis fuit anthiocus qui ī īfirmitate flagellatus orabat dn̄m. ij. Macha. ix. Ubi diciꝛ. Superbe locutus est vēturū se hierosolymā et cōgregē sepulchri iudeorū eū facturū sed qui vniuersa cōspicit dn̄s deus israel percussit euꝫ insanabili et inuisibili plaga: ita et corpore impij vermes scaturirent odore etiaꝫ illius et fetore exercitus grauareꝛ. et cum ipse iam fetorē suuꝫ ferre posset: ita ait. Justū est subditū esse deo et mortalē nō paria deo sentire. Orabat autē hic scelestus dn̄m a quo non esseꝫ misericordiā cōsecutur⁹ et ciuitatē ad quaꝫ festinās veniebat vt eam ad solū deduceret nunc optat liberā reddere. Et ibi multa promissa et vota ponuntur. Et sequitur in fine capituli. Igiꝛ homicida et blasphemus pessime ꝑcussus. et vt ip̄e alios tractauerat pergere in mōtibus miserabili obitu vita functus est. Et hoc quia solo timore pene mouebatur. Tales erūt iudei plures qui timore pene legē seruabāt quib⁹ christiani multū videnꝛ petores nec timore nec amore seruant legē quā amore seruare deberēt. Sed alij timore seruili sūt sicut pirate qui vidētes tēpestatē faciūt vota cōfitenꝛ ꝛ ꝓmittūt mirabilia: sed statim cessante

tēpestate redeūt ad ludos et blasphemias ⁊ alia mala cōsueta. Tales sunt iterū similes porcis et canib⁹ qui pcussi fugiūt de domo ad horā: sed statim reuertūtur et faciūt tedia cōsueta. Itē sunt similes cuidā rustico trufatori de quo dicit ꝙ cū duceret vaccā ⁊ vitulū ad mōtē sācti michaelis inter fines britānie et normānie et videret venire fluxus maris exclamauit dicēs. O beate michael libera me: ⁊ dabo tibi vitulum Liberatus aūt dicit sic. Beatus michael bene erat fatuus si credebat ꝙ darē ei vitulū meū. Et ecce iterum fluxus quasi inuoluēs eū et exclamauit dicēs. O btē michael libera me: et ꝓmitto tibi vaccā et vitulū. Liberatus aūt dixit. O michael michael: nec vitulū: nec vaccā habebis. Cū3 aūt sic quasi securus incederet: ecce iterū fluxus inuoluēs et suffocās eū: et vaccā ⁊ vitulū. Sic multi in necessitatib⁹ aut īfirmitatib⁹ multa ꝓmittūt: ꝙ sc3 bene viuēt restituēt si habēt de alieno vota faciūt: sed sani vel post periculū nichil faciūt et ideo qū credūt secure viuere supuenit mors et inuoluūtur cū suis pctīs in infernū: qr nec se emendauerūt nec restitutionē fecerūt: aut vota soluerūt iuxta illud i. Thess. v. Cū em̄ dilexerunt pax et securitas: tūc repentinus eis superueniet interitus sicut dolor in vtero habētis et non effugient. Et ibi loquitur aplus de die iudicij dicens. Dies dn̄i sicut fur: et ita nocte veniet. Et potest etiā intelligi de die mortis. Notandū autē ꝙ iste timor seruilis ꝑm se nō est peccatū sicut mundanus et humanus Non em̄ est malum in se cauere a peccato ꝓpter timorē pene: sed tamē semp est cū peccato. Unde Aug. sup illo verbo. Confige timore t.c. dt de tali. Uiuit in homine peccādi voluntas et sequeretur opus si spераreť impunitas. Cōstat aūt ꝙ peccādi volūtas pctm̄ est ꝓpť hoc dicit. s. Jo. iiij. Timor

nō ē in charitate: qꝛ charitas excludit pctm̄. Et ideo cauere a malo timore pene tm̄ attribuit malis. cauere aūt a pctis amore iustitie attribuit bonis iuxta illos versus oratij. Oderūt peccare mali formidine pene. Oderūt peccare boni virtutis amore. talis timor nō facit euadere penas quas timet. Exēplū de duob⁹ socijs clericis de quibus dicit ꝙ se multū diligētes dixerūt ad inuicē: ꝙ qui primo moreret rediret ad alterū si posset. Factū est aūt vt alter moreret facta cōfessione et recepto viatico cū fletu. Post aliqd vero tempus apparuit socio: et quesiuit socius quō ei esset. Et respōdit ꝙ male: qꝛ dānatus erat. Et socius. Nunqd profuit tibi cōfessio viaticū et lachryme quas effudisti in extremis. Et ille. Nō qꝛ oīa feci ex solo mortis timore. Ideo dicit. Prou. xi. Justitia liberabit a morte. ipa est em̄ sola que facit euadere visionez demonū hmōi timor non facit timere filiū dei: et per ꝯñs heredem regni. Non ergo timeamus deū solo tali timore: sed magis filiali de quo prius dictū eū: vt euadere valeamus timorē illuz penalē quo demones videbūtur. Quarto timor erit in dānatis ꝓpter penas vehementes quas patient. Quātū timeres si videres ignē in quo oporteret te tenere digitū per horā et magꝭ si per diē: ⁊ adhuc magis si totū corpus per annū: ⁊ corpus tuū deficere nō posset. Cogita aūt si potes ꝗto timore dānati timēt qui ꝑpetuo et sine fine tm̄ et talē ignē patient. de quo igne dictū est in prima pena corpali. Et nō solū ignez: sed et frigus intēsissimū et alias penas de qbus dictū est. Quātūcūqꝫ em̄ stent in inferno dānati ille pene nō mitigabunt: qꝛ in īferno nulla est redēptio: nulla penarū alleuiatio. et ideo cū quāto timore positi sūt in īferno: tāto timore semꝑ timebunt. O deus ꝗta pena est ista. Sciūt em̄ pauperes xp̄i ꝙ

timēt predones et raptores. Uideamus igit charissi mi quō istū timorē poterimus euadere. Certe euademus si de timore seruili trāseamus ad initialē ꝛ finalē qd̄ sic fit. Cū peccator audit p̄dicari penā eternā et territus abstinet a malis solū vt vitet penā timet seruili timore ꝛ nō est adhuc iustus q̄uis abstineat a peccato: qꝛ si nō esset pena quā formidat: nō abstineret a pctō. et idō in eo est amor pcti radicaliter. Iste dū abstinet a malis assuescit se bonis ac per hoc īcipit amare bonū et delectari in illo quod cū cepit amare expellet amor pcti: qꝛ nō patiunt sese amor iustitie ꝛ amor peccati simul. etiā expellet timor seruilis quo solā penā timuit: et iā cū charitate īcipit esse timor initialis qui adhuc vnū oculū habet ad penā: sed alterū habet ad offensā ne cōmittat. Interim bene agēdo crescit charitas ꝛ simul cū hoc crescit timor offēse ꝛ diminuit timor pene donec totus intuitus animi sit ad offensam nō ad penā: et tūc est pfecta charitas/ et tūc expellit timor initialis et succedit filialis: cui⁹ vsus in p̄senti est reuereri et timere ne offēsa fiat. Ne ergo incurramus timorē tātarū penarū saltē habeamus timorē initialem ad quē incutiendū dicit Ioh. bap. Math. iij. Uidēs multos phariseoꝝ et saduceorū veniētes ad baptismū suū: dixit eis. Progenies viperarū quis demōstrauit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū penitētie: iā eni securis ad radicē arboris posita est. Oīs ergo arbor que nō facit fructū bonū excidetur et in ignē mittet. Qui post me vēturus est fortior me est cui⁹ vētilabrū in manu sua et permūdabit aream suā et cōgregabit triticū suū in horreū. paleas autem cōburet igni inextīguibili. Iste habet duas alas que date sunt mulieri ad volādū in desertū penitētie Apoc. xij. Duo p̄dicti timores: scꝫ penarū offēse mul

tas aias fecerūt volare ad penitētiā. Exēplū de thaide meretrice de qua dicit᷑ q̄ tāte pulchritudinis extitit: q̄ multi ꝓpter eā venditis substātiis suis ad vltimā paupertatē deuenirēt: sed et amatores sui pre zelo illius litibus inter se consertis frequēter thaide lumina sanguine replebāt. qd̄ cū audisset abbas pānucius sūpto habitu seculari ⁊ vno solido ꝓfectus est ad eā in quādā egypti ciuitatē: deditq̄ solidū quasi pro mercede peccādi. Illa accepto precio ait illi: igrediamur sil'in carne. cūq̄ igressus esset et lectū ꝑciosis vestit. stratū ascēdere misericordiare᷑ dixit ad eam si est interius cubiculū in ipsū eamus. illa aūt dixit est qd̄dā cubiculū vbi nullus ingredit᷑: si vero deū times nō est locus qui deitate ei⁹ abscōdat᷑. q̄ cū senex audissꝫ dixit ei. et scis esse deū. que rñdit. scio esse deuꝫ et reg. futuri seculi: necnō ⁊ tormēta pctōꝝ: dixitq̄ ei. si ergo nosti cur tātas aias perdisti. Et nō solū pro tua: sꝫ pro illoꝝ reddituꝛa rōne dānaberis. Illa vero audiēs ꝓuoluta ad pedes ei⁹ cū lachrymis orabat dicēs. Scio esse penitētiā pater et cōfido remissionē te orāte sortiri. tātū peto tribus horis inducias: ⁊ post hoc quo iusseris ibo quecūq̄ ꝑceperis faciā. Cūq̄ locū illi abbas cōstituisset vbi venire deberet illa collectis oibus que cūq̄ ex pctō lucrata fuisset. perlatisq̄ in medio ciuitatis pp'lo spectāte igne cōbussit clamās: venite omēs qui peccastis mecum et videte quomō oia que cōtulistis michi exuram. Erat autē preciū auri librarū quadringentaꝝ. Que cū oia incendisset ad locū quē abbas cōstituerat perrexit quā ille receptā virginū monasterio in cellulā paruā recludēs ostiū celle plūbo signauit et partē reliquit fenestrā per quam ei victus inferret᷑. Iussitq̄ ei oibus diebus parum panis ⁊ paululū aque ministrari. Cū autē senex descēderet: ait ad

cū Quo iubes pater vt ex naturali meatu aquā meā fundā. ait ille. In cella sicut digna es. Cūqꝫ iterū quō deberet adorare īquireret: ait: Nō est digna nominare deū neqꝫ in labiis tuis nomen trinitatis adducere: sed nec ad celū manus extēdere: qm̄ labia tua īiquitate plena sūt et manus tue sordibus inquinate: sed tm̄ mō incūbens cōtra orientē respicere hūc sermonē frequēter iterās. Qui plasmasti me miserere mei. Cū ergo tribus annis fuisset inclusa cōdoluit abbas pānucius et ꝓfectus ad anthoniū vt requireret si deus remisisset illi pctā et narrata causa Anthonius cōuocatis discipulis suis precepit eis: vt illa nocte vigilātes in orōne ꝑsisterēt sigillatim quatenus alicui ex hiis declararet deus causā pro qua pānucius abbas venerat Cū ergo incessāter orassēt abbas paulus maior discipul⁹ anthonij vidit subito lectū ī celo preciosis vestibus ordinatū quē tres ꝟgines clare facie custodiebāt. Cūqꝫ paul⁹ illis diceret gloriā illā tm̄ eē āthonij Vox aūt diuina rn̄dit. Nō est pr̄is tui āthonij ſꝫ thaydis meretricis. Qd̄ cū mane paulus pānucio dixissꝫ cū gaudio discessit et mox profectus ad monasteriuꝫ ostiū celle aꝑuit. Illa ꝟo rogabat vt adhuc maneret inclusa dixit aūt ei. Egredere qm̄ dimisit tibi de⁹ peccata tua. ⁊ illa rn̄dit Testor deū qꝛ ex quo huc īgressa sum ex oībus pctīs meis feci velut sarcinam ⁊ statuit ante oculos meos ⁊ sicut nō decessit anhelitus de maxillis meis sic nō discesserūt pctā mea ab oculis ſꝫ flebā semper illa cōsiderās. Cui abbas dixit. Nō ꝓpter penitentiā tuā remisit tibi de⁹ pctā tua sed quia hūc timorē semꝑ habuisti in animo. Et cū inde illā adduxisset. xv. dies suꝑuixit ⁊ pausauit in dn̄o O deus meus quid nos faciem⁹ de tot peccatis nostris suꝑ quibus nichil timemus dixisti eīm dn̄e sicut dicit᷑. Mat.

xxi. Amē amē dico vobis qꝛ publicani et meretrices precedēt vos in regnū dei. Hoc videm⁹ verū in sācta thaide et seq̄mur si timorē habuerim⁹. Iste dicit initialis quia est initiū sapiētie. Eccl. i. Et in ps. Qui timet deū faciet bona Eccl. xv. Sapiētia xpo est nō in cognitione boni et mali sed etiā in reprobatione mali ꝛ electione boni Itē dicit initialis qꝛ est ī incipiētibus bene agere vt cōiter. Hoc timore penas inferni euademus et reuerētialē obtinebimus in patria de quo dicit in ps. Timor dñi sanctus ꝑmanet in seculū seculi. de nō habētibus hic timorē hmōi in charitate ꝛ nō cognoscentibus deū ei sup oīa obediēdo dicit in themate. Cōuertantur in infernum.

Septima pena spūalis in dānatis erit certitudo sue dānatōis O quā pena terribilis scire ꝙ nūꝙ cessabūt a tanta tribulatiōe ꝙ nūꝙ melius habebūt. Scis em̄ ꝙtū sūt tristes q̄ sunt certi ꝙ adiudicati sūt morti. Et dānati certi erunt ꝙ sunt adiudicati eterne morti ꝑpetuo tā grauissime punitioni O deus meus ꝙta fatuitas ꝓ momētanea delectatiōe velle incurrere ꝑpetuā dānationē. Hec cōditio igitur ꝑpetuitatis multū aggrauabit. Erūt igit certi de quattuor. Primo ꝙ iudex nō reuocabit sententiā suā. Secundo ꝙ bene agendi nunꝙ obtinebūt quanꝙ potentiā. Tertio certi erūt societatis maledicte eternalit. Quarto loci infernalis puniētis horribiliter. Prīo igit erūt certi ꝙ iudex ꝛc. Uñ hoc? Certe ex sententia ꝓlata qꝛ iudex dicet sentētiā ꝓferēdo vt dicit. Mat. xxv. Discedite a me maledicti ī ignē eternū. q̄ parat⁹ ē diabolo ꝛ angelis eius. Et sequit in fine capituli ꝛ ibūt hūꝫ qui a sinistris eius erūt in suppliciū eternū. Iusti aūt ī vitā eternā. glo. Frustra ergo Origenes respondet liberationē post multos annos malis hoib⁹ ꝛ ipsis de

monib⁹. Uides ergo quō iudex sētētiā dat vt eterna liter puniātur Et ibi ponit eternū. s. a parte post pro ppetno. Cōsidera igit̄ q̄ iudex nūq̄ reuocabit sentē tiam suā ⁊ de hoc erūt certi dānati. Nūc vero sum⁹ in certi de sñia illa an feretur ꝯtra nos vl̄ nō. s3 sentētia ꝑ reḡ. iō inq̄t bea. Pe. ij. pe. ca. i. Quapropt̄ fratres magis satagit vt per bona opa certā vestrā vocatio= nē ⁊ electionē faciatis. Hec eñ facientes nō peccabitis aliqñ Si eñ abundāter ministrabit̄ vobis introitus in regnū celorū dñi nostri saluatoris iesu xp̄i. Sūt ei aliqui fatui q̄ dicūt q̄ deus nō erit adeo durus vt ine ternū puniat. Cōtra quos ait idē apl̄us. c. ij. eiusde3 epistole. Fuerūt xo ⁊ pseudo ꝓphete in populo sicut et in vobis erūt magistri mēdaces q̄ ītroducēt sectas ꝑditionis. Et seq̄tur. Si ei angelis peccantib⁹ nō pe ꝑcit s3 ruētibus inferni detractos in tartaꝝ tradidit in iudiciū cruciādos reŕuari ⁊c. Et seq̄t. c. i Hāc ecce vobis charissimi scd̄a3 scribo epistolā in q̄b⁹ vr̄a3 ex cito in cōmonitiōe sincerā mentē vt mēores sitis eoꝝ q̄ predixi verboꝝ a sctīs ꝓphetis ⁊ aplr̄oꝝ sctōꝝ ꝑce= ptorū dñi ⁊ saluatoris. Hoc ṗmū sciētes q̄ veniēt i no uissimis diebus in deceptiōe illusores iuxta ꝓp̄as cō cupiscētias ābulantes dicētes vbi ē ꝓmissio aut ad= uentus ei⁹ Ex quo ei p̄res dormierūt oīa sic ꝑseuerāt ab initio creature Et seq̄tur Nō tardat dñs ꝓmissio= nē suā si patiēter agit ꝓpter vos nolēs aliquos peri= re s3 oēs ad penitētiā reuerti aduēiet aūt dies dñi vt fur. ꝓpter quod charissimi satagite immaculati ⁊ in= uiolati ei euenīri ī pace ⁊ lōganimitatē dñi nr̄i salutē arbitramini. Nolite igit̄ dubitare quia vere ita erit sicut scriptura loq̄tur. nā nō volūtate hūana allata ē aliqñ ꝓphetia s3 spūscō īspirati locuti sūt sci dī hoīes Ut igit̄ istā sententiā ipsis dānatis certā. s. q̄ nunq̄

reuocabit possumus euadere laborem⁹ ad bñ agen-
dū qr credūt multi saluari qui dāpnabunt. Vñ legim⁹
in vitis patrū q abbas siluan⁹ cū factus fuisset in ex
cessu mētis corā fratrib⁹ et redisset ad se flebat valde
Et iterrogauerūt eū fratres quid haberet Abbas āt
ille tacebat et flebat. Cū aūt instarēt vt diceret qd ha
beret dixit. Ego ad iudiciū dei rapt⁹ fui ꝛ vidi quos-
dam de habitu nostro exeūtes ad tormēta quosdā ꝟo
de habitu seculari eūtes ad regnū. Et idē est qđ dicit
Mat. vij. Multi dicēt michi in illa die. dñe dñe nōne
in noīe tuo ꝓphetauim⁹ et in noīe tuo demonia ieci-
mus ꝛ in noīe tuo ꝟtutes multas fecim⁹. Et tūc cōfite
bor illis: qr nūq̄ noui vos discedite a me oēs qui opa
mini iniq̄tatē. Si aūt ꝓphete ꝛ fugātes demōes ꝛ mi
racula faciētes tūc repellent q̄s potest esse q̄ de se non
dubitet Incertus ē igit q̄sq̄ de lege cōi de illa senten
tia de qua certi erūt dānati etiā q executio illius erit
ꝑpetua. Est eñ magna consolatio cū hʒ spes de mis
iudicis ꝛ de reuocatione sue sententie. sʒ hoc non erit
qr mō ē tēpus mīe tūc erit tp̄s ꝟitatis et iusticie Leo
papa in veritate iudicabit te q̄ in veritate te redemit
hec pena debet illis qui nolunt credere sacre scriptu
re ꝛ iō sʒ dicūt nos ista adinuēisse in timore peccato-
rū. Tales sūt pessimi et falsi xp̄iani qui ꝯtradicūt euā
gelio: et per ꝯñs deo et ecclesie et articulo fidei ortho-
doxe in quo dicit. Jñ. s. de celo vētu. iu. vi. et mor. Ta
les bene vellēt ꝑpetuo saluari: sed sine labore ꝛ certa
mine cū tñ dicat ap̄lus. Nō coronabit nisi qui legiti-
me certauerit. Cū ergo dicāt vitā beatā esse eternam
quare etiā nō credūt penā et vitā eťnā? Et q̄uis sint
multe rōnes et auctoritates prius circa hoc allegate.
nūc tñ aliq̄ addūtur. Per se motū est īquit cōpilator
libri de ꝟtutib⁹ q qui addit pctīn suū cōtumaciā seu

in penitentiã auget pctm̃ suũ et penã et q̃tũ durat iniuria debet durare ⁊ pena. Qz ergo exñs in iferno addit sup pctm̃ suũ cõtumaciã vel in penitentiã nulla ei vera penitẽtia vel emẽdatio ẽ apud inferos sicut dicendũ est magis in pena seq̄nti et tamdiu durat iniuria q̃diu nõ est emẽda merito semp durabit ipsi⁹ pena. Et hanc mouet q̄stionẽ petr⁹ discipulus gregorij ipsi gregorio in .iij. ⁊ iiij. dyalog. di. Scire velim quomodo iustũ sit vt culpa q̃ cũ fine perpetrata ẽ sine fine puniatur. Greg. Hoc recte diceꝛ si district⁹ iudex non corda hoim̃ sed facta pensaret. Iniqui em̃ nõ fine deliquerũt q̃ cũ fine vixerũt nam voluissent vtiq3 si potuissent sine fine viuere sine fine peccare sicut satis dictũ fuit prius in pena corporali. Ad hoc ꝑpositũ vide pulcherrimã solutionẽ i scõ tho. i. ij. q. lxxxvij. ar. iij. ⁊ infra. iiij. sen. dis. xliij. ar. iij. quo querit vtꝝ ex diuina iustitia inferaꝛ pctõribus pena eterna. Et sic patet q̃ sentẽtia iudicis erit irreuocabiꝉ de quo certissimi erunt ipsi dãnati q̃ certitudo erit suprema pena. Scda erit pena certitudinis in hoc. q̃ bñ agendi ⁊c. O q̃ta pena erit se scire certitudinaliter ꝓuatos esse illa ptãte q̃ potuissent lucrari celũ si voluissẽt. Tunc aũt nõ poterũt qd potuissẽt hic faciliter ⁊ de hoc erũt certi. Et hec pena dabiꝛ illis qui hoc nõ fecerũt qñ potuissent tales sunt q̃ non hñt fidẽ certã. aut si habent fidẽ illa est mortua. Ubi notandũ sicut diciꝛ in sũma de virtutibus ca. de fide q̃ tria exiguntꝛ ad bene opandũ scire. posse. ⁊ velle. Et qz in intẽtione opatiõis ꝑor est finis hijs q̃ sũt ad finẽ ⁊ ſm naturã finis sumũtur ea q̃ sũt ad finẽ. idõ in opando ea q̃ sũt ad deũ ⁊ salutez nostrã necesse habem⁹ finis bonitatẽ cognoscere ⁊ desiderare ⁊ aliquã fiduciã obtinẽdi habere vt. s. cognoscam⁹ quo debem⁹ tendere ⁊ velim⁹ venire sperem⁹

Erit certitudo sue damnatio̅is
posse p̄uenire. Nō ei tēptanda sūt q̄ oīno effici nō p̄nt vt ait sapiēs. Fide bonitatē finis agnoscim⁹ charitate desideram⁹ spe fiduciā obtinēdi habem⁹ Et quia scire ē diminutū in vi rōnali et posse in irascibili ꝛ velle inordinatū in cōcupiscibili idō fides est supplementū cognitionis in rōnali spes supplemētū fortitudis in irascibili et charitas est ordinata volūtatis in concupiscibili Fide cognoscim⁹ supnū bonū siue summū bonū esse bonū se cōicās ex qua cognitione due affectiones oriunt̄: sc3 spes ex eo ꝙ cognoscit̄ liberalissim⁹ bona sua cōicādo ꝛ desideriū ex eo ꝙ cognoscit̄ eē bonū quo nichil meli⁹ pōt desiderari Bonū em̄ ē qḋ desideraṫ ab oīb⁹ vt ait btūs Dyonisius ꝛ ḃm aristo O ia bonū exoptāt Vita hoīs absq̧ lumīe fidei vaga ē nesciēs quo tēdat. Jo. xij. Qui ambulat in tenebris nescit quo vadat Hō absq̧ fide ad molā istoꝝ tēporaliū circuit ad modū sāsonis exoculati. Judi. xvi. eterna nec cognoscēs nec cupiēs. ps. In circuitu īpij ābulāt Et i li. diete salutis dr. Ad hoc ꝙ fides sit cōmēdabilis d3 habere tria. s. veridicā ꝯfessionē: magnificā deuotionē et catholicā ꝓfessionē Primo igit̄ fides d3 habere veridicā cōfessionē vt verū dicat ne aliud credat aliter viuat vt sc3 fides sit viua nō mortua. vera non ficta. Res em̄ mortua nō ē res s3 equoce sicut hō mortu⁹ nō est hō. Res em̄ ficta ꝓprie nō est dicēda res sicut leo pictus nō ē leo. denarius de auricalco nō est verus denari⁹ qui d3 esse de auro. Tales sunt falsi et ficti xp̄iani de quo dicit ap̄ls Titū. i. Cōfitent̄ se nosse deum factis autē negāt. Tales sunt sicut chimera que est res ficta et tamē nichil est in rerū natura. Fides veridica est sic viuendo sicut credit. Scd̄o debet habere magnificā deuotionē in trib⁹ Primo vt solo deo cōfidat ēt si natura vel rō cōtradicat. Talē fide3

habuit abrahā qui vetulꝰ de vetula ⁊ sterili cōtra oēꝫ
rationē credidit deo ꝑmittenti ꝙ haberet semē ī quo
benedicenꝭ oēs gentes. Uñ dicit Gen.xv. Credidit
abrahā deo ⁊ reputatū est ei pro iusticia. Scdo fides
est magna si in aduersitate nō deficiat sꝫ plus inuale
scat. de qua dicit saluator Mat.xvij. Si habueritis fi
dē sicut granū sinapis ⁊c. Granū sinapis q̄to plꝰ te
ritur fortius viget. Talis fuit fides martyrū q̄ vt dici
tur He.xi. per fidē vicerunt regna experti ludibria ⁊
verbera insup et vincula et carceres. de hac fide dicit
i. Johā.v. Hec est victoria que vincit mūdū fides no
stra. Talem nō habuit petrus qui vidēs ventū validū
timuit ⁊ statim mersus fuit. cui ⁊ saluator dicit Mat.
quattuor decimo. Modice fidei quare dubitasti. Sic
multi videntes ventū validum tribulati statim titu
bant et mergūtur in mari desperatiōis. quod ē mor
tuum in hoc nil potest viuere Tertio est fides magna
si ꝓpter dilationē hō petere nō desistat qđ sibi ꝓmis
sum est. s. regnū ⁊ bene operādo et orando. Talē fidē
habuit mulier chananea que quātūcunqꝫ fuissꝫ a xp̄o
repulsa nūq̄ quieuit a precesse quousqꝫ fuit exaudita.
Uñ dicitur Mat.xv. O mulier magna ē fides tua. fi
at tibi sicut petisti. qꝛ vulgo dicit Quod differtur nō
aufertur Itē fides dꝫ habere ꝓfessionē catholicā Uñ
catholica ꝓfessio xp̄iana cōtinet duodecim articulos
q̄ in simbolo apostoloꝝ cōtinenꝭ. Et tā aliđ ē credē
deo. aliud credere deū. aliud credere in deū Credere
deo est credere verum. quod dicit credere deum ē cre
dere ipsum esse. credere in deum vt dicit Augustinus
est credēdo amare credendo in eum per amorē ire et
eius mēbris incorporari et tales sunt q̄ eius precepta
custodiūt. Talis fides est qua possumus mereri vitaꝫ
eternā. ⁊ qua damnati potuissent si voluissent. tūc an

Erit certitudo sue damnatiõis

tem nõ poterũt. quia erũt extra statũ merẽdi. Cõside ra quanta pena est alicui et tristitia qui ꝑpter suũ defectũ perdidit suã hereditatẽ et essꝫ maior tristicia si perderet vnuꝫ regnũ. Sic maxima tristicia erit ipsis damnatis qui propter suam malã voluntatẽ. et quia non fuerunt viri fideles et boni christiani ꝑdiderunt gloriam et patiẽtur tam grauissimas penas et certi erunt ꝙ nunꝙ amplius habebũt tale posse quale habuerũt. Tertia pena erit quia certi erũt societatis maledictus et cetera. Quantũ sit graue homini esse i societate que displicet notum est et plus est molestuꝫ si talis societas infert penaꝫ. Et si quis eet cert⁹ ꝙ in tali societate semper deberet manere multũ esset tristis Sic quideꝫ damnati certi erũt de illa societate videlꝫ ꝙ cum demonibus ⁊ aliis damnatis perpetuo manebunt in qua et ex qua societate multũ affligẽtur vt dictum est prius in multis penis corporalibus ⁊ spiritualibus. O deus ꝙta tribulatio ꝙta tristicia ⁊ pena stare perpetuo in tali societate tam fetida tam ignita ⁊c. Ubi erũt societates huius mũdi vbi prandia ⁊ cõuiuia in quib⁹ fiunt tot excessus et in verbis ⁊ in cibis vbi choree in quibus tot mala cõmittuntur vbi societates ludentiũ et bibentiũ in tabernis. Certe ex talibus mũdanis societatib⁹ ꝑpter peccata ibidẽ cõmissa mortalia ibũt hoies si sic moriunt in illis pctis ad illã societatẽ infernalẽ Fugite igitur carissimi tales mundi societates vt vitetis societatẽ dãnatorũ societatẽ pluriũ nõ oꝫ seq. Unñ ponit ad hoc exẽplũ in legẽ dasctoꝝ ꝙ qdã rex cũ dẽrꝫ baptizari ⁊ iã vnũ pedẽ hẽret in lauachro alteꝝ retrahẽs inter rogauit vbi nã plures maiorũ suoꝝ eẽnt in inferno vel ꝑadiso. et audiẽs plures eẽ in iferno itinctũ pedẽ retrahẽs sãctius ⁊ inqt pl'es ꝙ pautiores seqr ita iudicat⁹ ẽ a dñoẽ ꝑmitẽ

te q̄ sibi tertio die incōparabiliter bōa daret s3 ipse quarto
die subita ⁊ eterna morte periit. Sic multi malūt seq̄
societates fatuorū q̄ bonorum et volūt magis tre cum il
lis qui vadūt ad infernū q̄ cū illis qui vadūt ad para
disum. Sed vere societas q̄ hic eis fuit grata in infer
no erit tristis ⁊ igrata. Quarta pena erit certitudo lo
ci infernalis. Scitis eni quāta pena ē eē in loco fetido
vel ihonesto ⁊ hāc penā alleuiat spes exeūdi a tali lo
co sed qn̄ nō est spes de exitu talis loci tūc grauissima
Cogita q̄tus esset dolor si adiudicat⁹ eēs ppetuo sta
re in lacrimis q̄tū eēs tristis igit̄ pēsa. Et vere locus
inferni vt iam dictū ē erit inhonestior fetidior: horri-
bilior ⁊ grauiorē penā inferēs oibus locis mūdi vt sci
ent p experiētiā dānati a q̄ sciēt ēt se nūq̄ exituros. O
deus q̄tū timere debēt hoies huius mūdi q̄ ppt loca
cito trāsitoria. s. ppt domos edificandas ⁊ acq̄rēdas
castra ⁊ maneria terras ⁊ alia loca multa pctā cōmit
tūt. Nā alij rapiūt castra et dn̄ia alteri⁹ p violētiā vt
patet in guerris. Alij sustrahūt p fraudes heredita-
tes alior. s. diuites a pauperib⁹. Alij ampliāt terras
et prata secreto signa diuisiōis inter pximos amouē
tes q̄ oia dānabilia sūt dicēte ppheta Esa. v. Ve q̄ cō
iūgitis domū ad domū ⁊ agrum agro copulatis vsq̄
ad terminū loci nunq̄d habitabitis vos soli in medio
terre certe cito moriemini nec vlteri⁹ in his locis mo
rabimini. Ubi ergo in inferno si in pctō mortali mo-
riamini ppt quor locor acquisitionē nō tm̄ ipi dānā
tur sed etiā successores. Exēplū q̄dā miles defunctus
in dextrario nigerrimo appuit decui⁹ narib⁹ fum⁹ et
flāma pcedebāt apparuit inq̄ tect⁹ pellib⁹ ouinis et
molē terre gestans in humeris. Cui ciuis cui appuit
ait estis vos dn̄s frideric⁹. rn̄dēte illo ego sū. adiūxit
vn̄ venis: ⁊ q̄d significāt ista q̄ video. Ego inq̄t in ma

ximis penis sum pelles istas a tali vidua abstraxi q̃s modo ardẽtes sẽtio. Siliter ptem cuiusdã talis agri michi vẽdicaui iniuste cuius nũc põdere premor. sꝫ si filij mei ista restituerẽt penã meã multũ alleuiarẽt sic ꝙ euanuit. Audiẽtes aũt filij verba patris ab illo ma luerũt in pena remanere ꝙ ꝑdicta restituere imoẽt il la iniuste detinere ꝛ ꝯsquẽter dãnari. O quot sũt ta- les filij q̃ malũt patres in penis ꝛ in illo loco etiã ꝑpe tuo dãnatiõe scirẽt illos saluãdos immo malũt dãna ri ipsimet ꝙ restituere vel loca ista vel alias res. Exẽ plũ in li. de dono timoris. sacerdos quidã vsariũ mo uebat de salute anime sue qꝛ grauiter infirmabatur dicebatqꝫ sibi tria fore necessaria. s. dolere d̃ ꝑteritis et plene cõfiteri de peccatis ꝛ restituere ꝓ posse Et il le duo pꝛia libẽter faciã sꝫ tertiũ quõ facerẽ. nichil mi chi neqꝫ filijs meis remãeret. ꝛ sacerdos sine hoc nõ potes saluari. ꝛ ille. dicũt ita sapiẽtes ꝛ scripture Jta vere dicit sacerdos. ꝛ ille. et ego volo ꝓbare vtrũ di- cãt verũ: qꝛ nõ restituã. ꝛ sic mortuꝰ est magis timẽs paupertatẽ ꝑsentẽ ꝙ futurã penã i loco illo vilissimo O insania ceteris rebus admirãda q̃ videt in se exi- tũ huius mũdi et non curat sibi prouidere de loco fu- turo perpetuo pro certo talis nõ habet fidẽ ꝙ sit ifer- nus quem fidelis vere credit esse: ideo dicit̃ de tali et sibi similibus. Conuertantur in. ꝛc̃.

OCtaua pena spũalis erit defectus cõsolationis: ꝛ licet alibi sit dictũ de hmõi defectu. tñ alius est de fectus cõsolationis corpalis alius defectus cõsolatio nis ipsius aĩe. Nã et videmus aliqui cõsolant̃ corpo raliter qui nõ spũaliter ꝛ ecõuerso: ꝙuis desolatio aĩe redũdet in corpus et ecõtra vt dictũ est in pꝛicipio pe- narũ spũaliũ. ꝙta igit̃ pena dãnatis erit qui ꝯsidera bũt a nullo. s. nec a deo: nec ab aliqua creatura cõsola

ri aut cōfortari in tā maximis penis: sed erūt in inferno positi quasi āplius nulla sit dō cura de eis. O de⁹ me⁹ q̄ tā curā pro hoīe saluādo habuistis: qui hō fuistis passibilis abiectus ⁊ despect⁹ et morte tā vilissimā passus estis. Nunqd obliuiscemini misereri vtiq; vt dictū est: q2 nūc est tēpus mīe tunc aūt iustitie. Erit igitur damnatis pena et tristitia magna. Quia
Erunt priuati omni diuina consolatione
Angelica visione
Omniū sanctorū compassione
Damnatorum consideratione
¶ Primo igit̄ priuabunt̄ omni diuina cōsolatione: q2 deus ip̄e iustus nichil eis dabit in quo cōplaceant: imo de quocūq; recordabūtur siue de quacūq; alia re totū erit eis in desolationē siue per se siue per accñs. Hic aūt nō sic punit de⁹: q2 q̄ tūcūq; q̄s patiat̄ aliquā consolationē pōt habere. Vñ ipse iob: licet sit hic grauissime afflictus: tñ patient̄ sustinuit d. Job. ij. Si bona susce. de ma. dñi. mala āt q̄re nō sustineam⁹. Scribitur aūt post eodē. c. Egressus sathā a facie dñi percussit iob vlcē pessimo a planta pedis vsq; ad verticē capitis ei⁹ qui testa saniē radeba in sterquilinio: dixit autē illi vxor sua adhuc permāes ī simplicitate. t. Bñdic deo ⁊ morere. Qui ait ad illaȝ. Quasi vna de stultis mulierib⁹ locuta es. Si bōa ⁊c. Et sic pȝ q̄ patientiā habuit quā nō habebūt dānati: imo deo maledicēt sicut consulebat mulier Job. eidē dicēs. Bñdic deo ⁊c. i. maledic. Tantū eñ abhorret diuina maledictionē sacra scriptura: vt loco maledic posuerit bñdic vt qdā dicūt. Sȝ sequit̄ in oib⁹. i. affectionib⁹ nō peccauit Job labiis suis. Glo. duob⁹ modis labiis peccamus cū in iusta dicimus vl' iusta tacem⁹: sȝ iob neq; cōtra ferientē superba dic̄ nec ꝯtra suadētē recta tacuit pa-

tientiã habuit deo grãs agẽs sapia cõiugẽ arguendo docẽs. patiẽtia aũt ⁊ sapia magna sũt dei dona Sic pꝫ ꝙ tũcũqꝫ qs affligatꝛ in hoc mũdo in aliquo pt cõsolari per patiẽtiã: saltẽ ẽt qꝛ hic pẽa tp̃alis ⁊ p patiẽtiã põt esse meritoꝛia vite et̃ne ⁊ purgatiua penaꝝ pro pctis soluẽdarũ: sed nihil tale occurret dãnatis. Scitote ꝙ hec pẽa debetꝛ illꝭ q̃ h̃ hñt oẽꝫ mũdanã ↄsolationẽ in locis i truphis ⁊ cõstiõib⁹ ⁊ luxuriis: ⁊ aliis pctis mltis pro qb⁹ nec volũt dolere ꝑfecte nec satisfacere. Pñia ei est p̃terita mala plãgere: ⁊ plãgẽdo nõ iterare. Credũt em̃ plures tales decipe deũ: qꝛ dicũt oꝛe se dolere de pctis ⁊ exponẽ abstinẽ: sꝫ i v̓itate aliud h̃nt in corde ptꝫ pateter: qꝛ fctã ↄfessiõe oꝛis corã sacerdote talí quali statim redeũt ad modũ viuẽdi p̄oꝛẽ. sic p̄us iurauerat statim ↄñr iu. p san. dei. p moꝛtẽ dei et sic de aliis pctis. Et dicũt ꝙ nõ possẽt alit̃ viuẽ: ⁊ iõ qꝛ hic noluerũt abstinẽ a pctis nec obedire deo. Ideo in futuro in nullo cõsolabili de⁹ acqescet illis. O ꝙ̃ta pena si hic tm̃ punieris ꝙ in nulla re posses cõsolari. Cogitet igit̃ penã hãc in dãnatis q̃ poterit. Scđa pena erit: qꝛ priuabuntꝛ ãgelica visiõe. Vñ post diẽ iudicij nullus bonus ãgelus ad dãnatos descẽdet. modo v̓o ad purgatoꝛiũ quod est q̃dã pars ĩferni: ãgeli boni qñqꝫ descẽdũt ad purgãdos cõsolãdũ. Vñ in li. de dono ti. dꝛ. ꝙ quidã peccatoꝛ coꝛreptus grauissima ĩfirmitate rogabat dñm vt eũ tolleret de mũdo isto cum frequẽter petisset astitit corã angelo dei dicẽs. Missus sum ad petitionẽ tuã expediẽdã. Elige qđ vis aut duobus diebus stare in purgatoꝛio aut duobus ãnis sustinere infirmitatẽ istã. at ille gaudẽs eligit p̄mũ: ⁊ sic moꝛtu⁹ ẽ. Post horã aũt modicũ appuit ei existẽti i purgatoꝛio iterũ ãgelus quẽ vidẽs di. qs es tu ⁊ ille: ego sũ ãgel⁹ dñi q̃ appui tibi i seculo adhuc viuẽti. et ille abs sit. Ea

nō es ăgelus: qȝ angeli nō mētiunt. tu aūt michi mētitus es dicēs: q̄ solū duob⁹ dieb⁹ starē in purgatorio hic aūt steti iā tot ānis. Angel⁹ aūt ait. Scias q̄ nōdū stetisti sup horā integrā. Tūc ille. Rogo igit vt reducas me ad seculū: qȝ paratus sū sustinere q̄tā infirmitatē deo placuerit dūmō huc nō reuertar. Qd̄ et factum est ex dispēsatione diuina. Et egressus huc sustinuit patiēter īfirmitatē per duos ānos post quos mortuus est. Pie igit creditur q̄ āgeli boni visitāt cōciues suos in purgatorio existētes ⁊ frequēter cōsolant et vt patiēter sufferāt exhortātur: vt dȝ in legēda aurea in cōmēoratiōe defūctorū. Et forte specialius eos visitāt angeli qui fuerūt custodes eorū. dānati aūt nō sic cōsolabunt per ipsos bonos āgelos ⁊ hoc iuste: qȝ hic nūq̄ voluerūt acqescere eis: vel si q̄nq̄ acqeuerūt nō tn̄ pseuerauerūt/sed in pctis mortui sūt. De effectibus āgelice custodie loquit multū euidēter. Boñ. di. xi. liū. qui sunt. xij. Quinimo occasio erit maxīe desolationis ipsis dānatis dū recordabūtur q̄ de⁹ tm̄ eos dilexerit: q̄ eis sicut dicit Hiero. ab ortu natiuitatis dederit angelicū custodem. s. qn̄ aīa infūdit corpori. Quadruplex tn̄ pricipalis effectus cōsueuit custodie assignari circa aīas. Unus est vt pficiat aīa in bonuȝ grē: alius vt nō cadat in malum culpe. Tertius est: si cadat q̄ postmodū resurgat. Quartus ē ne totiēs vel intātū malū cadat: quotiēs vl ad q̄tum aduersarius incitat. O q̄ta tristitia dānatis nō acqeuisse monitionib⁹ sui boni custodis: ⁊ cū eo nō iuisse ad gloriā celestē: sȝ magi acqeuisse illi dānato āgelo dato in exercitiū. Uñ magr di. xi. ij. c. i. ait Gre. quoq̄ dicit. q̄ qsq̄ vnū bonū āgelū sibi ad custodiā deputādū: ⁊ vnū malū ad exercitiū hēat. Cū eñ oēs āgeli boni nostrū bonū velint cōmuniterq̄ saluti hoīm studeāt. ille tn̄ qui

deputatus est alicui ad custodiā specialit̄ eū hortat̄ ad bonū sicut legit̄ de angelo thobie ꝛ de āgelo petri in actibus apl'oꝝ vt pulchre ostēdit sctūs Tho.3.pte q.cxiij.per totū. Siīter ꝛ mali āgeli cū desiderēt malū hoim: magis tū hoiem ad malū incitat et ad nocēdū fortius instat ille qui ad exercitū ei⁹ deputatus est hec ille. Cōsidera igit̄ ꝙ si darent̄ tibi duo viri quorū vnus īduceret ad bonū terminū: et alius īstigaret ad malū terminū si crederes malo inducēti te ad locū talē qualis est īfernus q̄tū dolere et tristari deberes: qꝛ malo acqeuisti ꝛ bono credere noluisti. Pēsemus igitur nūc nō cōsentire pctis: vt talē ꝛ tātā tristitiā ppetuā vitare possimus. Tertia pena erit priuari oīm sāctorū cōpassione: qꝛ scriptū est in ps. Letabit̄ iust⁹ cū viderit vīdictā: manus suas lauabit in sāguīe pctōꝝ Et sic quasi balneabūt se cū videbūt tātā iustitiā fieri de dānatis. Et sic pat̄ in celo nō tristabit̄ de dānatione filij in īferno: nec filius de dānatione prīs: nec filia de dānatione matris. O q̄ta tristitia in dānatis cum sciēt filios ꝛ filias q̄s ita care nutrieꝛt gaudere de dānatione sua. Vn̄ et magr̄ sen. di.l.iiij. q̄rit de ista ꝯpassione di. Sꝫ cū scti malos in tormētis videāt nōne aliqua cōpassione erga eos mouebunt̄. Nōne eos de tormētis liberari cupiūt. Et rn̄det in fi.ca.dicēs Justoꝝ aīe ꝛ si nature sue bonitate mīam hn̄t: iā tūc auctoris sui iustitie ꝯiūcti tāta rectitudine cōstringent̄: vt nulla ad reprobos cōpassione moueant̄. hec ille Scotus Xo in.iiij.eadē di. dicit. Nō ergo credo ꝙ btī cōsolentur absolute de penis eorū nō gaudēt de eis: nisi ꝑpt̄ iustitiā iudicis: et qꝛ vidēt deū hoc velle volūt: et ipsi hoc tū si placeret deo absolute nollent: nec ꝑpter hoc est in eis tristitia: qꝛ eoꝝ volūtas nō est tristitie capax ꝑpter delectationē perfectā que īpedit oēm tristiciā

oppositã: sꝫ quãcũqꝫ cõtingentẽ: nec etiã est ista vollitio nisi cõditionalis. hec ille. imo etiã gaudebũt. Sciendũ tñ inquit idẽ doctor ꝙ aliter dꝫ gaudẽ iudex de pena iuste inflicta ꝙ̄ alius cui nõ interest. Vñ deus acceptat penã dãnatoꝝ: qꝛ iusta est et fit in vidicta offense iudicis: iõ eius iterest habere maiorẽ ꝯplacẽtiã in infligendo iuste penã quam debeãt beati: eo ꝙ ad eos nõ pertineat vindicta. hec ille. Et hec pena erit in dãnatis qꝛ noluerũt reuereri sctõs nec deũ eoꝝ festa colendo alia bona operãdo in qbus hoĩes cõiter plura mala agũt ꝙ̄ in aliis diebus. Aliꝗ sunt ociosi cogitantes pessima de qbus nunꝙ̄ cõfitẽtur nec credũt cogitationes malas esse pctã. Debeẽt etiã his qui nõ hñt cõpassionẽ de miseria ꝓximi: et ideo nec deꝰ nec sãcti cõpatientur talibus dãnatis. Quarta pena erit: qꝛ priuati erũt mutua consideratione: quia non solum sibi inuicẽ inuidebũt vt prius dcm̃ est. imo ipossibile erit vt sibi in aliquo amore cõiungãtur. hic aũt licꝫ qñqꝫ aliqui hoĩes odiose habeãt: tñ qñqꝫ pacificãẽ et fiũt post aliqñ boni amici: sꝫ nichil tale iter dãnatos poterit fieri: ita ꝙ de se mutuo gaudere nõ poterũt. Sꝫ nũquid poterũt gaudere de dilectione sui: sicut videmꝰ pctõres gaudere: lꝫ se amẽt inordinate. Rñdet doc. subtilis vbi prius ꝙ si quilibet dãnatus precipue demões possent stare in cognitione sua et dilectione perpetua et nõ determinarẽtur ab alio reputarẽt se beatos beatitudine naturali: et iõ in cognitione sua maxĩe quiescerẽt: et credo ꝙ qꝛ ab hoc impediũtur qd̾ est eis maxima pena: sꝫ nullus dãnatoꝝ absolute põt stare in cognitione ⁊ dilectione sui: sed tm̃ vt est terminus cuiusdã alterius sicut infirmus ꝯsiderat: sed nõ tñ delectatur: qꝛ nõ cõsiderat se nisi vt est terminus cõcupite sanitatis qua caret et quã obtinere nõ põt: et ideo am

plius tristat et punit et sic diligēs se ad habēdū aliquid qd nō pōt habere. ex illa dilectione patit maiorē penā et tristitiā. dānati igit se amātes et cōsiderātes finē ppter quē facti fuerūt et quē potuissēt cū diuino auxilio in hoc mūdo acquisisse maxie cruciabūtur et cōfusionē sup se habebūt: qz noluerūt facere bonū: et fugere malū. Non sit igit charissime tibi graue dimittere pctā nec cōfundaris in bene agēdo diligēter inquire q̄ sūt ad salutē necessaria: qz xps dic Primū q̄rite regnū dei: et hec oīa adiicietur vobis. Mat. vi. qz de nō querētibus regnū dei dr. Cōuertātur. rc.

Nona pena dānatorū erit mortis desideriū: et de hac pena dcm̄ est pus aliqualit et allegatus textus Apo. ix. in quo dr desiderabūt mori et mors fugiet ab eis. mouet aūt qō a doct. l. dist. iiij. vtrū dānati appetāt nō eē ppt fugiēdā miseriā. et arg. positis ad partes ōrias per scotū in pma cōclusione eius. di. et solutione posita dicit i pūci. solutiōis scde. L3 dānati debeāt magl velle nō eē q̄ in pctō pmanere. Credo tū q appetūt nō eē nō ppt culpā fugiēdā qz st obstinati: s3 ppt penā quā sustinēt Bo. ēt dic. ij. q. eiu. di. rn̄dēdo ad hoc. Dicūt aliq q dānati mallēt n̄ eē q̄ sic eē: s3 appetitus eor est iordinatus et idiscretus et fātasticus: qz sibi nociuū appetit sicut ē appetitus ifirmi q nō venit ex natura: s3 ex fantastica imaginatiōe: qz existimat sibi prodesse qd nocet. Sic dānati qz existimāt se habere quietē si oīno nō essent: appetūt magis nō esse q̄ esse in penis. Et hoc modo videt dicere August. in libro de miseria huius mūdi loquēs de damnatis. O mors q̄ dulcis esses quibus amara fuisti te solū desiderant qui te vehementer oderūt. Unde cōsequēter dic. Credo q magis appetēdū ess3 si poneret in opinione oīno nō esse q̄ esse et eternaliter torqueri. Et loquit de

appetitu qui refugit icōmodum: hoc em̄ iudicat mēs mea magis appetibile sicut decollationē q̄ diuturnā ignis adustionē. verūtamen ſm appetitū honesti: qꝛ cruciatus talis est ad gloriaȝ dei vtiqȝ magis vellent ignibus subiacere ad cōtinuā dei laudē q̄ per oīmodam corruptionē manū dei effugere. hec ille. Sic igitur appetitu refugiēte penā tam grauē desiderabūt mori. Vn̄ mors hic dupliciter accipit: scȝ pro non esse simpliciter: nec ſm corpus: nec ſm aīaȝ: aut pro separatione aīe a corpe sicut cōmuniter dicit homo mori: quādo aīa recedit a corpore: et vtrāqȝ mortē affectione cōmodi putatiui damnati desiderabunt.

Primo vellent se non fuisse creatos.

Scd̄o vellent se esse annihilatos.

Tertio vellent se nō fuisse redemptos.

Quarto vellent se nō fuisse suscitatos.

O quot velle ad īpossibile ſm diuinā ordinationem erūt in dānatis in quib⁹ grauissime cruciabūtur. Et p̄io vellēt se nō fuisse creatos acciplēdo creationē cōmunit pro factiōe: qm̄ si nō fuissēt facti nō cōmisissēt pctā ꝓpter que damnati sūt: iō maledicēt cōceptioni sue ꝛ natiuitati. Job. iij. Pereat dies in qua nat⁹ sū: ꝛ nox in qua dictū est cōceptus est hō. Cogita tristiciā hoīs cadētis in foueā profundā et dicētis. O maledicte ve tibi: qꝛ per talē viā venisti si nō venisses nō cecidisses. Ita dānati dicēt si nō fuisses gn̄atus non fuisses dānatus. Talis tristitia accidet his qui nolūt ꝯsiderare q̄re facti sūt: de quibus dꝛ in ps. Homo cū in honore esset non in. cōpar. ē iu. insi. et similis factus est illis. Quis honor hoīs maior q̄ fieri ad imagineȝ dei ꝛ tādē habere gl'iam illā et̄nā in regno celoꝝ. Sȝ volēti ad aliquē locū distantē ꝑuenire opȝ prius ꝑtrāsire per viā mediā q̄ ad terminū vie ꝑuenire: ita te oȝ

pri⁹ viā padisi aggredi ꝛ p illā ire: ꝙ te posse padisū obtinere quā si nobis īgredi opꝫ te ire p viā īferni: qꝛ in hoc mūdo nō sūt nisi due vie: quaꝝ vna ē arta ꝛ alia est lata. vt dic̄ xp̄s Mat. vij. Nec potes hic sp viuē: sꝫ te opꝫ mori: qꝛ statutū est hoīb⁹ semel mori. He. ix. et nescis qñ nec vbi: nec in qua societate: nec in q̄ statu. Prouideas igr̄ tibi de futuro exēplo illi⁹ q̄ sibi ꝓuidit dū regnaret. Narrat̄ ei ꝙ fuit cōsuetudo in regno quodā ꝙ null⁹ regnaret ibi nisi p annū. finito ꝟo āno rex spoliatis oīb⁹ cū vitupio mittebat̄ ad quādā insulā ī ppetuū exiliū ꝛ alius īgrediebat̄ Multꝭ ꝟo fatuis regib⁹ sic exulatis et in īsula illa fame ꝛ misīia periclitātib⁹ successit q̄dā sapiēs q̄ dū durauit posse suū pmisit in insulā mlta neccia de q̄bus fuit ei bñ cū illuc fuit expulsus: ꝛ hoc est qđ dn̄s nobis dicit Lu. xvi. exēplo villici iniq̄tatis vt faciamus nobis amicos. s. paupes et viros ꝛ scōs de māmona īiq̄tatis vt cū defecerim⁹ recipiāt nos in eꝉna tabernacl'a. Eccl'. xiiij. Añ obitū opare iustitiā: qm̄ nō ē apđ īferos. i. in alio seculo īuenire cibū: sicut dcm̄ est p̄us. Frustra ergo dānati vellēt se nō fuisse natos: qꝛ ēt hoc solo priuat̄ deus īgenita facere q̄ genita fuer̄t vt dicit agathō: vt ait Ar. vi. eth. Scđo dānati vellēt ānihilari: qꝛ ꝛ si nō pōt eē qn fuerīt: posset tñ fieri ꝙ nihil eēnt. O dn̄e iesu cur fecisti q̄s sciuisti ppetuo dānandos: cur nō sufficit tibi vt tāto tpe pctōres puniant̄ ꝙ̄to peccauer̄t. Cur eos nō ānihilas si nō vis eos saluare: aut aliq̄d aliđ de ipsis facē vbi ē mia tua: quō veꝝ ē qđ dicis p ꝓphetā. Misericordias dn̄i ineꝉnū cātabo: hec sūt cogitatu mirabilia et t̄ribilia ad audiēdū: sꝫ t̄ribiliora ad videndū t̄ribilissima ad sētiēdū. Hec dubia soluūt̄ p doctores di. xlvi. iiij. Et lꝫ de his sit dcm̄ p̄us. placet tñ hoc idē repetē Ad p̄mā q̄stionē possum⁹ dicē cū aplo Ro. xi.

O altitudo diuitiarum sapiētie et sciē dei quā incōprehensibilia sūt iudicia eius et īuestigabiles vie ei⁹. Quis eīm cognouit sensū dñi: aut quis ei⁹ consiliarius fuit: vel pōt dici sicut dicit Ansel. ꝓslogiō. c. ij. ad deum loquēs: vt inqt Ricar. i. q. l. di. Id solū iustū est quod vis: et nō est iustū qd nō vis. Et ita cū dei volūtas sit pma rīa oim volendorum nō est querenduz cur de⁹ vult hoc vel illud. Alij distinguūt q volūtas dei dr añs et ꝯñs. vt sanct⁹ Tho. i. pte. q. xix. ar. vi. a pma volūtate inqt añcedēti vult oēs hoīes saluos fieri vt oēs si vellent saluarētur. qz hñt naturalia: legē: sacrata: et cetera ad salutē nccia. Volūtate aūt ꝯñti nō vult oēs homines saluos fieri: sz fm eorum merita aliquos saluabit et alios dānabit. Aliqui tū dicūt vt recitat Bona. i. q di. xliiij. infernū nō eē ꝑ eo q dicūt nullū cruciatū esse post hanc vitā. Et istū errorē cōuincit ratio recta: que ita dictat q malū nō dz remanere impunitū. Si g mlti peccāt et in hac vita nō cruciātur īmo gaudēt et letātur necesse est eos post hāc vitā cruciari aut destruere ordinē vniuersi: aut diuinam iusticiā negligentem et remissam esse circa punitionē peccati. Alij vero negauerunt infernū esse pro eo q negauerūt impios eternaliter cruciari: vt origenes et sequaces ei⁹: quis secundū eos post hāc vitā aliqs maneat cruciatus. dixerunt eīm q hoc non potest diuina mīa sustinere q creatura sua quā nō odit sed diligit eternaliter sit in penis. et q ipe delectetur ī punitiōe nr̄a: nec satiet cruciatib⁹ nr̄is: nec obstat qn nō possit eos qui puniūtur sine aliquo preiudicio liberare a penis. Et si aliquādo scriptura cōminatur a pctōrib⁹ penā eternā. hoc dicunt nō eē dictū fm veritatē ꝓmissionis: sed fm terrorē comminationis qua intēdit deus malos liberare a pctīs. Iste aūt error origenis fuit et suorum seqcium

quod tanto est immanior quanto videtur esse mitior et misericordior, pro eo quod divinam iusticiam blasphemat dum eam diminuit: dum tantum dat misericordie non relinquit locum iusticie. Secundo vero quia spem nostram euacuat. Sic enim scriptura supplicium peccatoribus cominatur. non secundum veritatem sed vt deterreat quid cause est cur et non intelligamus premia promittere: non secundum veritatem: sed vt ad opus iusticie alliciat. ac per hoc scriptura tota et fides nostra vana et friuola poterit iudicari. Et ideo est tertia positio fidelis et rationalis quod sit ponere cruciatum eternum. et hoc manifeste dicit diuina scriptura: confirmat fides: et concordat ratio recta. Scriptura. Mat. xxv. Ite maledicti in ignem. etc. Unde etiam Gre. mora. xxxiiii. Sunt nonnulli qui peccatis suis idcirco finem ponere negligunt: quoniam habere quandoque sup se finem futura iudicia suspicantur. Quibus breuiter respondemus. Si quandoque finienda sunt supplicia reproborum quandoque finienda sunt gaudia beatorum. Per seipsam namque veritas dicit. Ibunt hi in supplicium: iusti autem in vitam eternam. Item ratione videtur. quia si de duobus contrariis est reperire alterum extremorum et medium necesse est ponere alterum extremum. Hec est radix stabiliendi contraria apud philosophos: sed est ponere perfectam beatitudinem in patria: et medium statum in via inter perfectam beatitudinem et perfectam miseriam. ergo est ponere perfectam miseriam post hanc vitam. Hoc autem dicimus infernum Item sicut deus est summe misericors: ita est summe iustus. sicut ergo summe misericordis est summe misereri et misericordiam suam summe manifestare: sic et summe iusti est summe punire: et suam iusticiam manifestare per effectum. Si ergo infinita iusticia non potest manifestari nisi per effectum infinitum: videtur quod aliquibus peccatoribus reddi debeat cruciatus infinitus: sed non potest esse cruciatus infinitus nisi eternus. ergo necesse est esse cruciatum eternum. hunc autem dicimus infernum Cruciatum etiam ponere eternum facit ad complementum vni

uersi et iustũ iudiciũ dei.cõgruũ em̃ ẽ vt pulcritudo vniuersi decoreť quibusdã entitetis.i.contrarijs. vt bonis reddũtur bona eterna:ita et malis eterna supplicia. Necessariũ etiã est ad conseruandũ ordinem iusticie vt vnicuiq3 reddať ꝭm opa sua cũ ventũ fuerit ad iudiciũ. Peccator aũt cũ peccat:peccat cõtra bonum eternũ et infinitũ:et ex hoc dignus est cruciatu eterno. Peccat etiã in suo eterno vt dũ decesserit nõ est amplius locus meriti ac per hoc remissionis pctĩ. et iõ semꝑ est culpa.et q2 culpa ordinať in pena:deb3 sꝑ esse in pena. Et ista est vna rõ cõpleta q̃ colligiť ex Gre.⁊ Au. Gre.aũt dicit in li.dia.ꝙ iõ pctõr eternaliter cruciand⁹ ẽ q2 peccat in suo eterno. Aug.xo diť ꝙ ideo eternaliter punitur:q2 peccauit cõtra bonum eternũ. Et quod illud iudiciũ iustũ sit: ostẽdit per exemplũ in humãis iudiciis et legalib⁹: vbi dicit ꝙ peccans contra rẽpublicã aliquo grandi crimine morte moriť.nõ q2 ĩ hora qua occidiť eius suppliciu3 leges eẽ existimẽt cũ sit hora ꝑbreuis. s3 q2 eũ ĩ sempiternũ aufert a societate viuentiũ.hec Bo. Et p3 magis ĩ exilio perpetuo:si ꝑpetuo viuere exultat⁹. Ad aliud de mia dicit idẽ doc.in fine huius.q.ꝙ sicut de⁹ est sũme misericors:ita etiã decet vt sit sũme iustus. et iõ effectus sũme miẽ nõ cõcludit effectũ iusticie. ⁊ ꝓpter hoc deus distinxit sibi duo tꝑa Unũ in quo ostenderet misericordie sue infinitatẽ tradendo vnigenitũ filiũ suũ pro oĩbus inimicis suis et parcendo oĩbus ad se redire volentibus. Aliud in quo ostenderet iusticie sue ĩmensitatẽ.et id est tꝑs qđ deputatũ est eťnis cruciatibus. Dicit ẽt magr̃ in lr̃a ad ancẽ Ja.ij. Judiciũ sine mĩa fiet illi qui nõ fecit miam. ita inquit intelligi põt ꝙ iudiciũ dãnatõis fiet illi qui nõ fecit miam pro eo ꝙ fuit sine mĩa: vel fiet illi iudiciũ sine mĩa liberã=

te et saluante: que tamē in aliqua pene alleuiatōe mi sericordiā dei sentiet. qꝛ tantū punietur ꝙtū meruit. sed hic non sine causa dicitur mia et iudiciū ī futuro qꝛ et hic multis modis miseret ur deus quibus nō mi serebitur tunc. Uocat eīm nūc pctōres et iustificat qđ tunc nō faciet: sꝫ tūc reddet singulis ſm merita. Ma nifeste iudicabit qui nūc occulte iudicat. Sed querit vtrū dānati punietur sine intermissione. Rñ. inquit Bo. dicēdo ꝙ punitio gehēnalis erit sine oī intmissi one. Et hoc pꝫ ꝑ illud ꝙ dr Apoca. xiiij. Ascendet fu mus tormētoꝝ in secula seculoꝝ et nō habebūt requi em die ac nocte. qꝛ cū nō sit interpolatio in culpa non dꝫ eē in pena. Et si dicat iuxta illud Job. xxiiij. ꝙ trā sibūt ab aq̄s niuiū ad calorē igniū. videt et sic dꝫ ꝙ ī isto trāsitu sit intermissio. Rñdeo ꝙ dupliciẗ pōt ītel ligi. vel sicut est transitus subiecti ab vno cōtrarioruꝫ īmediatoꝝ in aliud: ita tñ ꝙ semꝑ est sub altero ꝯtra rioꝝ sic intelligatur in ꝓposito. vel ita vt nō ītelligat successio sꝫ nec transit⁹ cū successiōe. hec Boñ. Et ita fortasse dici posset de penis spūalibus: qꝛ mirabile ni miū videt intelligere tot et tāta et velle sit tot īpossi bilia. Erit igr dānatis maxia pena: qꝛ vellēt annichi lari et nō poterūt deo volente eos semꝑ stare in infer no cū tā grauissimis pēis. Tertia pena erit: qꝛ vellēt se nō fuisse redēptos. O ꝙta pena dānatis cū cōside rabūt tātū remediū ꝯ pctā sua spreuisse. Cogita si es ses adiudicatus morti vel ꝑpetuo carceri et aliq̄s vel let te liberare et hanc liberationē cōtemneres et post cū velles liberari nō posses: ꝙta mesticia afficereris. Erit ḡ dānatis maxima pena cogitare de illa libera tiōe quā ꝯtēpserūt: imo vellēt ꝙ de⁹ nō fuisset īcarna tus: qꝛ magis punient ex eo ꝙ nō curarūt tātū bonū et maxie xpiani sicut dictū est prius. Hec pena maxie

debetur his q̄ tanto bn̄ficio ingrati sūt. O miserrimi dānati qui tanto bn̄ficio tāto amore nō potuert q2 noluerūt trahi ad amorē dei. Qn̄ xp̄s ostendit nobis dilectionē valde grandē cū totū corp⁹ suū et oīa mēbra sua morti exposuit. De qua dilectiōe ait Ber. Si dn̄s nr̄ iesus xp̄s habuisset tot mēbra in suo corpe q̄t sunt stelle in firmamēto: et vnūquodq3 mēbrū singulare3 vitā habuisset oīa sigillatim morti exposuisset anteq̄ vnā aīam in faucib⁹ diaboli dimisisset. hec ille. Fuit ḡ xp̄i passio sufficiēs p̄ redēptōe toti⁹ hūani gn̄is. s3 maledicti dānati hoc nō curātes magis eū occiderūt pctīs suis q̄tū in eis fuit. Hebr. vi. Rursus crucifigētes sibimetipsis filiū dei. Et ita tristabūtur valde. q2 fuerūt a morte pctī liberati si voluissent fructū passionis suscipere. Quarta pēa erit q2 nollēt se fuisse suscitatos. imo libēter aīe dānato2 illa corpa vilissima dimitterēt. O q̄tus dolor quanta tristicia ipsis animabus dānato2 in sūptione siue reunione corpo2. quia oēs pene corpales q̄ dicte sūt prius in aīa redūdabūt: sicut gloria corporis in celo ī aīam. et iō aīe beate cu3 gaudio sua corpa resumēt et aīe dānato2 cū tristicia. Cogita corpus putridū et plenū vermibus et q̄tū deforme poteris pensare. Dico tibi q̄ aīe damnato2 tale corp⁹ pl⁹ vellēt habere q̄ illud dānatū cū penis ill' cruciantibus. O igr̄ aīa cur tm̄ places huic corpori? Cur illud nutris in luxuriis in gula: in ocio: ⁊ aliis delectationibus. Cur nō cogis illud seruire tibi et nō tu illi? Tu desiderasti vt illud a te nō separer̄ dū eras in hoc mūdo et nō potuisti obtinere q̄n per amorē separarer̄. tūc optabis vt separer̄ et nō poteris obtinere: q2 mors fugiet a te. Talis pena merito erit illis q̄ nimis carnalir̄ vixerūt: ita q̄ eo2 corp⁹ erit aīab⁹ carcer p̄petu⁹. Si infirmant̄ voluptuosi aut quicquid mali

In aliquo membro patiuntur statim apponunt remedium vadunt ad medicum: adhibent vnguenta. imo quicquid suaserit medicus obseruādū ꝓ sanitate corporis diligent̄ obseruant: sed si infirmentur in aīma nō curant nec querunt medicū: imo fugiunt. nolunt credere deo ipos dirigēti ad salutē p predicatores et ꝯfessores: iuxta illud ouidij. Ut valeat corpus ferrū patieris et ignes. Ut valeas aīo multa ferenda tibi. et iō nō mirū si dānātur sicut nō esset mirū si quis infirmus nolēs credere medico moreretur. iō notanter dicitur in themate prius assumpto Conuertantur in infernum omnes gētes. ꝛc.

Decima et vltima quo ad presentē tractatū pena spiritualis est verecundū stipendiū. qꝛ damnati nō solū verecūdia corporali cōfundētur sicut ꝯfunduntur hoīes nudi: sed etiā verecūdabūtur et confundēt̄ ex denudatione et visiōe seu cognitōe suoꝝ pctōꝝ. qd mō nō fit: qꝛ pctā hoīm nūc a solo deo videntur ꝛ adhuc ex tali visiōe nō curant. Hec aūt confusio spūalis erit quadruplex. Priō em̄ ꝯfundētur ex dei cognitiōe
Secundo ex sanctorum visione.
Tertio ex aspectu damnatorum.
Quarto ex suspectu peccatorum.

¶ Prima igr̄ pena cōfusiōis dānatoꝝ erit ex dei cognitiōe. Pēsare eni potestis q̄nta eēt ꝯfusio latroni si iudex videret ipm furē i furto suo: ꝛ hoc bn̄ sciret. sꝫ maior puelle vecūde si a pr̄e suo ihoneste cū viro videret̄ Uere maior ꝯfusio erit dānati ex visiōe patri celestis. Hec ē illa ꝯfusio de qua Hier. xvii. dr. Dñe oēs q̄ te dereliq̄rūt ꝯfūdēt̄ recedētes a te i t̄ra scribēt̄ qm̄ derelīq̄rūt venā aq̄ꝝ viuētiū dn̄ꝫ. sꝫ q̄re n̄ sic ꝯfūdūt̄ pctōres cū sciāt q̄ oīa apta sūt ꝛ nuda ocul' dī. Certe qꝛ vl' nō credūt hec: vl' si idubitāt̄ credūt qꝛ nūc vr̄ dissīl'are pctā: qꝛ nō punit iō nō curant. Si ergo ex aliquo inhonesto

facto vel hoĩes verecũdi confundunt: ꝙ tomagis ex pctõ mortali: qđ sũme deo displicet dãnati confũdẽt. Et hec pena erit illis qui modo noluerũt cõfundi si ue erubescere in peccatis ꝓpter deũ que tamẽ non fa cerent corã hoĩbus. Exemplũ huius. Quidã bonus vir cuidã fatue mulieri insequẽti eũ vt cũ ea peccaret dixit. Ueni et sequere me. Et cũ eã duxisset ad forum dixit. Modo parate. Que dixit. Nõ hic vbi vidẽt ho mines sed in domo. At ille. Si tu non vis hoc opꝰ hic exercere ꝓpter hoĩes q̃ viderent: nec ego in domo ꝓ pter deũ q̃ videret. Et hoc est qđ dꝛ in his versibus. Cum quid turpe facis qui me sperante ruberes. Cur spectante deo non magis ipse rubes. Et Boe. in fine v. de conso. Magna est nobis indita benefaciẽdi ne cessitas cũ cuncta agamꝰ ante oculos iudicis cuncta cernẽtis. Quot mala fiũt in occulto deꝰ nouit. Si tñ feceris pctm̃ corã deo est remediũ vt non cõfundaris confitẽdo. De qua cõfusiõe dꝛ Eccl. iiij. Pro aĩa tua nõ confundaris dicere verum. Est eñ confusio addu cans gloriã et gratiã. Quasi diceret ꝙ duplex est con fusio. quedam est aliquoꝝ qui tantũ verecundantur et cõfunduntur reuelare in cõfessione peccata sua ꝙ ea tacẽt: et ea est mala. Alia est confusio qua confun dant et verecundãtur in confessione: nõ tamen sic q̃n dicant peccata sua cõmissa. ⁊ hec est bona cõfusio du cẽs ad gratiã et gloriã. ex qua confundit diabolus ⁊ per quã euaditur confusio eterna que tanta est vt eaꝫ cogitare nõ possumus. Secũda pena cõfusionis erit ex sanctorũ visione. Non enim solus deus videt pec cata damnatorũ: sed etiam tota curia celestis. Unde Bern. Ignis vbiqꝫ ferox ruptis pugnabit habenis. Cũctaqꝫ cunctoꝝ cũctis archana patebũt Sꝫ quõ po terũt sctĩ angeli et alij beati vidẽ pctã dãnatoꝝ cũ nñ

q̃ ad infernũ descẽdãt: ⁊ tãta sit distãtia paradisi ad infernũ. Ad hoc dicit Bona. in. iiij. di. l. q. iij. q̄ sãcti vidẽt in speculo eterno penã reproborum: vt faciat ad eorum gloriã cumulandã. Si qd hec cognitio faciet ad dãnatorũ cõfusionẽ. Dico q̄ faciet. Sicut magis cõfũdit latro dũ ei⁹ furtũ cognoscit a tota curia alicui⁹ dñi q̃ si a solo dño: ita magis cõfundent ad minus extẽsiue ex cognitione curie celestis. q̃ si a solo deo cognosceret eorum pctm̃. Sciẽt enĩ quõ pctã eorum fuerunt visa in iudicio a cũctis et ad eorum cõfessionis cumulũ recordabũtur illius visionis cõfundẽtis sicut si quis recordaret q̄ pctm̃ suũ viris honestis fuit: et est notũ confunderet ⁊ verecũdaret. Et vtiq; hec erit magna cõfusio dum dãnati sciẽt pctã sua nota fuisse ⁊ esse virgini gloriose angelis et sãctis dei qui tot erunt in illa superna hirlm̃ ciuitate Et hec pena debet illis qui sãctorũ vitã deriserũt nec imitati sũt. Sũt enĩ multi miseri qui deridẽt et obloquũtur nõ solũ cõtra sanctorũ vitã: sed etiã xp̄m cõtẽnentes sua precepta et cõsilia. Exẽplũ in vita patrũ. ⁊c. Illã ergo cõclusionẽ dãnati nõ habituri essent si voluissent sctõrum sequi vestigia vel dei p̄cepta cõspexisse et fecisse: q2 scriptũ est in p̄s Tũc nõ cõfundar cũ p̄spexero in oĩbus mãdatis tuis Tertio pena cõfusionis erit ex aspectu dãnatorũ. nã sicut ex aspectu vicini tui ɔfusionẽ pateris ex multis peccatis tuis: ĩmo mulier cõfundet in aspectu viri ex multis suis miseriis: ita damnati vidẽtes mutuo sua pctã que fuerũt eis prius occulta ɔfundent sicut nũc multi cõfunderẽtur si viderẽt eorum mala etiam ab his qui sũt similes et talibus pctĩs maculati. O de⁹ me⁹ quot cõfusionibus ɔfundent dãnati qui tot erunt in illo carcere perpetuo. nã a quolibet demone ⁊ alio dãnato cũ eis cõfundẽt verecũdabũtur et exprobrabũ-

tur: et maxime hi qui maiorē oportunitatē salutis habuerūt. Et pricipaliter verecūdabūtur xpiani in quibus apparebit caracter baptismatis: et perāplius viri religiosi qui maiorē salutis occasionē habuerūt: et sm q maiora et plura pctā habebūt. Cōfūdētur qz illi supbi demones qui de celo empireo ceciderūt: et maxime ille lucifer apostata cui dicetur illud. Esa. xiiij. Quō cecidisti lucifer q mane oriebaris. Corruisti in terrā qui vulnerabas gētes q di. in cor. tu. in ce. ascē. su. ast. c. exal. so. m. sedebo in monte testamenti in la. aqui. ascendā sup altitudinē nubiū ero similis altissimo. Uerūtn ad infernū detraheris in profundū laci. Hec cōfusio debet supbis qui similes effecti demonibus deū cōtēpserūt volūtatē suā volūtati diuine pferētes. Hec etiā pena debet illis qui nō verecūdāt publice et palā peccare et suis malis exēplis alios corrūpere. De quibus dicit Mat. xviij. Qui aūt scādalizauerit vnū de pu. istis qui in me cre. expe. ei: vt su. mo. asi. a. i collo ei⁹ et demer. in pfū. maris. Quid aūt scādalū dicit. Nico. de lira q scādalū actiue est dictū vel factū minus rectū prebēs occasionē alteri ruine. Scādalizare igit aliquē est facē eū ruere in pctm mortale ex dicto vel facto suo malo: et hoc est pprie nocumētū ex parte aīe quod est recte cōtra charitatē. et ideo faciens aliū sic ruere si faciat hoc ex intētione seu ex aduertētia semp peccat mortaliter. etiā si factum vel dictū ex quo alius ruit nō esset de genere pcti mortalis: sicut dicēs mendaciū iocosum mulieri intētione pertrahēdi eā ad adulteriū est peccatū mortale ex intentione finis. Qui ergo scandalizauerit vnū de pusillis Dicit aūt pusillis qz nullus scādalizatur passiue: nisi inqtū pusillus. i. pue ⳩tutis: qz homo pfecte ⳩tutis ex dicto vel facto malo alteri⁹ nō ruit in pctm. Expe-

dit igit ei.i.scādalizati actiue mō dicto vt suspēdat mola.⁊c. Loquit euāgelista admodū terre palestino rū in qua cōdēnati ad morte ligato saxo ad collū pre cipitabātur in mare Expedit ergo sēsus est.i.melius esset homini mori corpaliter ꝙ ex malo suo exēplū fa cere aliū ruere in pctm̄ mortale:qꝛ ex hoc meret mor tē eternā que grauior est morte tpali. Et ideo sequit Ve mūdo ab scādalis.i.mūdanis hoībus:qꝛ non cu rant scādalizare ꝓximos. Necesse est enim vt veniāt scādala. Ibi nō est necessitas absoluta:sed tm̄ ex sup positione. Si em̄ homies velint viuere mūdane et in oībus volūtatē adiplere:necessario sequit ad hoc scā dalū alioꝝ:qꝛ nō formidāt ꝓximos scādalizare. Ve rūtamē ve homini.i.cōminatio pene eterne sibi affli gēde per quē scādalū venit actiue.s.ꝓximū scādali zādo.hec ille. Tales igit qui hic nō verecundant ali os scādalizare in inferno verecūdabūtur hoc fecisse. Quarta pena et vltia est cōfusio ex ispectu pctōꝝ.i. ex aspectu iteriori siue sue aīe quā quisqꝫ dānatus vi debit maculatā ⁊ turpē expectato suo. Et ex hoc mul tū cōfundet. Eze.xliij. Cōfundātur ab iniqtatibꝰ su is. Sicut habēs pulchrā vestē cōfundit etiā per se si ceciderit in luto. O deus meus ꝙta confusio dānatis qui tā pulchrā aīam a deo susceperūt:qꝛ ad imaginē suā et eā ita sordide cōfuderūt. He cōfusiones et alie pene prius dicte et etiā nō dicte ipsis dānatis in loco illo infernali erūt ꝑpetuo sine cessatōne. Eccl.xx. Cō fusio illoꝝ cū ipis sine intmissiōe. Sic ꝫ de isinitis in ferni doloribꝰ pauca scripsi. Nō em̄ credo cor suffice re ad cogitandū nec os ad loquēdū quot ⁊ ꝙte misie sūt in ifer. Qui ergo vult fugere a vētura ira faciat di gnos fructus pn̄ie. Qd nobis ꝯcedat iesus redēptor nr. Cui sit laus honor ⁊ gła. ❡ Expedita materia de lo

eo infernali et penarū ibidē a dānādis tollerādarum quas idcirco nobis de⁹ voluit reuelare vt illas effugere studeamus. iuxta illō p̄s. Dedisti metuētib⁹ te significationē vt fugiāt a facie arcus. s. eterne dānationis vt liberent̄ dilecti tui. Cōsequēter videndū est de loco paradisi eiusq; delitiis corpalib⁹. s. et spūalibus cui⁹ attracti et illecti quilibet nostrū dicere possit cū p̄s. Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificatōes tuas ꝓpter retributionē supple in gloria celesti bonis ⁊ iustis a sūmo bonorū oīm largitore tribuēda. Ad quaꝫ mō nobis possibili cogscēdā tale thema ꝓponemus.

Venite bn̄dicti patris mei possidete paratū vobis regnū a ꝯstitutiōe mūdi. Mat. xxv. De regno dicturi adiuuāte iesu xp̄i gr̄a in quo pax sūma ē: et requies pfecta: et ī quo ē status bonoꝝ aggregatione pfect⁹. vt ait Boe. tria p̄ricipalia pūcta deducem⁹

Primo vbi ponatur regni celorū habitatio.

Scd̄o que et qualis sit in aīabus gloriatio.

Tertio que et qualis sit in corporibus premiatio.

Et de his tribus dicemus s̄m q̄ ex scripturis sacris ⁊ dictis doctorū intelligere valemus. Nā sicut ait Au. li. de triplici h̄itaculo. Bona regni celestis dicere vel cogitare vel ītelligere vt sunt: nullus pōt carne vestitus. Multa em̄ maiora et meliora sunt q̄ cogitent̄ et ītelligant̄. Nā scriptū est. i. Cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit que p̄parauit de⁹ diligētib⁹ se. Regnū nāq; dei oī fama maius: oī laude melius oīni sciētia īnumerabilius ⁊ oī gl'ia que putat̄ excellētius. Regnū itaq; dei plenum est lucis et pacis sapiētie ⁊ gl'ie honestatis et dulcedinis melodie ⁊ leticie ⁊ btitudinis perēnis: ⁊ oīs boni qd̄ nec dici nec cogitari pōt. At locus īferni plenus est tenebrarū discordie: odij: stulticie: miserie: turpitudinis:

Prologus secũde ptis pricipalis

amaritudinis: offẽsionis: doloris: adustionis: famis sitis: ignis iextinguibilis: tristitie: vĩdicte: perẽnis. et oĩs mali qd nec dici nec cogitari põt. Ciues celi sũt iusti hoĩes et angeli quoꝝ rex est de⁹ ops. At cõtra ciues ĩferni sũt ipĩj hoĩes et demones quoꝝ prĩceps est diabolus. Satiat iustos visio sctõꝝ hoim et angeloꝝ: et sup oĩa ipsius dei cruciat ĩpios et pctõres visio dãnatoꝝ hoim et demonũ: et sup oĩa ipsius diaboli. Nichil in regno dei desideratꝛ qd nõ inuenitꝛ: sʒ in inferno nichil ĩuenitꝛ qd desideretꝛ: nichil sentitꝛ neqꝫ videtꝛ. In regno dei nichil inuenitꝛ: nisi qd placet satiat et delectat. At ꝯtra ĩ lacu miserie perẽnis nichil videtur nichilqꝫ sentitꝛ: nisi qd displicet cruciat et offẽdit. Oẽ bonũ in regno dei abũdat ⁊ nullũ malũ: oẽ malũ abũdat in carcere diaboli et nullũ bonũ. Nullus ĩdignus ĩ regno dei suscipitꝛ nullus dignus nullus iust⁹ ad ĩfernũ trahitꝛ. hec Au. Gaudiũ aũt celestis patrie expedit cõsiderare ꝑm ꝙ possumus ĩtelligere triplici rõne. Primo: qꝛ facit libẽtius ⁊ feruẽtius laborare. Scdo: qꝛ dolorẽ laborãtis solet valde mitigare. Tertio: ꝯsolatꝛ ne laborãs valeat desperare. Prĩo facit libẽtius ⁊c. Laborãs eñ cito lassatꝛ qñ nescit pmiũ laboris sui: sed qñ scit pmĩj sui magnitudinẽ: tunc laborẽ sustinet libenter et bona operatꝛ. Estote igitꝛ fortes in bello et pugnate cũ antiquo serpẽte: ⁊ accipietis regnũ eternũ. Video eñ ꝙ piscator vł alius laborator tota die. ⁊ etiã qñqꝫ nocte laborat vt lucretꝛ. xij. denarios vel pauciores forte ꝗto magis si crederet mille marchas auri qualis esset ãgustia quã nõ sustineret. Satis videmus ad oculũ quot ⁊ quãtos labores hoĩes mũdi pro reb⁹ trãsitoriis sustinẽt tã in tra ꝙ in mari Sic q̃ gaudia vite etne pẽsaret labores pro illa gloria ĩmarcessibili libẽter assumeret. Euigilate igitꝛ

pigri et cogitate lucrari illud regnū quod semp ma-
net. Sed qd ꝛ qd te oporteat facere pro eterno regno
acquirēdo. Rñdet xps. Mat. xix. Si vis ad vitā igre
di: serua mādata. Scda ratio: qꝛ dolorē ꝛc. et plus di
co qꝛ qui gaudia illa bene attēderet penas et tormen
ta nō sētiret sicut de multis martyrib⁹ legit. Modi-
cum absinthij positum in dolio mellis amaritudinē
suā amittit. Sic si modicas tribulatiōes nr̄as quas
patimur in illā maximā dulcedinē mergerem⁹ pfe-
cto vl' parū vl' nichil sētiremus. Tertia rō: qꝛ ꝯsolat.
ꝛc. Cōsiderās em̄ ꝙ per multas tribulatiōes opꝫ nos
venire in regnū dei gaudet in tribulationib⁹ sperās
illas eē viā perueniēdi ad regnuꝫ. Oportuit em̄ pati
xpm: et ita itrare in gloriā suā. Quid igit nos cū illd
regnū dudū per pctm̄ pdidimus? Nō igit desperent
hoies in tribulationib⁹ pn̄tis seculi: sꝫ patiēter se ha
beāt ꝛ gaudeāt: qꝛ tales pene si venimus sūt merito-
rie vite eťne et regni padisi ad qd vocabimur p xpm
si iusti fuerimus dū dicet his qui a dextris eius erunt
thema ꝓpositū. Uenite bn̄dicti ꝛc. O quale gaudiū
q̄ta exultatio q̄tū tripudiū q̄tū festū sctis dei ange-
lis et hoibus et toti curie celesti i hac vocatione et ini
tatione ad regales nuptias ad visionē et dilectioneꝫ
cū perpetua tēsione illi⁹ deitatis beatissime. Si gau
deat pauper intromissus aulā regiā cui ciborū et ne-
cessariorū pro victu et vnica refectione fiat sufficiens
admīstratio, quomō nō magis sine cōparatione gau
debunt iusti qui hic fecerunt pauperes et multa passi
in introitu illius celestis aule vbi perpetuo quecunq
desiderabilia abūdātissime ministrabūtur.

Uideamus igit pmo de loco vbi erit tāta gloria.
Erit ne in padiso terrestri q̄ est locus deliciarū.
de quo magr sentē. di. xvij. ait. Fateor tertiā opinio-

nē michi placere.s. vt hō in paradiso corpali sit positus qui in illo pricipio accipi pōt quo tertiā omnē remotis aquis herbas et ligna pducere iussit qui et si p̄sentis eccl'ie vel future typū tenet. ad litteraꝫ tamē intelligēdū est eē locū amenissimū fructuosis arboribus magnū ꝛ magno fonte fecūdū. Quod dicimus a pricipio antiqua trāslatio dicit ad oriētē. Uñ volunt in oriētali parte esse paradisū longo interiacēte spacio vel maris vel terre a regionibus quas incolūt homines secretū: et in alto loco sitū vsqꝫ lunarē circuluꝫ pertingētē. Unde nec aque diluuij illuc peruenerūt. Hec ille Mōne talis locus sufficere pōt homini pro loco sue gl'ie. Rñdet Bona. in dubiis circa litterā eiusdē dicēs: ꝙ duplex est padisus ſm duplicē statū hoīs scꝫ imperfectū et perfectū. Scđm statū imperfectum paradisus est locus amenus in partibus orientis: de quo dicit Damascenus. Paradisus eñ est dei manibus in edē plātatus gaudij et exultationis vniuerse p̄rōptuariū. In hoc auteꝫ loco decuit hoīem poni: vt esset ei facilitas pueniēdi ad patriā et vt deus homini ostēderet beniuolētiā cui locū amenissimū ad habitandū preparauerat: et sic amenitas exterioris habitaculi correspōderet delitiis interioribus quales habet aīa que est templū dei et habebat aīa primi hoīs. Extra aūt hūc locū debuit homo pduci vt melius cognosceret dei beneficiū dum se videret aliunde adductū: et etiā vt ōnderet per hoc ꝙ homo nō erat factus ad ibi eternaliter habitādū: sed tēporaliter peregrinādū. Et quia deus presciebat hoīem casurū siue hominis casum in paradiso voluit euꝫ collocare: vt per eius eiectionē de loco voluptatis cognosceret sēsibiliter q̄ta bona spūalia amisisset per culpā. cogsceret etiā nichilominus q̄ta eēt differētia int̄ eū q̄ dño obe

dit hũiliter: et eũ qui ipsũ contẽnit. Et sicut dicũt doctores. paradisi corpalis situs ē valde eminēs altus et iuxta eqnoctialē in oriēte quodāmō vergēs ad meridiē. Est aũt tante altitudinis vt illuc nō ascēdāt vapores ī aere eleuati: sꝫ fit ibi aer mũdus et purus idoneus statui ꝑpetuitatis: ꝛ ꝓpꝉ puritatē aeris ibi esse cōtēperentiā caloris. ꝙ aũt dicitꝛ vsqꝫ ad lunarē circulũ pertīgere hoc nō est dictũ ſm sitũ: sꝫ ſm quādā proprietatē: siue qꝛ ꝯformatꝛ in raritate ꝛ luminositate trāquillitate siue qꝛ vapores quibꝰ dñatur luna illuc nō pertingũt: ꝛ in hoc ꝑadiso erāt ligna diuersi generis Varietas vero lignoꝝ sub tribus differētiis cōprehēditur ſm ꝙ ad triplicē vtilitatē hoīs poterat ordinari: aut ex parte corpis: aut ex parte anime: aut ex parte cōiuncti. Si ex parte corpis sic erāt ligna fructifera que prebebāt ei alimēta ad corpis sustētationeꝫ. si ex parte anime sic fuit lignũ sciētie boni et mali quod ordinabatꝛ ad obediētie hoīs probationē. Si ex parte cōiuncti sic erat lignũ vite quod faciebat ad humane vite perpetuitatē. De his aũt lignis duo tantũ nominata sũt ꝓpter speciales effectus ꝓpter quos deꝰ illa duo ligna collocauit in medio paradisi: et vnũ iuxta alterũ posuit vt ex vno cōciperet homo affectum amoris: et ex alio affectuꝫ timoris. et quasi opposita iuxta se posita elucescerent: et faciēdo abstinentiā ab vno merercꝛ habere sufficientē refectionē ab altero. Et hoc est qđ dicit Aug. in de ci. dei loquēs de primis parētibus. Status īmortalitatis eis de ligno vite quod in medio paradisi cũ arbore vetita simul erat mirabili dei gratia mōstrabitꝛ: tamē et alios sumebant cibos ꝓpter vnam arborē que fuerat interdicta: deus autē homini lignũ illud prohibuit ꝓpter obedientie meritũ acquirendũ ex parte hoīs: ꝛ ꝓpter ostēdendũ

sue iurisdictõis dñium quod habeat in homie vt per hoc disceret q deo deberet esse subiect9 z qtũ etiã dif fert inter eũ q obedit et eũ q contẽnit eius imperium Nulla igit fiebat ex hoc homini iniuria immo fiebat vtilitas dũ pcipiebat ad eius eruditionẽ z meriti am plificationẽ quod si cõtrariũ euenit hoc fuit ex culpa sua ex q cõuertit sibi bonũ in malũ sicut ipũs et pctõ- ribus bona cõuertunt i malũ. ppter istius tamẽ euẽ tus puisionẽ non debuit deus dimittere dare manda tum. qz ordo et decor q attendit in operibus dei secũ dũ regulã diuine sapiẽtie nõ dz intmitti ppter incõ- modũ alicuius specialis creature. pterea ex illo malo et exinde sequẽti poterat de9 et sciebat multo magis bonũ elicere. Et vt dicit magr di. xx. ij. cõpleto nũero elector oẽs simul ad meliora transferent vt essent si- cut angeli dei in celis. dicit tamẽ magister Incertum nobis relinquit vtrũ simul trãsferent an p successio- nes. Hec ille. Ecce igitur padisũ terrestrẽ descriptũ q ad aliqua z patet q ille post resurrectionẽ nõ erit lo- cus in quo erit btitudo ppetua Est igitur alius locus multo nobilior illo q fm statum pfectum hoĩs ipi cõ- gruit. scilicet celum empyreũ de quo celo dicit magi ster. ij. di. ij. q dicitur empyreũ id est igneũ a splendo re non a calore quod stati factum angelis repletũ est et Boñ. di. ij. sup sentẽtias. Notãdũ inqt q quattuor fuerunt primo data scilicet celũ empireum angelica natura materia et tempus. Ratio vna quia in princi- pio debuerunt pma in oĩ genere dari scilicet in rebus et mensuris et in rebus corporalib9 et spiritualibus et in corpalib9 actiuis et passiuis. Quoniã igitur p- ma inter substãtias spũales est angelus. prima inter substãtias corporales actiuas est celum empyreum z prima inter passiuas est materia elementorũ: et pri

ma inter mēsuras est tps. qꝛ nō tm̄ dicit mensurā durationis: sed etiā egressionis iō hec quattuoꝛ dicunt̄ pma creata. Hec ille. Ecce igitur charissime vbi erit tua ppetua māsio: qꝛ ī celo empyreo. Bon. di. ij. indt q̄uis sctī parū loquant̄ de hoc celo qꝛ latet nostros sēsus ꝛ philosophi. admin⁹ tn̄ ponēdū est celū empyreū sicut dicit sacra scriptura Gen̄. i. In pꝛīcipio creauit deus celū ꝛ terrā ꝛc. Strab. exponit de celo empyreo et hoc ꝓbat p litterā sequētē. qꝛ firmamētū ꝛ celū aq̄um facta sunt secūdo die. Et Damascenus hoc exponit. In pꝛincipio creauit deus celū. i. sine stellis sperice foꝛme. Ponendū est etiā illud celū qꝛ ꝑsuadet ratio finis triplex vna est ꝑfectio vniuersi Alia ē ꝓpter motum firmamenti et tertia pncipalis ꝓpter habitationem hoīs beati. Et qm̄ finis imponit necessitatem hijs q̄ sunt ad finem ꝓpter perfectionē vniuersi necesse est ipm esse vnifoꝛme qꝛ cū celū sit lūinosuꝫ diffoꝛme si non esset vnifoꝛme nō eēt vniuersuꝫ ꝯpletū ꝓpt̄ motum firmamēti ponendū est ipm esse immobile vt motus mobilis fiat circa immobile scꝫ centrū ꝛ intra cōtinēs immobile. Tertio ꝓpter habitationē homis beati ponendū est celū empyreum luminositatis ꝑfecte vt habitatio cōgruat suo habitatoꝛi. Ex his ergo colligit̄ quare sit factū et cuius sit dispositiōis inter alios celos. qꝛ vnifoꝛme immobile ꝛ luminositatis ꝑfecte. Hec Bona. Ad ꝓpositū hui⁹ dicit̄ ī passionali sctōꝝ et festo ascēsionis. In hoc igit̄ celo empyreo chꝛistus residet et est spiritualis ꝛ ꝓpꝛia eius māsio et angeloꝝū et alioꝝ sanctoꝝ. Et cōgruit hec habitatio habitantib⁹. Illud em̄ celum ceteros celos excellit dignitate tpe situ ꝛ ambitu. ꝛ ideo ē conueniēs habitatio chꝛisti: quia o mēs celos rationales et itellectuales transcendit dignitate eternitate: situ: im-

mobilitatis: et ambitu potestatis. est etiã cõgrua habitatio sanctorũ ãgelorũ et hoim q̃ fuerũt vniformes in opatiõe. immobiles in dilectione. et luminosi in fide siue i cognitiõe. Hec ibi Ri. de me. vi. di. ij. ait Hoc celũ scis angelis ẽ repletũ nõ repletiõe occupatiõis: sed q2 oẽs ãgeli ibi creati fuerũt. Sicut ciuitas dicit̃ repleta hoib⁹ qñ habitatores eius in sufficiẽti et apto numero sunt. Hec ille. Hec habitatio sanctorũ angelorũ et btõrũ dicitur vt iam dictum est celum empyreum paradisus: domus dei: regnũ. terra viuẽtiũ. et multis aliis noib⁹ nominatur de q̃bus post dicet̃ satis. De hoc dicit̃ Baruch. iij. O israel q̃ magna est domus domini et ingens locus possessiõis eius magnus et nõ habet finẽ excelsus et immẽsus. O charissimi quis poterit ad hũc locũ peruenire. Quãtũ gaudebit q̃tum exultabit et letabitur solus deus nouit. O deus meus q̃tu3 nos diligis qui nobis carnalib⁹ et miseriis peccatoribus tantũ et tale palaciũ preparasti. Sanctus tho. iiij. li. contra genti. c. lxxxvij. ait Quia locus debet porcionari locato consequẽs est q̃ cũ corpora resurgentiũ proprietatẽ corporũ celestiu3 consequẽter etiam in celis locũ habeãt vel magis super omnes celos vt simul cum christo sint cuius virtute ad hanc gloriã pducent̃. De quo dicit apostol⁹ ad Eph. iiij. Qui ascendit super omnes celos vt adimpleret oĩa. Friuolum autẽ videtur contra hanc diuinam pmissionem ex naturali elemẽtoꝝ inclinatione argumentari quasi impossibile sit corpus hoĩs cum sit terrenũ et ƀm naturã infimũ locum habens super elementa leuia eleuari. Manifestũ enim est q̃ ex virtute aĩe est q̃ corp⁹ ab ip̃a pfectũ inclinationes elemẽtorũ non sequatur. Ipsa eñ anima sua virtute etiam nunc continet corpus q̃diu viuimus ne ex contrari

etate elementorũ dissoluat̃ ꝛ virtute etiã aĩe motiue corpus in altũ eleuat̃ ꝛ tãto ãplius q̃to virt⁹ motiua fortior fuerit. Manifestũ est aũt ꝙ tũc aĩa pfecte vtutis erit qñ deo per visionẽ cõiũget̃. Nõ igit̃ debet graue videri si tũc vtute aĩe corpus ab omĩ corruptione seruetur immune: ꝛ supra q̃ cũcꝫ corpora eleuet̃. Nec etiam huic ꝑmissioni diuine impossibilitatẽ affert ꝙ corpora celestia frãgi nõ possunt vt sup ea corpa gloriosa subleuet̃. qꝛ a vtute diuina hoc fiet vt corpa gloriosa simul cũ aliis corpibus esse possint cuius rei iudiciũ ĩ corpore xp̄i p̄cessit dũ ad discl. ianuis clausis intrauit. Hec. s. tho. De hoc ꝫ reg̃ nobis ꝑmissio d̃r. Venite benedicti patris mei ꝛc.

SEd quia gl'ia corporis erit ex redũdãtia ipsius aĩe spãliter ideo cõsequenter dicendũ est de gloria ipsius anime que erit in decem.

Primũ erit dei nostri clara cognitio.
Secundum eiusdem tota dilectio.
Tertiũ perpetua ac firma tentio.
Quartum verum gaudium et leticia
Quintum omnium rerũ abundantia.
Sextũ honor magnus insupabilis.
Septimũ aĩarum decor mirabilis.
Octauũ cõpleta pax interminabilis.
Nonũ satietas desiderabilis.
Decimum felicitas inuariabilis.

Sed q̃d dixi. x. cũ dicat̃ ĩ fine libri de cõpẽdio vitatis theologice ꝙ tot ibi et tãta sint gaudia ꝙ oẽs arithmetici hui⁹ mũdi nõ possẽt ea enũerare oẽs geomet̃ci nõ possent ea mẽsurare õs grãmatici dyaletici ꝛ rethorici nõ possẽt ea s̃mõib⁹ explicare qꝛ ocl's nõ vidit nec auris audiuit ꝛc. Dixi ꝫ decẽ ad aliquã cõsolationẽ nr̃az exhortationẽ ꝛ desideriũ ĩflãmãdũ vt sic vir

tuose hic viuamus vt ibi puenire valeamus. Ut autē ōndit doctor sctūs in. iiij. ꝯ gētiles. c. xliij. finis cuiusli-
libet rei est in qd terminaᵗ appetitus eiꝰ. Appetitus aūt cuiuslibet rei terminaᵗ ad bonū. Sic em̄ philoso
phi diffiniūt bonū. Quod oīa appetūt. Finis igitur oīꝫ ē bonū. Dicit etiaꝫ. c. xxiij. ꝙ cognitio diuina finis vltimus hoīs est et cuiuslibet ītellectualis substantie
Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū et quē misisti iesū xp̄m. Finis igiᵗ ītellectus ⁊ bo
nū est verū: et per ꝯñs vltimus finis p̄emiū verū. Est ergo vltimus finis hoīs cognoscere deum. Hec ille.
Petrus de aquila in. iiij. ait. Finis cuiuslibet rei ha-
bētis esse ab alio est duplex. s. finis cuius et finis quo
Finis cuiꝰ et exterior est desiderabile perfectū: sed fi-
nis īterior siue quo est operatio mediāte qua cōiūgiᵗ res ipi p̄cipio. Et qꝛ beatitudo ꝺm oēs est finis rati
onalis creature: iō cōformiter distinguiᵗ duplex bea
titudo: scꝫ vna interior formalis ⁊ cāta. s. vna opatio
perfecta ad quā pōt beatificabilis natura attingere.
Alia est btītudo exterior obiectiua et īcreata: scꝫ vnꝰ deꝰ et trinus: et ista vocaᵗ beatitudo obiectiua: qꝛ ex ista in tali beato btītudo causaᵗ. Scd̄m ꝙ dicit bea-
tus Aug. i. de doctrīa xp̄iana. Res q̄ nos beatos faci
unt: sūt paᵗ et filius et spūssāctus. btītudo aūt formalis cōsistit in coniūctione cū obiecto nobilissimo. Hec
ille. O q̄tū gaudiū videre clare tā pfectissimū obie-
ctū. Cogita q̄tū gaudet hō videre rē pulcherrimam quā multū desiderabat videre: sed vere nichil est vel quasi nichil de visiōe cuiuscūq; rei create q̄tūcq; pul-
chra et gaudio eiꝰ in cōparatiōe ad illā visionē siue in
tellectionē btām. Hec autē visio clara erit de q̄ttuor.
Nā p̄mo videbūt deū in queꝫ prius crediderūt. Scd̄o
videbūt sctōs q̄ tāta bona meruerūt. Tertio videbūt

pctã q̃ ãtea ↄmiserũt. Quarto videbũt ĩfernũ quem prudẽter fugerũt. Primo igiẗ videbũt deũ ⁊c. De q̃ visiõe ait be. Aug. in li. de triplici habitaculo Sicut eĩ p speculũ vitreũ trina nobis visio ministraẗ qꝛ nos ipsos ⁊ speculũ q̃cq̃d ẽ p̃us videm⁹. Sic speculũ diui ne claritatis ⁊ ip̃z deũ videbim⁹ quãtũ possibile ẽ crea ture ⁊ nosmetip̃os ⁊ ceteros vera et certa sciẽtia cognos cem⁹ Tũc iustis mãifestũ erit ꝙ vn⁹ ex vno natus sit alr ex duob⁹ ꝓcessit ⁊ quõ pr nõ p̃cessit filiũ tp̃e sꝫ ori gine nec spm̃ sctm̃ ⁊ quõ mũdus erat ĩ deo ãtequã in semetip̃o esset mũdus. Tunc videbũt suas aĩas ⁊ vir tutes intimas ⁊ spũs ãgelicos. Hec Aug. Albertus magnus in sacramẽtali. Tãta inq̃t erit sciẽtia ꝙ p̃te ritorũ p̃ntiũ ⁊ futurorũ nichil latebit ⁊ plus sciet vetu la quelibet in illa gl'ia q̃ꝫ oẽs clerici et philosophi sci re potuerũt ĩ hac vita. i. Cor. xiij. Videm⁹ nũc p spe culũ in enigmate tunc aũt facie ad faciẽ. Nũc cognos co ex parte. tunc aũt cognoscã sicut et cognitus sum Glosa. Nũc eñ ymagines veritatis p fidẽ videntur. tunc res ipsa vel speculũ est aĩa in quo aliquomodo deũ cognoscim⁹. sꝫ in enigmate. scꝫ obscure. tunc aũt videmus facie ad faciẽ id est manifeste a simili vultu se intuẽtiũ. Est eñ quedã visio hui⁹ tẽporis. Erit al tera futuri. Ista per fidẽ illa erit per speciẽ. Et nunc nõ alij solũ sꝫ etiã ego cognosco ex p̃te. i. obscure imp fecte tũc aũt cognoscã sicut ⁊ cognit⁹ sũ. i. videbo ꝓ missa sicut video a ꝓmittente. i. cognoscã deũ sicut ⁊ ipse me cognuit. O q̃ꝫ iocũdũ erit habere clarã noti ciam tam p̃fectissime nature Nos eñ experimur hic ꝙ dũ videm⁹ aliquẽ bonũ clericũ ⁊ sapientẽ multum vellemus habere sciẽtiã illius. ⁊ dicim⁹. Utinã talis posset michi dare scientiã suã dũ moreẗ ⁊ ego supui uã. Sciẽtia aũt de deo clare nota maior erit oĩ sciẽtia

Erit clara dei cognitio

hominis hui⁹ mūdi Vñ btūs Augu xxij de ci. Deus ita nobis erit cōspicuus vt videat spū a singulis nobis i singulis nobis videat ab altero i altero videat a semetipo i semetipo videat in nouo celo ⁊ noua terra atq; in oī q̄ tūc fuerit creatura videat. Hec ille. Et breuiter sicut intelligo vbiq; ⁊ in quocūq; videbitur deus sicut ⁊ nūc āgeli vbicūq; sint siue in celo siue in terra vidēt deū ⁊ ita boni latronis aīa in iferno vidit deū clare ⁊ fuit beata. sed hec visio dicit paradisus dicēte xp̄o eidē Luce. vicesimo tertio. Hodie mecum eris in p̄adiso In cōpendio veritatis theologie dicit p̄ma dos aīe ē cognitō qua dīna eēntia videbit ab oī b⁹ tota s; nō totalit. i. nō p̄ut ē īfinita Videbit tñ diuina eēntia lipidius ab vno q̄ ab alio sic idē sol diuersimode a diuersis aspicit vel eadē lr̄a a diuersis legit diuersimode ꝑm q̄ ocl's magis vel min⁹ ē disposit⁹. Nā inq̄tū vna poña magis erit p̄fecta in luīe gl'ie q̄ alia tāto p̄fecti⁹ opabit circa vnū ⁊ idē obiectū Videbim⁹ ergo deū in se ⁊ deū in nobis ⁊ nos in deo ⁊ deū in creaturis ⁊ creaturas i deo. Hec ibi. Notād̄ tñ q̄ essentiā vt infinitā oñdit btis vt in qua p̄mo p̄ncipalit cōsistit btitudo creatura aūt videt i ip̄a nō nisi ex cōseq̄nti ⁊ ꝯuertant. Vñ Au. in. v. ꝯfessionū. Qui vid; te ⁊ nō illa btūs ē q̄ videt alia ⁊ nō te p̄p hoc btūs q̄ vidit te ⁊ illa nō p̄pter hoc beatior s; p̄p te solū btūs Et videt aliq̄b⁹ q̄ itellect⁹ creat⁹ possit p̄ficē i cognitorū multitudine circa creaturas visas in eēntia diuina absq; p̄fectu ei⁹ i cognitiōe eēntie dīne q; ⁊ p̄ cognitionē illarū i dīna eēntia nō augmētat eēntial' btitudo nec p̄ illoꝝ substractōe; diminuit tñ aliq̄s mod⁹ btitudinis ꝯsistit i creaturi. Vñ Au. Nō cognit; p̄ deis nēo sapiēs pōt eē Notaēt q̄ deus illabit ip̄is btis ꝑm familiarissimā itimitatē. Illapsus tamē dei duplex est

vnus essentie dei in essentia anime. et hoc illapsu con
seruat eā inesse. et si illabitur oi creature intimādo se
eēntie illi⁹ in q̄tū de⁹ itimior est cuilibȝ creature q̄ ip
sa sibi. Sic aūt nō beatificat: q2 sic ois creatura eēt be
ata. Alius illapsus dei est vt obiecti in bene esse ani-
mā perficientis. et ex ista intimitate nichil appet nisi
quasi de⁹. Sicut ferrū candens in igne lucet et ardet
vt ignis: sic q̄ nō appet aliud esse q̄ ignis: et hoc ē ex
penetratione ignis in ferrū. Illabit̄ g̊ deus in poten
tentiā itellectiuā et ipam purgādo āplius illuiat vt
videat clari⁹. Et hec sunt mira et itellectu difficilia p̄
statu isto. Hec aūt visio btā succedit fidei per quam
meremur ad hāc clarā visionē puenire. In libro de v̄
tutib⁹. Ex fide cū fidei rectitudine quasi ex perfecta
augmētatiōe vita eēna infertur. Ex fidei cū vite pra
uitate mors eterna cōcludit̄. Et Ber. in sermōe de vi
gilia dn̄i Illuminem⁹ nobis lumē scientie priusq̄ de
huius mūdi tenebris transeam⁹ ne de tenebris tran-
seamus ad tenebras sempit̄nas. Que ē aūt ista scien
tia. Profecto scire q2 veiet dn̄s et sic qn̄ veiet scire nō
possum⁹ atn̄ q̄s dicat ista scientia est oim. Quis eni
nesciat vel noīe tenus fidelis q2 venturus est iudica/
re viuos et mortuos et reddere vnicuiq̄ȝ iuxta opa sua
Sȝ vere nō oim ista est sȝ nec multoꝝ. Paucoꝝ est q2
reuera pauci sunt q̄ saluant̄. Putas q2 cū illi q̄ male
fecerit exultāt et letant̄ in rebus pessimis vt sciāt vel
recogitēt q2 veniet dn̄s. Si dixerit ipi tu noli crede-
re q2 qui dicit se nosse deū et mādata eius nō custodit
mēdax ē. Nō eni ita se oi impuritate polluerēt si dn̄ȝ
venturū fore scirēt sȝ formidarēt et vigilarēt vtiq̄ȝ nec
sinerēt tam grauit̄ pfodi domū seu cōscientias suas.
Sciētia aūt illa in pmo gradu operat̄ penitudinē et
dolorē et risuȝ in luctū cantū in planctū et gaudium in

merorē conuertit vt incipiāt tibi displicere que vehe mēter ante placuerāt: et illa specialiter horreas que specialiter appetebas. In scdo vero gradu operatur correctionē vt iā nō exhibeas mēbra tua arma iīquitatis pctōr: sed coherceas gulā/iugules luxuriā: supbiā deprimas: ꝛ facias seruire sāctitati corpus qd an te seruierat iīquitati. Penitudo em̄ sine correctione nō prodest. Qui em̄ baptizaꝭ a mortuo et iterū tāgit eū nichil ꝓficit lauatio eiꝰ: sed hec diutius haberi nō possūt: nisi circa se multa circūspectione mens nostra indefessa vigilet ꝛ attendat. In tertio gradu operaꝭ sollicitudinē vt iaȝ incipiat sollicitus ambulare cum deo suo: et ex omni parte scruteꝭ ne vel in leuissima re tremēde illius maiestatis offendat aspectus. In penitudine attenditur in correptione ardet in sollicitudine lucet et interius exterius renouaꝭ. Hic iā respirare incipit a tribulatione malorū et dolore ꝛ timoris magnitudinē spiritali leticia tēperare ne suorū enormiate scelerū abūdātiori tristitia absorbeaꝭ. Hinc et si timet iudicē sperat in saluatore cū iam in animo timor et leticia obequitēt ꝛ obuiēt sibi. Plerūqꝫ timor leticiā superet. Leticia sepe timorē excludat. Et ifra sui gaudīj archanū felix cōsciētia in luctamine hmōi indesinēter cōficiꝭ donec qd mortale est absorbeaꝭ a vita donec euacueꝭ timor qui est ex parte et succedat leticia qd perfectū est: qꝛ nō timor sēpiternus: sed leticia sempiꝭna erit. Hec ille. Hec igiꝭ fides cui succedit visio clara. De hac est articulus dicēs. Credo vitam eternā. Ille qui habet fidē de vita eterna sollicitus debet esse quō illic ꝓdeat. Si cū tāta sollicitudine ꝓuidetur huic misere vite de qua nemo certus est per diē Qͥta sollicitudo debȝ esse ꝓuidēdi illi vite de qua certus est ꝙ erit eterna. Et si dicaꝭ ꝙ vnus est interitus

hoīs et iumētorū. Eccl. vij. Dicendū est sicut Grego. q salomon in illo libro diuersas psonas in se suscepit et qnq dicit qd timēs imperita sentit vt in verbo pro posito: qnq vero qd ratio bene disposita decernit vt eiusdē scz. Quid habet amplius stulto sapiēs nisi vt pergat illuc vbi ē vita. Et eiusdē q. Corda filiorū ho minū implētur malicia et cōtemptu in vita. s. et post hec ad īferos deducētur. Et si dicat iterū illud aplī. i. ad Titū. vi. vbi dicit de deo qui solus habet īmorta litatē. Respondeo q ibi īmortalitas pro īmutabilita te accipitur quam nō habet creatura per naturā. rc. Primū igit premiū beatorū erit diuine essentie cla ra visio: que visio clara visione obscura acquirit: qa scriptū est in ps. In lumine tuo videbimus lumē. Se cūda visio siue cognitio erit illius sacratissime virgi nis matris dei marie tot miliū angelorū sāctorū r san ctarū. O quis posset pēsare illius societatis pulchri tudinē decorē et ornatū. Sta et demorare in hac cogi tatione. Nec hic loquor de visione corporali sed intel lectuali que nobilior erit multo visione illa corpora li de qua dicet infra. Si pulchrū est videre regez/aut reginā in decore suo: q pulchrius erit videre illam re ginā celi in gloria celi. de qua propheta ait xpo. Asti tit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūda ta varietate. i. charitate illa qua diligunt a deo r deū diligit: et aliis virtutibus videbit q ipsa sit mat dei et quomō filiū dei cōcipere meruit. peperit manēs vir go lactauit nutriuit r portauit ac in passione associa uit: quō per eā mūdus redēptus est: r angelica ruina reparata. Qtus honor illi a deo ab hoībus angelis et sanctis exhibet cogitet qui potest. Videbitur quō sit exaltata sup omēs choros angelorū: et breuiter tot et tāta mirabilia de ea cognoscent q mortalis pensare

nō posset: imo etiā oēs ordines angelorū cum admi-
ratione ipsam cognoscent et videbunt. Videbit etiā
quilibet beatus nouē ordines angelorū de quibus di
citur Danielis vij. Millia millium ministrabāt ei. et
decies centena millia assistebant ei. Ubi ait Nico. de
lira. Notādū q̄ hic ponit̄ numerus determiātus pro
indeterminato: q2 angeli sunt in maximo numero no
bis indeterminato. Quantū igr̄ mirabile videre tot
angelos. Sic regina sabba vt dicitur. iij. Reg. x. Vi-
dens sapientiā salomonis et ordinē ministrantiū ve-
stesq3 eorū. etc. nō habebat vltra spiritū vt diceret ad
regem verus est sermo quem audiui in terra mea su-
per sermonibus tuis et sapiētia tua nō credebā nar-
rantibus michi donec ipsa vidi oculis meis q̄to ma-
gis debemus credere esse mirabilius videre illius re
gis regū ordinē sibi assistentiū angelo2. Quanta est
cōparatio salomonis et sue dom9 ad domū regis eter
ni. Certe quasi nulla: imo nec ꝓprie possumus cape-
re donec videamus illius domus eterne pulchritudi
nem. quid dicā de visione tot sanctorū et sanctarū: de
quibus Apo. vij. Audiui numerū signatorū centum
quadraginta q̄ttuor millia ex omī tribu filio2 israel.
Ex tribu iuda. etc. Et sequit̄ post hec vidi turbā ma-
gnam quā dinumerare nemo poterat ex oībus genti
bus et tribubus et pp̄lis et linguis stantes ante thro
num in cōspectu agni amicti stolis albis et palme in
manibus eorū. Unde hic ponit numerum electorum
de iudeis et postea de gētibus ibi. Post hec vidi. Et
quia pauciores fuerūt electi de iudeis: ideo ponit̄ cer
tus numerus et finitus: scil3 cxliiij. millia de gētibus
vero ponitur numerus infinitus: tamē per hūc nume
rum scd̄m verā glosam intelligitur numerus oīm ele
cto2 q2 est certus ⁊ finitus deo. Postea ponit̄ icertus

numerus eorundē qꝛ nobis est incertus. Item abbas Joachim dicit. c. ꝓpter ꝓmissam beatitudinē. In eo em̄ transitur a leua ad dexterā. xl. ꝓpter decalogi im pletionem et euāgelici sacramēti significationē. iiij. ꝓpter virtutū exercitationē: millenarius ꝓpter oīmo dā perfectionē. Q̄ñ mille et nomē vltimū in numeris nec est vltra ꝓpꝛiū nomē nisi sumptū ex pꝛioꝛibꝰ numeris. Uidere ergo tot sāctos valde gloꝛiosū est. Fugiamus malas societates ne tā grata societate pꝛiuemur: trāseamus cū regina sabba ab his terrenis ad contēplādā illā celestē hirlm dicēte. Aug. in enchyridion. Si cōsideremus fratres charissimi q̄ et quāta sūt que nobis ꝓmittūtur in celis vilescerēt animo oīa que habenť in terris Et sequiť. Que aūt ligua vł quis ītellectus capere sufficit illa supne ciuitatis quāta sint gaudia angeloꝝ choꝛis ītéresse cum beatissimis spiritibꝰ gl'e ꝯditoꝛis assistere pꝛesentē dei vultū cernere incircūscriptū lumē videre nullo moꝛtis metu affici icoꝛruptiōis munere letari. Hec ille. Cōsideret igiť q̄s tāte societatis iocūditatē leticiā ⁊ gaudiū Si pulchꝛa societas huiꝰ mūdi bonoꝝ viroꝛū gaudētiū ⁊ letātiū letificat aliquē ꝺm illō apl'i. Gaudere cū gaudētibus. Ro. xij. quāto magis visio tāte societatis. s. tot angeloꝝ sctōꝝ ⁊ sāctaꝝ erit gloꝛiosa. Solus deus et hi qui hac leticia perfruunť tm̄ nouerūt gaudiū. De hac aūt visione beatifica loquiť btūs Au. in li. de triplici hītaculo dicēs. In hac visione trina sciētia pasciť hō. Sicut em̄ per speculū vitreum trina nobis visio ministrať: qꝛ nosipos ⁊ speculū et quicq̄d p̄sens est videmus. Sic per speculū deū claritatis: et ipm deū videbimꝰ quātū possibile est creature ⁊ nosipsos ⁊ ceteros vera et certa sciētia cognoscemꝰ. Tūc abdita creaturarū ⁊ iferni vidēdo deū videbimꝰ: tūc

iustis manifestū erit quō deus est inuisibilis: nisi per gratiā supple incōparabilis et sine fine ante oīa quicquid interest inter nasci qd ad filiū pertinet pcedere qd ad spiritū sāctū excepto q vnus ex alio natus sit. alter a duobus pcessit: et quō pater nō pcessit filiū tēpore: sed origine nec spm̄ sāctū. Hec Aug. Sed dixi tertio: q bti videbūt pctā que āte cōmiserūt. Sz diceret quis quō hoc erit verū cū pctā eoꝝ sint per cōtritionē et cōfessionē deleta ipo deo spāliter indulgēte: et illa remittēte: sicut orauit ppheta dicēs. Et ſm multitudinē miserationū tuarū dele iiquitatē meā. Si sint ergo deleta quō videbūtur. hoc est qd ait Anselmus libro de silitudinibus di. Quid est hoc pctā que feci scient oēs. Ad hoc ea cōfessus sum vt delerētur: vt nulli āplius pāderētur. Et rn̄det sup his xbis. Cū tu in illa gloria ab oī criminū sorde purgatus vultui dei psens astiteris: igratus ne ei poteris eē pro tāta mīa quā tibi fecit remissis illis delictis. Non inquies. Et vn̄ grās ages si nichil eoꝝ: vn̄ iure grās illas debeas in tua memoria habes: vt igif in illis laudib⁹ eternaliter iocūderis semp de quāta miseria sis erut⁹ vt puto coronā. i. gaudiū habebis. Cū ergo singuloꝝ cōscientie singulis pateāt cōfiteri audeo ea quoq pctā cūctis alteroꝝ patere pro quoꝝ curatione tu deo gratiosus existes assidue nō ad tuā cōfusionē: sz ad magnā dei mīam eiusq glorificationē tuāq cōgratulationē Nō eñi pro pctis maior cordis angustia premet scelerū tuorū magis pudebit q aliquē magis olim vulnerib⁹ sauciū: iāq ab oī parte sanatū aboliti lāguoris scelestia pmit. Cū integra sanitas pfecta mūdicia plena remissio secura oīm offēsionū ipunitas tibi certo data erit cognitio vel recordatio pctoꝝ tuorū i nullo tibi magis horrori vl cōfusioni valebit q est modo

btō petro apl'o℞ pricipi abiuratio sua qua xp̄z negauit btē marie magdalene pctā sua et mł'tis aliis: q̄b⁹ multa sūt donata crimīa. vn̄ sup hoc agnitis delictis velut enormi ac feda īfirmitate pietas virtus sapientia medici qui te sanauit sublimius a cūctis admirabil' laudabil' et magnificabil'. Laus autē et magnificētia gl'ie dei si bene aduertis tua gl'a est. hec Ansel. Hoc q̄ppe est q̄d ait apl's. Ro. vi. Scimus q̄m diligētibus deū oīa coopant' in bonū his qui scd̄m ꝓpositū vocati sunt sācti. secūdū ꝓpositū id est scd̄m dei predestinationē vocati sūt sācti. vn̄ glosa interline. Scimus hoc q̄m dicit deū: id est mādata dei seruantibus oīa ꝓspera siue aduersa siue etiā preterita pctā conuertūtur in bonu3: id est in eternā beatitudinē vt per excellentiā dictū sit quasi bonū bono℞. Et si de peccatis remissis a deo sit gloria et iocunditas quid erit de meritis vtiq3 beatus gaudebit se virtuose vixisse: et carnis mundi et demonis tēptationes superasse: ⁊ forte maius erit gaudium se bona fecisse q̄ mala euasisse et ratio esse pōt: q2 ex bonis meritis acquiris gloriā illā sempiternā sicut ex pctō mortali acquiris dānationē etnā: ⁊ q̄to plura merita feceris: tāto āplius premiaberis di. xp̄o. Jo. xiiij. In do. p. m. mā. m. sūt. Dom⁹ pr̄is: ait Nico. de ly. hic vocat' gl'ia celestis in qua sūt multi gradus ⁊ distinctiones: q2 q̄uis sit idē obiectū btitudinis nullā diu. hn̄s: tn̄ ex pte bto℞ ē diuersitas in pcipiēdo illud obiectū ₰m varietatē meritorū: q2 aliqui vidēt clarius et fruūtur ₰m maioritatē habitus charitatis qui facit aiam capacē btitudinis Hec ille. Et reuera si huius gl'ie magnū haberemus desideriū conaremur ad opa v̄tutis ⁊ meritoria sicut scti qui tātis desideriis conati sūt hāc gloriā acq̄rere ieiuniis: vigiliis: orōnibus: et aliis operib⁹ charita-

Erit dei clara cognitio

tis. Et vere multũ diligẽter pro hac glia habenda laborare nos opꝫ attenta solutione xpi. Luce. xiij. Facta cuidã ab eodẽ xpo querẽti. Dñe si pauci sunt qui saluãtur. Jesus aũt dixit. Contẽdite intrare per angustã portã: quia multi dico vobis querũt intrare et nõ poterũt. Vñ Nico. de ly. sup hunc textũ dicit: ꝙ in penitẽtibus est triplex difficultas ad opera virtutũ. Una est ex corruptione nature per peccatũ primoruꝫ parentũ ex qua tanta est in humana natura pronitas ad malũ: et difficultas ad bonũ scꝫ quod dicit Geñ. viij. Sensus et cogitatio humani cordis prona sunt ad malũ ab adolescẽtia sua. Secunda difficultas est in pluribus: qꝛ ex pctis preteritis causatus est in ipsis peccãtibus quidã habitus vel saltẽ dispositio inclinãs ad peccata similia. Tertia ex difficultate operis virtuosi: qꝛ virtus est circa bonum ꝛ difficile. et iõ modus penitẽdi ad hoc ꝙ sit efficax debet cũ magno conatu fieri. Hec ille. Et hoc est qđ dicit a xpo. Cõtẽdite ĩtrare per angustã portã. Et per hoc etiã soluit questio ꝓposita de paucitate saluãdorũ. nã pauci respectiue inueniũtur. ita feruide penitẽtes ꝙ nõ impediant ꝓpter dictas difficultates ideo subdit. Multi querũt ĩtrare et nõ poterũt et isti sũt tepidi predictis difficilibus ĩpediti. Quapropt ait Petrus. ij. ca. ij. Fratres magis satagite per bona opera certã vestrã vocationẽ et electionẽ faciatis. Nã q̃to plura bõa feceritis maius gaudiũ recipietis. Ex cogitatiõe igr ꝛ recordatiõe pctõꝝ per dei miam idultoꝝ et operũ bonoꝝ sãcti dei gaudebũt: ꝛ hoc erit terciũ. Quarto bti videbũt ĩfernũ et penas dãnatoꝝ quas prudẽter euaserũt. Vñ Ri. in q̃rto di. l. iij. q. iiij pncipalis di. Scti multo pfectius videt penã dãnatoꝝ ꝙ dãnati cognoscãt gloriã eoꝝ: qꝛ beati penã dãnatorũ videt in ver-

bo et clare in gñe ꝓprio eo ꝙ talis visio est ad aliquã
glãz accidẽtalẽ eoꝝ q: in vidẽdo dei iusticiã delectã
tur iuxta illd ꝓphete. Letabit iustus cũ viderit vin.
ma. su. laua. i sã. pec. Et illoꝝ penã in ꝯpatiõe ad suã
glãz desiderãtes deo grãs vberiores agẽt nec eis cõ
patiũt: nec ꝯpassiõe q̃ est passio: q: talis nõ est sine ali
qua pẽa nec ꝯpassiõe q̃ est motus electiu⁹ quo q̃s aliũ
vult a miseria liberari: q: bti nihil volũt ꝯtrariũ huic
qd videt deũ absolute velle. vidẽt aũt velle simpliciť
dãnatos ĩ sua pẽa ꝑpetua remanere. Hec ille. Et hoc
est qd dicit magr̃ eadẽ. di. Sicut inqt scti tradũt ⁊ bo
ni malos: et mali bonos vidẽt vsq ad iudiciũ. post iu
diciũ vo boni videbũt malos: sed nõ mali bonos. Vñ
Greg. Infideles in imo positi ante diẽ iudicij fideles
sup se in reqe attẽdũt quoꝝ gaudia post cõtẽplari nõ
pñt. hec ille. De hac aũt visiõe btõꝝ respectu dãnatoꝝ
loquiť magr̃. c. vltio dist. l. Postremo inquit queriť.
an visa pẽa reproboꝝ decoloret gloriã beatoꝝ: an bti
tudinẽ eoꝝ pficiat. De hoc ita ait Greg. Apd animũ
iustoꝝ nõ fuscat btitudinẽ aspecta pena reproboꝝ: q:
ibi iã cõpassio miserie nõ erit beatoꝝ minuere leticiã
nõ valebit. Et lȝ iustis sua gaudia sufficiant ad malo
rẽ gloriã videbũt penas maloꝝ quas per gratiã eua-
serũt: q: qui dei claritatẽ vidẽt nichil in creatura agi
tur qd videre nõ pñt. Nõ est aũt mirãdũ si scti iã im-
mortales reprobos videãt mẽtis ĩtelligẽtia cũ ꝓphe
te adhuc mortales videre hec oĩa meruerũt. Egredi
enť eñi electi nõ loco: sȝ intelligẽtia vel visione mani
festa ad vidẽdũ impioꝝ cruciatus quos vidẽtes dolo
re nõ afficiẽť: sȝ leticia satiabunť agẽtes grãs de sua
liberatione visa impioꝝ ĩeffabili calamitate. vñ Esa.
impioꝝ tormẽta describẽs: et ex eoꝝ visiõe leticiã bo
norũ exprimẽs ait. Egredienť electi et videbũt cada

nera viuorũ q̃ p̃uaricati sunt in meꝛ erũt vsq̃ ad satie
tatẽ visiõis oĩ carni.i.electis Hec magr̃ Quale ãt ꝛ
q̃tũ erit istud gaudiũ in cogitatõe tot et tantaꝝ pena
rũ lꝫ tñ sit gaudiũ accidẽtale cogitet q̃ potest.
SEcunda gl'ia aĩe erit dei tota.i.perfecta dilectio
Tũc eñ illud p̃ceptũ Diliges do.d.t.ex toto.c.
t.ꝛ ex to.ani.t.et in tot.vi.t.implebit quod ponitur.
Mat.xxij.ꝛ Mar.xij.dicit ex t.c.t..et ex t.a.t.et ex t.
m.t.ꝛ ex to.vi.t.Et Deut.vi dr.Diliges do.d.t.ex.t
c.ꝛ ex t.a.t.ꝛ ex t.for.t.Et Luc.x.idẽ habet sub alijs
verbis cũ dr.Diliges do.de t.ex t.c.t.ꝛ ex t.a.t.et ex
to.vi.t.ꝛ ex o.m.t.qꝛ mẽs ibi fert i deũ totalit ꝛ p̃fe-
cte q̃tũ est sibi possibile ꝛ sine aliqua interruptõe ꝛ hoc
mõ intelligẽdo hoc p̃ceptũ dicit Au.q̃ mãdatũ cha-
ritatis solũ implebit in patria vbi erit charitas p̃fe-
cta.Magr̃ di.xxvij.iij.ait.Dilectiõis aũt mod⁹ insi
nuat cũ dicit ex to.c.i.id ex toto intellectu ex to.a.t.
id est ex tota volũtate ꝛ ex t.m.id est ex mẽoria vt oẽs
cogitatões et oẽm vitã ꝛ oẽm intellectũ i illũ cõferas
a quo habes ea q̃ fers.illud aũt p̃ceptũ nõ implet ab
homine in hac vita mortali.Sꝫ cur p̃cipit homĩ ista
perfectio cũ in hac vita nemo eã habitat.Rñdet Au.
qꝛ nõ recte curritur si quo currẽdũ est nesciat.de lyra
dicit sup Mat.q̃ quattuor sunt de rõne huius p̃cepti
s.diligere deũ ex toto corde et ex t.mẽ.et ex to.ani.et
ex to.for.Cui⁹ rõ ẽ.qꝛ diligre deũ ẽ ex actu volunta-
tis Duplex aũt ẽ actus volũtatis Unus est elicit⁹ et
alter imperatus.Actus aũt elicitus est q̃ immediate
egreditur ab ipsa voluntate ꝛ iste tangitur cũ dicitur
Diliges ꝛc.ex t.c.t.id est ex tota volũtate.qꝛ sicut ex
corde orit mot⁹ ad alias partes corp̃is.ita voluntas
mouet potentias aĩe.Actus autẽ imperatus volun-
tatis est actus alterius potẽtie mote ad suum actũ pe

ip̄az volūtatē. bū seqtur Ex t. mē. Mēs ei accipit ibi pro ipso intellectu qui semp deuz clare videbit. Per voluntatē etiā mouetur appetitus sensitiuus vt ɔfor metur supiori. et iste actus notatur cū dr̄ et ex. t. aīa. Per aīam intelligit pars sensitiua s̄m q̄ dicit Gen. i. Factus est hō in aīam viuentē. i. vitam animalē et sensibilē. Item per voluntatē mouentur potētie exe cutiue ad operandū ex dilectione. et hoc notatur cuz subditur ex t. for. t. vel ex. o. v. t. quod idē est. hec ille. Hec oīa cōplebuntur in beatis et in illa felicitate eter na vbi videbimus deū sine fine. amabimus sine inter ruptione. laudabimus sine cessatione. Tūc em̄ amor dei possidebit totū cor. et s̄m q̄ cōiter dicitur a multis in clara visione et perfecta dilectione siue fruitiōe cō sistit beatitudo. Sed de beatitudine cōiter fit talis di stinctio. q2 vno mō dr̄ felicitas siue beatitudo vt illud quo formaliter intrinsece q̄s dr̄ beatus. Alio mō ꝓut est illud quo tanq̄ a causa intrinseca immediate cau satur iā dicta beatitudo formalis et intrinsece perfici ens ip̄z beatū. Primo mō appellat beatitudo forma lis eo q̄ sit aliqua ꝑfectio inherēs ipi beato. Secūdo mō appellatur beatitudo finalis eo q̄ sit vltim⁹ finis oīm. s. ip̄e deus. Prima istaꝝ beatitudinū dicitur be atitudo creata. Secunda dicitur increata. q2 ipsa est creatrix essentia. Utraq̄ istaꝝ beatitudinū replet et q̄etat ip̄ius beati omne desideriū. aliter tn̄ ⁊ aliter. q2 p̄ma replet formaliter. et iō q̄nq̄ appellatur finis itri secus q̄ dr̄ finis quo Secunda replet et q̄etat finaliter et effectiue. et iō dr̄ finis extrinsecus seu finis in q̄: quē alloquēs Aug. in li. confessionū ait. Quia fecisti nos ad te inquietū est cor meū donec requiescat in te. Hec aūt beatitudo creata vt dicūt quidā principalius est i actu volūtatis q̄ intellect⁹. et rō est: q2 sicut inter ha

bitus vie caritas ē donū pncipali⁹ ꝑm Aug.xv.de ci uita. Et ꝑm apl'm.i.Cor.xiij.ita inter habit⁹ patrie charitas patrie est donū principali⁹.ſʒ in patria no=bilioꝛ habit⁹ ſiue nobilioꝛ virtus habʒ nobilioꝛē actū ergo ꝑfecte deū diligere qui ē act⁹ charitatis patrie est nobiliſſimus actus aīe. Cum ergo in nobiliſſimo actu pŕicipalius cōſiſtat btitudo ⁊ diligere ſit actus volūtatis pncipalius cōſiſtit in actu voluntatis ꝙ in tellectus. Et ꝙuis volūtas nō poſſit exire in aliquē actū ſine actu intellect⁹ nō tñ ſeqtur ꝓpter hoc ꝙ ītel lectus ſit nobilioꝛ.qꝛ lʒ act⁹ volūtatis indigeat actu intellect⁹ ꝙtū ad ſui initiū indiget tñ intellect⁹ actu voluntatis ꝙtū ad ſui cōplemētū. In dilectiōe autē patrie quattuoꝛ erūt grad⁹. Nam pꝛimo deus vere diligetur tanꝙ ſūma bonitas. Scōo in ſe quiſqȝ refle ctetur ex amoꝛe ꝓpꝛio. Tertio ꝓximum pꝛoſequetur feliciū charitas. Quarto corpus ſuum cōplecteť ip=ſis abſqȝ vicio. Pꝛimo ergo de⁹ vere diligeť.⁊c. Vñ in patria regnabit oꝛdo charitatis q̄ ē in via ꝑ cōpa=tionē hoīs ad deū Vñ ſic de⁹ nūc ē ſuꝑ oīa diligēdus et illō bonū quod ē de⁹ maioꝛi affectu ex charitate hō dʒ velle ipi deo ꝙ ſibi ita ēt erit ī pŕia. Et rō ē:qꝛ quā tū res hʒ de bonitate tm̄ hʒ de diligibilitate ſʒ boni=tas dei trāſcēdit bonitatē creature in infinitū ergo ē plus ꝙ tota creatura diligendus nec eſt aliq̄ bonitas maioꝛ ea ad quā ſua bonitas poſſit referri. ergo ē ꝓ=pter ſe diligendus. Talis ergo amoꝛ btōꝝ erit ī pŕia cōtinu⁹ et ꝑpetu⁹ vñ hoc amoꝛe magis viueť btūs cū deo ꝙ ſibiipſi. Remanebit etiam oꝛdo charitatis ad ſe et ad ꝓximū et coꝛpus ꝓpꝛium ſecundum aliquid quod eſt in vita ſicut declarabitur infra Iſta dilectio erit perfecta ⁊ ſine timoꝛe ſeruili. de quo amoꝛe ait Greg.ix moꝛali.c.xxiiij. Tunc ſolū deo obſequia red

dimus cum eū ꝓpter amoris fiduciā nō timemus. cū nos ad bōa opa affect⁹ nō metus dirigit nā q̄ a puer sitatis ope ex tīore restringit̄ peruersa libēter ageret si liceret. Nequaꝙ̄ ergo veraciter tractus q̄ adhuc a prauitatis desiderio liber nō ē q̄ vera obseq̄a deo non reddimus si ex timore mādatis illius ꝛ nō potius ex amore seruim⁹ sed cū menti nr̄e ei⁹ dulcedinis amor ascēditur oē desideriū p̄sentis vite leuigat̄.i. transit et a nobis elongat̄ immo in tediuꝫ delectatio scꝫ p̄ns vertit̄ atq̄ hāc cū merore mēs tollerat cui victat p̄us roprobo amore seruiebat vnde btūs Job. Hoc diuio amore accēsus dicebat. Tedet aīam meam vite mee. Hoc amore diuino accēsus paul⁹ dicebat. Quis nos separabit a charitate xp̄i. Ro. viij. Apostolus em̄ in hoc oñdit quō boni fideles etiā in p̄nti vita debēt firmiter xp̄o adherere per dilectionē ꝛ amorē nichil em̄ pōt hoīem adeo separare nisi pctm̄ Esa. lix. Pecca ta vr̄a diuiserūt inter vos et deū vr̄m. Dicit ḡ apl̄us. Quis sepabit nos ꝛc. tribulalatio.i. afflictio corpori aut angustia mētis aut psecutio.i. fugatio de loco ad locū aut fames.i. penuria cibi an nuditas.i. penuria vestimēti an periculū.i. apparatus subit⁹ mortis an gladius.i. ipsa mors siue diuisio aīe a corpore. Certe nichil hoꝝ dꝫ nos separare a charitate xp̄i. nā charitas oīa suffert oīa sustinet.i. Coꝝ. xiij. Et bñ dicit ꝙ nichil sepabit nos a charitate xp̄i qm̄ sic eiusd.c. viij dicit̄. Nō sūt cōdigne.i. equales passiōes hui⁹ tp̄is lꝫ multiplices qꝛ tpales ꝛ momētanee ad futurā gl̄iam ꝓmerendā. vñ Au. Ttribulatio nāq̄ est cū fine. merces sine fine Et ml̄to maior erit ibi gl̄ia ꝛ dilectio dei maior q̄ reuelabit̄ in nobis Reuelabitur inꝙ̄ hic deū amātibus ꝛ ī charitate decedentib⁹. Hec eī charitas qua diligim⁹ hic deū super oīa ꝛ plusꝙ̄ omnia est. de

qua dicit apl'us.i.Cor.xiij.Caritas nunq̄ excidit scʒ in futuro:sed potius augmētabit.O quāta erit gl'ia habere deū p̄sentē et videre deū facie ad faciē:et toto amore siue p̄fecto diligere eum.Decem̄ erit finis oīm desiderioꝝ nostrorum.In hoc terminabit appetitus noster:ita q̄ nichil vltra valebimꝰ desiderare.Et ad hoc melius ītelligēdū attēde aliquē multū cupiētem aliquā rem:sicut auarus multū cupit aurū vl' argētū Si talis posset habere oīe aurū qđ posset desiderare quātū gauderet.Certe vltimū desiderabiliū est btitudo siue deū videre in se ꝛ ip̄o frui siue ip̄m diligere:ꝛ ibi quies sūma dicēte ꝓpheta.Satiabor cū apparuerit gl'ia tua.Sʒ dubitaret q̄s vtrū oīm btōꝝ sit equalis visio et equalis dilectio.R̄ndeo in btītudine ē cōsiderare obiectū.s.deū qui videbit siue bonū increatū et hoc erit vnū et idē oīm btōꝝ.est etiā cōsiderare ip̄am dispositionē siue merita per que meruerit videre deū clare et p̄fecte diligē et ex p̄te huiꝰ dispositiōis vnus erit alio beatior:et ita videbit deū clarius alio: et diliget p̄fectius.Et hoc est qđ dicit apl'us.i.Cor. xv.Stella differt a stella in claritate:sic erit et resurrectio mortuoꝝ capacitas tamē cuiuslibet beati īpleta erit per cōtractionē ad suaʒ dispositionē:nec vltra desiderabit intelligēs se nō vltra meruisse:sʒ etiā intelliget se vltra meritū accepisse.Ex dictis patet quō sit deus diligēdus in via:et quomō diliget in patria ꝛ iste erit primus gradus dilectiōis.Scd'us gradus erit respectu sui ipsius.nā beatus diliget seip̄m maiore dilectiōe et p̄fectiori q̄ viator diligat se in via.Diliget inquā vt sibi velit ip̄am felicitatē eternalit' permāsurā.Nā sicut beatus Augu.et recitat magr' distinctiōe vicesima octaua tertij.dicit q̄ttuor eē diligēda ex charitate.Unū qđ supra nos est:scʒ deus.Alte

rū qd nos sumus. Tertiū quod iuxta nos est scȝ pximus. Quartū: quod infra nos est. s. corpus. Et hoc ē quod ait salomon Can. ij. Ordinauit in me caritatē. Post deum igitur debemus nos diligere et in patria diligemus maiori affectu ꝙ pximum. Quod declarans Ricar. de mediauilla in. iij. ait. Natura integra dictabit hoīem plus se debere diligere ꝙ aliū. Gloria etiam ppria intimius et pfectius respicit illum ī quo est ꝙ alium. diuīa etiā iusticia hoc exigit vt homo plꝰ gaudeat de pprijs meritis ꝙ alienis. Cū ergo diligere se sit velle sibi bonū possumus loqui de origine diligendi per pparationē ad bonū volitū et dilectū vel ad ītentionē ictus volēdi Primo mō quia nullꝰ erit possibilis ad maius bonū ꝙ tūc habeat ideo tūc volȝ meliori maius bonū ⁊ sic scti volēt pmo xpo vt homi maius bonū glīe ꝙ sibi ⁊ virgini glīose: et sic de alijs qui plus meruerūt In statu aūt vie nō ē sic. et ratio ē quia ī via minus bonꝰ ē possibilis ad maius bonū ꝙ illud bonū quod habet melior eo: excepto xpo cui nō est datus spiritus ad mēsurā. Joh. iij. Jō ex charitate pōt sibi optare tantū bonū quātū optat melior se. Loqndo ꝯo scdo mō. s. quo ad intētionē amoris maiori affectu volet sibi bonū ꝙ cuicūqȝ pximo siue meli ori se siue minus bono. Exēplū familiare est ad hoc. nā minus diues vult maiori affectu minꝰ bonū qd hȝ ꝙ diligat ditior se maius bonū qd hȝ et hoc declarat magis. Nā p gloriā nō tollit sȝ pficit natura sȝ ī statu nature integre hō nūꝙ tantū dilexisset aliū quātū seipm. natura aūt in glīa erit oīno restaurata et repata ex hoc pȝ ꝙ maiori affectiōe qsqȝ factꝰ ex caritate seip sū diliget ꝙ pximū. O ꝙta erit gloria beatis dū se in telligent beatos et in illa gloria confirmatos. Quan tū nanqȝ gauderet quis auarus si omne aurum quod

posset possideri cognosceret quomodo se habē et in tali pos
sessione sciret se nō posse impediri Ibi ille fatuꝰ amor
quē hēmus ad nos cessabit. quo amore iniquo diligi
mus mūdi diuitias. corporis delicias. honores et reue-
rētias quo etiā amore pponimus corpus aīe et tēpo-
ralia spūalibus. nā natura nostra versa est in contra-
rium sue inclinatiōis vt videtur. nā cōtemptis virtu-
tibꝰ diligit vicia que sibi sūt noxia ad modū febricitā
tis et hoīs stulti. Juxta dictū sapiētis Prouer. i. Vs-
quequo puuli diligitis infantiā et stulti ea que sibi sūt
noxia cupiēt. Hec dilectio praua et puersa rūpit legē
nature. legē scripture. et legē gratie. hec triplex lex
rūpitur ex amore diuitiarum tpaliū. Eccl. v. Auarꝰ non
replebitur pecunia. et q amat diuitias fructū nō capi
et ex eis. et Eccl. x. Nichil iniquiꝰ quam amare pecuniā.
Hic ei aīam suā venalē hꝫ qm̄ i vita sua pieci itima
sua. Alij amāt delicias carnales. de qbus dr Prouer
bi. xxiij. Qui diligit epulas replebit egestate. Exem
plū de diuite epulone Lu. xvi. Alii honores sclares.
Mat. xxiii. Amāt pmos accubitus i cenis. de his oī-
bus dr Eccl. iii. Qui amat periculū pibit i illo Hi sūt
q odiūt aīas suas. de quibus ppheta ait. Qui diligit
iniqtatē odit aīam suam. Amant enim cōiter hoīes
piuria: mendacia: furta: vindictam pximi. et cetera
peccata que ducūt ad mortem gehēne. Sed his vide
tur aduersari dictū christi Joh. xij. Qui odit animaꝫ
suā. s. in hoc mundo in vitā eternā custodit eam Sed
respondet glo. di. Ille non amat sed odit aīam suam
in hoc mundo qui diligendo deum potius quam in eum
peccet eligit occidi. hec glos. Et ita odire h accipitur
pro velle viuere in hoc mundo in peccato. et ita dici-
tur in eodem capitulo supradicto. Qui amat animā
suam volendo viuere in peccato pdet eā. Et hoc ē ve

rius odire ꝙ amare. Sꝫ redeamꝰ ad id a quo digref ſſumus. ſ. ad amorē illū quē qſq; btūs habebit in ſe et de ſe. Habebit em̄ ad ſe amorē qꝛ videbit ſe veſtitū illa veſte nuptiali de q̄ Mat. xxij. Amice quō huc intraſti nō habēs veſtē nuptialē Ubi ait Nicolaꝰ de ly. Intrauit rex. i. xp̄s vt videat diſcūbentes. i. exiſtētes in hoc mūdo volētes trāſire ad gl'iaꝫ celeſtē. Intrat in ꝙ dupliciter ſcꝫ ſpiritualiꝰ i morte cuiuſlibet hoīs q̄ deſiderat ꝑuenire ad regnū. et gn̄aliter intrabit in futuro generali iudicio. Et ait amice. Uocaꝰ aūt peccatoꝛ amicꝰ ꝓpter naturā q̄ ad ymaginē dei facta eſt ſicut et dixit iude. Amice ad quid veniſti. dicit ergo. Quō huc ītraſti. i. ītrare voluiſti nō hn̄s veſtē nuptialem. i. charitatē quā ſi haberes dignꝰ eſſes ītrare ad nuptias. Hec ē em̄ vt dicit Aug. q̄ diuidit inter filios regni ⁊ ꝑditiōis. Sācti igitur in hac gl'ia veſte īduti tanꝙ ꝑcioſo veſtimēto ſe diligēt qꝛ hāc veſtē ſeruauerūt ī hoc mūdo ⁊ cū ea ad regnū trāſierūt ſicut rex vel regia vel q̄cūq; alia ꝑſōa vidēs ſe oꝛnatū vel oꝛnatā ꝑcioſo veſtimēto ī tali veſtim̄to gloriaꝰ q̄dā mōꝛ iō ꝑcioſa veſtimēta hoīes diligēꝰ cuſtodiūt vt in eis loco ⁊ tp̄e honeſtioꝛes appareāt. Hoc erit oꝛnamētū cōmūe qꝛ nullꝰ erit ī illa gl'ia q̄ nō ſit ac veſte charitatꝭ īdutꝰ Sꝫ nunq̄d xp̄iani habebūt aliquē oꝛnatū ī ſe quē nō habebūt ſācti veteris teſtamēti. Certe dicēdum ꝙ ſic habebūt ſignū illud qđ ſuſceperūt in ſacramēto baptiſmi. ſ. caracterē baptiſmalē q̄ eſt q̄dā oꝛnatus ⁊ decoꝛ aīe. Habebūt q̄ ſūt confirmati aliū decoꝛē et oꝛnatum. ſ. caracterē cōfirmatiōis. Habebunt q̄ ſūt oꝛdīati et ſacros oꝛdines ſuſceperūt alios caracteres id eſt alia ſigna ſpiritualia q̄ oīa in ſe cognoſcent et diligēt ſe quia talia ſuſceperūt. Gaudebunt de pꝛopꝛijs meritis quibus virtutes acquiſierūt q̄ vt cōmuniter dici

tur remanebūt in patria: vt de iusticia quā acquisie-
rūt iuxta opera in ꝓximū faciēdo: et opera mie adim-
plēdo tā spūalia ꝙ corꝑalia de prudētia quā acquisie
rūt prudēter opera virtuosa dictādo ⁊ regulando de
fortitudine quā acquisierūt opera fortia peragendo
de tēperātia quā acquisierūt tēperate viuendo: et sic
de aliis que plus vel minus meruerūt: et qbus meri-
tis augmētū charitatis habuerūt. Nā et lꝫ oēs habe-
ant charitatē: habebūt tñ quidā ꝑfectiorē charitatē
aliis ſm quā magis se diligēt: et ita de aliis ꝟtutibꝰ.
Sicut em̄ videmus ꝙ vestimētū scarlati vł purpure
est alio ꝑciosius ⁊ melius: ita in beatis ꝟtutes erūt in
quibusdā ꝑfectiores et maiores sicut in xp̄o et ꝟgine
gloriosa erūt ꝟtutes eminētiores nobilius siue perfe
ctius ꝙ in angelis. vñ de qualibꝫ ꝑsona btā poterit di
ci illō ps. xliiij. Astitit regina. i. assistet regina: qꝛ re
gnabit in illa glīa ꝑpetuo a dextris tuis in vestitu de
aurato circū. vari. scꝫ ꝟtutū. Nā oīs gloria eius: scꝫ fi
lie regis ab intus: scꝫ in aīa. Qꝛ ꝙtū gloriabūt et se di
ligēt: talia hic meruerūt fidē xp̄i et bona opera cōser-
uādo et faciēdo. Quō igit debemus attēdere diligē-
tius/ vt hāc gloriā acquiramus: ita vt vnusquisqꝫ no
strū in ea vocatione qua vocatus est ꝑmaneat operā-
do ꝟtutis opera. Nā ad hāc gloriā inuitamur: et vo-
camur per thema nostrū cuꝫ dr. Venite benedicti ⁊c.
Tertius gradus dilectiōis erit ad ꝓximū quē quisqꝫ
beatus habebit volēdo illud bonū eternū cuilibꝫ al-
teri sācto. cuilibet āgelo et etiā cuicūqꝫ in illa gloria
existēti. vñ istud erit ad premiū licet accidentale a vi-
sione de qua dictū est in precedētibꝰ: qꝛ sicut alius est
actus ītelligere et alius diligere sicut experiētia docꝫ
qꝛ multa ītelligimus que non diligimus: ita alia erit
glīa: ⁊ aliud erit premiū visio ⁊ aliud dilectio. vñ ibi

adimplebit illud qd sequit di. dñm. d. t. rc. sed et proximū tuū sicut teipm. i. ad eādē beatitudinē ad quaȝ diligis te. ¶ Notādū tñ q triplex est amor: scȝ amor naturalis: amor carnalis: et amor spūalis. Et de istis aliqualit est dicēdū: vt videat qs amor maneat in patria ad pximū. Primus igr est naturalis quo pater diligit filiū. Et licet amor iste sit licitus: tñ de se nō est meritorius in via. pōt tñ fieri meritorius si pater diligit filiū qr bonus est vel vt bonus sit: tūc eñ diligit filiū nō vt filiū sed deus diligit in filio: et tūc reducit ad illud pceptū. Diliges pximū tuū sicut teipsuȝ. Alia est dilectio carnalis que est iter virū et vxorē: et ista licet sit licita: tñ de se nō est meritoria. pōt tñ fieri meritoria qñ. s. vir diligit vxorē vel qr bona est: vl vt sit bona: qr tūc nō diligit vxorē vt vxorē: sȝ deū in vxorē: et tunc reducit ad preceptū. s. Diliges pximū tuū sicut teipm: scȝ ad gratiā in presenti et gl'iam in futuro: de qua dilectiōe dicit Ephe. v. Viri dil. vxo. ve. sicut et xps dilexit ecclesiā: et tradidit semetipm pro ea. Tertia pōt dici dilectio socialis siue cōsuetudinis que cōtrahit ex cōsuetudine cohabitādi: colloquēdi: et conuersandi. que etiā licȝ sit licita: tñ nō est meritoria: qr etiā int aīalia quodāmō reperit: pōt tñ fieri meritoria qñ scȝ quis diligit: qr bonus est: vel vt bonus fiat. Eccle. vi. Amicus fidelis medicamētū vite: et tūc reducit ad illud preceptū. Dili. pximū tu. sicut teipsū. Quarta dilectio est rationalis et spūalis qua quis diligit aliū vt bonus sit vel qr bonus est: et ista per preceptū dictū intelligit. Alij sūt amores plures illiciti vt est amicitia mūdi. de qua Jac. iiij. Amicitia huius mūdi inimica est deo et Joh. in p macano. pmo. c. ait Nolite diligere mūdum neqȝ ea que in mūdo sūt. Si quis diligit mundū non est charitas patris in eo. Et

accipit hic mūdus pro hoībus delectabilia hui⁹ mū-
di inordinate querētibus. de quibus dicitur Jo. i. Et
mūdus eū nō cognouit: qꝛ occupatio circa delectabi-
lia mūdi īpedit cognitionē dei. Alia est amicitia car
nalis et mala. de qua dicit ad Ro. xiij. Carnis curam
ne feceritis in desideriis: scꝫ supfluis et īhonestis. Ibi
oēs amores illiciti in illo regno pacis esse nō poterūt
sed solū liciti et honesti: vnde sup hoc dicūt quidā vt
recitat Alexāder de Halis in. ij. In patria non erunt
duo amores: scꝫ naturalis et spūalis: sed adhuc trāsi
bit naturalis ad spiritualē. vñ homo diliget deū ma
xime in patria et angelus similit. Si ergo homo ma
gis habeat deū ꝙ āgelus. i. maiori btitudine sit bea-
tus et gloriosus plus diliget homo hoīem ꝓximū ꝙ
angelū etiā proximuꝫ. Si vero angelus plus habeat
deū homo plus diliget angelū: et ita non erit ibi ordo
dilectionis respectu ꝓximi qui nūc est in via: et idem
forte dici posset de dilectiōe sui respectu alt̄ius melio
ris: scꝫ ꝙ magis diliget meliorē ꝙ seipm: vt sit cōfor-
mitas maior diuine volūtati ⁊ ipsoꝝ beatoꝝ. Vñ An
sel. ꝓslogion. c. pe. ait. Interroga ītima tua si cape
re pñt gaudiū suū d̄ tāta btitudie sua: sꝫ certe si qs ali
us esset quē oīno sicut teipm diligeres qui eādē bea-
titudinē haberet duplicaret gaudiū tuū: qꝛ nō min⁹
gauderes pro eo ꝙ pro teipso. Si v̄o duo vel tres id
ipm haberēt tātūdē pro singulis quātū ꝓ teipo gau-
deres si singulos sicut teipm amares Igit in illa pfe
cta charitate inumerabiliū beatoꝝ angelorū et hoīm
vbi nullus diliget aliū minus ꝙ seipm nō aliter gau-
debit qsqꝫ pro singulis aliis ꝙ pro seipo. Si ergo cor
hoīs de tāto bono suo vix capiet gaudiū suū: quō ca-
pax erit tot ⁊ tātoꝝ gaudioꝝ. Cōsidera si potes. At-
tende o cor humanū: cor indigēs: cor erūniis plenū.

Attēde diligēter o christiane si cētum filios haberes quos multū diligeres ⁊ videres quēlibet ipsorū regē quātū gauderes gaudio mūdano ⁊ trāsitorio. Quā tū igit̃ gaudebis cū videbis deū quē diliges plus ꝙ teipm̄. qñ videbis illā reginā celoꝝ sup̄ omēs choros angeloꝝ exaltatā. qñ videbis tot millia angeloꝝ: tot millia hoīm in diuersis gradibꝰ btitudinis quos di-liges sup̄ teipsū. O gaudiū īestimabile indicibile: qđ loquor de te qđ nō noui nō tēptaui nō probaui. O vti nā possimus hāc dilectionē ⁊ amorē possidere in illa gloria sempit̃na. Tūc eñ in talibus beatis erit omis inuidia annullata: et ab ipsa patria aliena que tñ in presenti via multū regnat et multos īpedire pōt imo impedit ne perueniāt ad illud regnū celeste. Hec eñ ꝯtrariatur specialiter charitati sine qua nullus vide bit deū. Inuidus eñ tristitiā habet in ꝓsperis proxi mi exultationē in aduersis: tales similes sunt pr̄i suo diabolo q̄ de bono dolet: ⁊ de malo gaudet. vñ. Sap. p̄mo. Inuidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū. Imitāt̃ aūt illū qui sūt ex parte illius. Notādū tñ: ꝙ dolor de bono alieno est q̄druplex: qꝛ vl̃ est prīo p̄mus motus ex natura veniēs sicut quidā naturalit̃ sūt inui di: et hoc nullū pctm̄ est cum nullo mō sit in ptāte no stra vel est scđo p̄mus motus qñ. s. appetitus sine cō-pleta deliberatiōe tali passione afficit̃: et sic est venia-le pctm̄: vel actus volūtarius deliberatiue: ⁊ sic ē pec catū mortale vl' trahit̃ per intētionē extra suā rōnem vt qñ dolor de alieno bono surgit ex causa bona. sicut dolet aliqs de bono tpali alt̃ius: qꝛ videt redūdare in detrimētū aīe sue vel in detrimentū cōmunitatis: ⁊ ta lis dolor bonꝰ est. Sꝫ hec oīa in illa celesti gl'ia cessa-būt qñ diligemus ꝓximos nostros. i. oēs sāctos ⁊ sā-ctas sicut nosipsos. Tūc illa ꝓphete v̄ba verificabūt̃

quibus dicit. Ecce q̃ bonũ et q̃ iocũdũ habitare fratres i vnũ. Ad hoc igit bonũ dilectiõis vocamur per verba thematis. Venite bñdicti. &c. Quarto corpus suũ amplectet &c. Nã sicut dictũ est corpus nostrũ est vnũ de q̃ttuor que sũt ex charitate diligẽda. Vñ dicit sãctus Tho. in. iiij. q̃ dilectio charitatis habet p fundamẽto cõmunicationẽ btẽ vite pricipalit et gr̃e fm q̃ ordinat ad ipsã. Hec aũt vita tripliciter habet relationẽ ad habentẽ charitatẽ. est eñ vno mõ in aliquo sicut in pricipio diffundẽte vitã istã in aliis: et sic est in deo. Est aũt i patria post resurrectionẽ in aĩa sicut in participãte pricipalit. Est tertio in corpe per quã dã redundantiã: et de hac redundãtia dicet cum de gloria corpis dicemus. Ec hoc de secundo pricipali.

Tertia gloria aĩe erit ppetua & firma tẽtio. Hec eñ gl̃ia nõ erit trãsitoria sicut gl̃ia mũdi: sed erit permanẽs et nũq̃ habebit finẽ: et hec est vna cõditio ppter quã est appetibilior et magis optãda q̃ eẽt trãsitoria. Et hec firma tẽtio erit ppter q̃ttuor.

Primo propter dei promissionem.
Scdo propter status immutationẽ.
Tertio propter mentis quietationẽ
Quarto ppter completã reditionem.

¶ Dico pmo q̃ hec gloria erit pmanẽs ppter dei promissionẽ. Deus eñ nõ põt fallere nec falli. nã si falleret nõ esset verax qd̃ ei repugnat cũ ipse sit pma veritas et hoc cognoscẽt beati: scz q̃ nõ põt fallere. Cũ igit pmiserit eis hãc felicitatẽ esse ppetuã certificabant q̃ semp sic erũt in tali gl̃ia. O q̃ta iocũditas: o quãta leticia habere certitudinẽ de tali gloriosa et felici vita. Quot sũt in mũdo qui valde gauderẽt si essẽt certi de gl̃ia hui⁹ mũdi cũ. s. hñt abũdãtiã rerũ mũdi, s. auri et argẽti: & oĩm alioꝝ que in hoc mundo

sunt sicut sunt honores delitie et diuitie. Certe multi
sūt q̄bus sufficeret hec gloria nō intelligētes magni-
tudinē huius celestis glorie: nec differētiā huius glo
rie mūdi ꝛ illius. Prima eñ differētia glorie mundi
ad gloriā paradisi est: qꝛ gloria mūdi ē exterius. glo
ria vero patrie celestis principaliter interius in aīa.
Uñ in hoc mūdo abūdātes q̄nqꝫ patiūtur plures tri
stitias nec eas pñt repellere: nec se vīdicare de iniuri
antibus prout plures appetūt. In ista vero gloria ce
lesti nulla erit tristitia nec aliquis iniuriā patiet̄: sed
oīa erūt sūme leticie. Scđa differētia est: qꝛ glīa mū-
di est icōpleta: qꝛ q̄tūcūqꝫ quis plura habeat: adhuc
multa eidē deficiūt sicut videmus ad experiētiā. In
ista autē gloria nichil deerit: quia status oīm bonorū
aggregatione perfectus. vt ait Boe. li. iij. de cōsola.
prosa. ij. Tertia differētia est: qꝛ gloria mūdi est trā-
sitoria sicut videmus. Ubi est nūc gloria sapiētis sa-
lomonis quā regina sabba voluit videre. Sicut dicit̄
iij. Reg. x. Regina sabba audita fama salomōis: ve
nit tēptare eū in enigmatibus et igressa cū comitatu
multo: et equis hirkm: ꝛ diuitiis camelis portātibus
aromata: et aurū infinitū nimis: et gēmas preciosas
venit ad regem salomonē. Uidēs autē regina sabba
omnē sapientiā salomonis et domos quas edificaue
rat: et cibos mēse eius: et habitacula seruorū: et ordi-
nes ministrātiū. vestesqꝫ eoꝝ: et pincernas: et olocau
sta que offerebat in domo dñi nō habebat spiritū: di-
xitqꝫ ad regē. Uerus est sermo quem audiui in terra
mea sup sermonibus tuis et sup sapien. t. et nō crede
bam narrātibus michi: donec ipa veni et vidi oculis
meis et probaui qꝫ media pars michi nūciata nō fue-
rat: beati viri et beati serui. t. hi qui stāt corā te semp
et audiunt sapiētiā tuā. Et sequit̄ capi. xi. Magnifi

catus est ergo salomon suꝑ oẽs reges terre diuitiis ꝛ sapiẽtia: et vniuersa terra desiderabat videre vultuꝫ salomonis: vt audiret sapiẽtiã eius. Que oĩa fuerũt figura illius glorie celestis q̃tũ terrena possũt nos in cognitionem eternoꝝ mãducere. Sed attẽde glorie huius transitũ. Nam sequit̃ ca. xi. Rex aũt salomon adamauit mulieres alienigenas multas. filiã q̃ꝫ pharaonis et moabitidas et amonitidas idumeas et sydonias et etheas de gẽtibus suꝑ q̃bus dicit dñs filiis isrl' si egredimini ad eas. his itaꝫ copulatus est rex salomõ ardẽtissimo amore fuerũtq̃ ei vxores q̃si regine septingẽte: et cõcubine trecẽte: et auerterũt mulieres cor ei⁹. Cũq̃ꝫ iã esset senex deprauatũ est cor eius: vt sequeret̃ deos alienos: et colebat salomon astaron deam sydinioꝝ et moloth idoloꝝ amonitarũ: et thamos deũ moabitarũ. Tũc edificauit salomõ fanũ thamos idolo moab in monte qui est cõtra hirl'm: ꝛ moloth idolo filioꝝ amon: atq̃ꝫ in hunc modũ vniuersis vxoribus suis alienigenis. Dixit dñs salomoni. Qr habuisti hoc apud te et nõ custodisti pactũ meũ ꝛ precepta mea que mãdaui tibi dirũpens scindã regnuꝫ tuũ et dabo illud seruo tuo. Ecce qualis fuit ꝛ quomõ infirma gloria salomonis. Et in fine capi. dicit̃. Dies aũt quos regnauit salomon in hirl'm suꝑ omnẽ israel xl. anni sũt. dormiuitq̃ꝫ salomon cũ patribus suis: sepultusq̃ꝫ est in ciuitate dauid patris sui. Sed vbi nũc gloria alexãdri. Ubi gloria Karoli magni et ceteroꝝ qui potẽter regnauerũt. Certe verũ est q̃d dicit̃ Sap̃ v. sꝫ trãsierũt oĩa illa tanq̃ꝫ vmbra ꝛc̃. Nõ sic de illa gloria superna que ꝑpetuo durabit. Naꝫ suꝑ hoc est articulus fidei cũ dicimus. Credo carnis resurrectionẽ et vitã eternã. hãc ꝓmisit cũ ait. Penitẽtiã agite appropiquabit eñ re. celo. Ma. iiij. Mat. v. Bti pau

peres spū: qm̄ ipoꝝ est r.ce. Et ca.vij. Qui facit volū tatē pr̄is mei qui in celis.i. in re.ce. Et Mat.xxv.dr. Ibūt hi scȝ pctōres in suppliciū eťnū: iusti āt in vitā eťnā. Ad hāc igiť vocamur cū dr. Uenite bn̄dicti.ꝛc̄ Scdo dixi ꝙ hec gl'ia erit ꝑmanēs ꝓpter status.ꝛc̄. Scōm doct.sub.di.iiij.ꝑmi dr.ꝙ status nō videť esse nisi stabilis ꝑmanētia firma legibus sapiētie. Sapientia vero diuina sic statuit voluit et ordīauit ꝙ post hāc vitaȝ creatura rōnalis cessaret in merēdo vel demerēdo: sȝ q̄diu sumus in hoc mūdo possumus bene agere et male. post mortē xͦo ab his cessamus: ꝛ rōne huiꝰ presēs vita vocať via. vita xͦo qua post mortem corꝑalē viuemus vocať ťminus ad quē. Iuxta illud qd̄ ait apl'us Heb.xiij. Nō hēmus hic ma.ci.sȝ fu.inquiramꝰ. Cū igiť ꝑuenerimus ad ciuitatē illā celestē et obtinuerimus qd̄ inq̄rimus cessabit motus noster. et sic erimus de māsione illa ꝑpetua securi q̄si de habitatiōe xp̄i meritis et nr̄is si ad etatē merēdi ꝑuenerimus acq̄sita. Ibi erit status meriti et charitatis: et in isto statu hoīes btī assumenť ad ordines angeloꝝ: ita ꝙ aliqui erūt eis equales in gl'ia vel etiā maiores Cū eīm btitudo siue gl'ia patrie dicat habitū siue actū nobilissimū creature rōnalis ꝑfectissimū est ipsiꝰ creature cōsūmatiuū. Sciēdū tn̄ ꝙ in creatura multe sūt dispositiōes ad hāc gloriā: quedā sūt dispositiōes recte cuiusmodi sūt habilitates naturales indite ipi nature rōnali per quas hȝ aptitudinē ad btitudinē seu gl'iaȝ sicut est rō imaginis: q̄dā sūt medie. et iste sunt gr̄e gratis date q̄ de ꝓximo disponūt ad gr̄am gratū faciētē vt sciētia bōa volūtas.ꝛc̄. Quedā aūt sūt propinque et imediate sicut gr̄a gratū faciens seu charitas q̄ sūt dispositiōes necessitatis ex pacto diuino q̄ñ insunt finaliť. Licet igiť naturales habilitates maio

res ⁊ expeditiores sint quātū ē de se i āgelis ꝙ in hoi bus tñ alie dispositiões sicut gr̄e gratis date ⁊ gratū faciētes pñt eē equales vel maiores in multis hoībus ꝙ in multis āgelis. Nō est em̄ incōueniēs ꝙ de⁹ mul tas gr̄as gratis datas dederit multis hoīb⁹ quas nō dedit multis angelis q̄ mouent ⁊ adiuuāt naturales habilitates ad bonū gratie ⁊ gl'ie ⁊ p talē excitatiōez et adiutoriū pōt hō ad equalē cū angelis gr̄am gra tū faciētē ascēdere. Itē habet gratiā gratū faciētē et bñ vtēs ipsa pōt sibi mereri p ipam iā habitā augmē tū gr̄e ⁊ ita de gratia minori in maiorē pōt pficere. Cū igitur diuturnus tp̄s datum est homini ad mere rendum ꝙ angelis fuerit datū. q2 angeli nō habuerit nisi modicū tp̄s lȝ per gratiam qua bene vsi sunt ma gnā gloriā meruerūt. Hinc est ꝙ p multiplicē actum gr̄e homo pōt se disponere ad tantā vel maiorē gr̄am ꝙ habuerint angeli. Secūdū igitur dispositionē gr̄e introducit forma vltima sicut pȝ de btā virgīe q̄ quia gr̄aȝ oībus angelis excellētiorē habuit. iō exaltata ē ē sup oēs choros angelorum et dignitate premij et loci. Alij aūt sancti fm pportionē ⁊ qualitatē gr̄e assumū tur ad diuersos ordines. q2 quidā assumūtur ad ordi nē seraphin. quidā ad cherubin. et sic de alijs. et for te multi sup oēs ordines q̄ fuerit in gr̄a ⁊ meritis gra tie priuilegiati. Postremo certū ē ꝙ oīa merita nr̄a effi catiā et vtutē hn̄t a merito xp̄i. et ita coopatur meri tū xp̄i oībus meritis nostris. aliter eni nō sufficerent merita nr̄a. Nō sic aūt angelis qm̄ vt dr̄ Heb. ij. Nus ꝙ angelos apprehendit sed tñ abrahe. Quoniā igit meritū xp̄i pcedit a gr̄a prima quasi infinita. iō vtu te meriti xp̄i cooperantis merit' sctōrum hoīm q̄ nō inua cuū gr̄aȝ xp̄i receperit: sed fm illā pfecerit. fm posse su um pōt fieri ꝙ meritū hois sancti maiorē hȝ efficatiā

respectu p̄mij ꝙ habuerit meritū ãgeli. Quia igitur status btitudis erit in celo empyreo vt dictū ē p̄us in q̄ celo est mutabilitas ꝛ pfecta stabilitas bti certi erūt ꝙ etiā in sua btitudie ppetuo manebūt ꝛ in illis ordinib⁹ ãgelorū in qb⁹ assūpti erūt Iste igit̄ ē status ad quē vocamur p nr̄m thema. Venite bñdicti ꝛc. Tertio dixi ꝙ hec gl'ia erit ppetua pp m̄ētis q̄etatione. Ubi sciēdū ꝙ creatura rōnal' ideo ꝙ talis ē facta ē ad imaginē dei i potētia cognoscēdi ꝛ diligēdi. Sicut dt Au. Nā hoc ip̄o ꝙ ē exp̄ssa imago dei hʒ necessariā ordiatione ꝛ relationē ad ip̄aʒ nec ꝯsuat̄ nisi in ip̄o ꝛ ideo ip̄e de⁹ ē imediate finis creature rōnal' ꝛ vltim⁹ ꝛ ideo sūme nata ē delectari i ip̄o. Hoc ip̄o aūt ꝙ sūme nata ē delectari i ip̄o ꝛ pfici nata ē ipʒ sūme diligere qꝛ sūma delectatō nō p̄t eē sine sūma dilectōe ꝛ ideo naturalē hʒ potētiā ad ip̄m sūme diligēdū sibi iditā ꝛ ip̄sā s̄ʒ ꝙ vult Aug. li. de tri. Et etiā dicit Boe. iij. de cōso. p̄sa. ij. ꝙ m̄ētibus hoim incerta ē sūmi boni cupiditas. Qꝛ tñ ista potētia ē respectu supior' se ideo lʒ sit nat̄alis tñ est ex se isufficiēs ꝛ incōpleta ꝛ ideo ñ pōt exire ad actū nisi p educēs aliq̄d supius qd sit ꝓportiōabile tā potētie ꝙ actiui ꝙ etiā obiecto. Hoc ē charitas siue gr̄a ideo sine ip̄a nō p̄t nat̄alis potētia amatiua dei idita creat̄e rōali i actū exire hoc ē i actū diligēdi sūme siue ad diligēdū deū sup se ꝛ sup oia siñ charitate Tenēda ē igit̄ ista sñia. qꝛ min⁹ videt̄ extēdere posse nat̄e diminuere p̄uilegiū charitatis ꝛ gr̄e. Sicut ḡ vidim⁹ ꝙ materia hʒ potētiā naturalē ad oēs formas et tñ ad illas nō attingit sine educēte. Sic etiā videm⁹ ꝙ creatura rōnalis naturalē hʒ potētiā ad gratiā et btitudinem que tñ ex se nō pōt exire in actū pfectū sine educēte siue adiutorio determinato ꝛ ordinato a datore illi⁹ potētie. Exēplū habemus de oculo cui licet data sit po-

tētia vidēdi colores nō tm̄ pōt eos videre sine adiuto rio lucis exterioris. Exēplū silr de aue cui desūt pēne q̄ tm̄ naturalē hꝫ potentiā et aptitudinē ad volādū et appetit hoc ꝛ intēdit ad hoc ꝛ mouet se sed tm̄ nō exit in actū pfectū volādi: donec detur sibi pēne. Et hoc ē quod dicit Aug. in libro de fide ad petrū in hec vba Spiritus eternos hoc est immortales creauit deus ꝛ eis facultatē atq; intelligētiā cogitande cognoscēde diligēdeq; diuinitatis infuit quos tm̄ creauit vt ēt nō se ipos sꝫ deū diligerēt Aptitudo ei i pdicta autoritate a btō augustio appellat facultas diligēdi adueniēte igit gra pfie ipi volūtati facit ipam exire in actū sū me dilectiōis ac p hoc facit expiri ꝛ gustare qm̄ dulcis est dn̄s ꝛ p hoc mouet ad ipꝫ deū sūme diligēdū: ꝛ i eo q̄etat. ꝛ sup hoc p cognitionē hui9 q̄etatōis certificat q in hac gl'ia ppetuo mаēbit. vn̄ Ber. c. xij. de diligē do deū dt Cū introduct9 fuerit suus bon9 ꝛ fidelis in gaudiū dn̄i sui. ꝛ inebriatus ab vbertate dom9 dei tūc em̄ ebrius miro quodāmō oblitus sui ꝛ a se velut defi ciēs penit9 totus pget in deū ꝛ deinceps adherēs vn9 cū eo spūs erit arbitror pphetā hoc sēsisse cū diceret. Introibo in potētiā dn̄i: dn̄e mēorabor iusticie tue so li9. Itē in eodē libro dt q ibidē q̄rtus amoris gradus ppetuo possidebit cū sūme ꝛ solus diliget de9 qr nec nosipos nisi pp ipꝫ iā diligemus. O btm̄ gaudiū O aōr sctūs et cast9. O dulcis ꝛ suauis affect9. O pura ꝛ defecata intētio volūtatis. Sic affici deificari ē Quō em̄ stilla aq̄ modica mlto īfusa vino deficē a se tota vi det. vn̄ ꝛ saporē vini iduit et colorē Et quō ferrū igni tū ꝛ candēs igni similimū fit pristina ppriaq; exutuꝫ forma ita iebriata illo amore suauissimo tota deifica ta erit et in deū transformata ꝛ tota a seipsa deficiēs. Et quia nil aliud appetere valebit omis sui desideris

ꝓpos quisqꝫ beat⁹ in hac pace et quiete ꝑmanebit Ad hāc aūt quietē per thema nostrū aduocamur.s. Veni te benedicti.ꝛc. Dixi.iiii.ꝙ hec erit firma tentio ꝓpt cōpletā reditionē. Videmus enī ꝙ dū circuiēs facien do circulū redit ad pūctū a quo īcepit.tūc quiescit ꝛ am pli⁹ circulariter nō mouet.sic creatura rōalis cū ime diate a deo sit creata cū ad ipm redit ꝑ grām et gliā tunc quiescit.et hoc est qđ ipe deus dicit Apoca.i. Ego sū alpha et o pncipiū et finis. Et ꝓue.xvi.scribit Uni uersa ꝓpter semetipm operatus est deus. hic est finis noster quē quottidie petim⁹:quē quottidie desidera re videmur dū oramus dicētes Adueniat regnū tuū Hoc regnū petimus aduenire a xpo nobis ꝓmissum xpi passiōe et sanguīe q̄sitū vt q̄ xpo in seculo aū serui uimus postmodū cū ipo regnāte regnem⁹. Vn̄ aūt re gnū celeste petim⁹ qꝛ ē eternū.sed terrestre regnū tē pale solū cui si renūciauerim⁹ regno etno regnabim⁹ Sed orātes nō infructuosis nec nudis p̄cibus ad deū veniamus.qꝛ sc̄ptū est Mat.vij. Nō oīs qui dicit mi chi dn̄e dn̄e intrabit in regnū celoꝝ. Multi em̄ sic dīc apl's ad Titū.i. Cōfitēt se nosse deū factis aūt negāt. Recordemur illius petitōis matris filiorum zebedei Mat.ij.vbi đꝛ ꝙ accessit ad xp̄z mr̄ filiorum zebedei cum filijs suis adorās et petēs aliq̄d ab eo. Qui dicit ei. Quid vis? At illa. Dic vt sedeant hi duo filij mei. vn⁹ ad dexterā tuā:et alius ad sinistrā in regno tuo. Rn̄dēs aūt iesus dixit. Nescitis q̄d petatis.vbi ait Cri so. Res ei p̄ciosa vili p̄cio nō cōpatur Magnū laborē necesse ē nobis īpēdere si volumus ad celestia regna ꝑueīre. Regnū ei dei ē p̄mū ī itētōe:sꝫ vltimū ī execu tiōe.vñ Criso.sup illo v̄bo Mat.vij. Querite p̄mum regnū dei et iusticiā ei⁹.ait. Regnū dei est retributio bonoꝝ opeꝝ.iusticia aūt ē via pietatis per quā itur ad

Erit ꝑpetua ⁊ firma tentio.

regnū. Si ꝗ die et nocte cogites qualis erit gl'ia sanctorū: vel qualis erit interitus impiorꝫ. Necesse est vt aut ꝓpter timorē pene territus recedas a malo: aut ꝓpter desideriū gl'ie excitatus festines ad bonū. Et si quotidie cogitaueris que sit iusticia dei et qđ odit et qđ amat. ipa iustitia oñdit tibi vias suas. naʒ iusticia sicut odiētes se fugit sic amātes se sequit̃. hec Chrysō. Uide ergo si vis redire ad ṗncipiū tuū ad deū tuū vt sequaris iusticia: qm̄ hec via est que te ducet ad regnū et̃nū ad quod cū redieris securus es ꝙ nūꝗ̄ ibis xp̄o dicēte Jo. vi. Eū qui venit ad me nō eiciā foras Ad hāc igit̃ securitatē ⁊ regnū ꝑpetuū iuitamur per verba assūpti thematis. Uenite bn̄dicti p̄ris mei. ⁊c.

QUarta gl'ia aīe in reguo celesti erit verū gaudiū et leticia. De hac aūt leticia siue gaudio querūt docto. et specialit̃ Ric. de me. vi. di. xliiij. iiij. Utrū in volūtate btā sit idē realit̃ fruitio et gaudiū. Et rn̄dēdo ait: ꝙ fruitio gaudiū btōꝝ nō sunt realit̃ idē. Illa ei' fruitio est sūmo bono clare viso ꝑfecto amore inherere ꝓpter seipsū: amor aūt gaudiū nō est. Causat̃ eī gaudiū ex amati boni p̄sentia. vñ btōꝝ gaudiū est aliqua spūalis passio in volūtate causata ex ꝑfecto amore sūmi boni per clarā visionē et perfectā dilectioneʒ vniti aīe seu sibi p̄ntis. hec Ric. Uñ videmus qñqꝫ: ꝙ mater tenerrime diligēs filiū nō gaudet: etiā si ipsuʒ videat et habeat p̄sentē et ferat̃ actualiter in amoreʒ īpedita ab hmōi gaudio ꝓpt̃ aliquā īfirmitatē. Hoc exēplū clare manifestat dilectionē et gaudiū non esse idē. In illa tn̄ magnifica gl'ia nihil poterit impedire quin ex dilectiōe ꝑfecta sequit̃ maximū gaudiuʒ. Uñ idē doctor q̄stione seq̄nti recitat duas opiniōes. Unā que dicit ꝙ q̄uis gaudiū btōꝝ sit btitudinis quoddā accidētale ꝯplemētū ab ip̄a btitudine inseꝑabile per

quãcũqꝫ ꝟtutẽ creatã: nõ tamen eẽntia btitudinis cõ
sistit in pfecta cõiunctõe creature rõnalis cũ deo gau
diũ aũt beatoꝝ nõ ẽ de rõne huius cõiũctõis cũ nõ sit
visio nec fruitio. Nec ẽ sũma securitas de qua dictũ ẽ
sꝫ ẽ aliqd causatũ ex istis. Unñ ẽ effectus btitudinis de
necessitate cõsequẽs ad ipꝫ. hec ille. Exẽplũ videmus
de igne de cui⁹ eẽntia nõ ẽ calor. sꝫ tñ seqtur de necessi
tate nãe ad ipꝫ. Aliã aũt opinionẽ recitat di. ꝙ aliis
videt ꝙ gaudiũ sit de eẽntia beatitudinis qr ẽ de rõe
pfecte vniõis volũtatis cũ summo bono. Volũtas ei
vnit sũmo bono nõ tãtũ mouẽdo se immediate in ip-
sum ꝓpter se q̃ mot⁹ ẽ amor fruẽs sꝫ etiã immediate
patiẽdo ab eo q̃ passio ẽ gaudiũ Que istaꝝ opinionũ
sit verior ꝑ nũc nõ diffinit. sed hoc certũ sit ꝙ ĩ illa cõ
iũctione ꝛ vnione aĩe nostre ad deũ erit sũma delecta
tio. Frãciscus de marchia in fine. iiij. sup senten. dicit
cũ prima opinione ꝙ btitudo nõ cõsistit in delectatio
ne quia ipsa est passio ꝯsequẽs actũ dilectiõis.
Hec ille. Hoc vtiqꝫ gaudium erit.
Euacuans gaudium mundanum.
Inebrians subiectum humanum
Non generans vllum fastidium
Sed satiens hominis studium
Primo dixi ꝙ hoc gaudiũ euacuabit gaudiũ mũda
nũ: imo q̃ gaudẽt hic illic gaudere nõ poterũt. hi sũt
de q̃bus dr Sap. ij. Venite fruamur bonis que sunt
et vtamur creatura tãꝗ in iuuẽtute celerit vino pcio
so et vnguẽtis nos ĩpleamus et nõ pretereat nos flos
tp̃is. Coronemus nos rosis anteꝗ̃ marcescãt. Tales
sũt mũdani q̃ estimãt hoĩes solũ ad hoc factos vt hic
accipiãt cõsolatiões suas. De q̃bus eodẽ li. Sap. xv.
dr. Estimauerũt lusum esse vitã nostrã et cõuersatio-
nẽ vite cõpositã ad luctũ: et oportẽt vnũquẽqꝫ etiã ex

malo acqrere. O gaudiū mūdi qd hoies de illo inesti
mabili gaudio nō curātes decipis quot ad iferna de
ducis nouit deus imo sunt adeo fatuiqȝ dū nil aduer
si nil mali tpalis eis euenit dicūt se a deo diligi nō ↄsi
derātes illud Act. xiiij. Per multas tribulatiōes oȝ
nos itrare i regnū dei. Et. i. Pe. iiij. Si iust⁹ qdā vix
saluabif impi⁹ ⁊ pctōr vbi parebūt. Et de illud exē-
plū i vita bti ambrosij scriptū ē bn̄ memorie cōmēdā
dū. Nā ibi legim⁹ ꝙ cū ipse ābrosius Romā pgeret
⁊ in quadā villa tuscie apud quedā hoiem nimiū lo-
cupletē hospitatus fuisset illū hoiez sup statu suo sol
licite inqsiuit. Cui ille rn̄dit. Status meus dn̄e bn̄ fe
lix extitit ⁊ glīosus ecce em̄ diuitijs abundo infinitis
seruos et ancillas cōplures habeo. copiosam filiorꝝ ⁊
nepotū turbā possideo et oīa semp ad votū habui nec
vnq̄ nichil aliqd aduersū accidit vt quod ↄtristarer
euenit. Qd audiēs ambro. vehementer obstupuit et
his q se in comitatu erāt dixit. Surgite et hīc ꝙ citi⁹
fugiam⁹ quia dn̄s nō est in loco isto festinate nec in fu
giendo morāȝ facite ne hic diuina vltio nos ↄprehen
dat et in isto pariter nos inuoluat. Cū ergo fugerēt ⁊
aliquātulū ꝓcessissent subito se terra aperuit ⁊ hoiez
illū cū vniuersis q̄ ad illū ptinebant ita absorbuit vt
nullū inde vestigiū remaneret. Qd cernēs ambrosi-
dicit. Ecce fratres ꝙ misericorditer de⁹ parcit. cū ad
uersa tribuit ⁊ seuere irascif cū sēp ꝓspa elargif. In
eodē aūt loco fouea quedā ꝓfundissima remāsisse dr
que vsqȝ hodie in hui⁹ testimoniū pseuerat. Seneca
⁊ gētilis philosophus in luīe naturali dicebat miles
puto ifeliciorē eo cū nūq̄ aliqd euenit aduersi O q̄tū
igif piculū oīa huius mūdi ꝓspera oīa gaudia et va
na hr̄e ad nutū. Queram⁹ igif gaudere in futuro et
si gaudere hic velimus gaudeamus oēs in domino

iuste viuēdo deo nr̄o obediēdo q₂ ex hoc gaudio imperfecto ad illō gaudiū ꝑfectū transibim⁹. Vñ apostol⁹ Phi.iiij. Hoc duplex gaudiū insinuās ait. Gaudete in dn̄o sp̄ scʒ hic bona vsq₃ in finē ꝯtinuādo. iterū dico gaudete q̄si diceret ex hoc gaudio quo bona agitis in gaudiū ꝑfectū trāsibitis Et xp̄s dicit disci. suis Jo.xvi. Amē amē dico vobis q₂ plora. ꝛ fle. vos: mūdus aūt gaudebit vos aūt cōtristabimini. sʒ tristicia vr̄a vertet̄ in gaudiū Hoc ē gaudiū plenū atq₃ ꝑfectū quo oē gaudiū euacuabit̄ fatuū ꝛ mūdanū Tales beati sēp gaudebūt in dn̄o. Ad hoc igit̄ gaudiū vocamur cū dicit̄ in themate. Uenite bn̄dicti ꝛc. Scd̄o dixi ꝙ hoc gaudiū adimplebit subiectū hūanū dicēte ꝓpheta de sc̄tis ꝛ electis existentibus in gl̄ia. Inebriabūtur ab vbertate dom⁹ tue ꝛ tor. volupt. t. potabis eos. Quod exponēs Nico. de ly. ait. Jnebriabunt̄. i. saturabunt̄ ab vbertate dom⁹ tue. i. dom⁹ celestis glorie ꝛ tor. volup. t. pota. eos. Hoc inquit addit̄ ad ostendendū ꝑfectionē refectiōis gl̄ie. q₂ apud nos refectō ꝑficit̄ ex cibo et potu. Hec ille ꝛ bene inebriari dicunt̄ qm̄ beatitudo cōsistit in perfectione completissima. Ibi em̄ hō erit cōpletissim⁹ in moribus in sciētijs et i delitiis Quelibet em̄ potētia hʒ ibi suū ꝑfectissimū cōplementū nā intellectus est ꝑfectus in scientijs. volūtas in delitiis irascibilis in eminētijs. Est em̄ rationalis q̄ tendit ad verū ꝛ ideo ꝑficit̄ in ꝟitate sciētiaꝝ ꝯcupiscibilis que tendit ad bonū ꝛ ideo ē ibi bonitas oīm deliciarū. irascibilis q̄ tendit ad arduū ꝛ ideo est ibi arduitas oīm dignitatū honoꝝ et eminētiarum ꝛ ita gaudio ꝛ leticia cōplebit̄ creatura rōnalis hoc est quod summe desideram⁹. s. delitias et gaudēter viuere. Si em̄ spes futuroꝛū bonoꝛū est hoī maxima delectatio quid erit ꝛ quāta ipsa delectatiōis possessio.

Vere mirabilis īestimabilis erit illa delectatio. Sic igit͛ viuamus vt hanc delectationē hoc perfectissimū gaudiū habeamus. Nūc igit͛ nō delectemur ī malis delectationib⁹ quibus diuersimode hoīes a diabolo capiūtur. Dicit͛ eñ Gen. iij. Vidit mulier ꝙ bonū eēt lignū ad vescēdū et pulchrū oculis: aspectuqꝫ delectabile tulit de fructu illius et comedit deditqꝫ viro suo. Hoc fuit lignū de quo ꝓhibitū fuerat ade ne comederet: ꝯtra qđ facīētes primi parētes qꝛ delectati sūt paradisum ꝑdiderūt. O deus quot hoībus delectationes carnis: delectatiōes mūdi vestiū ornatus in viris et mulieribus erūt causa dānatiōis. Jō dꝛ Lu. vi. Ve vobis diuitibus q̇ hic habetis cōsolationē vestrā. ve vobis q̇ saturati estis: qꝛ esuri. ꝛc. ve vobis q̇ ridetis nūc: qꝛ lugebitis et flebitis. Delitie eñ mūdi lꝫ in principio sūt dulces: in fine xō sūt amare nimis. Jdeo dic̄ Jo. Apo. c. xviij. Quātū glorificauit se: et in delitiis fuit tm̄ date illi tormētū. Delitie eñ sūt laquei diaboli q̇bus quasi totus mūdus capit͛ sicut ad oculū videmus. vñ similes sumus alecibus q̇ vbicūqꝫ lumen viderint ibidē talit͛ delectant͛ ꝙ illuc cōcurrūt ꝛ capiūt͛ Fugiamus igit͛ has delectatiōes et inquiramus illā supernā delectationē q̇ nō habebit finē. Jlla eñ est ꝑfecta delectatio q̇ acquirit͛ vias vite insequēdo. vñ propheta. Notas mihi fe. vi. vite adim. me. le. cū v. tu. d in d. t. vs. in finē. Ad hāc igit͛ delectationē inuitamur cū dr̄ nobis. Veīte bñdicti. ꝛc. Tertio dixi ꝙ hoc gaudiū siue delectatio nō generat vllū fastidiū Hec ei est vna differētia īter gaudia et delectatiōes mūdi ꝛ paradisi: qꝛ hec gaudia mūdi tādē fastidiūt ꝛ displicentiā generāt. Videm⁹ ei ꝙ si q̇s gaudeat ī delitiis carnis vtpote in bibēdo ꝛ cōedēdo q̄ṫūcūqꝫ cibi sint boni vl͛ vina optima finaliter vertūt͛ in nauseā: imo pl̄us

nocere ad mortē. Considera oīa alia in quibus hoīes solēt geudere et letari siue sint honores siue dignitates: cantus: choree: et cetera huiusmodi oīa habēt finē tristē. Prou. xiiij. Risus dolore miscebit et extrema gaudij luctus occupat. Gaudiū autē ꝛ delectatio glorie celestis nunq̄ displicebit sed semper placebit: imo visio dei et delectatio erūt ante cōplacentie ꝛ delectationis q̄ maior esse nō potest obtinere: q: ipe de⁹ est in quē desiderāt angeli ꝓspicere. Sed querit glosa. Cur cernere desiderāt cuius faciem cernere nunq̄ cessant. et soluit ipa glosa: q: ꝯtēplatio diuine p̄ntie: ita āgelos beatificat vt eius visa gl'ia satient: et eius semꝑ dulcedinē quasi nouā insatiabiliter siue infatigabilit esuriāt. et Gre. Celestes delitie habite appetitū excitāt: terrene aūt fastidiū generāt. Eccl'. xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriēt ꝓpter hoc dicit spōsa. c. v. q̄ spōsus eius est totus desiderabilis. ꝛ Ps. vl. valde admirabilis es dn̄e et facies tua plena est gratiaꝝ Hoc etiā cōuenict ipis hoībus beatis: qn̄ erunt in illa gl'ia sicut angeli dei. Et hoc est multū difficile nobis ad intelligendū. s. esse in tāta dilectione et nūq̄ fastidiri: sed semꝑ iocūdissime illā possidere: sꝫ ita est certitudinaliter: q: aliter nō esset sūm⁹ felicitas si aliq̄d triste posset illic accidere. Hoc gaudiū et hāc delectationē spiritu diuino faciēte intelligēs regius ꝓpheta ait. Gustate et videte. q. s. ē. do. Ubi ait Nico. d ly. quasi diceret per experimētū potestis ꝓbare: qm̄ suauis est dn̄s. Et loquit ad modū hoīm dulcedineꝫ vini probātiū: q: primo modicū degustāt: et ex hoc cognita eius dulcedine alliciūtur ad amplius gustandum Sic hoīes deuoti percipiētes aliq̄d de dulcedine dei alliciūtur ad amplius gustandū. Aduertēdū tamen q̄ probātes dulcedine vini illud modicum qd̄ pregu

stant sup linguã diu retinẽt. Sic sentiẽtes diuinã dulcedinem debẽt eam q̃diu possunt retinere: qꝛ hoc est quoddã preludiũ btitudinis future, ꝓpter qd̕ sequit̃ Beatus vir qui sperat in eo. Talis enim pregustatio diuine dulcedinis auget spem future btitudinis. Et lꝫ apud hoies nimia familiaritas aliquãdo pariat contemptũ. talis tamẽ familiaritas dei ad hoiem qua et cõmunicat in p̃senti vita. suam dilectionẽ magis auget reuerentiã filialẽ hois ad deũ. ideo subdit̃. Timete dñz. o. s. e. q. n. est ino. t. e. Ex hoc enim q̃ sentiunt in se diuinã presentiã. modo p̃dicto sufficit eis pro omni bono: imo alia bona eis despiciũt: nisi quantũ necessitas exigit hec de libera. Si igit̃ deus tm̃ sapit in via: quid faciet in patria cũ videbit̃ facie ad faciem. Hec igit̃ sũma delectatio nũq̃ fastidiẽs nũq̃ displicẽs: sꝫ semp quasi noua reficiẽs huius nõ erit finis. O deus meus q̃d nobis saperẽt oĩa hec mũdi gaudia. he delectationes q̃bus tm̃ adheremus. Certe hec oĩa reputaremus velut amara: et diceremus cũ aplo Philip. iiij. Que fuerũt michi lucra hec arbitratus sũ ꝓpter xp̃m detrimẽta. Et vere si hãc maximã delectationeꝫ bene attẽdamus eaque putamus lucra: vt abũdare diuitiis honoꝛibꝰ ⁊ delitiis mũdi reputabimus detrimẽta ⁊ inepta: ideo sequit̃. Oĩa ĩquit paulus estimo detrimẽtũ esse ꝓpter eminẽtẽ sciẽtiã iesu xp̃i dñi mei ꝓpter quẽ oĩa detrimẽtũ feci ⁊ arbitroꝛ vt stercoꝛa: vt xp̃m lucrifaciã. Qꝛ ibi scꝫ in xp̃i visiõe erit sũmũ gaudiũ ad qd̕ vocamur p thema ꝓpositũ. Venite bñdicti p̃ris mei ⁊c̃. Quarto deĩm est q̃ ibi q̃escit hois studiũ Studiũ est vehemẽs animi applicatio ad aliq̃d peragẽdũ. Cõmunit̃ enim hois studiũ et applicatio tã per ĩtellectũ q̃ per volũtatẽ est adhuc qd̕ pre ceteris desideramus quod desideriũ si compleat̃ delectat aĩam.

Prou. xiiij. Oēs aūt hoīes vt dr primo Methaphisice naturaliter scire desiderāt: et omīa īperfecta naturaliter perfici: et maxime creatura rationalis desiderat puenire ad gaudiū eternū dicente ppheta. Quēadmodū desiderat ceruus ad fōtes aquarū: ita de. a. m. ad t. de⁹. Si a. m. ad d. fon. vi. Ideo oēs debem⁹ studere et oēm diligētiā apponere: vt ad id qd desideramus attingamus. Sed quō verū est q sup oīa deū videre in gloria desideremus et cū eo gaudere cū paucos ad hoc se disponere per vitā videamus. Ad hoc ait Rich. de media vil. di. xlix. iiij. i. q. ij. pricipalis. q btītudo dupliciter pōt cōsiderari in generali inqtuz est bonū quoddā sufficiētissimū: vel in speciali scilicz inqtū cōsistit in clara dei visione et ī perfecta ei⁹ dilectione et gaudio qd habet de dei bonitate psenti per clarā ei⁹ visionē et perfectā dilectionē. Primo mō beatitudo est oībus hoībus nota. Quilibet eni scit quid est bonū: et qd est sufficiētissimū. Scdo mō nō est oib⁹ nota. vn nō oēs eā appetūt: sed primo mō oēs eā appetūt: qr appetitus eius naturalis est. vn. Au. xiij. de tri. c. viij. Dic q ad appetēdū beatitudinē natura cōpellit cū sūme bonus et imutabilis ei beatus creator hoc indidit Dicit etiā glo. sup illud ps. Btā gens. q animus est naturaliter capax btitudinis. nulla autez creatura est capax naturaliter alicuius boni drelicta omi naturali iclinatione. Bona. in. iiij. dist. xlix. q. ij. Ad hoc idē inquit. Duo sunt que faciūt appetitū: scz conueniētia et indigētia. Qm igitur anima rationalis creata ad dei imaginē et similitudinē facta est capax boni sufficiētissimi et ipsa sibi nō sufficit cū sit vana et deficiens: ideo dico q verā btitudinē appetit naturalit. Et sequit. Oēs ergo habēt appetitū btitudinis vere in generali: et habēt cognitionē in generali

Oẽs ei credũt q̄ btitudo sit bonũ qđ sufficit retinẽs illud appetũt. In spāli vero qñ assumit hoc sufficere sc3 honorẽ vel potentiã errat cognitio et declinat affectio. Et simile de eo q̄ vult emere aurũ: ꝛ frustrũ auri credit eẽ auricalcũ. Si q̄ras ab eo q̄d velit emere. rñdebit aurũ. Si q̄ras qđ frustrũ. Rñdebit qđ hoc. demõstrato auricalco. Silr si ab auaro q̄ras. vtꝝ appetat btitudinẽ verã et velit habere. Rñdebit q̄ sic. Si q̄ras q̄d velit vtrũ paradisũ vl' denariũ. Rñdebit denariũ: ꝛ hui⁹ rõ est q2 hic credit sufficiẽtiã: ꝛ ibi nõ est Si queras quõ cog̃scit in g̃nali. dico q̄ innata est illa cognitio. Si q̄ras per q̄d. Dico q̄ sufficiẽtiã noscit p indigẽtiã. Si opponas q̄ ꝑuatio nõ est via cog̃scẽdi habitũ. dicendũ q̄ est quedã indigẽtia oĩno priuans quedã dispones et inclinãs. et hec est ratio cog̃scẽdi. vñ si materia haberet potẽtiã cognoscẽdi cognosceret vtiq3 formã ad quam inclinat per dispositionẽ. Hec Bonñ. S3 vere per fidẽ aliã habem⁹ cognitionẽ de vita eterna. Scimus eñi q̄ resurgemus et in corpe et in aĩa simul in illa celesti gl'ia ꝑpetuo manebimus. Sicut plus dicet cũ de vnione corpis ad aĩam tractabimus quare studiũ nostrũ ꝛ vehemẽs applicatio deb3 esse in nobis circa ea que ducunt ad hoc gaudiũ: q2 finis ĩponit necessitatẽ his que sunt ad finẽ. Hoc est dictu: q̄ si finẽ nostru3 que est gl'ia et'na velimus assequi: o3 nos sollicite prudẽter et attẽte scire oĩa q̄ sũt gaudij hui⁹ media acq̄rẽdi. Sicut eñi videmus q̄ ignis q2 appetit sursũ esse: iđ sp ascẽdit et tẽdit sursũ: ita et nos si desideramus x̄pe ꝛ nõ ficte gaudia padisi debemus sẽp faciẽ cordis nostri habere sursũ: q2 illa gaudia sũt delectabilia sup aurũ et lapidẽ preciosũ multũ: ꝛ dulciora sup mel et fauũ. vt đt ꝑs. Ceruus eñi calefactus in venatione nõ cõsueuit sistere in riuulo: sed

ens q ibi ad plenū non posset recreari: sed currit vsq ad fontē siue ad lacū abūdantē: vbi perfecte recreat et refrigerat. Sic et desideriū nostrū nō deb3 esse ad riuulū honorū mūdi: q2 ibi nulla est satietas: sed celeriter debemus currere: et a iuuētute icipere hmōi cursum: q2 nescimus qn moriemur: debemus inq currere ad fonte3 paradisi vbi pfecte poterimus recreari: vt possum9 dicere cū pppheta. Perfecit pedes meos tanq ceruorum: et sup excelsa statuēs me. In hoc similes esse debem9 onagro q est asinus siluestris q qq multū satiat. nūq tn vult bibere aqua3 turbidā: imo expectat clarā. iuxta illud ps. Expectabunt onagri in siti In quo pculdubio istruimur q sitis et ardor desiderij nostri nūq debet bibere aquas turbidas voluptatis carnis et mūdi: q2 nō satiāt: s3 aquas claras et mūdas gratiarū et glorie quod est ptra pctōres imūdos qui magis desiderāt aquā turbidā hui9 mūdi de qb9 Ro. i. Tradidit eos desideriū cordis eorū. etc. Abstinete ergo vos a carnalibus desiderijs q militāt aduersus aīam. i. Pe. ij. Et studete puenire p bona opa ad illō regnū vbi hmōi desideriū satiabit et pplebit. Nā ad hoc excitamur p thema nr3 cū dr Venite bndicti etc.

Quinta gloria aīe in celesti patria erit oim reru3 abūdātia. O auari qui tm desideratis abūdantiā auri et argēti. O superbi qui desideratis sublimitatē honorū et dignitatū. O voluptuosi gulosi et carnales q desideratis saturari bonis vinis et pciosis cibis dimittite hec fatua q vere nō satiāt s3 cito finē hūt sicut dictū est prius. Attēdite ergo ad hāc gloriā: qa ibi abūdabitis oībus bonis pciosissimis. de hac abūdātia ait pppheta in ps. Ego dixi in abūdātia mea nō mouebor in eternū. Sed notādū est q sicut abūdātia florū in arbore est causa abūdātie fructuū. ita abūdā

tia virtutū et gratiarū est causa abundātie gaudiorū Jdeo ait xp̄us. Math. v. Nisi abūdauerit iustitia vestra plusq̄ scribarū et phariseor̄ nō intrabitis in regnū celor̄. Jta ecōtra erit abundātia penar̄: q2 sicut hic abundauerūt in culpa: ita in inferno abundabūt in pena. p̄s. Retribuet abūdāter: sc3 deus faciētibus superbiā. Jn celo igit̄ erit abundātia omniū bonorū

Ex obiecto omnia continente
Ex subiecto omnia possidente
Ex proximorum sociatione
Ex optimorum comparatione.

¶ Primo igit̄ erit abūdātia oīm bonor̄ ex obiecto: id est ex deo qui oīa cōtinet bona. Vñ ap̄ls ad Ephe. scdo ait. Deus autē qui diues est in mīa ꝑpter nimiā charitatē suam qua dilexit nos cū essemus mortui in pctis nostris qui viuificauit xp̄o cuius gratia sumus saluati et cōresuscitauit et cōsedere fecit in celestibus in xp̄o iesu: vt oñderet in seculis sup̄uenietib⁹ abūdātes diuitias grē sue. Diues ergo de⁹ in se diues. i. copiosus fuit in mīa: q2 ꝑpriū est ei⁹ misereri ⁊ parcere ꝑpter nimiā charitatē suā: et nō ꝑpter merita nostra cū essemus mortui pctis ⁊ filij ire. i. nati in pctō originali cōuiuificauit nos xp̄o nos sibi p̄ fidē formatā incorporādo: cui⁹ grā sum⁹ saluati in spe. s. ⁊ cōresuscitauit. similit̄ in spe et cōsedere: etiā fecit in spe vt ostēderet post hoc seculū diuitias grē sue. i. oīa bona celestis gl'ie: cui⁹ ip̄e est p̄miū. vñ alphorabius li. de causis ꝑpōne. xx. ait. Primū ē diues p̄ seip̄m ⁊ est diues maius. Et rōnē reddit cōmētū eiusdē ꝑpōnis dicēs. Jlla res diues magis que īfluit ⁊ nō sit īfluxio sup eā per aliquē modorū. relique aūt que sunt ītelligibiles aut corporee sūt nō diuites p̄ seip̄as: imo indigēt vno de influēte sup eas bonitates et oēs gratias. Hec ibi.

Has diuitias diuine maiestatis melius videbimus cū ipas possidebimus cū deū habebimus. qm̄ nūc hec a nobis sūt abscōdita: sed per fidē et spem certā: si bene egerimus quasi iā possidemus. Sicut mercator cum iā emit et soluit aliquā rē preciosā: lz nōdū pricipaliter habeat reputat se illā rē habere: et maxie si sit certus q̄ ab aliquo nō possit ipediri eius pricipalis possessio. Uere deus adeo est diues et oībus bonis abundās: vt si mille mūdos cogitaremus et illos haberemus in dn̄o: talis possessio nichil eēt cōparatiue ad diuitias diuine bonitatis: qm̄ finiti ad īfinitū nulla est pportio. Nō igit̄ apponamus cor nostrū ad diuitias huiꝰ mūdi que impediūt ab eternis diuitiis: qm̄ scriptū est Mat. xix. Facilius ē camelū per foramē acus trāsire: q̄ diuitē intrare regnū celoꝝ. Sed hoc mirabile videt̄ cū plures diuites sint saluati sm̄ fidē nr̄am et in veteri testamēto et in nouo. Nōne legimus plures reges sāctos esse: vt Henricū impatorē et Ludouicū regē Frācie: et alios multos. Quid est hoc igit̄ q̄ a xp̄o dicit̄ facilius est ca. et c̄. Qm̄ primū est ipossibile. s. camelū transire p foramē acus: ḡ et sm̄ Chry. sup Mat. q̄ dicit. Appositio diuitiaꝝ maiorē apponit flāmā: vt vehemētior fit cupido. Et qr cupiditas ē venenū charitatis: iō possessio diuitiaꝝ reddit hoiez difficilē ad pfectionē acq̄rēdā Uñ ille iuuenis cui dixit xp̄s Si vis pfectꝰ eē. i. ascēdē ad statū salutis necessariū va de ptēnēdo oīa tp̄alia et vēde q̄ habes et da paupibus (ppt̄ deū: qr abiicere tp̄alia ppt̄ ostationē nō ē meritoriū sicut aliq̄ philosophi fecert̄) et hēbis thesauꝝ in celo et veni et seq̄re me. In seq̄la ei xp̄i p opa charitatis cōsistit pfectio pricipaliter. A paupertate aūt volūtaria ichoatiue p modū remouētis phibens: qr per hoc aufert̄ cura tp̄aliū que ipedit animū a dilectiōe dei et

disponit animus ad libere deo vacādū. Cū aūt audis set v̄ba xp̄i adolescens abijt tristis q2 nimis amabat possessiōes terrenas vel plusq̄ talē pfectionē 7 iō nō poterat ad pfectionē volūtarie paupertatis ascēdere Et iō dicit xp̄us. Amen dico vobis q2 difficile diues intrabit in regnū celo2 Mat. xix. Nō dicit q̄ sit ipos sibile s3 difficile ē diuitias possidere et ñ teneri nimis amore ea2 q2 scd̄m q̄ dicit Au. in epistola ad paulinū. Bona terrena diligunt arti9 adepta q̄ 9cupita. Ali ud est ei velle incorporare q̄ desūt aliud iā incorpora ta diuellere. Illa ei velut extranea repudiant ista ve lut mēbra p̄scindūt. Reddunt ergo hoīem difficilem ad pfectionē acq̄rēdā nō tñ faciūt ipossibilē q2 abra hā fuit pfectus vt habet Geñ. xvij. iō dicit. Eccle. xxxi Btūs diues q̄ iuētus ē sine macula 7 q̄ post aurū non abijt nec spauit i pecunie thesauris. Quis ē hic 7 lau dabim9 eū? Quasi dicēt Vix 7 cū difficultate inuenit Ex quo pt3 q̄ nō loq̄tur de quocūq3 diuite s3 de diui te cōstituēte finē in diuitijs ppter qd̄ apostolus. Col locen. iij. Vocat talē diuitē auarū 7 auariciā dicit esse s̄uitutē idolo2ū. i. sīr̄is est idolatre p quāto auar9 co lit pecuniā suā studiose. Talis fuit ille diues de q̄ dr̄ Luc. xvi. Mortu9 ē diues 7 sepultus ē in inferno 7 fa ctū est vt moreret mēdic9 7 portaret ab āgelis i sinu abrahe. q̄ nūc ē i celis possidēs deū ditissimū vt dicet statim. Ex deo igitur oīa bona eminent cōtinēte et in bonitate sine cōparatiōe q̄cūq3 creata excedēte beati erūt diuites 7 in oībus diuitijs abundabūt Venite igr̄ bñdicti 7c. Scd̄o dixi q̄ in gl̄ia paradisi erit oīm re2 abundātia ex subiecto possidēte. Posses enim dice re. Et licet deus sit diues dubitatur tñ an ille diuitie q̄bus est diues sint i potestate cuiuslib3 beati Dico ti bi q̄ sic. Possidebis eñi deū ad voluntatē tuā q̄a ip

fecerit pmiū et salariū laboris nostri. Sicut eni q̄d la
bore iuste acquiritur dr̄ esse acq̄rentis: sic deus erit nr̄
Si em̄ dicamus nūc q̄ deus sit noster q̄to magis dice
mus tunc. Dicimus eni nunc illud ps. Dn̄e dn̄s nr̄ q̄
admirabile est nomē tuum in vniuersa terra. Et forte
posset dici q̄ nūc nr̄ est deus p creationē. p gubernati
onē et redēptionē. Dico tn̄ q̄ tunc erit nr̄ p possessio-
nē: q2 nunq̄ a nobis poterit tolli qn̄ illum videamus
illū diligamus in illo delectemur. Istud pmiū et ista
possessio vocatur. Lu. xiiij. Cena magna. vn̄ ibidē d2
Homo quidā fecit cenā magnā et vocauit multos.
Sed hec poterūt meli9 applicari ad ea que dicentur
de gloria corporis. Sed quare homies pn̄tis tpis ad
hanc possessionē siue ad hanc abūdantiā nō attēdūt
Certe hoc cōtingit ex tribus. primū igif ē ignorātia
eterne retributōis. scdm̄ ē: nō amor v̄tuose opatiōis.
tertiū est defectus diuine dilectionis. Ex illis orif ide
uotio: impseuerātia: tarditas: ociositas: dilatio circa
opus faciendū. remissio circa inceptū. Ad quā posses
sionē vocamur. dicente apostolo Thess. ij. Testificati
sumus vobis vt ambuletis digne deo qui vocauit vos
in suū regnū et gloriā. Iō de nolētibus attendere ad
hanc vocationē cōquerif dn̄s ipe Prouer. i. di. Voca
ui ꝛ renuistis. extēdi manū meā et nō fuit q̄ aspiceret.
despexistis oē cōsiliū meū et icrepatiōes meas negle
xistis. Multos deus vocat dicēs. Venite et man9 ad-
iutrices extēdite dādo eis ꝯsiliū quō a pctīs resurgēt
quō vitā eternā merebūtur et viā eis edoctā nolūt a-
spicere. q2 noluerīt accipe disciplinā indurauerīt faci-
es suas s̄ petrā: et noluerīt reūti. Hie. v. Figurati sūt
tales per reginam vastt. de qua d2 Hester. i. q̄ rex as
suerus vocauit reginā vasti per nūcios. sed ad regis
iperiū veire cōtēpsit. propter quod irreuocabili sentē

tia p̄uata est regno. Rex assuerus interpretatur btitudo τ significat deū q̄ ē btitudo nr̄a. Regina vasti q̄ debebat esse regi subiecta τ obediēs significat quēlibet nr̄z q̄ debet esse subiect⁹ deo ei⁹ obseruādo mādata. sz q2 noluit obedire p̄uata ē regno: ita q̄ noluerint obedire deo priuabūtur illo celesti reg: in quo ē oīz rerū abundātia Attēdamus igr̄ vt possumus obtinere illā supremā abūdātiā de qua dicit̄ in themate. Veite bn̄dicti. ꝛc. Dixi tertio ꝙ in gl'ia erit oīm rerū abūdātia ex p̄ximoꝝ associatiōe. Ibi em̄ quilibet p̄xim⁹ oīa sua cōicabit alteri suo p̄ximo. Tūc em̄ verificabitur illud Act. ij. Quod dictū ē de apostolis habebūt oīa cōia Si ergo faciēte charitate apostoli habuerūt oīa cōia quare nō magis credendū est de beatis q̄ caritate perfecti erunt inter se veri amici ꝙ omīa habebunt cōia. Hoc etiam fuit in statu inocētie ꝙ oīa erūt cōmunia. vnde Isidorus dicit. Secundū legem nature cōis est oīm possessio et omniū vna libertas. Ita inquit Alexander de halis: ꝙ vnusquisqꝫ vsus fuissz illis s̄m beneplacitū voluntatis ordinate. Sic absqꝫ dubio credendū est ꝙ in illa beatitudine erit tanta dilectio et tanta caritas vt oēs cōicent aliis sua bona. Unde erit ibi īquit Anselmus li. de similitudi. amicitia que ī inimicicīā cōuerti pōt. Null⁹ tn̄ hic hz amiciciā que cōuerti nō possit in īimiciciā. iō h̄ null⁹ amiciciā seruat. sz ibi q̄tū seipm̄ quisqꝫ tātū et tādiu diliget et alteꝝ. Sed nec video q̄n alit̄ esse possit p̄sertim cū oēs vnū corpus xp̄i sint et xp̄s q̄ est ip̄a pax ē caput oīm neqꝫ minori se affectu cōplectant̄ q̄ mēbra vnius corpis sibi inuicē copulant̄ Abūdās ergo eris in dilectiōe q̄n hec fuerit tibi in possessiōe Ex hac maria amicicia erit oīm bonoꝝ cōicatio. Et seqtur ī eodē li. Societas illa iustoꝝ nil poterit velle diuisū. sz eādē volūta

tē semp habebūt. Corp⁹ vnū erim⁹ eccl'ia vna erim⁹ Spōsa xpi erimus qcūqȝ ibi erimus Ipa dei volūtas erit in tua diuersa sȝ sic tu vis qd ille ita in cūctis ille quod tu. Sȝ forsitan dices. Eya si deest ꝛ oēs illi btōrū cetus nollēt quod ego tūc ꝛ augmētū mei boni nollent mecū qd ego ibi nō velle nō potero. ero itaqȝ pro velle meo de maiorib⁹ in celo huic tue ībecillitati rñdeo qꝛ si etiā beato Petro par in gl'ia eē volueris. eris In gl'ia dico. qꝛ vt petrus si in psona velle nō poteris. nā si hoc velles teipȝ esse nichil velles qd velle nequibis. Sȝ neqȝ illi in gl'ia equari si meritis ei⁹ impar fueris velle poteris. qꝛ pulcherrimā illi⁹ corpis cōpositionē quā in hoc cōspiceres violari plus oī cōmodo amabis. Neqȝ eñ in hūano corpe vel pes loco sūt officio man⁹ fungi exoptat aut os siue nasus vbi oculi sunt: aut oculi vbi os vel nasus relictis sedibus suis cupiūt trāsferri Eodē mōi illa admirabili ꝛ glorificata dispositiōe ꝛ q̄ disposita gl'ificatiue btē ciuitatis dei ita quisqȝ qd adeptus fuerit amabit vt statū suū potiori gradu mutari nō velit. Quare Qꝛ cuiqȝ satis erit sua felicitas ꝛ btitudo sibi ꝑ merit' suis misericordif imptita Ampli⁹ si hi qui iā tūc in ipsi⁹ corporis vnitate locati fuerint maiora q̄ sint adepti desiderēt eo ipso miseri essent qꝛ nō dū haberēt quod vellent Aderit itaqȝ oībus oīs sufficientia quā pficiet in singulis vnanimis ꝛ plena cōcordia. Malixo in discordia tāta psistēt vt eorū corpus et aīa semp dissideant nā et corp⁹ aīam odio habebit et q̄ male vnq̄ cogitauerit et aīa corpus q̄ male cogitata ope cōpleuerit, ꝑ qbus oībus torq̄bunt in penis hec ille. Et q̄cūqȝ noluerit deus q̄libet etiā nolet beatus ꝛ gaudebit de qbuscūqȝ gaudebit de⁹ licet nō ita intēsiue. Et ita de qbuscūqȝ gaudebit vnus beatus gaudebit et alius et

ita erit gaudiũ indicibile gaudiũ inestimabile cuiuslibet beati: et abũdãtia maxima bonorũ spũaliũ et icorporaliter maiorũ φ̃ sint oĩa bona corpalia que fuerũt sũt et erũt: imo φ̃ oĩm que possent imaginari. Si eñ nũc gaudemus cũ gaudẽtibus ꝭm dictũ apl'i Ro. xij. Quãtomagis ibi gaudẽdũ erit cũ gaudẽtibꝰ. Quale gaudiũ qualis ⁊ quãta erit ibi abũdantia letitie et exultatiõis cogitet qui põt. Ad hãc supabũdantẽ leticiã vocamur ꝯtinue ꝑ internã inspirationẽ et externã ꝑdicationẽ et alia multa. Uenite bñdicti. ⁊c̃. Dixi quarto φ in gloria erit oĩm rerũ abũdãtia ex optimorũ cõparatiõe. diuites eñ huiꝰ mũdi. et lꝫ possideant plura: nõ tñ simul oĩa possessa intelligũt: nec per ꝯñs simul in actu diligũt sꝫ successiue: ⁊ sic eoꝝ delectatio nũc est de isto. nũc de illo scꝫ vxore: nũc de pueris: nũc de argẽto ⁊ auro: nũc de tali possessiõe vel tali. Nõ sic erit in beatis: imo simul oĩa. s. deũ ⁊ creaturas intelligẽt et diligẽt: ⁊ de oĩbus gaudebũt. Intelligẽt eñ illd̃ sũmũ bonũ ab eis possessũ ꝟginẽ gloriosã dei matrẽ angelos et oẽs simul beatos. et de omibus istis tantã abũdantiã gaudij habebũt φ nullus mortalis exprimere possit: ⁊ erit simile sicut nũc est de beatis ãgelis qui nos custodiẽtes nostroq̧ ꝓfectui intẽdẽtes: non minus sꝑ ꝯtẽplãt diuinã maiestatẽ dicẽte xp̄o. Mat. xviij. Angeli eoꝝ sempvidẽt faciã pr̃is mei q̃ in celis est. vbi Nico. de lyra. Et φ̃tũcũq̧ mittant ad regnũ tp̄aliũ: administrationẽ tñ sẽꝑ deo inherẽt per apertã visionẽ. Et Mat. xxij. dr̃ φ in resurrectiõe hoĩes sunt sicut ãgeli dei viuẽtes. ait idẽ doctor Nico. de lyra visione et fruitiõe dei. Iste modus hñdi tot ⁊ tãta bona cũ delectatiõe simul tanta erit alius ab oĩbus modis habẽdi in hoc tempore. φ eñ aĩa nõ possit simul esse intẽta diuersis oꝑationibꝰ diuersarũ potẽtiaꝝ intẽse

hoc est ꝓpter imbecillitatē viriū suarū. Vñ simul nō
pōt intenta esse multū circa regimē corporis: et circa
operationes spūales. Sed tūc aīa beata per habitū
glorie vigorosis poterit simul intenta esse et circa cor
pus sicut necesse erit et circa dei cōtēplationē vñ non
impediret ab vno per aliō. Et exemplū habemus de
aīa xp̄i que simul habuit intēse ꝛ actus pertinētes ad
statū viatoris et ad statū cōprehēsoris: et hoc fuit pro
pter pfectionē eius in natura sua et in actibus poten
tiarū. Habuit em̄ perfectā valitudinē et vigorē potē
tiarū: et similiter dicimus de aīa beata. Sic igit beā
tus poterit multa velle ꝛ intelligere simul que faciēt
ad beatitudinē essentialē et accidētalē. Hec igit abū
dātia rerū tantarū nos debet allicere ad bene agēdū
in hac vita vt mereamur habere quod dictum est et sa
tiari dicit ergo in themate. Venite bñdicti. ꝛc̄.

Sexta gloria anime erit honor magnus et īsupe
rabilis. Nam sancti erunt beati per deuotionē.
Secundo filij per adoptionem.
Tertio reges per exaltationem.
Quarto dij per participationem.
Sed forte alicui videt satis incōueniēs tot et tāta de
gloria celesti predicare cū generare tediū possint ho
minibus. Respōdeo ꝙ verū est ꝙ indeuotis et querē
tibus leticiā et dilectionē pñtis seculi hec oīa tediū
afferēt: sed certe deuotis: et ad hāc gloriā tendētibꝰ mi
nime hec erūt onerosa. Indeuotis igit possūt esse te
diose: qꝛ nō intelligūt/imo nec ītelligere volūt: quid
in ipsa vita sint habituri. Quid igitur inquit Ansel
mus in libro de similitudinibus agendū est: vt hec il
lis aliquatenus sapiāt: ꝛ aliqualit sapiētibus magis
sapiāt: et sic ad opera bona euigilēt. Puerorū more
cibādos estimo qui si aliqn̄ qd grossum pomū edēdū

percipiunt illud ob dentiū teneritudinē et oris angustiā assumere nequeūt: si ꝓ illoꝝ capacitate prius nō fuerit particulatim diuisum. Ita diuidamus in partes illa magna gaudia: illa maxima bona q̄ beati sūt possessuri. Et vt melius eluceant et āpli⁹ desiderent ꝯsideremus que in hac vita mēs bene regulata auidius appetit. et ex his cōiectem⁹ illa beatos habituros in eterna vita. hec ille. Nōne quattuor p̄missa a bōis hoībus appetūtur in hac vita. s. vt sint sancti vt sint filij dei vt bene regant seip̄os vt de⁹ eos inhabitet per gratiā. et sic dij sint p ꝑticipationē. Utiq₃ viri boni ⁊ deuoti hec oīa appetunt que excellentius in illa vita gloriosa eis cōcedentur ⁊ dabūtur. Erūt nempe boni et sancti p deuotionē vbi sciēdū q̄ deuotio vt ait Petr⁹ de bethono. est illa virtus qua q̄s se totū deo deuouet et dedicat. qua etiā totus vacat virtutibus ⁊ vicia a se euellit et eradicat. qua insup totus fertur in celestibus et terrena vilipendit. videtur ergo q̄ vir deuotus est idē q̄ vir ꝑfectus virtutibus ⁊ gratiis tot⁹ plenus. Et hugo dicit q̄ feruor bone volūtatis quē mēs cohibere non valens certis indicijs manifestat. Certe in illa vita beata erit maxime seruor beate volūtati quando nō poterit deū non diligere: imo confirmata erit in dei amore: sic q̄ semper diliget ip̄m et omnia ꝓpter ipsum. Deuotio nāq₃ est que dator munerum seipsum largitur: qua factor syderum hac vita sentitur qua quicquid est asperū dulciter lenitur. In deuotiōe siquidē seipsum deus largitur. Cor enim humanum nunq̄ per deuotionē madefieret: nisi ros diuine gratie desuper descenderet. Deus enim ē sicut vinea balsami: que p̄ciosissimā deuotionis guttā infilialis diuersoꝝ cordiū diuīsimode se fundit Q̄ꝙ āple. o ꝙabū

de se fundet illud balsamũ p̄ciosissimũ in aīabus sā-
ctorũ. Cogitare nullus mortaliũ pōt. Scd̄o deuotō ē
illa virtus qua deus in suo fōte solȝ sētiri ꝛ qua in ter
ris pōt ꝑcipi Nulla em̄ alia v̄tus ita gustat deũ sicut
deuotio qua deuotiōe mēs fertur in deũ ſȝ hic impfe-
cte in patria v̄o ꝑfecte. Tertio deuotio est illa virtus
qua oē aduersum et asperũ dulciter lenitur. nā cōstat
ꝙ deuotio oēm tristiciā fugat ꝛ quicq̄d est in reb9 one
rosum et asperũ dulce facit. Sȝ in illa reqe talis erit
deuotio ad deũ ꝙ nihil triste nihil molestũ ibi poterit
esse. Erũt igitur scti sine terra sine affectōe mala ꝑ de
uotionē. vnde sctitas a deo ē vniuersalis bonitas ꝙ
ea habita necesse est hoīem in cũctis ꝑticularib9 v̄tu
tib9 esse ornatũ. Si em̄ vna virt9 deficeret sctũs non
esset hoc erit ī illis beatis iō merito dicenꝛ scti vt pos
sint tũc dicere illud. Eccle. xxiiij. In ciuitate sctifica-
ta siꝉr requi Ad hāc igiꝛ sctitatē inuitamur dñ dicit
in themate Veite bñdicti ꝛc. Scd̄o dixi ꝙ beati erũt
filij ꝑ adoptionem filius naturalis et legitimus succe
dit hereditati paterne. Sic filius dei succedit heredi
tati patris sui scȝ xp̄i. Gala. iiij. Si filius et heres per
deũ ip̄m adoptantē. Filio em̄ adoptiuo debetur ali-
qua pars hereditatis ſm leges ait Nico. de ly. Ip̄e ei
dñs deus tenet naturā vituli marini q̄ natat in mari ꝛ
gradiꝛ in terra filiosq̄ȝ suos in terra generat atq̄ȝ pa
rit ſȝ ip̄os finaliter ad mare reducit. Sic de9 ꝑ gratiā
in hoc mũdo fideles suos generat et ꝓducit ſȝ tandē
post hũc mũdũ ip̄os ad mare id est ad abũdantiā pa
disi ducit ꝛ regni celestis successores tāq̄ legitimos fi
lios facit Joh. viij. Qui facit pctm̄ seruus ē pcti ser
uus āt nō manet in domo in eternũ fili9 aũt manet in
in domo in eternũ. Hec em̄ filiatio hic incipiꝛ. Si pſi
nr̄o deo obediuerimus tũc q̄dē filij erimus hic ꝛ ieter

Erit honor magnus et ĩsuperanũ. Si enĩ gloriosũ est homini esse filiũ regis: quanto magis gloriosũ erit nos esse filios dei regis regũ et cũ ipso manere in illa aula sũme glorie in delitiis paradisi. vñ pater noster celestis cuilibȝ btõ dicet illũ. Luce xv. Fili tu semp mecũ es: et oĩa mea tua sunt. Attẽdamus igiẗ ad hãc filiationẽ. Sicut diciẗ. i. Joh. iij. Videte qualẽ charitatẽ dedit nobis deus paẗ: vt filij dei nominemur et simus. Videte ergo. i. diligẽter attẽdite qualẽ charitatẽ ostẽdit nobis deus vt vocaret nos filios: ideo dicit vt filij dei nominemur et simus. et notãter dicit simus. Multi enĩ nominanẗ filij dei: quoꝝ aliqui nõ sũt filij sed putãtur. Sed vere si nominanẗ filij dei etiã possumus eẽ si in nobis nõ steterit Joh. i. Dedit ei potestatẽ filios dei fieri. Et sequitur eodẽ c. Charissimi nunc sumus filij dei supple si volumus: ꝛ nõdũ apparuit qđ erimus. Scimus qm̃ cũ apparuerit similes ei erimus qm̃ videbimus eũ sicuti ẽ: ꝛ oĩs qui habȝ hãc spem in eo sãctificat se sicut et ille sctũs est: id ẽ imitaẗ sctitatẽ ꝓut possibile est hũc in quẽ est spes nostra q̃tidie vocamus patrẽ cũ dicimꝰ. Pater noster q̃ es in celis. Hic pater diciẗ oĩm generaliẗ ratione creationis additur tñ ait Nico. de lyra noster qꝛ est paẗ specialis iustoꝝ per gratiã adoptionis. Diciẗ insup q̃ es in celis: qꝛ licȝ sit in oĩbus per essentiã presentiã et potẽtiã: est tñ speciali mõ in iustis per grãm specialissime Xp̃o excellẽtia eius relucet in sanctis per gloriã Alexãder de Halis dicit: qꝛ paẗ in illa oratione accipiẗ eẽntialiẗ. et diciẗ pater noster per adoptionẽ que grã adoptiõis et si nõ cõmunis oĩbus actu est tñ cõis oĩbus potẽtia Qui enĩ dat talẽta sua vnicuiqȝ ẽm ꝓpriã virtutẽ paratus est dare gratiã adoptiõis vnicuiqȝ faciẽti qđ in se est. vñ sicut spẽi cõuenit ratio vniuersalitatis vnico exñte ĩdiuiduo nõ vniuersalita

te que est actu: sꝫ que est potẽte. ita grã adoptionis et cõis oĩbus nõ cõmunitate que est actu: sꝫ que est potẽtia. Nõ tñ peccat ille qui est in pctõ mortali: dicendo orõnẽ dñicã duabꝰ de causis. Prĩa est: qꝛ hec oratio cõis est et dicenda est in ꝑsona eccľie que in se multos filios adoptionis habꝫ. Scđa est: qꝛ sicut petitiones septẽ sequẽtes deprecatiue vel optatiue orõnes sũt et nõ indicatiue. Sic captatio beniuolẽtie magis ĩtelligit optatiue ꝙ ĩdicatiue ab illo qui est in pctõ mortali. Ille ergo qui est in pctõ mortali nõ põt dicere pať ĩdicatiue. i. indicãdo se esse filiũ actualiť: potest tñ dicere pať optatiue. Hec Alexãder. in gľia xᵒ quilibet dicere poterit pať indicatiue: qꝛ vere erit filiꝰ per gratiã et gloriã in eťnũ. iõ ad hãc filiationẽ ĩuitamur specialiter cũ diciť in themate. Ueite bñdicti. ꝛc. Tertio dixi ꝙ btĩ erũt reges ꝑ exaltationẽ in illo regno celorũ: quilibet erit rex. Rex diciť a regẽdo: vt inqt Origenes. Si ergo animus in te regnat ꝛ corpus obtẽperat si vicia freno sobrietatis premas merito rex vocaris. Si rex diceris in his inferioribus: sꝫ ibi aliter rex diciť: qꝛ nõ a regẽdo cũ sibi nichil ĩdigeat regi: qꝛ ille status erit talis ꝙ non poteris deficere vel obliquari. Diceť ergo rex a regẽdo: qꝛ quilibet ibi exñs. ita erit potens vt faciat quicqđ voluerit: ita erit diues vt habeat quicqđ petierit ita erit sapiẽs: vt sapiat quicqđ cupierit. ita erit fortis vt nullus eũ vincere possit. O ꝙ gloriosũ regnũ in quo sancti ꝑpetuo regnabunt: qꝛ in eternũ et vltra. Hoc regnũ petimus cum dicimus. Adueniat regnũ tuũ. Mat. vi. Uñ dicit Alexãder de halis. hac petitione põt peti vt veniat regnũ militantis eccľie ad regnũ triũphantis vt fiat triũphans vel adueniat. i. manifesteť. s. regnuꝫ dei hoĩbus quibus vt lux cecis non videť ꝙ nullus ignorare poterit cũ si

lius iudicare venerit in quo regnabūt et sācti. Sicut dicit Mat. xxv. Percipite regnū quod vobis paratū est ab origine mundi. Hec ille. O quāta bonitas: quāta clemētia: quāta mia: quāta benignitas nobis disposuisse et preparasse tantū regnū. Si eni nobis disponeret: quis daret regnū frācie vel aliud magnificū regnum tēporale: et maxime in quo esset sūma pax. ois gloria: ois potestas. et illud esset perpetuū quātū desiderarem⁹ tale regnum. Sed vere illud nichil esset si tale posset eē ad cōparationē regni celesti. Primū igit charissimi querite regnū dei: qr nullū tale inuenitur in his terrenis rebus: qr regnū mūdanū est trāsitoriū. Danie. ij. De⁹ mutat tēpora et etatis trāsfert regna atq; cōstituit. Et tū est q istud est vituperabile ppter suā mobilitatē. Eccl. x. Regnū a gēte in gentem trāsfert ppter iniusticias et iniurias et cōtumelias ac diuersos dolos ppter suam diuersitatē. vnde in regnis huius mūdi nō est pax. In ps. Cōturbate sūt gētes: et inclinata sūt regna. et Luce. xxiij. Surget gēs in gentē: et regnū aduersus regnū. Regnū vero celeste habet opposita his: de quo ppheta ait. Regnum tuū regnū omniū seculoꝝ: quia habet interminabilem eternitatē. Danie. vij. Potestas eius: potestas eterna que nō auferet: et regnū eius quod nō corrūpetur Inestimabilē amenitatē etiā habet. Sap. v. Accipient regnū decoris et dyadema speciei de manu domini. Habet tertio indeflectibilē fertilitatē. Luce sexto. Beati qui nūc esuritis: quia satura. etc. Et. xiiij. dicit Beatus qui mādu cabit panē in regno dei. Hoc igit regnū ad quod vocamur per nostrū thema cum dicitur. Venite bñdicti patris mei etc. Dixi quarto: q erimus dij per participationem. ps. lxxxi. Ego dixi dij estis. In illo eni regno tanta erit amicitia: tanta vni-

tas et cõiunctio beatorũ ad ipsũ deũ ꝙ nõ solũ filij dei amici dei: sed etiã ꝓpter ꝑticipationẽ ⁊ affinitatẽ dei ad ipsos beatos vocabũtur dij. Uidemus em̃ ꝙ dũ ali quis ab alio multũ intẽse amatur dicit̃ ille qui amat q꞉ dilectio trãsformat amãtẽ in amatũ. Ibi aũt deus sanctos suos amabit intẽse: sic quidẽ vt seipsuȝ det in premiũ cuicũqꝫ beato: ideo nõ imerito vocabũtur dij per ꝑticipationẽ. vnde petrus de bethono ait. ꝙ per deos intelligũtur viri iusti qui a cõibus cõditionibus sũt separati ab humanis vitiis: et maxime dicũtur dij qui sunt in celis celestia contẽplãdo qui sunt imorta les semper in statu gratie perseuerãdo: sunt inuisibi les a visibus humanis se occultãdo sũt omniscientes diuinã sapientiã amplexãdo sunt omipotẽtes mira bilia opera faciendo. vnde de his põt exponi illud. i. Reg. xxviij. Deos vidi ascẽdentes de terra: q꞉ ꝓpter vitã iustã ⁊ sanctã quã tenuerũt in terra: dij erũt in ce lis participãdo ꝓprietates quasdã quodã mõ ipsius deitatis. O ꝙtũ debemus optare ad hãc dignitatem peruenire vt dij per participationẽ sumus. Ad hanc igit̃ ꝑticipationẽ vocamur cũ õr. Uenite bñdicti. ⁊c.

SEptima gloria aĩe erit animaꝝ decor mirabilis Si em̃ deceat reginã eẽ ornatã multiplicit̃ duȝ cõiũgit̃ regi ꝙtomagis decet quãlibet creaturã beatã et cõiunctã ꝑfecta cõiunctiõe spõso suo deo esse multi pliciter ornatã sicut alias fuit tactũ aliqualiter. Ta lis aũt ornatus et decor aĩarũ sãctaꝝ erit in quattuor Primo i luĩe glĩe intellectũ eleuãte. Scdo i mũere gra tie affectũ perficiẽte. Tertio in virtutũ decore diuini tus collatarũ. Quarto in ipsarũ tenore per actus ac quisitarũ. Dixi prĩo ꝙ ornatus et decor animarũ erit in lumie glĩe ⁊c. et hoc est qd̃ dicit ꝓpheta Dauid ps xxxv. In lumine tuo videbimus lumẽ. i. inqt de lyra

In lumīe creato glīe videbimus lumē tue essentie: qꝛ videri nō pōt ab intellectu creato: nisi ad hoc eleuet per lumē glīe fortificās lumē naturale ītellectus cre ati sicut/ nec oculus noctue posset videre lumē solis: nisi aliquo sibi addito fortificaret. ꝓpter qꝺ dicit. ij. Methaphisice: ꝙ sicut se hꝫ oculus noctue ad lumen solis: ita ītellectus noster ad ea q̄ sūt manifestissima ſm virtutē intellectus nostri excedētia. Sicut lux so lis est maxīe visibilis cū īproportionata noctue ocul' hec ille. Ad' qꝺ ꝓpositū plura dicit perpulchra sctūs Tho. pma pte. q. xij. arti. iiij. et. v. Cōsidera igit ꝙ si esses in aliquo loco obscuro: ꝛ multū optares videre aliqd ibidē exñs ꝙtū gauderes si tibi ministraret lu mē magnū et grāde ꝓpt qꝺ videre posses aptee ma nifeste visibile desideratū videri. Utiqꝫ mltū gaude res. Sic certe īter oīa q̄ sūme desiderare debem⁹ ad vidēdū est de⁹ noster: qꝛ in tali visiōe est felicitas eter na. Joh. xvij. Dicēte xp̄o. Hec est aūt vita etna: vt co gnoscāt te solū deū vex et quē misisti iesū xp̄m. vt igt deus in se videat requirit lumē adiuuās ītellectū ad vidēdū. sicut lumē a sole emissū adiuuat oculū ad vi dēdū: nō tñ solē ad mouēdū. Sicut ergo nō videt sol materialis ab oculo corpali sine emissione lumīs vel radij in oculuꝫ: sic nec ab oculo spūali sol iustitie sine lumīe ab ip̄o ītellectu emisso. Hoc aūt exigit intelle ctus debilitas: qꝛ nō pōt lumē illꝺ īcreatū vidē i sua claritate nisi assimilet ei pfecta assimilatiōe. Oē aūt simile similissime est simile ſm Au. li. lxxxiij. q. xiij. Oculus aūt spūalis cū sit in patria īcreato lumini si milis nō est sil'is p eēntiā: sꝫ per pticipationē. ergo oꝫ ꝙ habeat aliqꝺ lumē sibi inherēs et increato lumini assimilās. Sicut ei qꝺ est simile sūme bonitati p' par ticipationē hꝫ bonitatē sibi inherētē et sūme bonita

ti assimilantē. Sic in ꝑposito in eius visione opz po nere aliqđ lumē creatum in oculo spūali inherēs ei et assimilās illi lumini. Et huic videt̄ cōcordare Aug. ad italicū di. Jntātū videbimus inq̄tū similes ei eri mus. Dico ergo sine preiudicio: q̄ lumē increatū vi debit̄ in sua charitate in patria per lumen creatū me diū assimilās ei formalit̄ spūalem oculū. Dicere etiā oppositū est error dānatus in clemētinis. extra de he re. Ad nostrū Ubi dz quito q̄ q̄libet itellectualis na tura seipsa naturaliter est btā quodq̄ aīa nō indiget lumine glo. seipsā eleuāte ad deū vidēdū et eodē bea te fruendū. Et sequit̄ in fine capi. Nos sacro consilio approbāte illā sectā cū premissis errorib⁹ dānamus et reprobamus ꝛc̄. Hoc igit̄ lumīe creato eleuabit̄ et decorabit̄ aīa nostra in celesti gloria. Uñ sicut lumīe solis dies pulchra dicit̄: sic aīa nostra tali lumīe orna bitur et pulchrificabit̄. Ad hmōi ergo ornatuz voca mur. dum dicit̄ per thema nostrū. Uenite bñdicti ꝛc̄. Dixi scđo q̄ aīarū nostrarū decor erit ī munere gratie ꝛc̄. Nam in gloria erit grā cōsūmata et pfecta ꝑpter qđ aplus. i. Cor. xiij. Prefert charitatē siue gloriaz aliis ꝟtutib⁹ di. Charitas nūq̄ excidit. Quod decla rās Nico. de lyra ait. Aplus oñdit hic excellētiā cha ritatis respectu alioꝝ donorū q̄tū ad permanētiā: qr sicut est visa sic permanebit in patria cū argumento. Uñ ait ibidē aplus. Siue ꝑphetie euacuabit̄: ꝑphe tia em̄ est respectu futuri. Stat⁹ aūt patrie futurū nō expectabit: sz ibi erit finale cōplemētū oim. Jn ꝑphe tia est cognitio enigmatica que cessat in patria vbi est clara cognitio. Siue lingue cessabūt qđ nō est intelli gēdū de corpalib⁹ linguis: qr sācti resurgēt in integri tate corpis. Similiter hec cessatio nō est intelligēda q̄tū ad vsū linguaꝝ: qr ibi erit laus vocalis sm q̄ di

Erit aiarũ decor mirabilis

cit glo. sup ps. Exultatiões dei in gutture eoꝝ: ſʒ itel
ligẽdũ eſt de dono linguaꝝ quo aliqui in primitia ec
cleſia linguis variis loq̄bant̄ Ac. i. Propt̄ illos qui
nõ intelligebãt linguã maternã apl'oꝝ que tũc ceſſa-
bit: qꝛ quilibet quãcũqʒ linguã itelliget ꝓpter qđ nõ
erit neceſſariũ loqui variis linguis. In pmo eñ ſtatu
generis hũani erat vnus ppl's ꝛ vnũ labiũ oim. Gen.
xi. et multo magis videt̄ ſic forte in vltio ſtatu cõſũ-
mationis oim. ſequit̄ Sciẽtia deſtruet̄: ſcʒ ſciẽtia hic
acq̄ſita: nõ tñ quo ad ſpẽs itelligibiles: ſʒ quo ad ha-
bitũ modernũ qui eſt per cõuerſionẽ ad fantaſmata.
Tali xo cõuerſione nõ idiget aĩa beata. Sequit̄ Ex
parte eñ cognoſcimus. ꝛc. Ubi apl'us facit talẽ ratio
nẽ. Adueniẽte perfectione tollitur iperfectio ei oppo
ſita. ſtatus autẽ glorie pfectiſſimus eſt: ergo ipſo ad-
ueniẽte tollũtur dona habẽtia imperfectionẽ vel ſim-
pliciter vel q̄tum ad id ꝙ eſt iperfectionis omĩa ſunt
huiuſmodi preter charitatẽ que eſt idẽ cũ gratia gra
tum faciẽte vel habet eã inſeparabiliter annexã: er-
go in gloria tollũtur oĩa alia ſimpliciter vel ſm quid
Ideo ait apl'us. Ex parte eñ cognoſcimus. i. imper
fecta eſt ſciẽtia noſtra que habet̄ in via: et maxime il-
la que eſt de deo ad quẽ ſe habet intellectus noſter ſi-
cut oculus noctue ad lucẽ ſolis. ij. Metha. Et ex pte
ꝓphetam⁹. i. imperfecta eſt cognitio ꝓphetica eo ꝙ
eſt enigmatica: et per iſta duo dona intelligũtur alia
impfecta excludẽda. Cũ aũt venerit qđ perfectũ eſt:
id eſt ſtatus glorie qui eſt pfectiſſimus euacuabit̄ qđ
eſt ex parte id eſt impfectuʒ quod declarat per ſimile
de ſtatu puerili impfecto qui ceſſat adueniẽte ſtatu vi
rili pfecto dicẽ: Cũ eſſẽ paruulus loquebar vt puulus:
ſcilicet balbutiẽdo et imperfecte ſatiebam vt paruu
lus approbãdo aliqua que magis erãt reprobãda. et

similit reprobādo que magis erāt approbāda. Cogi
tabā vt puulus: scȝ vana et inutilia. Cū aūt factus sum
vir euacuaui q̄ erāt paruuli. s. pdicta ⁊ cōsimilia pfe-
ctioni virili nō ꝯueniētia. Et sequit Uidem⁹ nūc per
speculū. hic oñdit q̄ alia dona a charitate sunt īperfe
cta: qꝛ nūc videmus p speculū ⁊ in enigmate qꝛ hec si
militudo creaturarū ad deū est obscura ⁊ valde īper-
fecta. tūc aūt. i. in patria facie ad faciē. i. clare Nūc co
gnosco deū ex pte. i. obscure et īperfecte: tūc āt cogno
scā sicut ⁊ cognitus sū a deo. Sicut em̄ cog̃scit eēntiā
nostrā: ita tūc cog̃scemus suā. Istud tn̄ sicut nō ipor-
tat equalitatē cognitionis: sȝ silitudinē tm̄ lōgiquā.
Si aūt arguat ex dictis q̄ charitas euacuabit qꝛ nūc
est īperfecta. Dicendū q̄ nō valet: qꝛ qn̄ īperfectio cō
uenit alicui per se euacuat adueniēte pfectione. si au
tē insit per accidēs manet sicut impfectio est de ratio
ne puericie nō aūt est īpfectio de rōne humanitatis. et
ideo adueniēte statu virili cessat pueritia: nō aūt hu-
manitas cui per accidēs cōpetit impfectio inq̄tuȝ est
in puero. Impfectio vo per se respicit sciētiā nostrā ⁊
ꝓphetiā vt dictū est ꝓpter quod euacuant. Charita-
ti vo cōpetit impfectio per accidēs ꝓpter impfectio
nē. scȝ cognitiōis adiūcte. Charitati em̄ per se cōpetit
in deū tēdere: sȝ q̄ tūc impfecte tēdit est per accñs: scȝ
ꝓpter cognitiōis impfectionē ꝓpter qd manet adue
niēte cognitiōe pfecta: iō cōcludit apl's di. Nūc autē
id ē tpē vie manēt: fides: spes: charitas: tria hec ⁊ per
ista duo fidē et spem: intelligunt alia dona de qb⁹ hic
nō facit expsse mētionē q̄ sūt euacuāda ī patria. Ma
ior aūt horū ē charitas. Fides ei et spes sūt excellētio
ra ceteris donis euacuādis: qꝛ sūt vtutes theologice q̄
dant nobis ad cōiungēdū nos deo. alia vo dona sunt
q̄dā dispōnes nobis date: vt reddamur bn̄ mobiles a

Erit cõpleta pax itermiabi.

serenitatẽ. Primo erit pax cũ deo. Nũc vero vix pos-
sum⁹ habere pacẽ cũ dõ subiiciẽdo ei ad nutũ et cũ oĩ
cõformitate voluntatez nrãz. et hoc ꝑpt corruptionẽ
nature nr̃e q̃ inclinata est ad malũ. Ge. vi. Sẽsus eñi
⁊ cogitatio humani cordis ad malũ ꝓna sunt ab ado
lescẽtia sua. Et hoc qꝛ diabolus in via aduersari⁹ est
et sup hominis inimic⁹ qui laq̃os tẽdit lapsus parat
foueas fodit: aptat ruinas. stimulat corpus: pungit
aĩas. cogitatões suggerit. dat virtutes odio: vicia ad
dit amori. errores serit. discordiã nutrit: pacẽ turbat
affectus dissipat et breuiter est tanq̃ leo rugiẽs q̃ cir
cuit querẽs quẽ deuoret. i. Pe. v. Iste turbauit pacẽ
inter deũ ⁊ p̃mos parẽtes. Geñ. iij. Iste est cui⁹ inui-
dia mors intrauit in orbẽ terrarũ. Sap. ij. Sed eo ꝓ
fecto est cũ suis in ꝓfundo inferni ꝑpetuo. Apoc. xx.
vbi dicit̃. Infern⁹ et mors misse sunt in stagnũ ignis
Et per mortẽ ait. Nico. de ly. hic intelligit̃ diabolus
cuius inuidia mors intrabit in orbẽ terrarũ sicut pre
dictum est. sancti et beati qui hic legitime certauerĩt
pacem et quietẽ habebũt cuz deo et in deo. Ista ẽ pax
de qua apostolus. Philip. iiij. ait. Pax dei que exu-
perat omnẽ sensum custodiat corda vestra et ĩtelligẽ
tias vestras. Hec pax est tã preciosa tã digna q̃ exu-
perat omnẽ sensum omnẽ estimationẽ. Si pax hec tẽ
poralis tantuz diligitur quantũ debet cõcupisci pax
eterna. de pace eterna ait Aug⁹. Tale est bonũ pacis
et in rebus creatis nichil gratiosius soleat audiri ni-
chil delectabilius cõcupisci et nichil vtilius posside-
ri. Quid igitur dicemus de pace ꝑpetua. Ideo Ber.
hanc pacẽ ꝯsiderãs dicebat super Cant. Mecũ bene
agitur si pacẽ habuero. Et hinc est q̃ in spe dicebat ꝓ
pheta in ps. In pace ĩ idipm̃ dormiã et requiescã. Hec
est optima pax qñ creatoris ad creatorẽ erit amoris

indissolubile vinculū et conformitas volūtatū. ita q̄ oē qđ deus voluerit ip̄a beata sanctoꝝ volūtas velit ⁊ oē quod volūtas beata voluerit ip̄e deus velit. Sap̄. iij. Fideles in dilectione acquiescēt illi. qm̄ donum ⁊ pax est electis dei. Ut igitur sancti illā possideāt ī die iudicij dicet eis Uenite ⁊c. Scđo erit pax cū angelis ⁊c. In gloria eterna habitāt ciues āgelici sub triplici hierarchia ad quoꝝ ordines iusti de ecclesia militāte assumūtur. Uñ beat⁹ aug. in. i. li. de ci. dei. duas enūerat ciuitates. Unā dei. alterā dyaboli. Ciuitas dei sctōꝝ āgeloꝝ et btōꝝ. de qua admirādo ait ꝓphetaī p̄s. Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei. Ciuitas xo diaboli sp̄ inuidet et ꝯtradic̄ dicēte ꝓpħa ī p̄s. Ui di iniq̄tatē et cōtradictionē in ciuitate. s. diaboli. Et hec ꝯtradictio exp̄ssi⁹ ponit̄ Apoc. xij. vbi d̄r Factuȝ est preliū magnū in celo michael et āgelici⁹ p̄liabāt̄ cū drachone et dracho pugnabat et angeli ei⁹ et n̄ valuerūt neq̄ inuent⁹ est locus eoꝝ amplius ī celo. Demones igit̄ hui⁹ ciuitatis dei et beatoꝝ īpugnatores q̄tū p̄nt nitūtur nos inimicos facere p̄ pctm̄ dei ⁊ angeloꝝ. Sȝ ecōtra ip̄i scti angeli nos cupiūt ꝓtegē ⁊ defendere. Uñ Hiero. ait. Inq̄t magr̄ sentē. di. ij. ij. c. i. Magna ē dignitas aiaꝝ: vt vnaqueq̄ ab ortu natiuitatis in custodiā sui angelū hēat delegatū. Greg. q̄q̄ dicit q̄ q̄sq̄ vnū bonū angelū sibi ad custodiā deputatū et vnū malū ad exercitiū hȝ. Cū ei ōs āgeli bonum nr̄m velint cōit̄ oīm saluti studēt. Ille tn̄ q̄ deputat⁹ ē ad custodiā alic̄ eū sp̄ālit̄ hortat̄ ad bonū. Silr̄ ⁊ mali angeli cū desiderēt malū hoīȝ: magis tn̄ ad malum incitat et ad nocendū forti⁹ instat ille q̄ ad exercitiuȝ ei⁹ deputatus ē. hec magister. Et rōem hui⁹ custodie assignās Hieroñ. in omelia festiuitatis angeloꝝ ait. Nec eni tuta posset esse hūana infirmitas int̄ tot ⁊ tā

spũsctõ ⁊ sic ordinant ad ꝟtutes thologicas vt ad fines. Et q̃ charitas ẽ maior fide et spe. sequit ꝙ ẽt sit maior cet̃is donis. hoc de lyra Ista ẽ vestis nuptialis sine q̃ null⁹ recipiet ad et̃nã vitã. et q̃cũq̃ eã habuerit in fine saluabit. de qua dr̃ Math. xxij. Amice quõ huc intrasti nõ hñs ve. nup. vbi ait de lyra Vocat autẽ amicus peccator ꝓpt̃ naturã que ad imaginẽ dei facta est: et ꝓpt̃ fidẽ informẽ q̃ donũ dei est. lȝ nõ sufficiat ad salutẽ. Hec ille. Ista ẽ igr̃ vestis aurata de qua oẽs vestiunt in gl̃ia padisi. vñ xp̃s vidẽs oẽs saluandos idutos hoc vestimẽto dicet ill' Veite bñdicti ⁊c. Dr̃ xi t̃tio ꝙ ornatus btõꝝ erit in ꝟtutũ decore diuinitus collataꝝ. Possȝ eciq̃s q̃rere: an sola charitas q̃ est virtus ifusa erit ornamẽtũ sctãrũ aiaꝝ. Rñdet ꝙ nõ illa sola: sȝ etiã mlt̃e alie erũt ornamẽtũ. Siem in baptismo mlt̃e alie ꝟtutes a charitate infundũt ad decorẽ ipsi⁹ aie nõ est dubitandũ: quin etiã in patria aie btẽ ornẽtur ⁊ vestiãtur multis specieb⁹ virtutũ. vñ anie btẽ potest dicere illud Esa. lxi. Gaudẽs gaudebo in dño et exultauit aia mea in deo meo. q̃ iduit me vestimẽto salutis. et idumẽto iusticie circũdedit me quasi sponsũ decoratũ corona. et q̃si sponsã ornatã monilibus suis. Cũ dicit ꝓpha. Induit me vestimẽto salutis itelligit caritas. q̃ illa ẽ q̃ diuidit int̃ filios regni ⁊ ꝑditionis. sicut dicit aug. et idumẽto iusticie: ꝑ qd̃ itelligũtur aie ꝟtutes ifuse. Remanebũt etiã acq̃site sic quarto dr̃: nõ solũ vt ornamẽtũ: sȝ ⁊ ſm act⁹ suos p̄ncipales nõ secũdarios. Prudẽtie eĩ act⁹ vel vsus p̄ncipalis est nullũ deo p̄ponere. secũdari⁹ est isidias p̄cauere q̃ isidie ĩ patria nõ erũt. ⁊ iõ ibi prudẽtia ñ erit q̃ ad hoc: sȝ q̃ ad p̄mũ actũ tm̃ q̃ dict⁹ ẽ Tẽpãtie isup vs⁹ p̄ncipal' ẽ nullo motu noxio delectari. ⁊ hoc erit i p̃ria Secũd⁹ actus est cogitatões prauas cohibẽ: ⁊ hoc nõ

erit ĩ patria vbi nichil noxiũ erit. Itẽ fortitudĩs act⁹ secũdarius ẽ pfecte molestias et hic nõ erit in patria pncipalis vero ẽ deo firmiter ad herere ⁊ hic act⁹ erit in patria qꝛ scti deo adherebunt ⁊ sine separatiõe perpetuo cõiũgent. Itẽ iusticie actus secũdarius est subuenire miseris ⁊ hic nõ est ĩ patria vbi nullus erit miser pncipalis vero est deo regẽti subditũ eẽ et ex hoc redditur ei quod suũ ẽ: ⁊ iste actus erit in patria vbi oẽs deo erũt subiecti sine cõtradictione et rebellione igitur virtutes acquisite remanebũt in sãctis in glia quo ad act⁹ pncipales vt dcm̃ ẽ. Talis ergo ornatus sctõꝝ potest deduci ⁊ argui ex rebus visibilib⁹ Deus eñ celũ ornauit stellis aerẽ auibus aquã piscib⁹: terrã ab extra herbis et floribus ab intra vero auro ⁊ argento ⁊ aliĩs metallis ⁊ etiã lapidib⁹ pciosis vt patꝫ ad sensũ. Uidem⁹ etiã ꝙ hoĩes honoris se dieb⁹ festiuis cultiorib⁹ vestimentis adornãt per quod designat ornamẽtũ interius si ergo sic est in illis corpibus qd erit in glia. Certe incõparabiliter aĩe ille beate ornabuntur excellenti⁹ Uñ dr Job. xxvi. Spũs dñi ornauit celos. i. btõs. Si ergo hoĩes cupiũt ornari his rebus trãsitoriis ꝙto magis debent optare illis ornari spũalibus ornamẽtis. Sic igit ptꝫ de ornatu spũali in celesti glia ad quẽ vocamur in themate Uenite bñdicti patris mei. ⁊c.

Octaua glia aĩe erit cõpleta pax interminabilis. Esa. xxxij. Erit opus iusticie pax. Et seqtur. Sedebit pplus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiducie ⁊ in reqe opulẽta. Et hoc erit in quattuor. Primo erit pax cũ deo p oĩmodã cõformitatẽ. Secundo erit pax cũ ãgelis per amicabilẽ charitatẽ Tertio erit pax cũ hoĩbus per animorum tranquillitatem. Quarto erit pax cum hoĩbus per cordialem

Erit cōpleta pax iterminabilis

habere. et ex hoc sequunt mala q̄si infinita. vñ inter
hoīes querele placitationes rācores odia: et alia ma
la nisi ex cōcupiscētia terrenoꝝ: iō notāter dicit Jac.
Unde bella et lites in vobis. Nōne et ex concupiscen
tiis vestris. q. d. Sic vos. s. habetis talia ex mala con
cupiscētia. Sed hec cōcupiscētia cessabit in illa cele=
sti gloria cū nullus cōcupiscet bonū alterius: sed erit
de suo bono cōtentus: et de bono alterius gaudebit si
cut de suo ꝓprio. Ibi erit pax et trāquillitas inter ci=
ues illius ciuitatis: q2 ait ꝓpheta. Justitia et pax oscu
late sunt Quia ergo ibi inter sāctos erit iustitia. ideo
erit pax iter illos. Ad hāc pacē vocabimur cū nobis
dicit. Uenite bñdicti. &c. Quarto erit pax in hoībus
et ceta. Nūc em̄ inter animā et corpus nō est pax: sed
dissensio et guerra. de qua dicit aplus. Gala. v. Caro
cōcupiscit aduersus spiritū: et spiritus aduersus car
nem. Caro dicit a carēdo: q2 caret omni bono. Sem=
per em̄ nititur spiritū refrenare: et per delectationes
manifestare p varias cogitatiōes molestare per mū=
di tribulatiōes. ij. Cor. vij. Nullā requiē habuit ca=
ro nostra. Qualis aūt cōtrouersia sit inter carnem et
spiritum. ostēdit aplus Gala. v. Ubi enumerat. xvij.
opera carnis: que sunt sicut. xvij. sagitte siue machi=
ne cū quib⁹ preliat aduersus spiritū. Dicit ergo ma
nifesta sunt opera que sūt: fornicatio: immūdicia: im
prudētia: luxuria: idoloꝝ seruitus: veneficia: īimici=
cie: cōtentiones: emulationes: ire: rixe: dissentiones:
secte: īuidia: homicidia: ebrietates: comessatōes. Sz
in gl'ia erit sūma cōcordātia inter aīam et corpus dū
ipm corpus ad nutum in oībus obediet spiritui sicut
magis dū dicet de gloria corpis dicemus. vñ tunc cor
pus non ipediet aīam a cōtēplatione dei. Un̄ beatus
Au. xiij. de ciui. dei dicit. q corpus sūma et mirabili

obtempandi facultate subdetur spiritui oi corruptibilitate et tarditate detracta. imo resumptio corporis iuuabit et quodã mõ pficiet beatitudinẽ aie. qr appetitus naturalis qui est ipsius aie ad corp⁹ cessabit et resumptio corporis pmouebit ipam in deũ. Sic igitur erit pax et cõcordia ac magn⁹ amor inter aiam et corpus in illa regione beatorum. Uñ beat⁹ Ber. in quodã ser. de oibus sanctis: q incipit Auertistis nisi fallor. ꝛc. dicit sic. Acceperunt sctõꝝ aie iã singulas stolas: sz nõ vestiũtur duplicibus donec vestiamur et nos Sed vnde hoc o misera caro o feda. o fetida. vñ tibi hoc? Anie scte quas de⁹ ipa insignauit imagine. quas pprio redemit sanguie te expectant ꝛ ipaꝝ sine te cõpleri leticia pfici glia cõsũmari beatitudo nõ põt. Adeo siquidẽ viget in eis hoc desideriũ naturale: vt nec dũ tota eoꝝ affectio pgat in deũ. sz cõtrahat quodã mõ ꝛ rugã faciat dũ inclinat desiderio tui. hec ille. Erit igitur pax aie cõpleta dũ corpus suũ hẽbit et corp⁹ ipz a sua glia pficiet. Si igit dũ corpus ẽ ifirmũ optam⁹ eius sanitatẽ. q̃to pl⁹ debem⁹ desiderare eiusdẽ ipassibilitatẽ. de qua post dicet. Dũ igit i hoc corpe mortali pegrinamur a dño sic viuamus vt illã pacẽ obtiere valeam⁹. q̃ pax nobis ꝯcedet dũ i die iudicij nobis dicet. Uenite benedicti patris. ꝛc.

Nona gloria aie erit satietas desiderabilis. sicut eni magister senten. di. ii. c. iii. Dei tanta est bonitas vt beatitudinis sue qua eternaliter beatus est: alios velit esse pticipes quã vidit et cõicari posse ꝛ minui nõ posse. Et sequit ca. vi. Si queritur ad q̃d creata sit rõalis creatura. Rñdetur Ad laudãdũ deũ. ad suiẽdũ ei. ꝛ ad fruẽdũ eo. in q̃b⁹ pficit ipa nõ de⁹. q̃ ꝙ rõalis creatura ẽ facta a dõ. et referẽdũ ẽ ad creatoris boitatẽ ꝛ ad creature vtilitatẽ Et sic fact⁹ ẽ hõ pp deũ

Erit cōpleta pax itermiabi.

tas hostis insidias: nisi sctōꝝ āgeloꝝ mūiref auxilio Hi igitur ciues celi quantuȝ in ipsis est nos ꝑmouēt ad pacē sempiternā; Uñ quidā sūt act⁹ āgelici respectu hoīm in quib⁹ ꝓprie cōsistit angelicū misteriū sic est excitare ad bñ agēdū siue ꝑmouere. adiuuare. dirigere. et silr custodire defendere siue tueri ꝯtra hostes et cōtra malū similiter a malo reuocare ad bonū et istud ministeriū respicit hoiem ſm statū vie ⁊ meriti. Aliȷ sunt actus angelici in quib⁹ large et iproprie dicimus cōsistere ministeriū angelicū: sicut est assistere aīabus sanctis gratulari de bonis ipsarū sicut ē de glia associare ipas et quasi ad modū deducētis se habere ad ipas cū asendit ad celū empyreū. et isti sūt actus ostēsiui caritatis et dilectōis quā hñt angeli scti ad aīas. Et rō quare istos vltimos actus hñt respectu taliū animaꝝ ē multiplex. Prima est ꝓpter cōsūmationē meriti angeloꝝ Cū eni ipsi angeli quotidie mereanf ex hoc ꝙ ministrāt aīabus ꝓpter adeptionem salutis in hoc ꝯsūmaf et termiatur meritū eoꝝ Quā diu eni aīe sunt circa terminū tādiu sūt in merēdo rōne ipsarū. et iō gratulanf aīabus in adeptōe plena illius glorie. Secūda rō est ꝓpter reuerentiā ipsarū aīarū. dignū eni est ⁊ iustū ꝙ q̄ hic in ecclesia militāte humiliātur et conculcantur ꝓpter amorē xp̄i in ascensu ad ecclesiā triumphātē honorētur a ciuibus ecclesie triūphantis. Tertia ratio est ꝓpter ostēsionē ydoneitatis animaꝝ ad ip̄m suū premiū et ad premȷ̄ locum vñ qꝛ āgeli ministrauerūt aīab⁹ sctis i merito. ⁊ iō nouerūt merita ipaꝝ ipi sūt q̄ sciūt ⁊ pñt portare testimoniū de ydoneitate ipaꝝ ad p̄miū ⁊ ad ḡdū p̄mii. pp istas igr̄ rōes dici⁹ ꝙ āgeli assistūt i ascēsu ad celū ñ pp indigētiā ipaꝝ: sȝ pp reuerētiā et rōes dictas. In illa igit̄ gloria erit amicabilis dulcis et vera pax inter ange/

los et sanctos cū illa ciuitas suis ciuibus replebit et angelica ruina ex hoībus reparabitur de qua loquit Anselm⁹ li. de similitudinibus di. Oīps deus ciuitatem quandā magnā et admodū speciosam ad suam gloriā edificauit quā copiosa ciuiū multitudīe repleuit quorū nōnulli cū propriā voluntatē potius eligerent facere ꝙ sub voluntate ꝛ ordine dei remanere miserabiliter corruerūt ꝛ domus ꝛ edificia magna ꝛ spaciosa vacua remanserūt. vt igitur aliquis q̄ vrbē magnā fieri ordinasset q̄ multasq̧ māsiōes ad vrbis edificationē fecisset: sꝫ hītatores nō haberet et oēs quoscunq̧ potuisset ad se inuitaret. Sic facit de⁹. Oēs ei vt ad se veniāt ꝛ vt ad sue ciuitatis edificationē subueniāt precat admonet. inuitat bonas leges prebens pacē et securitatē pmittēs. Hec ille. Angeli igit iā ciues illius ciuitatis nos aduocāt vt ad ipsam superuenire valeamus quia ibi summā pacem cū ipsis habebim⁹ O quantū talē societatem talēq̧ amicitiā optare debemus. Si em̄ vnusquisq̧ i hac vita in ciuitate pacifica manere desiderat ꝙto magis debem⁹ tēdere ad eternā mansionē in qua sancti recipiēdi sūt cuꝫ dicet eis. Venite bn̄dicti ꝛc. Tertio ibi pax erit cū hominibus ꝛc. In hoc em̄ mūdo raro inter hoīes reperitur pax et tranq̄litas propter mundanorū cōcupiscentiā. vnde Jaco. iiij. dicitur. Unde bella et lites in vobis. Nōne ex cōcupiscētiis vestris que militant in mēbris vestris. Cōcupiscitis et nō habetis occiditis et nō zelatis ꝛ nō potestis adipisci litigatis ꝛ belligeratis ꝛ nō habebitis. Diuitie ergo ꝛ ↄcupiscētia earꝫ sunt causa litiū ꝛ guerrarū sicut et videm⁹ ad experientiā Unde em̄ est guerra quasi immortalis inter reges ꝛ regias nisi qꝛ cōcupiscūt castra possessiōes ꝛ cetera tēporalia Qꝛ quod vn⁹ possidet desiderat alter

idest vt ei seruiret: ita mūdus factus est ꝓpter hoīem scʒ vt ei seruiret. Hec magr. Vñ hō naturalr hʒ vultū ad celestia erectū et statuā corporis surſuʒ eleuatā ad celū. vñ ſm Iſido. Abusiue hō dictus ē ab humo cuʒ ex societate: nō tm̄ corporis sed aīe sit cōcretus. et ideo grece ātropos. i. surſū erectus cōpellatur eo ꝙ ab humo ad ꝯtēplationē sui artificis spūs regimine subleuātur. vñ Ouidi⁹ in li. de trāsformatis. Pronaqꝫ cō spectant aīalia cetera terrā. Os hoīm sublime dedit celūqꝫ videre. Iuſſit ⁊ rectos ad sydera tollere vult⁹ Que oīa denotāt hoīem ad illā celestē gloriā a natura sua tēdere et habere appetitū et inclinationē. Ibi igr erit satietas et quies sui desiderij ſm q̄ttuor. Primo finē suū attigēdo. Scdo a labore quiescēdo. Tertio ꝟtuose cōuiuēdo. Quarto loco celi cōsistēdo. In gloria igit erit satietas hoīs finē suū attingēdo. finis em̄ est illud ꝓpter qd̄ aliqd fit ſm phōs. Alio modo finis est vltimuʒ rei siue ad qd̄ aliqd ordinar. i. Thi. i. Finis p̄cepti est charitas. Sʒ simplicr vltimus finis illic. de quo btūs petrus. i. Pe. i. Credētes aūt exultabitis glorificata leticia īenarrabili: et glorificata reportātes finē fidei vestre salutē aīaꝝ vestraꝝ. de quo Aug. li. xxij. de ciui. dei dicit. Ipe erit finis desideriorū nostroꝝ que sine fine videbit sine fastidio amabit sine fatigatiōe laudabit. Iste est finis noster sicut ipse dicit Apoc. i. Ego sum alpha et o: pricipiū et finis. de hoc fine acquirēdo debet eſſe pricipalis et singularis cura et diligētia. libētius em̄ facit hō. qd̄ precipit qñ magnū est premiū quod ꝓmittit. Cū igr vita eterna sit summū premiū et immēsum qd̄ deo obedientibus: ⁊ mādata eius custodiētibus est ꝓmiſſum: quāta vigilātia debemus eius volūtatē facere et custodire. Ideo dicit Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi: ser=

ua mādata. Ecce per quid ille finis attingitur possili
ter et habet. Prouer. vij. Serua mādata et viues: et
legē meā quasi pupillā oculi tui liga eā in digitis tu
is: scribe illā in tabulis cordis tui. Hec est igitur via
perueniēdi ad finē nostrū. Uis igit satiari: vis omni
bono ditari: vis perfici omni gaudio et cōsolatione.
Fac bene viuēdo ꝙ ad hūc finē attingas qui dabitur
his quibus dicet. Uenite bñdicti. ꝛc. Secūdo dicit:
ꝙ in gloria erit satietas a labore quiescēdo. Uidemꝰ
eñi ꝙ is qui labore vexat expectat quietē: ꝛ dum illā
cōsequit multū delectat. Quot laboribus: quot tur,
bationibus vexat homo in hoc mūdo. Notum est. et
Job ait. xiiij. Homo natꝰ de mu. b. v. t. re. m. miseriis:
scȝ calore/frigore/fame/siti: infirmitatibus. et huius=
modi ꝑpter pctm̄ primi parētis. Sed in vita btā nō
erūt tales miserie: qꝛ ibi erit oīs et ꝑfecta requies Si
cut dicit Apo. xiiij. Ubi btūs Johēs ait. Audiui vo.
de ce. di. michi. Scribe bti mortui q̄ in dño moriūtur.
Amodo iā dicit spūs: vt re. a la. suis. Dictū est igr io
scribe. s. i li. vt ad cōsolationē electorū diutius conser
uetur. beati: scȝ erūt mortui qui in dño. i. in grā et cha
ritate dei moriunt. Nā qui manet in charitate in deo
manet: et deus in eo. vt dr. i. Joh. iiij. Dicit enīȝ spūs
sctūs. i. ꝓmittit iā: vt requiescāt amodo. i. post mortē
a laboribꝰ suis. i. ab operibus laboriosīs: q̄bus vitaȝ
eternā meruerūt. Sed sūme cōsiderādū est dictū pro
phete quo dicit. Ipsi vero nō cognouerūt vias meas
quibꝰ iuraui in ira mea: si itroi. in re. meā. Qd expo=
nēs Nico. delyra ait. Ipsi nō cogn. vi. me. i. precepta
mea in q̄bus debebāt ambulare de q̄bus iuraui. i. ir=
reuocabiliter diffiniui si intro. i. nō itrabūt in requiē
meā. i. in terrā ꝓmissionis que fuit figura quietis be=
atorū et paciēcie: quia oīa in figura cōtingebāt eis. i.

Cor.x. De hac requie loquit aplus. He.iiij. Timea-
mus ergo ne forte relicta pollicitatioe introeudi in re
quie eius estimet aliquis ex nobis deesse. Et ca.ij. ꝓ-
pterea abundatius opꝫ obseruare nos ea que audiui
mus scꝫ a filio dicta in euagelio: et per apłos pdicata
et hoc abudatius ꝙ verba ꝓphetarum vel angelorum ob-
seruata fuerint a iudeis. Mat.v. Nisi abudauerit iu
sticia vestra plusꝙ scribarum ꝛc. Oportet hoc inqua ne
forte pereffluamus.i. eternaliter puniamur. fluimus
quide sm glo. per culpa originale effluim⁹ per actua
le veniale et mortale: sed pereffluimus per eterna da
natione. Et no. hic Nico. de lyra forte arbitrij liberta
te no dubitatione. hec Pe. de tharetasia. Ite sequit
ca.iiij. Festinemus ergo igredi in illa requie: vt ne in
idipm quis icidat icredulitatis exeplu. Festinemus
inquit pe. oes simul no quilibꝫ per se. Unus em debꝫ
aliu trahere et sollicitare: et ita vnanimiter festinari
ingredi p fide et bona opa in illa no figuratiua: vt est
requies sabbati et terre ꝓmissionis: sꝫ in requie vera
ꝛ eterna. de qua Esa. xxxij. Sedebit ppls meus i pul
chritudie pacis: i tabernaculo fiducie: in requie opu
leta. festinem⁹ inꝙ in hoc ne qs id est aliqs nostru in-
cidat in idipm icredulitatis exeplu: id est in eade cul
pa incredulitati in qua inciderut antiqui patres: que
culpa debet nobis ee in exeplu vt caueamus. Uel sic.
Ne aliqs nostru icidat in idipm: id est eade pena icre
dulitatis in qua inciderut patres: q pena debꝫ nobis
esse i exeplu vt timeamus Hec petrus de tharetasia.
Hodie ergo ait aplus. Heb. iij. si voce eius: id est xpi
audieritis. et Nico. de lyra. Hodie id est in tpe gratie
in quo veritas est reuelata. tepus em legis fuit quasi
tps noctis sm ꝙ dicit apls. Ro. xiij. Nox pcessit: dies
aut appropiquauit. Si voce Et ponit hic si ꝓ qr. vox

ipsius xpi loquẽs audita est in euãgelio in natura hu
mana assũpta. In veteri autẽ testamẽto audita ẽ vox
pphetarum eius scḋm q̄ dicit Aug. in li. de sermõe dñi in
mõte expones illḋ Mat. v. et aperiẽs os suũ ꝛc. Tũc
eñ ille aperuit os suuz q̄ in veteri lege aperiebat ora
pphetarum. Nolite obdurare corda vr̄a per iobediẽtiã
hõ eñ iobediẽs deo ab eo se auertit: et ꝑ ꝯñs deꝰ iuste
gratiã suaz illi subtrahit. Et qr gr̄a dei cor mollificat
per ꝯñs in subtractiõe gr̄e sequit̃ ipsiꝰ hoĩs obdura=
tio. Talis aũt obduratio est ab hoĩe ichoatiue ꝛ deme
ritorie inq̄tũ per liberũ arbitriũ adheret pctõ. et per
ꝯñs auertit̃ ab eo inq̄tũ in se est: et sic demeret̃ q̄ deꝰ
ei subtrahat gr̄am suã: ꝛ sic est a deo inq̄tũ est pẽa iu=
ste iflicta. Nolite ergo obdurare corda vr̄a. i. volũta=
tes vr̄as per inobediẽtiã: sz solliciti simus ꝑ obedien
tiã de ingressu ad illaz requiẽ. de qua ait btũs Au. li.
cõfessionũ Inquietũ est dñe cor meũ donec requiescat in
te. Ad quã iuitabimur et ad quã vocabimur dum no
bis dicet̃. Venite bñdicti. ꝛc. Tertio dictũ est q̄ ibi erit
quies desiderij v̾tuose cõuiuẽdo. iclinamur eñ a natu
ra ad ip̄as v̾tutes tã q̄ ad ꝑfectionẽ intrisecã. nã vir=
tus est mẽtis dispositio qua mẽs rõni ꝯsentit ꝛ obedit
vñ Au. li. de spũ et aĩa inq̄t. v̾tus est habitꝰ mẽtis bñ
institute. Et idẽ libr. de libero arbitrio. v̾tus est bona
qualitas mẽtis qua recte viuit̃: qua nemo male viuit̃
quã deꝰ in nobis sine nobis operat̃ Que diffinitio de
v̾tutibꝰ infusis maxĩe itelligit̃ q̄ oĩa in illa celesti pa
tria p̄cipue ꝯplebũt̃. Vñ ppheta ait: q̄ scĩ ibũt de vir
tute in v̾tutẽ videbit̃ deꝰ deorum i syõ. Mediãte oĩ vir=
tute cor ad sup̄na erigit̃ ꝛ a terrenis segregat̃. Simi
les eñ sũt virtutes acri quo si doliũ plenũ fuerit nũq̄
in pfũdũ aque descẽdit. Similit̃ testa oui plena rore
facta radiis solis ꝑ estũ cui mittit̃ ascẽdit. Sic mens

Erit satietas desiderabilis

repleta virtutibus inferiora ꝯtemnēs ab sublimiora se trāsuehit per sctā desideria ⁊ affectiones sinceras. vñ Macrobius ait: ꝙ sole ꝟtutes beatū faciūt. idō viri ꝑfecti nō de corruptibilibꝰ scȝ auro et argēto thesauꝝ faciūt sȝ de virtutibus. Per has ergo vincimus hostes nr̄os et ꝑuenimus ad celū. Uirtuosus q̄dē ꝑ sufficientiā vincit diuitias/per abstinētiā vincit delitias: per sapiētiā vīcit blādicias: per patiētiā vincit tristitias. Uñ quidā ph̄us capta ciuitate spoliatus vnā cū ceteris oībus tp̄alibus solus nullū dolorē deducebat: imo ceteris lamētātibus gaudiū oñdebat: interrogatus igiꝭ cur nō tristareꝭ. R̄ndit. Fortuna sua recepit: mea aūt nō portauit: sȝ dimisit scȝ ꝟtutes. In illa igꝭ vita btā oēs erūt ditissimi qꝛ ꝟtutibꝰ repletis. ⁊ talis erit vita iocūda. Sicut eī terreni et aīales hoīes gaudēt in diuitiis mūdi in thesauris suis q̄ cito perdunꝭ ita incōpabiliꝭ plꝰ gaudebūt ⁊ satiabūꝭ in diuitiis illis sp̄ūalibus. Scti viri iu gl̄ia ꝑadisi cōuiuētes. Uñ virtus diciꝭ quasi virēs status: cuiusmodi erit status glorie ad quā ibimus et ascēdemus medio ꝟtutis dū diceꝭ. Uenite. ⁊c̄. Quarto satiabimur loco celi consistēdo. locus eī btōꝝ erit celū empyreū: vt dcm̄ ē in pricipio. Uñ ꝺm veritatē fidei catholice aīe decedētes a corpibus sine vllo purgabili vl' iā ꝑfecte purgate statim euolant ad celū empyreū q̄ð est locus sue gl̄ie. Et rō huiꝰ est: qꝛ status btitudinis est altissimus vniformis: stabilis: et imutabilis. vt diceꝭ āplīꝰ ꝯsequenter ideo cōgruit ꝙ locus sit ei deputatus hīs cōditiones cōsimiles et ꝯformes tali statui. Celū aūt empyreū est altissimū nobilissimū in quo ē vniformitas īuarietas imutabilitas. Declaraꝭ etiā qꝛ cū xp̄s sit caput oīm btōꝝ vbi est caput ibi dn̄t esse et mēbra: et cū sit caput hoīm nō solū pro illo statu quo sūt aīe in corpibꝰ: sed

etiã aiarũ pro oĩ statu sãctitatis in quo sũt tenẽdũ est et credẽdũ: ꝙ oẽs aĩe que sũt digne suo cõsortio: et nichil purgabile habẽt ad celũ empyreũ in quo est xp̃s sublimenẽ. Inde Hugo de sctõ victore. ij. li. de sacramẽtis. xvi. pte ca. iiij. Loquẽs de loco inferni subdit. In hoc iferno dicũt eẽ ignẽ inextinguibilẽ ad hũc infernũ aĩe sceleratorũ a corpibus egresse statim retrudi estimanẽ: et q̃ ab hac vita purgati exeũt sine mora ad celũ vbi ẽm hũanitatẽ suã xp̃s iesus in dextera dei patris sedet in gloria3 cõtinuo deduci credũtur: sicut scriptũ est Mat. xxiiij. Ubicũq3 fuerit corpus ibi congregabũẽ et aquile. Dicit eñi Richard⁹ dis. xlv. ꝙ celũ empyreũ q̃uis nullo augeat aiarũ beatarꝫ delectationẽ eẽntialẽ. in aliquo tñ auget eis delectationẽ accidentalẽ inq̃tũ ille aĩe locũ illũ plusq̃ alia loca diligũt. Presẽtia aũt rei dilecte aliquã causat delectationẽ. Ratio aũt quare illũ locũ plus ceteris diligũt triplex est. Una qꝛ locũ illũ sciunt sibi eẽ deputatũ a deo quẽ sũme diligũt. Scda ratio est: qꝛ in illo ꝓpter excessũ nobilitatis sue nature sup alia corpa expressius q̃ in aliis locis refulgere tãq̃ in effectu diuinã bonitatẽ cõspiciũt. Tertia ratio est loci sublimitas luminositas imobilitas suã spũalẽ sublimitatẽ expressius et luminositatẽ et quietis ꝑpetuitatẽ q̃ qualitates aliorũ locorũ represẽtat. Unusquisq3 aũt plus ceteris partibus diligit locum qui magis est represẽtatiuus sue nobilitatis quã diligit. Hec ille. In hoc igiẽ cõpleẽ ⁊ quodãmodo perficiẽ beatitudo sanctorꝫ ꝙ sunt in celo empyreo ad quẽ locũ ascẽsuri sumus nõ solum ẽm aiam: sed etiã ẽm corpus et aiam cu3 audituri sumus verbũ pro themate sumptũ: sc3 Uenite bñdicti. ⁊c.

Decima gl'ia aĩe erit felicitas inuariabilis. ⁊ hoc maxime verũ erit post generalẽ resurrectionẽ si

Erit felicitas inuariabilis

ut post declarabitur. Tūc em̄ erit perfecta felicitas. Absq̧ tristitie admixtiōe. Absq̧ aliqua fatigatione Absq̧ aliqua cessatione. Absq̧ aliq̄ alteratiōe. Primo igr̄ erit pfecta felicitas: absq̧ tristitie admixtiōe. Felicitas em̄ mūdana nō est pfecta: quin aliqua possit accidē tristitia Jmmo ꝙtūcūq̧ aliqs sit in hoc mūdo: pfectus dicere pōt cū ꝓpheta. Heu mihi qꝛ icolatus me⁹ ꝓlōgatus est. Ubi glo. Heu michi qꝛ icolat⁹ me⁹: id est peregrinatio hui⁹ seculi ꝓlōgata est ꝙtuꝫ si breue sit tp̄s: tn̄ desiderio nimio longū videt̄. Jteꝫ ibidē dicit̄ ascēdere cupiēs ad eternā hirl̄m multos inuenit obsistentes. ideo a linguis coꝝ cupit liberari dicēs. Dn̄e libera aīam meā a labiis iniqs: et a ligua dolosa. nā cū cogitat homo ascēdere siue ꝓficere contēpto seculo soli deo adherendo incipit pati linguas aduersantiū: id est detrahētiū. et qđ grauius est quasi cōsulendo a salute aduersantiū. Has aūt qui nō patitur nōdū ꝓficere conatur: ascēsurus ergo primo cōtra eas precatur. q. d. Quia; me in gradu constituisti. iam ergo. O dn̄e libera aīam meā a labiis iniquis. i. que iniqua suadent: et a lingua dolosa que sub specie cōsulēdi plus nocet. Talia em̄ labia p̄mo homini occurrerūt vnde periit. labia em̄ iniqua fuerūt quibus expressuꝫ est comede. lingua dolosa qua palliato fine ꝯsilij dictū est: eritis sicut dij. Peregrinus quidē homo trāsiēs per villas semꝑ habet canes īfestos. vnde Senec. Natura canū imbecillium est ꝙtominus vires habuerit plus latrare. hic in glo. Et hec quidē et alia plura possūt eē causa iustitie. iuxta illud qđ per eūdē ꝓphetā dicit̄. Defectio tenuit me pro pctōribus derelinquētibus legē tuā. Glosa. Jn me consolatus sum: sed defectio vel tedium tenuit me pro peccatoribus. et cetera. Tedet enim eum quia cum his conuersatur

donec area vētilek vel tediū: ꝛ defect⁹ est ei ꝓ excessibus peccātiū: q꞉ plus grauat sanctū virū ꝙ sua pena: quoꝝ dolore defecit tāta est v̄tus pietatꝭ. hec glo. In illa autē felici vita nō erit lingua dolosa nō erūt labia detrahētia: nec erit q̄cꝙ qđ possit eē causa dolorꝭ. Vñ nos hec audiētes et ad celestē hirlm suspirātes dicere possumus cū ps. Letat⁹ sū in his q̄ dicta sūt michi: in domū dñi ibim⁹. Amor nāqꝫ qualiscūqꝫ sit vacare nō pōt. nā si terrenus ē aīam ad cōcupiscēda terrena iclinat. Si v̄o celestis ē ad celestia subleuat: ꝛ ad et̄na inflāmat: vbi sūt cōciues nostri āgeli. hec glo. Si ergo amor diuin⁹ sit ī nobis in domū dñi ibim⁹: vbi ꝑfecte gaudebim⁹ dū nobis dicek. Venite bñdcti. ꝛc. Scđa illa felicitas erit absqꝫ fatigatiōe. Hoc eī mirabile est ꝙ scti in illa cōtēplatione ꝛ visione btā nō fatigabūtur. nūc v̄o cū deū cōtēplamur aut aliqđ boni facim⁹ intātū sumus fragiles ꝙ statim fatigamur ꝛ nō possumus semꝑ orare aut bene agere ꝛ hoc videk ꝓcedere a parte corpis. de quo đr Sap. ix. Corpus qđ corrūpik aggrauat aīam et deprimit terrena inhabitatio sensuꝫ multa cogitantē. vñ Nico. de lyra ait. Corpus corruptibile īpedit ītellectū in suo opere. Ideo dicit corpus qđ corrūpik aggrauat aīaꝫ. q. d. Hoc non fac̄ corpus inq̄ꝙtū corpus: q꞉ nō īpediebat in statu īnocentie: sed inq̄ꝙtū corruptibile quale factū est ꝑ pctm̄ ade et terrena īhabitatio deprimit sensuꝫ. i. ītellectū multa cogitātē. nā ꝓpk hāc īhabitationē hꝫ cogitare de necessariis multis ex ꝑte corpis. Hec ille. In illa v̄o gloria celesti corpus nullo modo īpediet aīam a cōtēplatione diuina: vt post dicek: nec per ꝯñs erit aliqua fatigatio aut labor in illa felicitate: ſꝫ sēꝑ plena et ꝑfecta delectatio et īfatigabilis. hoc est primū īfatigabiliter quo ad habitū et desideriū aīe debemus appete

re. Abisciēdū sicut ait Nico de ly. sup. ij. Corint. v. ꝙ appetitus ē inclinatio sequēs formā Est aūt in nobis duplex appetit⁹. s. naturalis ⁊ grē habitualis Appetitus aūt nature inclinauit ad cōseruādā vnionē aīe cū corpore ⁊ iō dissolutionē refugit ⁊ abhorret Appetitus aūt grē inclinat ad cōsecutionē glīe q̄ cōsistit in clara dei visiōe ⁊ fruitōe. Igitur si aīa posset cōsequi gloriā absq; dissolutiōe corpis huius mortalis appetitus grē tēderet in cōsecutionē glīe celestis sine retardatiōe ꝑ appetitū naturalē. Sz qz hoc nō pōt fieri iō appetitus naturalis eo ꝙ refugit naturaliter dissolutionē hāc quodāmō repugnat appetitui grē iō ait apl̄us ibidē. In hoc ingemiscim⁹ habitudinē nr̄am .i. desideram⁹ cū tedio dilatiōis glorie cōsecutionē q̄ de celo ē qz datur a deo et nō est ex ꝑncipijs itrinsecis nature ꝓpter qđ indum̄tū dr̄ Iō. d. apl̄s. Supindui cupiētes appetitu scz grē si tn̄ vestiti nō nudi inueniantur. i. si absq; dissolutiōe corpis corruptibilis quo induit aīa vt vestimēto possz supindui glīa tūc absq; aliquo retardāte appetit⁹ grē in hoc ferret. sz qz hoc est impossibile ideo retardat per naturalē appetitū dissolutionē aīe ⁊ corpis abhorrētē ꝓpt qđ subditur Nā ⁊ q̄ sum⁹ in hoc tabernaculo. i. i hoc corpore mortali ingemiscim⁹ grauati de dissolutiōe corpis et aīe: eo ꝙ nolumus expoliari corpore ꝑ mortē. sed superuestiri. scz glorie vestimēto Appetitus tamen gratie in omnibus sanctis vincit appetitum nature. iō ait apostolus Audem⁹ aūt. s. sine trepidatōe et bonā volūtatē hēm⁹. i. delectationē i mēte magis ꝑegrinari a corpore. i. dissolutionē hui⁹ corpis ꝑ mortē subire ⁊ p̄ntes eē ad deū. i. vt ꝑ hoc habeam⁹ clarā dei visionē ⁊ perfectā fruitionē. hec Nico. de ly. ꝓpter quod apl̄s ait .i. ca. ad Phi. Coartor. n. e duobus. i. moneor ad ap

petēdū duo que nō possūt simꝉ haberi desideriū hñs dissolui p mortē corporalē ⁊ eē cū christo. s. in gloria Multo meliꝰ ē. i. videꝉ p me permanere aūt in carne. i. diutius viuere magis necessariū est ppter nos. i. ad nostrā cōfirmationē in fide ⁊ moribꝰ per doctrinā meā. Hec de ly. Gratia igiꝉ in paulo supuincēs appetitū nature eū inclinabat infatigabiliꝉ ad gloriam et hec erit rō quare in illa gloria nulla erit fatigatio qz illa gloria erit cū gratia ɔsūmata ĩ corpore gꝉioso sicut post diceꝉ. Et ideo illā beatā vitā optantes nō fatigemini animis vestris deficiētes Heb. xij. Ad hāc igitur vitā felicē vocabimur dū christus pferet. Uenite bñdicti. ⁊c̄. Tertio illa felicitas erit absꝫ cessatione nūc quidē qñqꝫ oportet cessare ab ope virtutis vel q̄cūqꝫ alio opere. nā post vigiliā oꝫ dormire oꝫ etiaꝫ nūc bibere nūc comedere. Et sic nō valemus eandeꝫ operationē absqꝫ cessatione facere in illa gꝉia non sic nunq̄ eñ ibi dormiemꝰ nunq̄ ab eadē opatiōe cessabimꝰ sed dei visio ⁊ fruitio et breuiꝉ oēs operatiōes ibidē aīe et corpori cōuenientes erunt ppetue et sine cessatione. Nec in inferno cessabūt tormenta sꝫ erūt perpetua et absqꝫ fine ppter quod Salomon monet nos absqꝫ cessatiōe audire doctrinā q̄ possit nos pducere ad gꝉiam dicēs Prouꝰ. xix. Nō cesses fili audire doctrinā nec ignores ꝩmōes sciētie Nā sicut illa gꝉia est in cōtinua visiōe ⁊ fruitiōe dei sic dispositio ad illā est in cōtinua acquisitiōe sciētie ⁊ ꝩtutū q̄tū possibile ē vñ Chriso. sup Mat. Deꝰ ita nos disposuit esse vt nec studētes nec laborantes circa scripturas acqramꝰ salutē sciētie sine gratia dei vt ne nobis imputemus qu od scimus nec tñ gratiā acqremus nisi studuerimꝰ ⁊ laborauerimꝰ circa scripturas ne donū dei negligētibus deꝉ. Gratia dei adiutoriū est infirmita

tis hũane adiutoriũ aũt nõ dormiẽtibus datur: sȝ fe-
stinẽtibus ꝛ ꝑualẽtibus. Sicut in bello nõ oĩs q̃ pu-
gnat vincit Nemo tñ vincere põt nisi pugnauerit sic
nõ oẽs qui studẽt et legũt acquirũt scientiã spũalem
Nemo tñ acqrere p̃t nisi q aut studiosus fuerit ad le-
gendũ: aut assidu⁹ ad audiendũ. Hec ille Et Ecc. vi
Cogitatũ habe in p̃ceptis dei ꝛ in mãdatis illi⁹ ma-
xime assiduus esto. Nã vt eodẽ li. d. c. ij. Qui timẽt
dñm inqrent q̃ bñplacita sũt illi et q̃ diligũt eũ reple
buntᷣ lege ipsĩus. Et rõ ẽ q: sicut lux ẽ necessaria gra
dientib⁹ vt recte ambulẽt. Sic noticia legis ad deũ
tendẽtibus Jdeo dicitᷣ Prouer. vi. Cõserua fili p̃ce-
pta patris tui. Et sequitᷣ. Cũ ambulauerĩ gradientᷣ:
cũ dormieris custodiẽt te. Et euigilãs loq̃re cũ eis q:
mãdatũ lucerna est: ꝛ lex lux. Sȝ hodie viã hãc lucis
ꝛ iustitie relinquentes inuigilãt oĩbus malis nec ces
sant a pctis. Nõ sic in illa vita beata erit. in qua ꝑm
Ber. nostrũ rõnale deus implebit luce sapiẽtie ita vt
penit⁹ nulla sciẽtia desit. Jmplebit cõcupiscibile no
strũ fõte iusticie vt oĩno desideremꝰ eã ꝛ ea penit⁹ re
pleamur. Nostrũ irascibile replebit sũma iocũditate
atq3 leticia. Hec ille Nõ cessem⁹ igitᷣ bñfacere charis
simi q: qui ꝑseuerauerit vsq3 in finẽ hic saluus erit.
Mat. x. quia nec cessabimus illã diuinã essentiã cõtẽ
plari ad quã vocabimur dũ nobis dicetᷣ. Uenite ꝛc.
Quarto dcm̃ ẽ q illa felicitas erit sine alteratõe. Jn
hoc em̃ mũdo sũt valde mlᵗe altatões tã ĩ aĩa q̃ ĩ cor
pore sicẽ notũ ẽ sũt mlᵗa ĩpedimẽta vt nõ valeam⁹ ad
illd̃ rgnũ ꝑuẽire nisi cũ magna difficlᵗate Sȝ ĩ celesti
glᵗia nulla erit altatio: nec in aĩa nec in corpe immo oĩa
erũt sic stabilita sic placẽtia vt q̃libet btũs possit dice-
re illud Johã. xix. Gloria mea semper innouabitur.
Nam res melius placent et magis sunt glᵗiose. Jdeo

ad denotandū summā delectationē illi⁹ glorie q̄ ꝗ
semp innouabit. q꞉ tale ac tm̄ erit gaudiū post milia
miliū annoꝝ immo ⁊ imppetuū q̄tū erit in p̄io ag-
gressu ad illā. de signis āt q̄ ondūt hoiez eē de nūero
electorū ad illā gloriaȝ ait Ber. Quis poterit dicere
ego de electis sum ego de p̄destinatis ad vitā ego de
nūero filioꝝ reclamāte nimirū scriptura Eccl. ix. Nes
cit hō vtꝝ dign⁹ sit amore vel odio. Certitudinē vtiq̄
nō habem⁹ sed spei fiducia ꝯsolat nos ne dubitatōis
hui⁹ anxietate penit⁹ cruciemur Propt hoc data sūt
q̄dā signa et iudicia manifesta salutis vt indubitabi
le sit eū eē de nūero electorū in quo ea signa pmāserit
Nā quos presciuit de⁹ ⁊ p̄destinauit deus cōformes
fieri imaginis filij sui vt qb⁹ certitudinē negat cā sol
licitudīs fiduciā p̄stat gr̄a cōsolatiōis itaq̄ q̄ stat vi-
deat ne cadat. Et in ea forma q̄ salutis iudiciū ē ⁊ ar
gumentū p̄destinatiōis pseueret atq̄ ꝓficiat. Porro
int ea q̄ fiduciā p̄stāt ⁊ materiā spei illō vnū maximū
ē v̄bū dn̄i Joh. viij c. Qui ē ex deo v̄ba dei audit. Nō
nullos em̄ sic interdū īuenies audiētes ac si nichil p-
tineāt ad q̄ dn̄r nō intrare cor suū nō discutere mores
suos nō cogitare ne forte qō audiunt dictū sit pp eos
Sic forte s̄mo dei māifeste adūsus vicia illa ꝓcessit q̄
bus se illi sentiūt obligatos dissimulāt et auertūt ocu
los cordis aut qualibet adinuētiōe palliāt vicia ⁊ se
ducūt miseri semetip̄os In his ergo salutis signa nō
video magis aut vereor ne forte ꝓpt ea nō audiāt v̄-
bū dei q꞉ nō ipsi sūt ex deo. Est ⁊ aliud testimoniū qō
in t̄ra datur ad discernēdos celicíues a ciuib⁹ baby-
lonis nō em̄ testimonio electos suos deserit deus aut
certe q̄ nā eis poterit esse cōsolatio inter spem est me
tū sollicitudine anxia fluctuātibus si nullū electiōis
siue habere testioniū merent. Proīn fidelis s̄mo et

acceptione dignus quo salutis testio͂nia co͂me͂da͂tur. Tres su͂t inquit qui testioniu͂ da͂t. Spu͂s: aqua: et sanguis. In p̄rio hoie oe͂s peccauimus: in ipso etia͂ cecidimus vniuersi. Cecidimus sane in carcere͂ luto et lapidibus. plenu͂ exide iacebimus captiui quinati co͂quassati donec veniret desideratus ge͂tibus qui nos redimeret ablueret adiuuaret. Dicest ei qui sa͂guine͂ p̄priu͂ dedit i rede͂ptione͂: aqua͂ simul p̄duxit de latere suo i ablutionem. Emisit deide de excelso sp̄m suu͂ qui adiuuaret ifirmitate͂ nostra͂. Quis est au͂t q̄ testioniu͂ h₃ effusi sa͂guinis xp̄i: nisi q̄ co͂tinet a p̄ctis. Seruus ei p̄cti est q̄ facit p̄ctm̄ q̄ si deiceps co͂tineri potest et iugu͂ abiicere misere seruitutis certissimu͂ h₃ testioniu͂ rede͂ptio͂is qua͂ operat̄ sine dubio sa͂guis xp̄i. Veru͂ no͂ sufficit p̄cto͂ri si no͂ assit etia͂ penite͂tia. Dh₃ ergo ab aqua testioniu͂ q̄ laborat i gemitu suo lauans p̄ singulas noctes lectu͂ suu͂. Sane nouu͂ superuenisse sp̄m certissime noua co͂uersatio͂e testat̄. Ja͂ vt breuit̄ repeta͂ a sa͂guie et aqua et sp̄u͂ habere testioniu͂ est si contines a p̄ctis si dignos agis p̄n̄ie fruct⁹ si facis op̄a vite. hec Ber. Ex his iḡ signis po͂t ee͂ spes ⁊ co͂lectura et̄ne p̄destinatio͂is ad illa͂ gl̄iam de qua pauca locuti sumus in qua su͂t aliq̄ mlt̄o plura q̄ loq̄ no͂ valem⁹: q₂ vt d̄r. i. Cor. ij. ocul⁹ no͂ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois asce͂dit q̄ p̄parauit de⁹ dilige͂tib⁹ se q̄bus dicturus est vt oste͂dat magnitudine͂ gl̄ie sue Venite b̄n̄dicti. ⁊c. Et sic dictu͂ est de his q̄ p̄tine͂t ad aia₃. ⁊c.

Consequenter videndu͂ est de beatitudine corpis vn̄ no͂ solum bta͂ erit aia. s₃ ⁊ ip̄₃ corp⁹ suo mo͂ beatificabitur. Circa quod tria su͂t declara͂da. Primu₃ erit de ḡn̄ali resurrecto͂e. Secu͂du͂ erit de finali diiudicato͂e. Tertiu͂ erit de corporu͂ gl̄ificato͂e ¶ Circa p̄mu͂ ait ap̄ls. i. Cor. v. Oe͂s quide͂ resurgem⁹ s. tam boni

ꝙ mali sʒ nõ oẽs imutabimur.s.ð statu aĩalitatis ad statũ spũalitatis Iste eñ ẽ articulꝰ fidei ꝙ scʒ credimus carnis resurrectionẽ q̃ q̄uis nõ possit ꝓbari necessaria rõne põt tñ ꝓbari auctoritate et rethorica ꝑsuasiõe sic. Iustũ renumeratorẽ decet vt illa cõiũgat in cõsolatiõe p̄mij que sua virtute cõiunxerat in labore meriti sʒ deus ẽ iustus remũnerator et sua potẽtia siue virtute aĩam cõiunxit corpori in labore vite p̄sentis ergo aĩam cõiunget in cõsolatiõe p̄mij vite future Hoc aũt fieri nõ põt nisi illi q̃ decesserũt resurgãt a mortuis ergo ꝛc. Preterea p̄miũ correspõdere dʒ merito ꝛ pena demerito sed aĩe saluãdorũ merentur in suis corporibꝰ ergo et aĩe saluandoꝝ tandẽ debẽt p̄miari in suis corporibus et ita aĩe damnatoꝝ dñt cruciari in suis corporibus. Itẽ cũ aĩa nata sit eẽ corp̄is forma ꝛ forma naturalẽ habeat inclinationẽ ad materiã aĩa hʒ naturalẽ inclinationẽ ad ꝑficiendũ humanũ corpus ꝛ regẽdũ sʒ nulla naturalis inclinatio est frustra qꝛ vt ðr p̄mo de celo et mũdo natura nõ facit aliq̃ð factũ vanũ ꝛ si hoc ẽ veruʒ de natura naturata multo fortius hoc ẽ verũ de natura naturante. Hoc ẽ de ĩstutore create nature q̃ tñ ip̄aʒ ñ naẗalit̃ nec de necessitate sed libera volũtate instituit. Frustra aũt et vane esset in aĩa separata p̄dicta inclinatio si nunꝙ esset humano corpori iterũ vniẽda. Quãuis eñ naturalis appetitus btĩtudinis in dãnatis remãsurus sit ꝑpetuo incõpletꝰ nõ tñ ẽ frustra qꝛ ad maioris iniq̃tatis in q̃ obstinati sũt punitionẽ ꝛ ꝑ hoc ad diuine iustitie manifestationẽ nõ sic tñ posset dici de inclinatiõne aĩarũ si nunꝙ essent iterũ corporibus vniẽde. Nõ eñ põt dici ꝙ ꝑpetua ꝑuatio cõplementi illius inclinationis esset ꝓpter aĩarũ obstinationem in peccato quia hec causa extendi non posset ad animas bea-

tas. hāc rationē ponit Richar. Itē anima rationalis naturaliter appetit vniri suo corpori: ergo in pfecta beatitudine ipsa anima est suo corpori vnita: antecedēs patet per beatū Aug. sup Gen. ad litterā vbi ait ꝙ anima beata retardat nc tota intētione ferat in illud summū celū: scȝ diuinā essentiā ꝓpter appetitū: sen desideriū quod habet ad viuificandū corpus suū minor etiā patet: quia in pfecta beatitudine ōme desideriū anime implet. Et Richar. iquit hoc requirit vniuersi perfectio. De perfectione em̄ est triplex substātia: scȝ pure corporalis et pure spiritualis et ex corporali et spirituali cōposita. Unde hac parte sue perfectionis careret vniuersum perpetuo si anime a corporibus separate: nunꝙ corporibus vnirētur. hec ille. Unde magister dist. xliij. iiii. ca. i. ait. Resurrecturā carnē omniū quicūꝗ nati sūt atꝗ nascētur ꝛ mortui sūt atꝗ morietur nullatenus ambigere debȝ christianus Ait em̄ Esa. xxvi. secundū translationē .lxx. interpretū Resurgēt mortui ꝛ resurgēt q̄ erant in sepulchris. Et apl'us. ij. Thes. iiij. Nolumus vos ignorare de dormientibus: ꝛc. Recta ergo fides ait Bonauent. dicit resurrectionem corporum nostrorū esse futuraȝ. et ad hoc credendū adiuuatur per fidē resurrectiōis christi iam facte. Si em̄ christus est caput et membra debent cōformari capiti. Cū christus resurrexit constans est vt et nos resurgamus. Et Richardus Anime vniētur eisdeȝ corporibus numero a quibus separate fuerūt. Anime em̄ separate inclinātur naturaliter ꝛ determiate ad illa corpora que aīauerunt. Quamuis em̄ a principio creatiōis anima que est huiꝰ corpis forma potuisset fuisse ꝯueniēs forma alteriꝰ corpis similis tn̄ ex sui vniōe ad corpꝰ ad ipȝ determiate cōtrahit naturalē amicitiā. Exēplū huiꝰ

ponitur tale. Supponit̄ q̄ sint due puelle in oīb⁹ similes hoc excepto q̄ nūero differūt. Q̄uis a p̄ncipio īdifferēs eēt alicui viro ducē q̄ālibȝ istaꝝ tn̄ vna ducta iā n̄ ē indifferēs ad vtrāq̄ ⁊ si ābe resurgerent ī statu corruptibili iteꝝ nupture magis inclinaret̄ ad illā cū q̄ familiaritatē cōtraxit p̄us. Preterea rectitudo iusticie hoc exigit vt dictū ē. vt q̄ participes sūt in merito vel demerito p̄ticipes sint pene vl' premio Et hoc ē q̄ dt Iob. xix. In nouissīo die de t'ra surrectur⁹ suȝ ⁊ rur. circū. pe. m. ⁊ ī car. m. vi. d. sal. meū Erit igr̄ idē hō nūero q̄ p̄us fuit. qd̄ deteriat Ricar. di. Diuina p̄uidētia omēs homīes deteriat ī suū finē electos ordiat ī vltimū finē rōe. s. finalis bonitatis eis debitū Illā bōitatē ⁊ illū finē eis ꝯferēdo Reprobos ordīat in vltimū finē eis debitū rōne finalis malicie. nō illā maliciā eis cōferēdo. q̄a malicia nō est a deo sȝ iuste p̄mittēdo eos decedē ī malicia ⁊ illū finē eis iuste īfigēdo. Ille aūt finis ē vltīa pena. Hoīes v̄o nō ꝯsequūt̄ finē suū in hac mortali vita q̄r nec assequunt̄ adeptionē sūmi boni nec p̄fecte ei⁹ adeptiōe p̄uant̄. Ergo cōsequunt̄ suū vltimū finē post mortē sȝ nō q̄diu nō sūt hoīes āt q̄ mortui sūt nūq̄ erūt hoīes nisi resurgāt ꝙ d̄ necītate seq̄t̄ q̄ illi idē hoīes q̄ mortui sūt resurgēt alit̄ nūq̄ cōseq̄rent̄ finē suū vltimū. Et ita ne aliqua op̄a dei remaneāt imp̄fecta ⁊ ne naturalis appetitus quē aīabus indidit ad sua corp̄a sit frustra opȝ fieri reunionē aīaꝝ ad corp̄a. aīe tn̄ reproboꝝ reunient̄ nō p̄pter eoꝝ consolationē: sȝ ad sue dānatiōis cumulū. Predicta tn̄ resurrectio erit īmediate per diuinā potētiā fiet insup in iussu xp̄i sicut dicit̄ ad Thessal. iiij Ipse dn̄s in iussu ⁊ in voce archāgeli ⁊ in tuba dei descēdet de celo et mortui q̄ sūt in xp̄o resurgēt p̄mi deīn nos q̄ viuimus q̄ relinquimur simul rapiemur cū illis

in nubib⁹ obuiā xp̄o in aera:et sic sēp cū dn̄o erimus. Textus sic exponit a Nico. de lyra. Ip̄e dn̄s in iussu dicēdo surgite mortui ad iudiciū et in voce archāgeli.s.michaelis qui est pn̄ceps eccl'ie sub quo itelligūtur āgeli:alij qui misteriū adhibebūt in resurrectiōe colligēdo pulueres q̄ magnū sonū facient quasi iudicij precones. Potest ēt alit exponi illud dictum Surgite mortui ad iudiciū sit archāgeli michaelis executiue et xp̄i imperatiue cuius v̄tute ifinita fiet resurrectio. Et sic cū d̄r in iussu refert ad xp̄m et qd̄ subdit. Et in voce archāgeli ad michaelē archangelū. Et in tuba dei. Ista tuba non est aliud q̄ vox p̄dicta que d̄r tuba p̄pter similitudinē tube martialis veteris testamēti qua fiebat cōuocatio ad cōsiliū et preparatio ad bellū ⁊ iuitatio ad festū:q₂ tūc oēs cōgregabunt in iuditio ⁊ armabit creatura ad vltionē inimicorū dei. et inuitabunt iusti ad festū angelorum. Descēdetq₃ xp̄s de celo. n₃₃ iudicabit in forma hūana apparēs s̄m q̄ d̄r Act. i. Hic iesus qui assūptus est a vobis.s. in forma hūanitatis sic veniet sc₃ ad iudiciū. Et mortui qui in xp̄o sunt resurgēt primi. Ista prioritas et posterioritas nō pōt itelligi ad actū resurgēdi:q₂ oēs resurgēt in eodē instāti s̄m qd̄ dicit p̄me Cor. xv. Oēs quidē resurgemus. Et subditur in monumēto in ictu oculi qd̄ saluo meliori iudicio:videtur michi qd̄ ista prioritas ⁊ posterioritas sit referēda ad quietē in xp̄o in ei⁹ fide moriēdo. Deinde nos simul rapiemur cū illis iā resuscitati cū ip̄is obuiā xp̄o veniēti ad iudiciū in aera vbi p̄feret sentētiā iudicij super vallē iosaphat:vt dictū fuit Johel. iij. Et sic semp cū dn̄o erimus:q₂ electi a xp̄o nō separabūtur āpli⁹:s₃ semp erūt sibi cōiūcti nō solu₃ in aīa:sed etiā in corpe. hec Nico. de lyra. Bona. v̄o di. xliij. iiij. q̄ in xp̄o est assignare nostre re

surrectionis duplicē causā.s.causā efficiētē et finalē.
Efficientē aūt dupliciter assignare: aut sicut primū
pricipiū aut sicut instrumētū efficiēs. Sicut primum
pricipiū est xp̄s scd̄m deitatē et tota trinitas efficiēs
sicut instrumētū est vox xp̄i ad cuius prolationē ꝛ vo
cationē mortui resurgēt. Similiter causa exēplaris
duplex est vna in qua res cognoscit̄ et disponit̄: et sic
est dei filius scd̄m naturā diuinā et tota trinitas. alio
modo in quo inchoat̄ et exēplificatur et sic est resur-
rectio xp̄i. Quia vt dicit Au. de trinitate. Talia erūt
corpora quale xp̄us in sua resurrectione monstrauit.
Vn̄ fuit quoddā exēplū in quo fuit nostra resurrectio
inchoata tāq̄ mēbrum in capite sicut dicit̄ Ephe. ij.
Deus conuiuificauit nos xp̄o nos sibi per fidē forma
tā incorporādo cuius gratia sumus saluati: scꝫ in spe
ꝛ cōresuscitauit similit̄ in spe. Dicit idē doc. q̄ prius
natura resurgēt q̄ audiāt. Vn̄ in auditu sunt duo. scꝫ
receptio speciei in organo et iudicium de re recepta.
Quātū ad receptionem precedet excitatio: sed q̄tuꝫ
ad iudiciū sequet̄ et ita ad voceꝫ xp̄i fiet resuscitatio
ad honorē ipsius humanitatis in qua fuit mortuus.
Vn̄ vox ista erit virtuosa. Et ideo d̄r iussus quasi pre
ceptū. Dicet eīm et fiet. Erit angelica: ideo d̄r vox ar-
chāgeli: id est pricipis. Erit nichilominus serena: et
ideo vox tube d̄r. et idē multiplici vocabulo exprimi
tur ad insinuādū illius vocis ꝓprietatē multiplicē ꝛ
dignitatē. Johā. v. Nolite mirari hoc: q2 venit hora
in qua oēs qui in monumētis sūt audiēt vocē filij dei
Declarat idē doctor: q̄ in resurrectiōe tria erūt. Pri
mū erit corpis ex pulueribus reformatio. Scd̄m ipsi
corpori reformato aīe vnio. Tertio vnitoꝝ insepara-
bilis colligatio. Primū erit cōtra naturā. i. cōtra so-
litū cursū nature que pōt ꝑfecta destruere: non tn̄ pōt

destructa reparare. Secūdm erit fm naturā: q2 aīa cor-
pori optime organizato cui desiderabat vniri vniet.
Tertiū erit supra naturā: sc3 ex corruptibili fiet incor
ruptibile. Qr ergo primū et vltimū non est a natura:
iō nō est dicēdū resurrectionē esse naturalē. primū sc3
recollectio puluerū videt debere fieri per āgelos. iu-
xta illd Mat. xxiiij. Mittet āgelos suos cū tuba: et vo
ce magna et ɔgregabit electos ei9 a q̄ttuor vētis celi:
a sūmis celorū vsq3 ad termios eorū. De lyra. Mittet
angelos suos: q2 misterio angelorū colligent cineres
mortuorum. Cū tuba sicut em̄ in datione legis auditus
est sonus tribilis: vt hr̄ Exo. xx. Ita audiet tūc sonit9
cōsimilis ꝟtute āgelorum fact9: et voce magna. Ista vox
erit vox xp̄i vocātis mortuos ad iudiciū. Et ɔgrega-
būt electos ei9. Licet em̄ oēs adducant ad iudiciū: tū
electi specialit adducēt misterio angelorū: q2 erūt cō
ciues eorū. A q̄ttuor vētis celi: id est a q̄ttuor partib9
mūdi vn̄ oriūtur pcipales vēti: et per hoc intelligū
tur alie partes orbis minus principales. A sūmis ce
lorū. etc. Iste modus loquēdi est scd̄m apparentiam:
quia summū celi videt esse sup zenith capitis nostri.
terminus aūt celi videt vbi terminat aspectus: quia
ibi videt celū cōiūgi terre: licet fm veritatē equaliter
distet a terra vndiq3. Est ergo sensus a sūmis celorum. i.
ab oī loco qui sub celo est adducētur electi ad locū iu
dicij. hec Nico. de lyra. Secūdū hoc dr: ꝙ corpalis re
collectio puluerū nō fit in instāti: q2 nulla ꝟtus crea-
ta pōt aliqd corpus de loco ad locū trāsferre ī instāti
sed ꝟt9 āgelorum q̄rū misterio talis puluis matial recol
liget. de quo formāda sūt corpa resurgētiū est finita.
erit tn̄ tp̄s breue et īpceptibile humano sēsu: q2 ꝗuis
hm̄ōi actio angelorum mēsuret tp̄e siue euo: mēsura ta-
mē talis est adeo velox ꝙ excedit omnē tēporalē velo

citatē ab hoīe excogitabilez. Ideo apl'us dicit qđ fiet in momēto. Formatio tñ corpis ⁊ aiatio fiet in instāti qꝛ sola vtus diuina de pdicto puluere pōt hūanū corpus formare: et formatū aiare. q̄ qđ ē virt⁹ ē simplicit infinita. Et si vba apli referenť ad hāc corpis formatione et aiarū infusione: tūc pōt cōcedi ꝙ p ictū oculi et p momētū itelligit istātaneā mēsurā: nō tñ hoc faciet de⁹ in instāti ppť necessitatē: sꝫ magis ppter cōgruitatē vt ex hoc. s. magis elucescat diuine vtutis pfectio oēm vtutē creatā excedēs: ⁊ hoc dico pbabiliter Et hoc sufficit i ista maťia supnaturali ad quā itellectus hūanus nō pōt sufficiēter attigere p statu misie Circa hāc materiā q̄rit Ric. vtrū ex maťia cuiuslibet mēbri reintegreť idē mēbrū in nūero. Et soluēdo dicit: ꝙ i maťia mēbri ē cōsiderare illđ qđ est de necessitate ad debitā mēbri ɔsistētiā: ⁊ illđ qđ ibi est de supfluitate. nā cōtingit qñqꝫ mēbrū aliqđ plus habere de maťia q̄ cōueniēs sit forme ei⁹. Primū ergo reddit ad idē mēb. nō in nūero: qꝛ reformatio dꝫ rñdere formationi. Si tñ aliť fieret nichilomin⁹ videreť q̄busdā ꝙ posset idē corp⁹ in nūero resurgere: ex q̄ rediret toti⁹ eađ mā in nūero: ⁊ eadē i nūero forma q̄ sūt eēntiales ptes ɔpositi qđ sētire videť. Au. xxij. deci. vbi ponit exēplū de vase facto i limo: et postea in eūdē limū redacto: ⁊ de eodē limo iterꝫ reparato. Et ibidē dicit ꝙ ad hoc ꝙ redeat idē numero nō oꝫ ꝙ illa ps materie q̄ pri⁹ erat in fūdo iterꝫ ponať: sꝫ sufficit ꝙ totuz repareť de toto. Et si mille dicit in li. Enchy. c. xc. Si statua indꝫ cuiuslibꝫ metalli solubilis aut igne liq̄sceret aut cōtereť in puluerē aut fūdereť in massā ⁊ eam vellet artifex rursus ex illius maťie quātitate repare nichil iteressꝫ si ad ei⁹ itegritatē repararet que pticula maťie cui mēbro reddereť: dū tñ totū ex quo cōstituta

fuerat restituta resumeret. ita deus miserabiliter: atque ineffabiliter artifex de quo caro nostra constiterat eam mirabili et ineffabili celeritate restituet: nec aliquid attinebit ad eius reintegritatem vtrum capilli ad capillos redeant et vngues ad vngues. an quicquid eorum perierat mutetur in carnem: et in partes alias corporis reuocetur curante artificis prouidentia ne quid indecens fiat: hec Augustinus Dicit insuper idem doc. c. precedenti. Non autem periit deo terrena materies. de qua mortalium creatur caro. sed in quemlibet puluerem cineremve soluatur in quoslibet habitus aurasque diffugiat in quamcunque aliorum corporum substantiam vel in ipsa elementa vertatur in quorumcunque animalium etiam hominum cibum cedat carneque mutetur alimonie humane puncto temporis cedit que illam primitus: vt homo fieret cresceret viueret anima vite. hec ille. Sed de etate et quantitate resurgentium iam dicamus: apostolus namque ait. Ephe. iiij. quod officia de quibus ibidem loquitur exercebuntur in ecclesia militante donec occurramus omnes in vnitatem fidei: id est ait Nico. de ly. quod sumus vniti in fide et cognitione christi in virum perfectum. i. occurramus christo venienti ad iudicium quod est vir omnino perfectus in mensuram etatis plenitudinis christi: omnes enim resurgent in etate triginta trium annorum. quod est etas plene perfecta: et in qua christus passus fuit. Hec Nico. de ly. Quod deducens Richar. dist. xliiij. quarti ait. Omnes resurgent in statu corporis et naturalis virtutis quam habituri erant: si tamen vixissent: vel quem habuerunt quando tamen vixerunt qui est in tempore ad quod terminatur motus proficiendi qui circiter de lege communi est illud tempus quo christus mortuus est. vnde Au. xxij. de ci. dei ait. Quod commemorauit apostolus de mensura etatis plenitudinis christi sic accipiamus dictum vt nec vltra: nec infra iuuenilem formam resurgant corpora mortuorum: sed in ea etate et robore vsque ad quam hic christum peruenisse cognouimus. propter enim perfectionem nature decet: vt resurgant in

optimo statu corpis quē habuerūt: vel si tm̄ vixissent erāt naturalit̄ habituri Ille aūt status est in termino motus ꝑficiēdi: vt dictuꝫ est. et ita nō oēs resurgēt in equali v̄tute naturali vl' supnaturali. sꝫ oēs resurgēt in naturali v̄tute quā quilibet habiturus erat vl' habuit in termīo sui ꝑfectus. et illō tp̄s fere idē est q̄tū ad oēs. Jdeo oēs dicunt̄ resurrecturi in eadeꝫ nocte. Et dixi fere: q2 corpus mēsurās motuꝫ ꝑfectus in oībus hoībus nō est punctualiter equale. Hec Richar. Magister etiā. i. ca. dist. xliiij. dicit. Oēs eni in eadē etate resurgēt in qua xp̄s mortuus est: et resurrexit cu iuscūqꝫ etatis mortui fuerint: sed nō oēs eādē staturā corpis obtinebūt. Vñ apl'us nō ait. Jn mēsurā corporis ꝛ stature: sꝫ etatis. Sꝫ vt ait Richardus q̄libet resurget in illa q̄litate et statura que vnicuiqꝫ debebat̄ in termīo motus ꝑficiēdi ꝓm naturalē virtutē caloris extēdētis humidū ꝛ humidi suscipiētis extēsionē natura nō errāte: vel per aliqđ accn̄s innaturale nō īpedita: q2 per resurrectionē nō reducet̄ tantūmō idē in specie sed etiā in nūero: et ideo rōnale est: vt nō tantū resurgat in statura que debet̄ speciei: sed etiaꝫ in illa que debet̄ indiuiduo. Si aūt per errorē nature vel nimiā supabundātiā materie esset indebitus quātitatis excessus vel diminutio seu defectus diuina potentia supplebit vel resecabit. Hec ille. Jtē idē dicit. Uiri resurgent in sexu virili et femine in femineo: q2 hoc exigit natura indiuidui et cōgruit pfectioni speciei: ꝛ erit occasio laudādi sapiētiā dei. Vñ q̄uis mulier generet̄ preter intētionē pticularis nature. est tñ de intētione nature vniuersalis que vtrūqꝫ sexū req̄rit ad pfectionē hūane spēi. Nec erit post resurrectioneꝫ in isto sexu cōfusio: q2 sicut đt Aug. Nō erit ibi libido q̄ est ꝯfusionis cā. nā priusq̄ peccassēt vir ꝛ femia nudi

erãt et non cõfundebãtur. Vñ nec post resurrectionẽ opus erit vestibus pro tegumẽto: sꝫ tm̃ amicti erũt lumine sicut vestimẽto. Hec ille. Resurgẽt insup corpa electoꝝ sine deformitate. vñ sicut accipi põt ex sentẽtia Aug. xxij. de ci. oĩs deformitas reducit̃ vł ad illã que est ex pte coloris vł ad illã que est ex pte figure: vł ad illã que ẽ ex pte diminutiõis partiũ: vł ad illã que est ex pte supabũdãtie. Dico ait Richard⁹ ꝙ quocũꝙ p̄dictoꝝ modoꝝ deformitate accepta corpa electorũ sine oĩ deformitate resurgẽt: qꝛ oĩs deformitas ad aliqđ viciũ nature ptinet. Vñ Augu. in Enchyridion et recitat magr̃ in lr̃a di. xliiij. circa finem. c. ij. Resurgẽt sãctorũ corpa sine vllo vicio: sine vlla deformitate: sine vlla corruptiõe onere difficultate sicut pl⁹ dicet̃ infra. Vñ bona. tractans hmõi resurrectionẽ et si humores resurgẽt: et similit̃ reꝝ intestina: capilli vngues ⁊ talia: dicit ꝙ de veritate nature humane aliqd dicit̃ tripliciter: scilꝫ aut q̃tuꝫ ad esse necessariũ sicut sũt pricipalia mẽbra: aut q̃tũ ad esse cõpletũ: vt sunt illa que faciũt ad corporis perfectionẽ: aut q̃tum ad esse decorũ quo ad prima necessariũ est resurgere ꝭm totalitatẽ: sed quo ad alia cõgruum est resurgere ꝭm quod faciunt ad cõplementũ et decorem. Et quia humores faciũt ad plenitudinẽ ⁊ integritatẽ resurgent in tanta quãtitate quãta competit corpori. Unde nõ oportet ꝙ totus sãguis quẽ quis amisit per munitionem resurgat: sed q̃tum cõgruit. Similiter de carne que fluit et refluit iudicandũ est. Similiter resurgent intestina que erũt plena nobilib⁹ humorib⁹ que reddent totũ corpus agilius. Capilli vero et vngues sũt ad ornatũ: ideo resurgẽt ad ornatũ et pulchritudineꝫ corporũ electoꝝ. Luce. xxi. Capillus de capite vr̃o nõ peribit. Hoc ait Nico. de lyra iquit xp̄s ad declarãdũ

veritatē future resurrectōis p quā resurgēt in electis nō solū illa q̄ sūt de necessitate nature hūane: sʒ etiā ea q̄ faciunt ad decorē cuiusmodi sunt capilli. Hec ille ⁊c. Queritur hic q̄re resurrectio corporū differt vsq̄ ad generalē oim resurrectionē. Rn̄deo q̄ corpa hn̄t quādā ꝯtinuationē et cōuenientiā: q2 sm̄ illa de⁹ ex vno hoīe fecit gen⁹ hūanū. sicut dr̄ Act. xvij. dicēte paulo. Fecit de⁹ ex vno hūanū gen⁹ oē. vn̄ oēs hoīes simul fuerūt in vno hoīe materialiter siue originaliter sm̄ corpus: ⁊ etiā oia simul fuerūt in materia vt in originali pn̄cipio et sic de⁹ fecit quodāmō simul oia corpa hoim: sed nō sic est de aiabus: imo fecit eas sigillatim nec condite sūt in aliq̄ vno simul: sʒ q̄tidie a deo creantur de nichilo et idō cū sit cōuenientia it̄er originē siue ꝓductionē ⁊ cōsūmationē que est p glorificationē cōgruit q̄ corpa glorificentur simul: et simul intrēt celū empyreū ꝓpt̄ cōnexionē quā hn̄t. Aie aūt ⁊ sigillatim ⁊ successiue. Aliq̄ tn̄ ex singulari p̄mio: ēt sm̄ corpus sūt in celo empyreo sicut corpus xp̄i ⁊ btē virgīs: et alioꝝ q̄ surrexerūt cū xp̄o: vt essēt veri testes resurrectiōis sm̄ quorūdā opinionē. de qua vide in tertia pte scti Tho. q. liij. arti. iij. ad ij. Sciēdū q̄ppe est q̄ hec resurrectio siue resūptio corpis gl'iosi necessaria est aie iā btē. ad cōsūmationē et substātialē pfectionē sue btītudinis: ita q̄ āte non hʒ suā totalē substātialē btitudinē imo sp expectat cōsūmationē suā i illa vsq̄ ad corpis resūptionē: sʒ tunc implebitur et cōsūmabitur: ita q̄ pl⁹ nō expectabit. Aia ergo post corpis resūptionē erit beatior q̄ an̄. Et hoc dupliciter. s. extēsiue et intēsiue. Extēsiue q2 i plib⁹: q2 tūc erit btā i se. hoc ē i bōis ꝓpīs ⁊ i bōis corpis: tūc ei erit p̄miata sicut meruit. s. in corpe. Et q̄ aia btificetur in corpe hoc exigit natura aie q̄ ē forma corpis. hoc ēt exigit rō meriti q̄ necessario fuit aie exn̄ti i corpe. Scd̄o

beatitudo aīe erit maior intēsiue qr aīa pfectior ē in suo esse naturali. et in suo posse qñ est corpori gl'ioso cōiūcta q̄ qñ ē sepata: et iō pfectius operat᷑. Quādiu em̄ caret corpe gl'ioso fert᷑ appetit⁹ ei⁹ ad aliud extra se et extra deū. s. ad corp⁹ resumēdū et iō necessario appetitus aīe et intētio dispgit᷑ et diuidit᷑. et iō nō ita intēse et pfecte p cogitationē et amorē fertur in deū. cū autē cōiūgitur corpori glorioso intētio aīe nō dispgit᷑ ad aliqd extra deū et extra se ad aliqd nō habitū et sic tollitur naturalis impfectio aīe q̄ retardabat et impediebat ne posset in pfectiorē actū. Tollit᷑ etiaʒ inqetudo appetitus et intētiōis aīe qr totū iā hʒ qd̄ appetebat et desiderabat et sic tollit᷑ oē quod erat impeditiuū cōsūmationis beatitudinis: et sic ptʒ quō resūptio corpis gloriosi facit ad btitudinē aīe intēsiue et extēsiue. Et hoc ē qd̄ ait btūs Ansel. li. d̄ similitudi. Cōstat aīas sctōrū q̄ iam celestia tenēt necdū plena felicitate frui donec incorrupte corpoꝝ suoꝝ potiant᷑. Et sic ptʒ de resurrectione generali.

SEcūdo dicēdū ē de finali diiudicatōe de qua tractat magr̄ di. xliiij. quarti. vbi dicit q̄ dño adueniēte ad iudiciū p̄cedet eū ignis q̄ cōburet᷑ facies mūdi hui⁹ et peribit celū et t̄ra dicēte btō Pe. in. ij. cano. c. vlti. Adueniet āt dies dñi sicut fur ī qua celi magno impetu trāsiēt elemēta v̄o calore soluēt᷑ et t̄ra et ea q̄ ī ipa sūt oīa opa exurent᷑. Qd̄ expones Nico. de ly. ait adueniet aūt dies dñi. i. dies iudicij qui d̄r dies dñi qa tūc in oibus fiet volūtas ei⁹ in punitiōe maloꝝ et premiatiōe bonoꝝ. Et subdit᷑ modus veniēdi cū d̄r vt fur. i. repēte et ex improuiso. sicut d̄r Mat. xxiiij. De die āt illa et hora nemo scit. In quo celi. i. supior ps aeris et inferior magno impetu trāsiēt a statu ī quo nūc sūt per īpetū ignis cōflagratiōis. Elemēta v̄o calore sol

uenf.q.d.Nō solū aer sȝ ēt cetera elemēta igne pur-
gabuntur. Terra et ea ꝛc.i.nō solū terra sed oīa q̄ in
ipa sūt facta et de ipsa ꝓducta exurenf Hec ille. Ubi
notādū ē ꝙ duo sunt iudicia. Unū per aquā ꝛ aliud ꝑ
ignē. Primū factū est ꝑ aquā. Scdm fiet ꝑ ignē. In
pꝛio em̄ statu viguit luxuria i qua sunt duo scȝ ardoꝛ
ꝛ feditas ꝓpter quod fiebat purgatio ꝑ aquā que est
refregerās ꝛ mūdificās. In vltio statu vigebit auari
cia vnde hoīes infrigidati frigiditate auaricie ꝛ defe
ctu charitatis Mat.xxiiij. Qm̄ habundabit iniq̄tas
refrigescet charitas multoꝝ ꝓpter quod erit purga
tio per ignem qui habet cōtrariā qualitateȝ. De isto
igne dicit Ricar.ꝙ erit supnaturalis Ait em̄ di.xlvij
Uidef michi dicendū ꝙ illius ignis ꝓductio supna-
turalis erit ꝛ cū hoc erit aliqua naturał aptitudo ad
illam operationē ad quā applicabitur a diuina vir-
tute pꝛincipaliter mouēte qꝛ ignis ille erit virtute il
lius īstrumētū erit tñ ille ignis eiusdē speciei cū igne
elemētarI. Bon.dicit ꝙ est loq̄ de igniū cōflagratiōe
q̄tum ad inchoationē ꝛ ꝓgressū et consummationē.
Quantū ad inchoationē dicēdū ē ꝙ a virtute supꝛa
naturā est ꝙ em̄ ignis sic agat nouo ꝛ insolito modo
cōsumēdo ꝛ sic multiplicādo hoc nō esset nisi aliqua
virtus noua assisteret. Que aūt sit illa ipse deꝰ nouit
Quātū aūt ad ꝓgressū q̄ est purgare vꝛere subtilia-
re dicēdū est.ꝙ hoc est a virtute naturali. Sȝ quātuȝ
ad cōsūmationē vt.s.purgata sint incoꝛruptibilia et
ipsoꝝ q̄litates mutate hoc ē supꝛa naturā Ignis igif
iste ascēdet tantū quātū durāt coꝛpoꝛa cōsumptibi-
lia.ꝛ quātū durat spaciū cōtinēs elemēta ascēdet fla
ma ꝛ vlterius nō ꝓcedet. Uñ illius ignis duplex erit
purgatio vna ē a vetustate coꝛruptionis.et hec est in
omnibus elementis que erūt incoꝛruptibilia post re

surrectionē ꝛ quantū ad hāc ascēdet vsqꝫ ad vltimuꝫ
spere ignis. Alia est purgatio a feditate peccati q̄ ex
tēdit per aerē caliginosuꝫ nō ꝙ ī ipō aere sit pctm̄. sꝫ
quedā feditas cōtrahit in loco ex pctō et ita ex fumo
sacrificiorū exhibitorū ydolis quodāmō est aer infect⁹
ꝙtū ad istā purgationē tm̄ ascēdet ꝙtū aque diluuij
ascenderūt. hec ille. Et Ric. querēs de hoc igne an p̄-
cedat iudiciū dicit ꝙ ignis ille ꝙtū ad sui initiū p̄ce-
det iudiciū iuxta illō ps. Ignis ante ipm p̄cedet ꝙ-
tum ad ꝓgressū cōcomitabit iudiciū. Sequēter vo
ꝙtū ad sue opatiōis cōplementū vt eīm aliqui dicunt
illo igne incipiēte mūdū purgare ī superiori parte q̄
purganda est xp̄s incipiet venire ad locū iudicij ꝛ sta
tim ad eius p̄ceptū motus celi cessabūt ꝛ resurgēt qui
tunc inueniētur mortui et illi qui tūc inuenient viuē
tes valde cito morient propter cessationē motus celi
et etiā vt volunt quidam ꝓpter distemperentiam ca
loris qui ex tunc erit in loco habitatiōis hoīm ꝙuis
adhuc vsqꝫ illuc substantia ignis predicti nō ꝑuene-
rit ꝛ quasi statim post p̄dictus ignis descēdet ꝛ inci-
nerabit corpora eorū ꝛ purgabit illud quod inueniet
purgādū in electis. Quo facto statim resurgēt ꝛ tūc
illi ꝛ alij electi qui parū surgent ante eos rapiētur si-
mul obuiā christo in aera. Et hec oīa fiēt anteꝙ chri
stus perueniat ad locū iudicij Et sic patet ꝙ christus
veniet ad locum iudicij successiue: sicut successiue in
celū ascēdit. de quo dicit. Actuum. i. Sic veīet quē-
admodū vi. e. a. i celū. Hui⁹ purgatiōis per ignē cau
sā ꝛ rōnē idē doctor assignat di. Phs dt. ij. phisicorū
ꝙ nos sum⁹ quodāmō finis oīm. s. rerū corpaliū ꝛ iō
cōueniēs ē ꝙ cū hō ꝑ resurrectionē gloriosaꝫ innoua
bitur mūdus etiā innouabitur innouatione conueni
ente pro illo statu. Vn̄ Apoc. xxi. dicitur. Ecce noua

facio oia. Et qꝛ p̄dictā hoīs innouationē p̄cedit purgatio duplex. s. ab īpuritate corruptibilitatis ꝛ cl'pabilitatis sic cōueniēs ē vt p̄dictā mūdi innouationē purgādo ab impuritate duplici corrn̄dēte duab⁹ hoīs impuritatibus predictis. Una ē impuritas elemētoꝝ q̄ per mutuā actionē ꝛ passionē sese alt'r aūt ī ꝯfinis suis scd̄z ph̄m in p̄mo metheororū sic ꝙ nullū elemētoꝝ ē in puritate sue nature ꝛ hec īpuritas corrn̄det corruptibilitati corpis hūani qꝛ talis elemētoꝝ cōfusio est ꝑ corruptibili vita ꝯueniēs Est q̄dā īpuritas alia corrn̄dēs cl'pabilitati hoīs ꝛ illa ē q̄dā īdignitas ad susceptionē innouatiōis p̄dicte ꝑꝑ pctā in hac ꝑte mūdi cōmissa lōgo tp̄e tā ab hoīb⁹ q̄ꝫ ab āgelis quoꝝ mō cōis est hītatio in isto aere caliginoso. Purgatio aūt mūdi a p̄ma impuritate erit ꝑ separationē cuiuscūq̧ nature extranee ꝛ dispositiōis corruptibil'a q̄libꝫ elemēto Purgatio aūt a scd̄a impuritate erit q̄dā mūdi recōciliatio ad sil'itudinē illius qua recōciliant' eccl'e ꝑ phanate Et qꝛ ignis natura ē eiusdē nature cōgregare ꝑtes et dispositiōes extraneas segregare vt docet experiētia ī purgatiōe auri et argēti. Et iō tal' purgatio ꝯueniēt' fiet ꝑ ignē. Etiā ad purgādū mundū ab alia īpuritate magis ꝯgruus ē ignis q̄ꝫ aliō elemētū qꝛ pctā cōmittūt' ex inordiato amore q̄ ē ignis spūal' ī mūdus. Et iō ad recōsiliādū mūdū ꝯ illā īdignitatē cōueniēs erit ignis sic̄ instrumētū: qꝛ ignis int' alia elemēta magis repn̄tat q̄litates corpoꝝ gloriosoꝝ ꝑpter ei⁹ luminositatē subtilitatē ꝛ actualitatē ꝛc. Hic ignis purgare īcipiet a ꝑte supiori q̄ purgāda ē vt dictū ē ꝛ veīt descēdendo successiue inferi⁹. Et rō est qꝛ in medio īterstitio aeris est ꝯmunis habitatio demonū vsq̧ ad iudiciū et p̄us peccauit malus angelus q̄ꝫ hō. Alia rō est ad significandū ꝙ ille ignis non aget

tm̄ in ꝟtute naturali: ſʒ vt iſtrumētū diīne ꝟtutis. Ig-
nis em̄ per naturā tēdit ſurſū nō deorſū. Ille tn̄ ignis
nullius elemēti deſtruet eēntiā ſic nullā rarefactionē
faciet in aere niſi illā q̄ cōpetit nature aeris in ſua pu-
ritate: ꝛ ille reducet ptes t're ad terrā. et ptes aque ad
aquā ꝛ cōdēſabit' aqua ſm ꝙ cōpetit nature aq̄ in ſua
puritate. Cauſa āt quare poſt iudiciū elemēta mane-
būt in eſſētiis ſuis ꝛ qualitatibꝰ actiuis et paſſiuis in
eē cōpletiſſimo: ꝛ tn̄ nō ſe alt'abūt eſt q2 deꝰ ſupnatu-
ralit' a mat'ia elemētorū remouebit ꝑuationē q̄ neceſſa
ria ē ad trāſmutationē mat'ialē. ſic dr̄ ꝑmo phiſicoꝝ.
Preterea īfluētia gn̄alis ꝑme cauſe ſine qua nl'la cre-
atura pōt in ſuā actionē nō aderit elemētis ad hoc vt
agāt et patiāt' adinuicē: ꝛ hec cauſa ſufficeret ſi nulla
alia poneret'. Quō aūt morient' q̄ parū an̄ iudiciū vi
uēt declarat. Ric. ponēdo opinionē ſatis ꝓbabilē. Di
cit eī ꝙ aliq̄ dicūt ꝙ an̄ꝙ ceſſet motus celi: oēs hoīes
erūt mortui: q2 an̄ ceſſationē motꝰ eiꝰ erit q̄dā diſtēpe
rātia ī aere ꝑ caloris exceſſu3: per quā oēs hoīes q̄ tūc
inuenient' viui morient': et ſm hoc ꝓ tāto dr̄ ꝙ aliqui
inuenient' viui ī aduētu iudicis: q2 aliq̄ erūt adhuc vi
uētes valde parū an̄ iudicij aduētū: et ēt an̄ ignē cōfla
gratiōis q̄ tn̄ morient' parū an̄ꝙ xp̄s veniat ad iudi-
ciū ꝛ āteꝙ veniat ignis ꝑdictus. Corpa tn̄ illoꝝ q̄ vi-
ui iuenient' paꝝ an̄ aduētū iudicis ꝑ illū ignē īcinera
bunt': vt more alioꝝ a cineribꝰ ſit reſurrectō eoꝝ: ꝛ ſic
erit actio ignis ꝑdicti an̄ iudiciū. hec opinio videt' ſa
tis ꝓbabil'. Purgato ꝟo mūdo ꝑ igne3: ait magr̄. et
ad iudiciū veniente dn̄o emittet' vox illa magna qua
reſurgēt oēs mortui: et tūc miſterio āgeloꝝ vētilabit'
aer: q2 boni congregabūt' ei de q̄ttuor partibus orbis
angelico miſterio quo ꝛ rapient' obuiā xp̄o ī aera: re-
probis in terra quā dilexerūt remanētibꝰ. Hec magr̄

Dicit ētRic. ꝙ ignis ille de quo diximꝰ reprobos cruciabit etiā añ iudiciū qꝛ statī cruciabit eos cū resurrexerit: sedēte etiā iudice igne illo cruciabūt ꝛ nō igne infernali vt videt qꝛ ignis nō exibit de inferno. ſ; tūc ignis cōflagratiōis vicē supplebit. cruciabit etiā eos post iudiciū qꝛ oēs reprobos cū oībus mūdi sordibꝰ innoluet ꝛ p̄cipitabit infernū quia quod in illo igne erit purū ꝟtute diuina segregabit a puro et descēdet in infernū ad augēdū in perpetuū reproboꝝ cruciatū Nec ē incōueniēs ꝙ duplici igne crucient. immo rōnale est vt post iudiciū eoꝝ cruciatus augeātur. Ille aūt ignis qui de parte materie cuiuslibet elementoꝝ supnaturaliter ꝓducetur ẜm suā puritatē nō descendet in infernū ſ; pacto cōplete purgatōis officio ī p̄ia cētē materiā resoluet et trāsmutabit ps ī terrā purā ꝛ ps ī aquā pur. ꝛc. fiet ista resol'o et trāsmutatio sup turali virtute sicut per eā ille ignis de predicta materia producetur. hec Ric. Quod autē dicit beatus Pe. ꝙ celi ardentes soluent non est inquit. Bona. intelligendū de illis qui sunt incorruptibiles. ſ; de celo aereo et igneo ꝛ hos vocat scriptura celos. ẜm illud Mat. xiij. Uolucres celi comederūt illud. Si etiā inueniat ꝙ stelle cadēt de celo intelligit de celo aereo ꝛ stelle vocant assub. quia habent similitudinē stellaꝝ. Et secundū vulgarem opinionē dicūtur stelle cadere quando assub descendit ꝛ scriptura cōformat se modo cōmuni loquendi. Tunc aūt maxime fiet talis impressio. quia ignea quantitas habundabit. et hoc faciet dn̄s ad terrorē peccatorum. Ideo dicitur ꝙ ante supernaturalē productionē ignis cōflagrationis ait Ricar. generabitur ad actionē corporū celestiū tā vehemens caliditas ꝛ siccitas que erūt cōgrua disposi-tio ad ignis predicti productionē ꝙ desinēt genera-

ri arcus nubiũ qui generantur ex nubis rarefactione et alie impressiones humide et generaliter assub descendēs in tanta multitudine ꝙ apparebit aspicientibus: ꝙ sint stelle de celo cadentes. Hec ille. Tũc enĩ verificabit illud. Luc. xxi. Erũt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gentiũ pre cõfusione sonitus maris ⁊ fluctuũ arescētibus hoībus pre timore et expectatione que superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes celoꝝ mouebunt ⁊ tũc videbũt filiũ hoīs ⁊c. Ut enĩ ad hũc aduētũ iudicis nos preparem⁹ diuia ꝓuidētia ea q̄ ꝑcedere debēt iudiciũ nobis denũciat Johel. ii. Sol cõuertet in tenebras ⁊ luna in sāguinē añꝙ veiat dies dñi magnus ⁊ horribilis. Sꝫ q̄rit q̄re deus ista ꝑmittere disposuit Rñdet ꝙ xp̄s hoc dispo suit ad ꝓnũciādũ futura mala dicēte Gre. Ultia tribulatio multis tribulatiōibus preuenit et ꝑ cremēta maloꝝ q̄ preuenient iudicant mala perpetua q̄ subsequunt. Scd̄o ad puniēdũ ꝑmissa facta. Uñ Gre. Et quia in cũctis deliq̄mus in cunctis fetimur. oīa enim que ad vsum vite accepimus cõuertimus ad vsuꝫ cul pe et ideo sequit ꝙ que vd vsuꝫ prauitatis inflexim⁹ ad vsum nobis cõuertunt vltiōis. Tertio ad cõcutiē dum hoim corda. Uñ Beda. Appropiquāte suo ter mio elemĩta quasi pauida nutāt ⁊ tremũt quātũ ergo erit timēdũ hoī. Quarto ad oñdendũ diuinũ ꝫelũ vt ostēdant se creature parate ad vlciscēdũ creatorē de hostibus suis sicut in prelijs q: amici oñdunt se cũ ar mis paratos ad pugnā cõtra inimicos. Sic tũc crea tura deseruiēs suo factori exardescit in tormētis aduersus iniustos Sapiēt. vi. Quia accipiet armaturā ꝫelus illius et armabit creaturā ad vltionē inimicorũ. Sapientie quinto Hoc ad amouendum nostrum affectum a mundo. Gregorius. Deus ac redemptor

noster paratos nos iuenire desiderãs q̃ mala sequūt
senescētē mūdū denūciat vt nos ab ei⁹ amore ꝯpescat
Erūt q̃ signa. de qb⁹ Math. xxiiij. Sol obscurabit ⁊
luna nõ dabit lumē suū ⁊ stelle cadēt de celo Obscura
tio solis erit tūc ex ꝓprij luīs substractiõe. qꝛ ſm glo.
sol ⁊ luna ⁊ stelle ad tēpus ꝓ ꝑo luīe ꝑuabunt nõ qdē
naturalit sic mō fit qn̄ cōtingit eclipsis ſʒ sicut ĩ mor
te xp̄i sol q factori suo ꝯpatiēs tot⁹ supnaturalit fuit
obscurat⁹. sic in mūdi termīo hoī ꝑ quo sol fact⁹ fuit
q multiplicib⁹ malis grauabat obscurabit gn̄aliter
in vniuerso mūdo. Et qꝛ luna ⁊ stelle a sole lumē reci
piūt. sole obscurato ⁊ ipe obscurabunt. Sicut eĩ hoīe
bn̄ instituto in statu innocētie sol et āplius lucebat et
hoīe stāte sol in suo pleno lūie stetit sic postea hoīe ca
dēte a sue lucis plenitudīe cecidit: sic ⁊ hoīe turbatōi
maxie appropiquāte luce sua ad tp̄s vt malū sibi fu
turū denūciet ꝑuabit vt vnicū dn̄i aduētū denūciet ne
ex insperato veīat iudicare. Et stelle cadēt de celo ad
sensū ꝑus expositū Erūt q̃ signa ĩ sole ⁊ luna sic ĩ tpe
iosue quo fuit solis statio: qꝛ tūc lucebat nec vt tpe eze
chie quo sol is retrocessit. x. lineis qꝛ ēt tūc lucebat. ſʒ
sicut in morte xp̄i. ¶Posuit ergo terrorē signoꝝ p̄ceden
tiū in luīariū mutatiõe ꝯn̄ter ponit merorē hoīm hoc
vidētiū ex pturbatiõe. Erit em̄ multiplex tribulatio
in hoībus etiā pfectis Joh. xvi. In mūdo p̄ssurā ha
bebitis. ¶Precessit eĩ triplex tribulatio ⁊ sequet q̄rta
oīm crudelior. ¶Pria fuit tyrānoꝝ ꝯ martyres. Scd̄a
hēticoꝝ cōtra cōfessores. Tertia ypocritaꝝ cōtra sim
plices. Quarta erit ātichristi ꝯtra fideles. Hec sūt q̄
tuor vēti ⁊ q̄ttuor bestie q pugnabāt ĩ mari. ⁊ quarta
erat seuissima. Daniel. vij. qꝛ tūc erit tp̄s quale an̄ nō
fuit ēt vt si fieri pōt in errorē mittent electi. Dicit tn̄
Nico. de lyra sup Mat. xxiiij. ꝙ post tribulationē an

tixpi anteq̄ appareāt manifesta signa iudicij erit tē-
pus breue in quo poterūt illi q̄ decepti fuerint ꝑ anti
xp̄m penitere: et istō tp̄s vt dicit q̄dā nō durabit: nisi
per. xl. dies vl' circiter. Jdeo dr Mat. xxiiij. Statim
post tribulationē illoꝝ dierū .i. tp̄e paruo elapso post
tribulationē ātixp̄i apparebūt signa manifesta ꝓpi-
qui iudicij. Etiō subdit sol obscurabit ꝛc. sicut prius
dictū est et ꝟtutes celoꝝ mouebūt: qꝛ āgeli frequētiꝰ
solito mouebunt ex diuina volūtate ad faciēdū mira
culosas trāsmutatiōes in elemētis ad incutiēdū hoi-
bus timorē iudicis vehemētis. Hec Nico. de lyra. Et
q̄uis xp̄s in morte cuiuslꝫ singulare iudiciū ſm meri
ta et demerita iuste exerceat: tñ qꝛ tale iudiciū est no-
bis occultū ꝛ quo ad penā et quo ad gloriā iperfectū
et etiā solū respectu hoim et nō demonū. iō necesse est
vniuersale iudiciū oim simul viuoꝝ et mortuoꝝ in fi-
ne mūdi eē vēturū qd erit manifestū: qꝛ oibus oia erunt
nota. erit ꝑfectū. qꝛ tā boni q̄ mali in corꝑe ꝛ aia pre-
miabunt. et gñale qꝛ demōes et āgeli ſm merita ꝑfe-
ctā mercedē recipiēt Jn hoc āt iudicio fiēt illa q̄ttuor
que in mūdano iudicio fieri consueuerunt Uidemus
eñ i mūdano iudicio in quo publicus latro captꝰ est
cōdēnādus ad mortē cōcurrere q̄ttuor. Primū est tu
ba reū: ꝓcedēs oēs ꝯuocās ad sētētiā audiēdā. Amos
xij. Morietur moab .i. reus i clamore tube. Scd'm est
scp̄tura cōfessiōis ꝓp̄e corā ꝑp'o lecta i. ꝓp̄e dānatōis
argumētū. Hester. xij. Duos fuos cōfessos q̄ vellent
manū mittere i regē: iussit rex duci ad mortē. Tertiū
est sentētia ab ore iudicis in reū ꝓlata ad mortis sup
pliciū sustinēdū. Exo. xxij. Nō patieris maleficos viue
re sup terrā. Quartū ē obediētia mistroꝝ trahētiū re
uꝫ ad puniēdū. i. Mach vi. His dictis trahebāt eū ad
iudiciū. Jsta ei q̄ttuor inerūt extremo iudicio viuoꝝ

et mortuorum. vn̄ nouitates p̄cedētes erūt tanq̄ tube for midabiles: qr erūt signa in sole et luna ꝛc. sicut dictū est prius. vn̄ hee nouitates erūt circa corpora celestia Circa elementa Et circa hoīm vitā. Circa corpa cele stia: qr per aliquot dies ante iudiciū lumē retrahēt a nobis vt minime videant. Johe. iij. Stelle retraxerit lumē suū. Scdo circa elemēta. nam tūc erūt terremo tus magni p loca et sonitus maris ꝛ turbatio fluctuū qualis nunq̄ fuit. Nā scđm Hiero. eleuabit mare cubi tis. xl. sup oēs mōtes postea tam ꝓfunde descēdet: q̄ vix videri poterit. postea belue marine dabunt mugi tus terribiles. postea videbit totū ardere. ꝛ ex hiis in gētibus timor ꝛ pauor cū pressura in hoībus genera bit. Ideo dr Mat. xxiiij. Erit in terris pressura gen tiū. Tertio erit nouitas circa corporalē hoīm vitā. nā ex timore bellorum et aduersorum et ex pauore fluctuū ma ris et vndarū. et ex clamore et mugitu piscīū desicca būtur hoīes et macri ꝛ pallidi fient. Ideo dicit Mat. eodē ca. Arescētibus hoībus pre timore sonitus ma ris et fluctuū expectatione malorum que superueniēt vni uerso orbi. Nam scđm Hiero. post confusionē maris et fluctuū videbūt hoīes herbas ꝛ arbores sanguinē pluere: oīa edificia ruere: petras adinuicem colligere et generalē terremotū et maximū fieri. ex quo timore arescēt hoīes ꝛ de abditis exeūtes ibūt quasi amētes ex dictis et ex formidine malorū que de ꝓximo expe ctabūt. Nā virtutes celorum mouebunt. i. angeli in ce lo habitātes tremēt a facie iudicis. nō timore amissi onis glorie: sed timore reuerētie ꝛ timore cōpassiōis dānatorū. Job. xxvi. Colūne celi pauebūt et cōtremi scēt ad vultum iudicis. Et Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. Sequit. Tūc videbūt filiū hoīs. ꝛc. Cō gregata multitudine gētiū cōprimētiū se inuicē ex ti-

more sentētie apparebit xp̄s cū signis plagaꝝ in manibus et pedibus et latere. et cū instrumētis sue passionis: scꝫ lancea: corona: cruce: clauis: ꝛ malleis deferētibus angelis. ex quibus pctōres de ingratitudīe tāti bn̄ficij acriter redarguet dicēs scd̄m Augustinū. Ego in mūdū ꝑpter vos descēdi de celo carnē vestrā assūpsi vobiscū annis. xxx. cōuersatus fui: et īpropería tolleraui. captus et flagellatus fui: et durā passionē et crudelē mortē ꝑpter vos sustinui. et hec oīa cognoscere noluistis: et si cognouistis cōtēpsistis: ꝛ toto posse offēdistis. Et tūc scd̄m Mat. xxiiij. Plangēt oēs tribus terre. Ubi Chriso. Uere plangēt oēs pctōres. nā plangēt iudei qui xp̄m crucifixerūt. plangent gētiles qui idola adorauerūt: plāgēt greci qui in fide errauerūt: plangēt falsi christiani qui carnē et mūdū plusq̄ deū amauerūt. Plangent oēs tribus terre: qꝛ nulla erit virtus ad resistēdū nulla facultas ad fugiendū: nullus locus ad penitendū: nullū tēpus ad satisfaciendū: ꝛ nulla mīsicordia iudicis ad subueniendum. quid igit̄ faciēt pctōres cū xp̄s apparebit sicut leo. Circa hoc querit̄. quare magis dicit̄ xp̄s iudicare: q̄ alia ꝑsona. Joh. v. Pater nō iudicat quēq̄: sed omne iudiciū dedit filio. R̄ndeo inquit Richar. dist. xlviij. Christus non tantum iudicabit in natura diuina secūdū quam est creator: sed etiā in humana secūdum quam est redēptor: quia ad hoc iudicabit vt electi admittātur ad regnū ad quod nō sufficerēt dona creationis sine beneficio redēptionis: sed non eodem modo iudicabit secundū vtrāq̄ naturā: quia secūdū diuinā essentiā iudicabit principali auctoritate siue potestate ordinaria. secūdū humanā vero ideo iudicabit potestate delegata: iudicare aūt ꝑ̄ncipali auctoritate est cōe tribus. et equalit̄ eis cōuenit: qꝛ ī eis est

vna et eadē numero iudicādi potestas nō est tñ incō-
ueniēs. ꝙ idē sub diuersa ratione plurib⁹ appropria
tur ꝑsonis. Vñ sapiētia sub rōne qua importat cogni
tionē appropriaẗ filio: ⁊ sub rōne qua est donū appro
priaẗ spirituiscto. Dico ergo ꝙ rōne ptātis queritur
ad iudicādū. iudicare pōt appropriari cui appropāẗ
potētia: sꝫ rōne discretōis que requiriẗ in iudicio pōt
appropāri filio cui appropriaẗ sapiētia. rōne āt recti
tudinis que requiriẗ in volūtate iudicātis pōt spiri-
tuiscto cui appropriēẗ bōitas. Hec ille. Scđo queriẗ
idē doc. vtrū in iudicio xp̄s videbiẗ ab oībus glorio-
sus. Rñdeo ꝙ sicut dicit Aug. li. de tri. ca. multi. Bo
ni et mali visuri sūt iudicē in claritate in qua iudica-
bit: nō in hūilitate in qua iudicatus est. Vñ sicut ī pri
mo aduētu qñ venit vt pro nobis iudicareẗ appuit in
natura hūana mortali: ita ī scđo aduētu qñ veniet: vt
iuste iudicet apparebit oībus in natura humana glo
riosa. nō tñ videbūt mali gloriā aīe ei⁹: nec oculo cor-
porali nec ītellectuali: nisi in q̄busdā effectib⁹ suis de
quib⁹ dolebūt. sꝫ boni gl'iaꝫ ei⁹ videbūt ꝗ̄tum ad glo
riā corpis oculo corpali: et videbūt gloriā aīe ei⁹ ocu
lo mētali. vñ virtute diuina fiet supnaturaliẗ vt mali
videāt gloriā corpis ad eoꝝ confusionē: qꝛ q̄libet hō
malus tristaẗ ⁊ cōfundiẗ in vidēdo gloriā illi⁹ quē ve
hemēter odit. dānati xͦo odiūt deū vehemēter nō sub
rōne qua sūme bonus est: qꝛ sic odiri nō pōt: sꝫ sub rō
ne qua punit eos. vñ ꝗ̄uis vidē corp⁹ gloriosū xp̄i sit
per se delectabile: tñ per accñs erit reprobis tristabile
qꝛ erūt eius īimici et īuidebūt ei. vñ ad hoc dicit Lu.
xxij. Videbūt filiū hoīs in nube vententē cū ptāte ma
gna et maiestate. Queriẗ tertio vtꝝ xp̄s iudicabit in
valle iosaphat. Rñdet Ric. di. ꝙ xp̄us nō descēdet in
vallē iosaphat: sed residebit in aere in alto loco vt ab

oībus possit videri sup mōtē oliueti. de quo in celum ascēdit. sicut dicit magr penul. c. di. xlviij. qrti. et forte parū circa illū locū in quo apl'i desierūt eū corpalit videre qn ascēdit i celū. Hoīes aūt ɔgregabūt in valle iosaphat cui pēminet mōs oliueti: et quot i illo valle poterāt capi tot erūt ibi. alij circa vallē qdā ppinquius qdā remotius. electi tñ exītibus ad dexterā iudicis nō in tra: s; in aere sic dcm̄ est. Et hoc dicit apl's i. Thessa. iiij. Rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā xp̄o in aera. de hoc loco iudicij dr Johe. iij Cōgregabunt oēs gētes et deducā eas in vallē iosaphat: et disceptabo cū eis ibi. Et huius loci assignat triplex rō. Pria qr locus iudicij dz esse cōis cuiusmodi est vallis iosaphat cū sit locus medius tre habitabilis. Scda qr dz eē publicus: s; locus pdictus est famosissimus ppter opa nostre redēptionis q̄ ibi et circa gesta sūt. Tertia: qr cōpetit ille locus rōne negocij: qr tractandū est ibi opus mīe et iustitie. Mons aūt oliueti q est apō vallē istā designat miam. iosaphat aūt qd interpretat iudiciū designat iustitiā. Querit idē doctor. vtr in iudicio erit vocalis disceptatio. Et dicit q magis videt cōcordare cū textu sacre scripture fm aliqs q ibi erit disceptatio et mētalis et vocalis: qr xp̄s q iudicabit de⁹ est et hō. et iō iudicabit mō diuino et hūano. nā ex hoc erit maius gaudiū sēsibile bonorū: et maior dolor sēsibilis reprobor. Sicut ei erit mētalis et vocalis citatio: qr mētalit ad iudiciū vocabūt. et per misteriū angelor vocalit sicut dictū est: ita erit reprobor mētalis et vocalis accusatio. Accusabūt ei eos ɔsciētie eor fm apl'm. Ro. ij. et eor iiqtas omib⁹ māifesta: ita xp̄s vocalit accusabit eos. Math. xxv. Esuriui et nō dedistis mihi mādu care. Accusabūt ēt angeli q fuerūt custodes eor. Hoīes ēt electi vocetenus ɔtra eos testifi

eabūt. Sētētiã ēt diffinitiua: nō tm̄ mētalit: sz etiā vocalit vocare proferet: vt videt sonare sacra scriptura Mat. xv. Hec ille. Per quot āt dies durabit iudiciū incertū est: vt ait Au. xx. de ci. pbabile tn̄ est ꝙ nō tendet per horā multū plixā. qđ videt sentire Au. xx. de ci. dicēs. ꝙ iudex cōuincet ꝯsciētias reproboꝝ sine vlla sermōis plixitate. vnde illa vocalis disceptatio nō erit cū quolibet in singulari noīatim: nec de quolibet ope singulari: sz sicut saluator narrat in euāgelio fore sic credēduz est. hec Ric. Quęrit idē doc. vtrū oēs iudicabūt. Et dicit rn̄dēdo: ꝙ i illo iudicio erit de meritꝫ ꝛ de demeritꝫ: disceptatio erit ēt pro meritis vł demeritis retributio. Quātū ad retributionē oēs iudicabunt: qꝛ augebit suppliciū maloꝝ tā hoīm ꝙ āgeloꝝ. Augebit etiā gaudiū bonoꝝ tam hoīm ꝙ angeloꝝ. Boni eīn angeli ꝙuis iā habeant suā retributionē essentialē. tn̄ pro ministerio qđ nobis exhibēt recipiēt aliqđ accn̄tale gaudiū. Et mali āgeli pro malis que nobis procurāt graue recipient suppliciū post resūptionē etiā corpoꝝ reproboꝝ hoīm etiā augebitur suppliciū: et electoꝝ augebit pmiū: vt dictū est. Quātū aūt ad distributionē nō oēs iudicabūt: qꝛ fm Gre. xxvi. mora. Aliȷ̄ iudicant et pereūt. Aliȷ̄ nō iudicant et pereūt. Aliȷ̄ iudicant ꝛ regnāt. Aliȷ̄ nō iudicant et regnāt. Judicant ꝛ pereūt qbus dn̄ica iclinatione dicit. Esuriui ꝛ nō dedistis mihi manducare: sitiui ꝛc. Aliȷ̄ in extremo iudicio nō iudicātur ꝛ pereūt. de quibus pphets ait. Nō resurgēt impȷ̄ in iudicio. Et de quibꝰ dn̄s dicit Johā. iȷ̄. Qui āt nō credit iā iudicatus ē. Et de quibꝰ paulꝰ ait Ro. iȷ̄. Qui sine lege peccauert sine lege peribūt. Professionē xp̄o fidei retinētes: sed pfessionis opa non habētes redarguūtur vt pereāt. qui vero nec sacramēta fidei tenuerūt icrepa-

tionẽ iudicis in extrema examinatione nõ audiũt: qꝛ
preiudicari infidelitatis sue tenebꝛis eius quẽ despe-
rarẽt inuẽtione redargui nõ merenť. Ex electoꝛũ vero
parte alij iudicãtur ꝛ regnãt qui vite lachꝛymis ma-
culas tergũt qui mala precedẽtia factis sequentibus
redimẽtes quicq̃d illicitũ aliq̃n fecerũt ab oculis iu-
dicis elemosinaꝝ supductione cooperiũt quibus iu-
dex veniẽs in dextera cõsistẽtibus dicit. Esuriui enĩ ꝛ
dedistis mihi mãducare: sitiui ꝛc̃. Alij aũt nõ iudicã
tur ꝛ regnãt. qui etiã pfecta legis pfectione virtutuꝫ
trãscẽdũt. qui neq̃q̃ hoc solũ qᵒ cũctis diuina lex pre
cipit ĩplere cõtenti sũt: sed prestãtioꝛi desiderio plus
exhibere appetũt q̃ p̃ceptis gñalibus audire potue-
rũt. q̃bus dñica voce dicit Mat. xix. Vos qui reliqui
stis oĩa et secuti estis me cũ sederit filius hoĩs in sede
maiestatis sue sedebitis ꝛ vos iudicãtes sup duode-
cim tribus. ꝛc̃. Hec oĩa Greg. Hoꝛũ quattuoꝛ differẽ
tias ponit etiã Jsidoꝛus lib. de summo bono. c. xxvij
Querit idẽ doctoꝛ. vtrũ disceptatio erit de solis ope-
ribus mĩe. Respõdet di. q̃ vt prius dictũ est. Jn iudi
cio erit disceptatio mentalis et vocalis. prima erit de
oĩbus operibꝰ: nõ tamẽ in generali: sed etiã in singu-
lari. qꝛ sicut dicit Augu. xx. de ci. vtute diuina fiet vt
quecũq; opera bona vel mala cũcta in memoꝛiã reuo
cenť ꝛ mẽtis intuitu mira celeritate cernãtur: vt accu
set vel excuset suã cõsciẽtiã. atq; ita simul omẽs ꝛ sin
guli iudicenť. Utrũ aũt de aliis operibus q̃ de operi
bus mĩe. vocalis aliqua disceptatio sit futura certuꝫ
nõ est nobis: sed tamẽ certũ satis est q̃ aut fiet de solis
operibꝰ mĩe aut precipue de illis que vt appareat oĩ-
bus manifeste q̃ qui peccata per mĩe opera non inde
merũt indigni sunt mĩa. iuxta illud p̃s. Dispereat de
terra memoꝛia eoꝛum; pro eo q̃ nõ est recoꝛdatus fa-

cere miam. Et Jaco. ij. Judiciũ sine mia: scȝ saluante
fiet illi: qui nõ fecerit miam. Hec Ric. Et qȝ dr̃ Mat.
xxv. Media nocte clamor factus est: ec. sp. ve. exi. ob.
ei. Querit ideȝ doctor. vtrũ resurrectio erit de nocte.
Ad qđ ait Rñdeo ꝙ motus celi cessabũt circa solis or
tum luna exñte in occidẽte: qȝ in tali dispositione sol
et luna credunt creati fuisse. Et quia in illo instãti in
quo cessabũt motus celi: erit cõis resurrectio mortuo
rũ: exceptis paucis q̃ in aduẽtu iudicis inuenient viui
tõ cõcedẽdũ est ꝙ cõis resurrectio mortuoꝝ nõ erit de
nocte: qȝ exñtibus in oriẽte citius est dies ꝙ exñtibus
in occidẽte. q̃dã tñ resurgẽt de nocte ꝑ cõpassionẽ ad
locũ in quo resurgẽt. ꝑ cõparationẽ tñ ad locũ vbi te-
nebit iudiciũ: erit sol in ortu ãteꝙ aliq̃s resurgat. Et
hoc pȝ: qȝ xp̃i resurrectio fuit exẽplar nr̃e resurrectio
nis: sȝ xp̃s resurrexit nõ de nocte: sȝ ĩ pricipio diei: er-
go resurrectio mortuoꝝ nõ erit de nocte. ⁊ ita resurre
ctio erit ĩ vltio instãti tp̃is ꝓprij dicti: vt status corru
ptibilitatꝭ vł motꝰ celi simul eẽ desinãt: ⁊ statꝰ incor
ruptibilitatꝭ: et quies celi simul ĩcipiãt. Et si dicat ꝙ
iudex adueniet media nocte ⁊ q̃si fur. Hoc dr̃ ꝫm glo.
qȝ nullo sciẽte vł sperãte veniet. Hec ille. Huius ma-
nifesti et tribilis iudicij figurã exp̃ssã hẽmus Daniel
vij. Aspiciebã inq̃t daniel donec throni positi sunt et
antiquus dieꝝ sedit vestimẽtũ eiꝰ quasi nix cãdidũ et
capilli capitꝭ eiꝰ quasi lana mũda: thronus eiꝰ flãme
ignis: ecce rote eius ignis accẽsus fluuius igneus: ra
pidusq; egrediebat a facie eiꝰ milia miliũ mĩstrabãt
ei: et decies millies cẽtena millia assistebãt ei iudiciũ
sedit ⁊ libri apti sũt. Vñ sciẽdũ ait frat Frã. de abba-
te ꝙ hic describit extremũ iudiciũ q̃tũ ad tria. s. q̃tũ
ad iudicꝭ ꝯditionẽ ad comitũ associationẽ ⁊ snie ꝓla
tionẽ. Cõditio iudicis tal' ẽ: ꝙ ipe xp̃s iesus ẽ dñs to-

tius hũani gñis cũ ipm creauerit ⁊ suo p̃cioso sanguĩe emerit. Et q̃uis in natura hũana sit iuuenis ãnoꝝ qꝛ xxx. tñ antiqu⁹ dierũ appellaꝶ quo ad naturã diuinã in qua añ mũdi creationẽ genit⁹ ẽ a pr̃e. Sꝫ xp̃s veniẽs vt iudex erit indut⁹ quo ad naturã hũanã veste alba vt nix. Hec vestis s̃cat gl'iaꝫ corpis qꝛ in forma corpis gl'iosa oib⁹ appebit vt dictũ ẽ p̃us ⁊ capilli ei⁹ ad litterã erũt quasi lana munda. vel p capillos p̃nt intelligi plage passionis que erũt in corpe eius lucentes vt stelle mũde. Thronus aũt eius siue cathedra erit magna eius dignitas et ptã s cõtra suos inimicos accẽsa furore ira et indignatõe. Uel põt intelligi ille ignis qui tunc cõburet et cruciabit pctõres ĩ perpetuum. iõ dr rota q̃ apta est ad reuolutionẽ ppetuã. Secũdo describiꝶ q̃tũ ad associationẽ. qꝛ sicut tota hoĩꝫ gñati oibi cõgregabiꝶ ita tota ãgeloꝝ natura ibi assistet ad iudicẽ reuerẽdũ ad toti hũano generi mĩstrandũ. qꝛ isti electos ad gloriã associabũt et reprobos hñtes corpa põderosa ad iudiciũ trãsportabũt. Et tunc libri erũt apti. Per libros ĩtelligiꝶ cõscia singulorũ. In iudicio enĩ ait Ric. q̃libet p diuinã ꝟtutẽ poterit legere i cuiuslibet cõscia oĩa bona et mala q̃ vnq̃ fecerit vt omnes videant q̃ ĩ cuiuslibet dãnatiõe et saluatione de⁹ iuste põderabit bõa eoꝝ et mala q̃ vnq̃ fecerũt. O q̃ta ꝯfusio erit dãnatis et maxĩe xp̃ianis: q̃ si voluissent potuissent saluari. Ibi aperiũꝶ duo libri s. mortis et vite In libro mortis erũt scripta mala oĩꝫ reproborũ et a pte sinistra existẽtiũ: q̃ publice corã oĩbus legenꝶ. de quo Eze. ij. dr Uidi angelũ hñtẽ librũ scriptũ intus et foris et expãdit illũ ĩ quo erãt scripte lamẽtatões carmẽ et ve. dr scriptus int⁹ et foris ꝓpꝶ pctã priuata et publica: q̃ tũc manifestabũtur corã toto mũdo et ad magnã cõfusionẽ ⁊ detrimẽtũ dãnatoꝝ

q2 in eo erūt lamētatiões ploratus et timoris carmē doloris z afflictiõis z veī fernalis supplicij z eťne dā natiõis. Scōs liber appellať liber vite q2 ī eo scripta erūt merita vite eťne et opa viua ab his qui ī dextera erūt facta q ad laudē electoꝝ legēť. z ad cõsolationē eoꝝ publicabunť. et iõ appellať liber vite de quo dr. Danieł. xij. Saluabiť ppl'us tuus oīs q inuētus fuerit scriptus ī libro Cõsequēter his peractis iudex in oēs diffinitiuā pferet sentētiā. De qua sentētia diciť Fluuius igneus rapidusq3 egrediebať de ore iudicis in throno sedētis. Fluuius iste est magna sentētia et inuestigabilis intelligētia que ex ore iudicis pcedet per quā feret sententiā iustissimā z irreuocabilē ī bonos z malos que sentētia erit ignea z rapida. s3 ignea id ē amore z caritate plena quo ad bonos: z rapida id ē horrenda z furore plena quo ad malos cum diciť eis illud Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū qui paratus ē dyabolo z angelis eius. Hic ostēdiť sentētia iusta quia sunt maledicti ppter culpe feditatē et acerba ppter ignis acerbitatē cū diciť. Ite in ignem eternū. ppter pene perpetuitatē. q2 diciť Ite maledicti in ignē eternū. Erit horrenda ppter demonu3 societatē quia cõcludiť qui paratus ē supple vobis cu3 dyabolo et angelis eius. Ecce dies ergo illa q dr dies ire calamitatis z miserie dies magna z amara valde sed quo ad illos q erūt in dextera parte sententia erit ignea. i. amore et charitate plena. Ideo dicit eis thema in pncipio assumptum Venite bñdicti. Euāgeliu3 aūt pponit disceptationē id ē sententiā diffinitiuā p electis sentētie diffinitiue reprobis S3 hic attēdam9 fratres de numero electoꝝ z reproboꝝ qđ possumus coniecturare cum christus dicat. Math. xxij. Multi sunt vocati pauci vero electi. Et origenes sup hoc di

eit vnū terribile verbū. Timēdū est inqt ne christiani in illo nūero introeant in regnū celorū quo numero introierūt filii israel in terrā ꝓmissiōis scȝ duo. Quid em̄ terribilis nobis pōt dici q̄ ꝙ multi sūt vocati pauci vero electi. Fr̄es cū dn̄s dixisset discipulis suis vn⁹ vestrum me tradet oēs dixerūt. Nunqd ego sum dn̄e. Ita ergo si vn⁹ ex toto hūano genere peritur⁹ crederetur. ⁊ tantū vnus qs nō vehementer expauesceret. Multo magis cū is q̄ oīa nouit dixerit. Multi sūt vocati pauci vero electi timere debēt ⁊ timere vniuersi. Uñ Chriso. Qui de gloria cogitat et nō magis timet de casu ille nec infirmitatem sue carnis cognoscit nec ꝟsutias cōsiderat dyaboli nec ītelligit quod ait apostolus Ephe. vi. Nō est nobis colluctatio cū carne ⁊ sāguine supple tantū. Sed aduersus principatus ⁊ potestates aduersus rectores tenebraꝝ. In hoc ergo certamine spirituali viuentes nō debemus cogitare qualem gloriā cōsequamur scȝ p̄mo sed quomō ruinā peccati euadamus. Hec ille. Si em̄ inquit idē doctor certamē bene processerit postea potest iudex ẜm meritū certaminis p̄miū mēsurare et estimare. Hec ille. Hec dixi vt primo cogitemus hic bene viuere si post mortē velimus gloriose viuere his ergo qui bene vixerit ⁊ in gratia mortui fuerint dicet iudex. Ueite bn̄dicti ⁊c. O quis poterit cogitare quale ⁊ quātū gaudium erit electoꝝ tali sentētia audita Uere erit sentētia oī gaudio plena propter operū sanctitatē qꝛ benedicti propter eternoꝝ felicitatē quia possidere regnū ⁊ ꝓpter angelorū societatē qꝛ cū beatis ab origine mūdi Terminata igitur sentētia iudicis nīl aliud restat nisi executio sentētie vt recipiat vnusq̄sqꝫ penā vel premiū ꝓ suoꝝ qualitate factorū Immediate ergo absqꝫ quacunqꝫ dilatiōe iudex bonos cum iubilo ducet ad

celũ empyreũ et reprobos cũ demõibus oĩb⁹ p̃cipitabit in gehennã. Vñ ↄcludit Mat. xxv. Et ibũt hi. sez dãnati i suppliciũ eternũ. iusti aũt in vitã eternã. his t'miatis erit inouatio mũdi. Sicut eñi ille maximus ignis elemẽta purgabit cũ h̃eat vim expulsiuã forme extrinsece: sic mũdũ inouabit dispõne subtiliãdo ipa elemẽta. Vñ ricar. ait: q̃ p purgationẽ mũdi remouebit ab elemẽtis aliqua res positiua derogãs sue puritati. sic q̃ p purgationẽ sepabunt a quolibet elemẽto ptes alio⁊ et dispõnes ad alia elemẽta q̃ causantur p mutationẽ actionẽ et passionẽ in ↄfinis suis. Hẽbũt ẽt lucẽ quã mõ nõ h̃nt. Prio eni lux in corpib⁹ celestibus agebit Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis ⁊ lux solis erit septẽplicit' sicut lux septẽ die⁊. et ex ↄñti elemẽta abũdanti⁹ illuiabunt q̃ mõ: q⁊ recipiẽt a corpibus celestib⁹ ampliorẽ luis influẽtiã. Vtrũ aũt post illã claritatẽ quã a corpib⁹ celestibus recipiẽt lux eis iprimat' alia incertũ est. tñ nullũ est incõ ueniẽs si cõcedatur q̃ sic. et tunc sicut aĩe electo⁊ per lumẽ glie aliquomõ cõformãtur manẽte dr̃a et ꝓprietatib⁹ naturalibus. sic corpa inferiora p suã illustrationẽ aliqualit' corpibus celestibus cõformabũtur salua dr̃a i eẽntia et ꝓprietatibus naturalibus. terra tñ nõ illuiabit' nisi in sui sup̃ficie Si eni i ꝓfundo illuiaret' impij lumẽ illud viderẽt: qu⁊ visiõe sunt indigni. hec ille. Boñ. vero sic dicit. Erit hoc ad gloriã electo⁊. Sicut eniʒ glĩa est regi habere plures cameras in palacio et pulcrã coquinã q̃uis nõ ingrediat': sic et electis erit glĩa et honor q̃ nõ solũ aula paradisi ⁊ celũ empyreũ sit sepulcrũ. sed etiã q̃ celũ syderuʒ et antiquũ habitacl'm hec ille. aĩalia v̓o bruta et ẽt plãte nõ manebũt. Vnd Boñ. dic̃ q̃ aĩalia et plãte nõ sũt ad ornatũ t're nec ad hoĩs obseqũ nec ad dĩ laudẽ nec ad vniũsi pfec. nisi sʒ

eū statū q̄ ē corruptibilis z variabilis: et iō nō illa oꝫ inouari. Vñ terra hēbit aliū ornatū. Et Ri. ait. Quā uis bruta aīalia z plāte seruiāt hoīb⁹ sicut elementa: nō tñ tantā habēt aptitudinē ad statū incorruptibili tatis sicut elemēta que sūt icorruptibilia ꝭm se tota.

Tertio z vltio vidēdū est de glīa corpis. Ubi sciē dū ꝭm Ric. di. xlix. ꝙ in btīs est pmiū essentiale qđ est aīe btitudo cōsistēs i clara dei visione et pfecta fruitiōe ac pfecta securitate de p̄dicte visiōis et fruiti onis ppetuatiōe. pmiū vo accñtale dr qđ hꝫ bonū cre atū pro obiecto: qđ accñtale dr: nō qr sit accñs: qr tūc btitudo aīe etiā dicerer pmiū accñtale. sꝫ qr tale pre miū nō est de rōne btitudinis ipius aīe: eo ꝙ ipa sine illo vere esset btā dicēte Au. li. v. ꝯfessionū: z loquēte ad deū de bōis creatis. Btūs est q̄ te scit. etiā si illa ne sciat: qui vo te z illa nouit nō ꝓpr illa beatior: sꝫ ꝓpr te solū btūs ē. Duplex vo est btitudo. s. aīe et corpis. Dicir aūt de eēntia btitudinis aīe omne id sine q̄ nō eēt vere btā. Et qr sine corpe vo btā est btitudo corpo ris ptinet ad pmiū aīe accñtale. Sꝫ id sine quo corp⁹ nō posset eē beatū. videt eēntialis eius btitudo vl ad ipsā ptinere. et ita pōt dici ꝙ btitudo corporis aliquo mō est eēntialis: qr est eēntialis corpori inꝙtū sine il la corpus nō posset eē btm̄: tñ nō est eēntialis pricipa liter z simplicir: eo ꝙ sine illa pars oīs pricipalior est btā per pfectā sui cū deo ꝯiūctionē. Itē est sciēdū. ꝙ ē qđdā pmiū qđ dicir aurea: quoddā qđ dicir aureola: quoddā qđ nec est aurea nec aureola. Aurea est pre miū substātiale btōꝝ qđ per similitudinē aurea dicir. Tū: qr datur victorib⁹ z victori debet corona. Tū: qr per ipm creatura rōnalis ē deo pfecte subiecta: cui eē subiectū regnare est. Tū: qr ad silitudinē corone q̄ cō tinet linea circulari ita pfecta est vt ei non possit fieri

additio nisi accntalis ita illo pmiu est ita pfectu q qc qd superaddit accidetale est Cu quia sicut corona q circularis e ad eude punctu quo icipit terminat. ita per ipsum premiu essentiale creatura ronalis primo principio coiungit a quo in esse per creatione exiuit. Aureola vero est gaudiu de operibus a se factis rone habetibus victorie exceletis per quod apparebit exteri9 in corpe quida decor q predictu interius gaudiu exteri9 declarabit Ergo aureola e gaudiu de bonis creatis no qbuscuq s3 puilegiatis puilegio victorie excelletis z sic aureola e premiu accidetale. Et dicit respectu auree vocabulo significate diminutione ad significadu q est minus premiu q aurea de quo in figura dicit Exo.xxv.de tabula q ponebat sup archa. Facies illi labiu aureu p circuitu z illi labio corona zc. z sup illa altera corona aureola. Nec tn oe premiu accidetale aureola est qz no oia bona opera que fecerut beati et de quib9 gaudet hnt rone victorie excelletis z tame gaudiu de illis cu3 sit de bono creato est premiu accidentale. Hec ille Hoc aut pmiu debet virginibus rone excelletis victorie qua habuerut cotra carne doctorib9 roe excelletis victorie qua habuerunt cotra carne z dyabolu martyribus etia debetur ratione excelletis victorie qua habuerut cotra mundum. Nuc aut cosequenter videndu est de gloria corporis Qn.x. reperio q sequunt corpus gloriosu3 siue que habebit in patria. Primu erit euidetissima claritas. Scdm erit costans ipassibilitas. Tertiu erit vigorosa subtilitas. Quartum erit velocior agilitas. Quintu erit celestis hitatio. Sextu erit vocalis collaudatio. Septimu erit delectabilis visio. Octauu erit grata nimis auditio Nonu erit redoles odoratio Decimum erit suauis degustatio.

Erit euidētissima claritas

PRima igit̃ gloria erit: ꝛ est ī corꝑibus iā glorio
sis: vt est corpus xp̄i et virginis gloriose: ꝛ forte
pluriū alioꝝ euidētissima claritas. Math. xiij. Justi
fulgebūt sicut sol ī regno pr̄is eoꝝ. ꝛ Sap. iij. Fulge-
būt iusti ꝛ tanq̄ scītille in arūdineto discurrēt. De hac
claritate ait Alexāder i. iij. ꝙ nō est gn̄atiua caloris:
ꝫ est cōfortās ꝛ delectās visū: ꝛ ꝓpt̃ hoc cōparat̃ cla-
ritati lapidis iaspidis q̄ cōfortat aspectū et talis fuit
claritas quā habuit xp̄s in transfiguratiōe. Hec ille.
Hec aūt claritas erit. Pmo glorie aīe ꝓportionata.
Scd̄o ptibus corporis cōparata. Tertio differens in
multis corporibus. Quarto corrn̄dens bonis operi-
bus. Pmo igit̃ claritas illa erit gloria. ꝛc. Unde ait
Ric. di. xlix. iiij. Claritas corpoꝝ erit differēs ꝫ diffe
rētiā gl̃ie aīaꝝ ꝛ hoc ē rōabile qꝛ ex claritate btitudi
nis aīe claritas redūdat in corpus Un̄ ꝭm ꝓportiōeꝫ
qua btitudo aīe xp̄i excedit btitudinē cuiuslibꝫ alte-
rius aīe sic lux sui corpis excedit lucē futurā in quo
cunqꝫ corpe alio gl̃ificato. Qn̄ vo d͛r ꝙ fulgebūt iusti
sicut sol sciēdū ē ꝙ lux elemētaris ꝛ lux corpis gl̃ifi-
cati eiusdē spēi n̄ sūt: ꝫ lux elemētaris ē q̄si q̄dā imita-
tio illius sicut naturalis spūalis aīe nō ē eiusdē spe-
ciei cū spirituali luce glorie. ꝫ ē quedā imitatio illius
lux tn̄ corporis erit eiusdē speciei cū luce q̄ post resur
rectionē erit in aliis corporibꝰ gl̃ificatis Juxta illud
ad Ephe. iiij. Saluatorē expectamꝰ dn̄m iesū xp̄m q̄
reformabit corpꝰ hūilitatis nostre cōfiguratū corpo
ri claritatis sue. Ubi ait Nico. de ly. ꝙ nunc d͛r corpꝰ
humilitatis naꝫ mō est nobis occasio humilitatis eo
ꝙ est corruptibile ꝛ putrefactibile ꝛ corrodet̃ a v͛mi-
bus ꝛ in cineres resoluet̃. O quantum nūc debemus
humiliari sub manu potētis dei qui nobis resurgēti-
bus dabit talem ac tantaꝫ claritatem atqꝫ lucem. Si

eni vt ait sapies. Eccl. ij. Dulce lume ꝛ delectabile e oclis vide sole quato magis delectabile erit vide illa luce gl'iosa. Hec claritas i trāsfiguratōe fuit tā delectabilis petro vt diceret. Dñe bonū ē nos h ee Sup q ait Remigi⁹ q petr⁹ visa maiestate dñi adeo delectatus ē vt cūcta tpalia obliuioni traderet ꝛ iperpetuū manere vellet. Quid igr erit de illa luce ppetua. Secūdo dixi q hec claritas erit partib⁹ corpis cōpata nō ei oēs partes corpis equalit lucebūt. vñ Ric. vbi pus dicit q plenitudo hūani corpis reqrit vt qdā ei⁹ partes sint clariores q alie. Jō nō erūt oēs partes corporis equalit clare Erūt tñ clare sm illā pportionē q magis reqret corpis pulchritudo. hec ille. Sicut eni in corpe glorioso ocli sūt pulchriores ꝛ clariores alijs ptibus corpis. ita erit ibi. Jta etiā in corpore mistico aliq sūt clariores ꝛ sapiētiores alijs vt sūt illi qb⁹ dictū ē Mat. v. Vos estis lux mūdi. vñ. Aug. sup Gen. ad lraꝫ dicit q lux ē substātia corporea sūme simplex in gñe corporū sūme multiplex in efficatia. Vñ. Luc. in corpib⁹ nichil ē vtili⁹ nichil pulchri⁹ nichil cōtus nichil veloci⁹ nichil ipassibilius nichil vtuosi⁹ inuenit immo lux est facies oim rerū q oia oibus bonis p latis ꝛ doctorib⁹ cōueniūt iō non immerito dicit eis. Vos estis lux mūdi qꝛ sapiētiā docēt ꝛ iusticiā prudētiā atqꝫ virtutē qbus nichil vtili⁹ in vita ē hoib⁹. Vñ doc. dꝫ vbis sctis et monitiōib⁹ alioꝝ corda illuiare ꝛ tenebras mētis auferre vt dicē valeat his quos docet cū apl'o. Ephe. v. Eratis eni aliqñ tenebre nūc āt lux i dño. vñ de platis q sūt lux mūdi Dicit Jsid. li. iij. de sūmo bo. c. cxlvi. Sacerdotes dñi exqrere pcā pploꝝ ꝛ sagaci sollicitudie vnūquēqꝫ pbare. Juxta testioniuu dñi ad Jere. d. Probatorē dedi te in ppl'o meo ꝛ scies ꝛ pbabis vias eoꝝ. Et seqtur eodē ca. Sacerdo

tes studio corrigēdi facta perscrutari debēt subiecto-
rū: vt emēdatos lucrifacere possint. Et sequit̃ bonoꝝ
studia sacerdotū. multa diligentia etiā parua plebiū
facta perquirunt: vt dū in minimis subditoꝝ pctīs se
acerrimos prestāt in maioribus malis cautos atq̧ so
licitos faciāt. Hec ille. Atq̧ sic erūt lux mūdi: vt sic
ex tali luce doctrine ad lucē glīe perueniāt. Juxta il-
lud. Dan. xij. Qui docti fuerint fulgebūt quasi splen
dor firmamēti: ꝛ qui ad iustitiā erudiūt multos qua-
si stelle ī perpetuas eťnitates. Sicut igit̃ in corpe mi
stico. quedā ptes plus lucēt. s. prelati ꝛ doctores plus
ꝙ simplices sic in corpe glorioso: q̄dā ptes plus alijs
lucebūt. Tertio dixi ꝙ p̄dicta claritas erit differēs in
multis corpibꝰ. de qua differētia ait apl'us. i. Cor. xv
Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas
stellarū. Stella em̄ a stella differt in claritate: sic et re
surrectio mortuorū. Sup quo textu ait Nico. de lyra.
Per hoc ꝙ d̉r alia claritas solis. itelligitur claritas
xp̄i. Alia claritas lune itelligit̃ claritas ꝟginis ma-
rie. Alia stellaꝝ. i. alioꝝ sctōꝝ. Et subdit̃. Stella em̄
a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorū
Hec ille. Erit ergo alia ꝛ alia claritas in corpibus glo
riosis. i. maior ꝛ minor: qr claritas corpis xp̄i erit ma
ior ꝛ intēsior oībus alijs: ꝛ p̄ñr claritas virginis post
claritatē xp̄i: oēs alias claritates excedet. Jta em̄ in-
ter oēs sctōs erit differētia claritatū sicut est differētia
claritatū inter stellā ꝛ stellā. Et Rich. dicit ꝙ q̄libet
corpus glorificatū fortius lucebit ꝛ intensius ꝙ lucet
sol. O ꝙ pulchrū ꝛ iocūdū erit videre tot lumina: tot
claritates delectabiles visui. Nullus viuens narrare
posset. Erūtq̧ in corpibus martyꝝ cicatrices. sicut di
cit btūs Au. xxij. de ciui. dei. Dicit em̄ ꝙ cicatrix illa
nō erit ī eis deformitas. s3 dignitas sicut recitat Ric.

Sicut eñ xps in sua resurrectiõe retinuit plagas passionis quas oẽs videbũt in die iudicij: vt dcm̃ est pri⁹ Ita credẽdum est: ꝙ martyres ad decorẽ habebũt signa in corpe sui martyrij. Sic credendũ est ꝙ beatus Frã. habebit plagas sibi ĩpressas a xp̃o sicut legim⁹ de ip̃o: et post mortẽ vise sũt ab oibus qui p̃sentes fuerũt dũ corpus ei⁹ tradere̾ sepulture et videre voluerũt. Et credẽdũ est etiã ꝙ tales ptes magis lucebunt Quot cicatrices sũt remanebũt in corpibus martyꝝ deus nouit. sic igit̃ pꝫ quõ in corporibus erit alia et alia claritas. Quarto dixi: ꝙ hec claritas erit correspõdẽs bonis operib⁹. Querit tñ Ric. vtrũ beati habebũt aliq̃d accidẽtale premiũ pro bõis operib⁹ que fecerũt in pctõ mortali. Et rñdẽdo dicit: ꝙ sicut pena duplex est. quedã scꝫ inflicta a iudice: quedaꝫ acta ab ip̃o peccãte: qr homo peccãdo sibimet ĩfert penã. ita dico ꝙ duplex est gaudiũ accñtale in beatis. Quoddã receptũ specialiter a deo misericorditer retribuente. Quoddã actũ ab ip̃o beato recogitãdo bona opera sua ꝛ sibi cõplacẽdo in eis. Primũ gaudiũ magis ꝓprie habet rationeꝫ p̄mij ꝙ scd̃m q̃uis scd̃m aliquo modo habeat: eo ꝙ oĩa que habent beati pricipaliter a deo sũt. Cũ ergo beatis placeat se fecisse opera bõa que in pctõ mortali fecerũt. maxie inq̃tũ videbunt ꝙ illa opera eos ad penitẽtiã disposuerũt seu inclinauerũt. pro illis habebũt aliq̃d accñtale premiũ extendẽdo nomẽ premij ad gaudium quodlibꝫ beatoꝝ: nõ tñ sic gaudebũt de illis bonis operib⁹ sicut de illis q̃ fecerunt in charitate. de q̃bus gaudẽt rõne operis operati ꝛ radicis et forme: ꝛ de aliis gaudẽt rõne operis operati tm̃. Hec ille. Ex quo pꝫ ꝙ quãtũcũqꝫ quis sit in pctõ mortali: nõ tñ desistere a bonis operibus debꝫ vt ab orõne: a ieiunio: ab elemosina: et a cet̃is bonis:

qz si saluet᷑ pro illis etiā gaudebit specialiter: tamen
debet conari ⁊ se exercere in bonis operib⁹ dum est in
charitate ſm cōiecturā quandā. vnde hoies antiqui
tus tēpore quadragesime: ⁊ tēpore pascali solebāt se
exercere in bonis operibus. sed vere nūc pauci curāt
de bonis operib⁹ fiēdis tali vel tali tēpore: et per ꝯñs
pauci curāt de salute sua qđ est multū dolendū. vnde
quasi omni tp̄e hoies sunt pigri ad bonū et sūt solli ci
ti ad lasciuias: ad choreas: ad ludos: ⁊ ad cetera ma-
la. vñ de hoībus huius tēporis verificat᷑ illud. Sap.
xv. Estimauerūt lusum esse vitā nostrā ⁊ ꝯuersationē
vite esse cōpositā ad lucrū ⁊ oportere vndecūqz etiaz
ex malo acquirere. Aduertamus diligēter rogo ver-
ba sapiētis. Prouer. i. dicētis. Sapiētia foris predi
cat in plateis dat vocē suā dicēs. Vsqzquo paruulo di
ligitis infantiā: ⁊ stulti ea que sūt noxia cupiēt: et im
prudētes odibūt sciētiā. Cōuertimini ad correctionē
meā. Et sequit᷑. Vocaui ⁊ renuistis. extēdi manū me-
am: et nō fuit qui aspiceret. despexistis oē cōsiliū meū
et icrepationes meas neglexistis. ego quoqz in interi
tu vestro ridebo et subsānabo cū vobis qđ timebatis
aduenerit qñ venerit sup vos tribulatio ⁊ āgustia: tūc
inuocabūt me ⁊ nō exaudiā mane cōsurgēt ⁊ nō inue
niēt me. eo ꝙ exosā habuerūt disciplinā. ⁊ timorē dñi
nō susceperūt nec acquieuerit cōsilio meo: et detraxe-
rint vniuerse correptioni mee. Comedēt ergo fruct⁹
vie sue: suisqz ꝯsiliis saturabūt᷑. hec ibi. Quid ig᷑ ex-
pectam⁹ bñ agere si vitā illā gl'iosā ⁊ claritatē tā illā
mirabilē tā delectabilē desideramus habere. Scđm
ei ꝙ pa bōa merita ⁊ i caritate fecerim⁹ scđm hoc ma
iorē claritatē in patria hēbimus Hecē lux. de qua ait
Job. xvij. Post tenebras spero lucē. Ad quā lucē vo
cabimur i die iudicij dū nobis dicet᷑ Veite bñdicti. ⁊c̄

Secunda gloria corporis

SEcūda gl'ia corpis erit cōstās ipassibilitas. Vñ aplūs. i. Cor. xv. dicit de corpe. Seminat in corruptiōe. surget in icorruptiōe. seruat in ignobilitate surget in gl'ia: seminat in ifirmitate: surget in v'tute: seminatur corpus aīale: surget corpus spūale. vbi ait Nico. d ly. Hic oñdit aplūs differētiā corpis resurgētis: et mortui q̄tū ad q̄ttuor dotes corpis gloriosi. Seminat in corruptiōe. i. sepelit in tra corpus corruptibile: vl' seminat. i. per naturā generat. surget in icorruptiōe. i. corpus surgēs hēbit icorruptionē per dotē ipassibilitatis. Seminat in ignobilitate. i. corp⁹ obscurū et vile surget i nobilitate corpus hñs dotē claritatis. Et hoc dicit ad duo p̄ma. Et sequit ibidē. Opz em̄ corruptibile hoc iduere in corruptionē. et mortale hoc iduere imortalitatē. Hec aūt impassibilitas vt volūt quidā p̄cipalit causat a dina volūtate inq̄tū tollit ordinē subiectiōis corpo℞ ipo℞ btō℞ respectu quorūcūq₃ agētiū actione corruptiua seu afflictiua tñ imediate hmōi ipassibilitas aliquo mō causat ab ipa aīa btā que hmōi corpus iformat cui deus dedit talē virturē q̄ corpus per ipsā viuificatū pōt p̄seruare ab oī actione lesiua. Et illud videt inuere btūs Aug. in li. ad Dyoscor: vbi ait. Tā potētis nature fecit deus aīam vt ex ei⁹ felicitate redūdet in corp⁹ sanitas p̄petua et vigor icorruptibilitatis. Ric. vero dicit di. xlix. iiij. q̄ in ipassibilitate est cōsiderare: et illd qd ponit: et illud qd excludit. Quāuis em̄ significet negatiuo mō: tñ res per eā significata nō est priuatio s₃ habit⁹. Est em̄ qualitas in corpe ex redūdātia beatitudinis aīe causata corpus p̄hibēs ab oī passione sue p̄fectioni cōtraria. Hec ille. Vñ hec ipassibilitas erit. Prio: in oībus corpib⁹ equalis in priuatiōe. Scdo erit inequalis i positione Tertio erit equalis in code₃ corpe

Quarto in subtracto equalis opere. Primo igif hec impassibilitas erit equalis in priuatiōe. Ūn Ric. ait: ꝙ q̄tum ad exclusionē passibilitatis: impassibilitas erit equalis in oībus corporibus beatoꝝ. Hec ille. Et ratio est: quia a nullo intrinseco vel extrinseco posset corpori glorioso inferri lesio: qḋ declarans Bona. in iiij. dicit: ꝙ licet elemēta maneāt in corpore glorioso ſm substātiā et qualitates ꝛ opationes. attēdendū tñ est ꝙ quadruplex est operatio. Una q̄tū ad cōstitutiōnē et hec est mixtionis. alia q̄ tū ad cōseruationē: et hec est ministerialis caloris vitalis per corpus. Tertia est pugne ordinās ad dissolutionē. Quarta est exterioris ipressionis per quā alicuiꝰ elemēti operatio intēdif ꝛ pugna oritur. Prime due opationes manebūt vt patebit magis in quarto mēbro. due scḋe non manebūt: qꝛ ordināt ad dissolutionez. hec ille. Et ita in oībus corpibus erit equalis priuatio infirmitatis: aut cuiuscūqꝫ lesionis. Corpus etiā gloriosū pati nō poterit ab intrīseco. Ūn ait idē doc. ꝙ corpus gloriosum nō pōt pati per violētia corpis obuiātis: qꝛ oē corpus est peruiū ei. Ūn sicut si aliqs haberet cutellū: cristallinū nō diuideret radiū p eius ictū: imo radius penetraret talē cultellū ꝛ nō pateref ab ipo: sic in ꝓposito intelligēdū est corpus gloriosuz penetrare cultellū O q̄ pulchra sūt hec et intellectui iocūda. Sed certe magis erūt iocūda ꝛ delectabilia dū experimēto hec cognoscemus. Sic igif ptꝫ quomō ipassibilitas erit equalis in priuatiōe lesionis vel passiōis in oībus. Scḋo ipassibilitas erit inequalis positiōe. Dicit em̄ Ric. ꝙ q̄tū ad id qḋ nō erit equalis in corporibus oīm beatorū. Sed differēs ſm differētiā meritorū et scḋm differentiā beatitudinis animaꝝ. Hec ille Unde hic doctor videf sentire ꝙ sicut dos clarita

tis nō erit equalis in corporibus omniū beatoꝝ sicut di
ctum est prius. ita nec dos īpassibilitatis. Talis igit͛
qualitas erit differēs in xp̄o: et aliis sicut ꝓprie dictū
est de claritate. Et videtur rationabile: vt scʒ corpus
gloriosū quod prius fuit mortale ꝛ passibile: et cui il-
late sūt multe passiones frigoris/ et caliditatis/ et fa-
mis/ et sitis: et multarū aliaꝝ tribulationū premiet͛ a
deo aliqua qualitate que sit ꝓhibens ab omi passiōe
sue ꝑfectioni cōtraria. ꝓpter hanc autē gloriā corpis
obtinendā multū debemus patiētes esse: quoniā opꝫ
nos per multas tribulationes intrare in regnum dei
Act. xiiij. Non em̄ estimemus posse illā gloriā habe-
re et nichil pati: sed vtiqꝫ nos scire debemus regnū ce
lorū esse rem litigiosā: et nō nisi litigio vel certamine
obtineri posse. dicēte ap̄lo. ij. ad Thi. ij. Non corona
bit͛: nisi qui legitime certauerit. Quidā em̄ pacē ha-
bēt cū diabolo in omibus et obediētes: pctā ꝓsequē-
tes: pctā de die in diē multiplicātes: mūdo ꝛ carni sue
seruiētes. talibus nō est regnū celorū promissum: sed
his qui in dei seruitio fideliter laborāt. quibus dicet͛
in die iudicij illud Math. xi. Uenite ad me oēs qui la
boratis et onerati estis: et ego reficiaꝫ vos. Multi em̄
sunt fatui qui male agūt siue viuūt ꝛ expectāt gloriā
nam qui plantāt spinas ꝛ tribulos fatui sunt: si expe
ctāt in eis ficus et racemos. De quibus dicit͛ Esa. lix.
Expectamus iudiciū et nō est supple pro nobis: ſʒ cō
tra nos salutē et elongata est a nobis. Et subdit cau-
sam. Multiplicate sūt em̄ iniquitates nostre corā te:
et pctā nostra respōderūt nobis Sed tales dicūt. Mi
sericordia dn̄i magna est. quotiens em̄ dolebo de pec
catis miserebit͛ mei: et sic saluabor iux̄ illd̄ Eze. xviij
Cū auerterit se impius ab īpietate sua quā operatus
est: et fecerit iudiciū ꝛ iustitiā: ip̄e animā suā viuifica

bit. Tales non attendũt ad illud quod dicit. Eccl. v. Non adiicias peccatũ sup peccatũ: et ne dicas miseratio dñi magna est multitudinis peccatorum meorum miserebit. misericordia enim et ira cito ab illo approximãt: et in pctõres respicit ira illius. Nõ tardes cõuerti ad dominũ et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius: et in tpe vindicte disperdet te. Dicit tñ Rich. dist. xiiij. q homo etiã in articulo mortis quãdiu vsum retinet liberi arbitrij potest penitere digne. Tunc enim est pnia digna cum penitẽs efficaciter dolet de preteritis: et pponit cauere a mortalibus futuris et confiteri vere et satisfacere pro posse. et si ad hec oia principaliter moueat ex amore bonitatis diuine. Hos autẽ oẽs motus mẽtis potest habere ille qui in hora mortis incipit penitere quãuis sit difficile. et quãdo hoc accidit est speciale beneficium diuine misericordie. Hec ille. De hac penitẽtia tarda loquit magister di. xx. iiij. c. i. satis ample ostendẽs pericula vbi dicit. q multos solet serotina penitẽtia decipere. qr qui penitentiã vsque in finẽ vite protrahũt: tũc nõ ex dei amore vidẽtur penitere: sed timore mortis quasi ex necessitate. Hec ille. Et alia plura dicit de quibus pertrãseo. Tales sũt nimis passibiles qui nihil volũt agere pro salute aiarũ suarum dũ sani sũt. Opz enim nos penitẽtiã agere de peccatis si dotẽ ipassibilitatis volumus acqrere. dicente xpo Mat. iiij. Penitẽtiã agite: appropinquabit enim regnũ celorum. Et hec de. ij. Tertio vero dictũ est. q impassibilitas erit equalis in eodẽ corpe. Dicente. Ric. xlix. di. Impassibilitas erit equalis in oibus ptibus eiusdẽ corporis: qr si esset inequalis in ptibus eiusdẽ corporis ex hoc nõ redderet pfectior: sz impfectior ipassibilitas totius. hec ille. Et rõ huius põt esse: qr oẽs partes eiusdẽ corpis equaliter sũt susceptibiles talis qua

litatis. Et licet corpus gloriosū sit tāgibile: nō tñ erit corruptibile aut passibile. Et cū inquit Gre. in omel. ꝙ corrūpi necesse est quod palpaꝛ intelligēdū est: ait Ric. de eo ꝙ palpaꝛ relicto naturalibus suis ꝛ de palpabilitate que est scdm primas qualitates actiuas et passiuas: aut per qualitates causatas ab eis. Hec ille. Cūcem ignis et aqua si mutuo se cōtingerēt nullū istoꝝ ageret in alterū: nec ab altero pateretꝛ. qꝛ virtute diuina talis actio ab elemētis et elemētatis tolleretur oīno. Itē forte diceretꝛ ꝙ cū nichil tollatur de homine quod pertinet ad eius quidditatē ꝛ mortale. in tali quidditate ponatur dicēte porphirio ꝙ homo est aīal rationale mortale. Videtꝛ ꝙ homo semꝑ sit mortalis sicut semꝑ est rationalis. Rñdet Ric. di. ꝙ mortale nō signat aliquid pertinēs ad hominis quidditatem: nec debet poni nisi ɓm opinionem Porphirij qui estimauit angelos esse aīalia per naturā immortalia ꝛ mortalitatē pertinere ad homīs naturā. ita vt non posset fieri īmortalis remanēs homo. In quibus Porphiri⁹ errauit. Hec ille. Et lꝫ similiter sint dānati īmortales. i. indissolubiles. nō tñ erūt īmortales et impassibiles sicut dictū est prius in tractatu de penis inferni. Corpus igitꝛ gloriosū tale erit: vt in nulla sui parte possit ledi: etiā si gladio percuteretꝛ: imo si igne inferni poneretꝛ nichil pateretꝛ. O ꝙ̄ res desiderabilis ꝛ iocūda. Si eñ homo in hac vita tale corp⁹ haberet ꝛ ꝙ nō posset separi ab aīa: nec pati ab aliquo extrīseco ꝙ̄tū gauderet de⁹ nouit. Sufficeret eñ multis istud pro omī premio meritoꝝ suoꝝ: ꝛ tñ in illo regno glorioso hoc nō erit malus: sed beatitudo anime multo erit melior omni corpis beatitudine. Erūt igitꝛ oēs ptes eiusdē corpis equaliter īpassibiles per dotē impassibilitatis Et hec de tertio. Quarto dictū est ꝙ

impassibilitas i subtracto equalis erit opere. ad cui⁹ declaratione ait Boñ. i. iiii. q̄ due scđe operatiões de q̄bus dictũ est i p̄mo mẽbro nõ manebũt q2 inter elemẽta vnita in corpe nõ erit pugna et rõ huius triplex est ẜm eundẽ doc. Prima est tẽporata mixtio cõfringẽs cõtrarietatẽ scđa ẽ elemẽtariũ appetituũ quietatio tertia est aïe influentis cõseruatio ⁊ rõne primi nõ pugnãt ratione secũdi nõ possunt pugnare rõne tertii hñt quiescere. Hec ille. Corpus igiẜ quod erit subtractum illius qualitatis gloriose duas opatiões primas habebit q2 tũc elemẽta erũt sic cõparata vt vitalis calor assimileẜ ṽe nature celesti ⁊ ita nichil consumeẜ in corpore ⁊ per cõsequẽs nec indigebit pabulo in tali ergo erit magna cõtemperãtia ⁊ ita nulla poterit esse dissolutio ⁊ ex hoc erit lõgeuitas vite quam tm̃ in hoc mũdo desideram⁹ quã tñ nõ possumus ꝯsequi in p̄nti mũdo q2 statutũ ẽ. ait apl̃. Heb. ix. hoib⁹ semel mori. Si velimus igiẜ semꝑ beate ⁊ gloriose viuere post hanc vitã debemus nos disponere ad bene mori. vñ Ber. in quodã sermone de apostolis studeamus inq̄t fratres viuere vita iustoꝝ si morte eoꝝ mori desideram⁹. vñ ait Gre. Regio nostra paradisus ẽ ad quã iesu cognito redire per viã qua venim⁹ ꝓhibemur a regiõe eiñ nostra supbiendo et inobediendo visibilia sequẽdo in adã discessim⁹. sed ad eã necesse est vt humiliando obediẽdo ⁊ visibilia cõtẽnẽdo redeamus Sic igitur si mãdata custodierim⁹ sicut ait apl̃s. i. Cor. xv. Oportet corruptibile induere incorruptionẽ mortale hoc induere immortalitatẽ. Ubi secundũ expositionẽ Nico de ly. ostendiẜ resurrectiõis necessitas que accipiẜ ex tribus. primo ex perfectiõe nature humane que nõ est perfecta nisi anima sit corpori coniũcta, ꝑpter quod separari est anime accidẽs

et cōtra ei⁹ naturalē inclinationē vt p̄us dictū ē Nul lū aūt tale pōt eē ꝑpetuū. scđo ex ipletiōe diuine iusti tie. s. vt corp⁹ simł cū aīa p̄miet vel puniat cū aīa pec cauit ī corꝑe vel meruit. tertio ex cōformitate mēbro rū ad caput nr̄ʒ q̄tū ad electosq̄ surrexit ꝑ iteratā vni onē ad corp⁹. hec ille Ad hāc īmortalitatē ꝑueniem⁹ dū ad regnū celorū vocabimur ꝑ xp̄ʒ dicētē. Venite ꝛc

Tertia gl'ia corporis erit vigorosa subtilitas. vn̄ Ric. ait q̄ subtile dicit a v̄tute penetrādi. Res aūt triplici de causa est penetratiua. s. aut ꝓpter par uitatē quantitatis maxime scđm latū ꝛ ꝓfundū vt ē acus q̄ q̄uis longa sit tn̄ penetratiua ē aut ꝓpter ra ritatem sue materie ꝛ sic aer est penetratiuus aut ter tio ꝓpter actiue virtutis magnitudinē ꝛ sic vinū pe netratiuū est multo magis q̄ simplex aqua quecūq̄. Quapropter aqua cū modico vino bibita magis re frigerat sanū hoīeʒ q̄ si ꝑ se bibat quia vinū facit eā ad loca corꝑis penetrare ad que per se penetrare nō posset. Secūdū p̄mā causam penetrādi nō attēditur subtilitas corporū beatoꝝ quia in debita q̄ritate re surgent nec etiā scđm scđam causā qꝛ tota materia q̄ necessaria est ad essentiā eoꝝ resurget in eis sʒ fm ter tiā causaʒ in eis attendit subtilitas eorū: qꝛ per v̄tu tem beatitudinis aīe erit in beatis corporibus tanta magnitudo v̄tutis actiue q̄ per eā multo efficati⁹ po terūt penetrare q̄ ignis vel aer. hec ille. In corꝑe igi tur glorioso erit subtilitas qua poterit cū corpore nō glorioso existere. Secundo poterit corpori iam non glorioso resistere Tertio hec subtilitas equalis erit ī eodē corpore. Quarto opus tale permanens in eodē robore. Per subtilitatis igit virtutē p̄mo corp⁹ glo riosum cū corpore nō glorioso poterit existere ꝛ exē plum huius ponūt quidā quomodo etiā duo corpora

nõ gloriosa sint simul. Hoc patz inqt tho. angelicus in quarto suo qz ferrũ ꝛ ignis sunt duo corpa etiã spe cie differẽtia et tamẽ pñt esse simul hoc ptz qz opera tio facit scire formã ꝛ naturã rei vt patz vij. metha. sz cuilibz parti ferri igniti cõuẽit vera opatio ignis Nã si adiũgat stuppe tũc incendit eã ꝛ generat verũ ignẽ ꝛ sic qlibet pars huiõi ferri habet secũ verũ ignẽ. Et si hoc videt posse fieri per naturã. a fortiori ṽtute di uina vt corpus gloriosũ simul sit cũ corpore nõ glori-oso hanc dotẽ subtilitatis xp̃s oñdit i sua natiuitate qñ de virgine natus fuit absqz lesione qñ ad suos disci-pulos intrauit ianuis clausis qñ omẽs celos trãsiuit absqz celorũ dilaceratõe. Hec sunt mirabilia nobis ꝛ quasi incomprehensibilia eo qꝫ videmus qꝫ duo cor-pora vt cõmuniꝰ nõ possunt esse simul sed vno adue niente reliquũ expellitur ab eodẽ loco secundũ natu-ram dicit idem tho. qꝫ de potentia dei absoluta si deo placeret vnũ corpus gloriosũ posset simul esse in eo-dẽ loco cũ altero corpore glorioso. Et si cõtrariũ inue niat dictũ ab aliquo sanctorũ tunc debet intelligi de potentia dei ordinata qua deus dicit illa solũ posse q̃ ab eterno fieri p̄destinauit de quorum numero nõ cre ditur esse illud scilicet qꝫ vnũ corpus gloriosũ simul sit in eodẽ loco cũ corpore nõ glioso: hec ille. O quã-ta virtus quanta potestas corpis gloriosi vt penetret quecũqz dura absqz taliũ diuisione. Hoc est em̃ quod dicit apostolus. i. Cor. xv. Seminatur corpus aĩale surget corpus spirituale. Ubi ait Nico. de lyra. Se-minatur corpus animale id est grossũ impotẽs eẽ cũ alio corpe nõ glorioso. surget corpus spũale. i. potẽs esse cum alio corpore non glioso sicut suo modo spi-ritus simul est cum corpore. Nunc vero ꝛ si nõ in cor pore simus in celis: si mundum penetrauimus celos

corpore penetrem⁹ ⁊ ascēdamus spiritu cōsiderātes tantā nobis ꝓmissam gloriā vt dicamus cū apostolo illud ad Phi.iij. Nostra cōuersatio ī celis ē Glo. Nostra cōuersatio ⁊ si adhuc simus in terra ē in celis vbi est spes nostra. Cōuersatio quidē nostra dȝ eē virtuosa. fructuosa. gratiosa. Uirtuosum em̄ et sanctū est ꝙ homo possideat bonā cōuersationem grauē quia cōuersatio signuȝ est sanctitatis interioris vt de tali dicatur illud Thobie.iiij. In bona vita cōuersatio permansit. Itē debet esse intuētib⁹ fructuosa.i. Pe.ij. Cōuersationē vestrā inter gētes habētes bonā Apd̄ deū gratiosa Deut.i. Date nobis viros sapientes ⁊ ignaros ⁊ quoꝝ ꝯūsatio sit ꝓbata .i. approbata apd̄ deū Talis ei ꝯuersatio talis vita faciet vos penetrare celos ⁊ habere dotē subtilitatis. Sic igit̄ pȝ quomō corpus gloriosū poterit cū nō glorioso existere Scd̄o poterit etiā corpori nō glorioso resistere non em̄ poterit corpus non gloriosum penetrare corpus gloriosū sicut econtra vt patuit. Bñ. Boñ. ait in.iiij. Licet nichil possit corpi g̃lioso resistere ipsū tñ pōt alijs sicut patet qꝛ ꝯstat ꝙ potest sustinere lapidē in manu Corpus ergo gloriosū pōt se tangibile prebere ⁊ pōt nō p̄bere siue latere et hoc hȝ secundū diuersas cōditiōes nā tangi potest quia potest impellēti resistere cuȝ sit corpus verū. non vanum vel fantasticum. latere vero potest qꝛ potest penetrare organū tactus. primū habet per veritatē nature. Scd̄ȝ: scd̄m effectum spiritualis potētie. Hec ille. Et huic ꝓprietati resistendi est in via similis fides nostra.i. Joh.i. Hec est victoria q̄ vincit mundū fides nostra. Pugil em̄ vidēs cōfusionē victi ⁊ honorē victoris nititur ad victoriā sic nos per fidē intelligentes cōfusionem peccatoꝝ et demonum per eternā damnationē. Intelligētes etiā per fi

dē honorē. et gloriā bonoꝝ debemus toto conamine resistere demoni ꝛ peccato. ideo fides cōparatꝛ scuto. Ephe. v. In oībus sumentes scutū fidei. et. i. Pe. v. Cui scꝫ diabolo resistite fortes in fide. Utiqꝫ fides saluat hominē que operibus adimpletꝛ. vnde fides dicitꝛ eo ꝙ faciat sicut ꝓmittitꝛ. Uñ Grego. Quid ꝓdest ꝙ redēptori nostro per fidē adiūgimur: si ab eo moribꝰ disiungamur. Tūc veraciter fideles sumus si qđ verbis ꝓmittimus: operibus implemus. Fidelis seruus nō timet perdere equū vt iuuet dñm. xp̄s nō timuit vitam ꝑdere corporalē vt iuuaret hoīem. certe nec nos debemus timere si opus fuerit perdere vitā corporalem vt seruemus fidē Apoca. iij. Esto fidelis vsqꝫ ad mortē ꝛ dabo tibi coronā vite. i. Mach. ij. Abrahā in tēptatione: nōne inuētus est fidelis? Joseph in tēpore angustie sue custodiuit mādatū. Et sequitꝛ ibidem ananias/azarias/misael: credētes liberati sūt de flāma. Et post. Uos ergo filij ꝯfortamini et viriliter agite in lege: qꝛ in ip̄a gloriosi eritis. Sed heu multi sūt fideles verbo: sed pauci opere. de quibus apl's ait ad Titū. i. Cōfitētur se nosse deū factis aūt negant: cum sint abominati ꝛ incredibiles: et ad oīe opus bonuꝫ reprobi. de q̄bus p̄t dici illud p̄s. Cor aūt eoꝝ nō erat rectū cū eo nec fideles habiti sūt in testamēto eius Si ergo fideliter viuimus ꝛ peccatis resistamus: poterimus in corpe glorioso resistere corpori nō gl'ioso: sed nō corpori glorioso. ait Bona. Et hoc de scđo. Tertio hec subtilitas equalis erit in eodē corpe dicēte Rich. Hec subtilitas erit equalis in oībus partibus eiusdē corpis. Eque enī perfecte ꝛ facilius poterit vna pars corpis glorificati simul esse cū corpe nō glorificato sicut alia. Subtilitas tamē scđo mō dicta nō erit equalis in oībus partibus corpis: qꝛ debita corpis armo=

nia reqrit vt vna pars corpori sit rarior q̄ alia ⁊ alis densior alijs. Erit tamē in partib⁹ corporis densitas et raritas s̄m illā ꝓportionē quā requirit pfecta hūa ni corporis armonia. Hec ille. Et huic proprietati cō uenientiequaliter oībus ptibus corporis assimilatur charitas qua quisq̧ tenet diligere ꝓximū sicut seipꝫ Mat. xxij. Diliges ꝓximū tuūꝫ sicut teipm id est ad eandē beatitudinē ad quā diligis te q̄uis non tenea mur diligere ꝓximū nostrū ad candeꝫ beatitudinē et s̄m eūdē gradū ne dicūt nulli doctores noue Dit M. de ly. Vn̄ s̄m Aug. Dilectio dei ⁊ ꝓximi ē ꝓpria vir tus et specialis pioꝝ atq̧ pfectorū cū cetere virtutes bonis et malis pn̄t eē cōmunes. vn̄ ista gemina xtute q̄ caret alas ad volādū in regnū celoꝝ nō habꝫ. Et no ta q̄ qn̄ dicit diliges ꝓximū tuū sicut teipsū tradit ⁊ diligendi ratio ⁊ dilectionis modus. Ratio quidē di ligendi traditur siue tāgitur ex eo q̄ ꝓximus noiat ꝓpter hoc eīn debemus eos ex charitate diligere q̄a sūt ꝓximi nobis ⁊ s̄m dei ymaginē ⁊ s̄m glorie capa= citatē Nec refert vtrū dicat ꝓximus vel frater vt ha= betur. i. Joh. iiij. vel amicus vt habetur Leuitici. xix quia p oīa hec affinitas designat Modus āt dilectio nis tangit cū dr sicut teipm qd nō ē intelligendū quā tū ad hoc q̄ aliquis equaliter ꝓximū sꝫ aliqualiter si bi: ⁊ hoc tripliciter. Prio quidē ex parte finis vt ali= quis diligat ꝓximū ꝓpter deū sicut et seipm ꝓpt deū debet diligere vt sit sicut dilectio sancta. Secūdo ex parte regule dilectiōis vt scꝫ aliquis nō cōdescēdat ꝓ ximo in aliquo malo sed soluꝫ in bonis vt sic sit dile= ctio ꝓximi bona et iusta Tertio ex pte rōnis dilectio= nis vt scꝫ nō diligat aliquis ꝓximū ꝓpter ꝓpriā vti= litatē vel deletionē sed ea rōne q̄ velit ꝓximo bonuꝫ sicut vult bonū sibiipsi vt sic sit dilectō proximi vera

Sꝫ heu apl's eñi dicit ad Thim. scribēs i. ii. ep'la. iij. ca. Hoc aũt scito ꝙ in nouissimis diebus instabũt tē‐pora periculosa: et erũt hoies seipsos amātes cupidi elati: superbi: blasphemi: parētibus nō obediētes: in‐grati: scelesti sine affectiōe: sine pace criminatores in cōtinentes: immites sine benignitate: ꝓditores pro‐terui: ceci voluptatũ amatores: magis ꝙ dei haben‐tes quidē speciē pietatis. virtutē autē eius abnegan tes ꝛ hos deuita. Hec ibi. Hic ostēdit maliciam hoim que erit in vltimo et iā suo tēpore inceperat. vñ expo nens hũc textũ Nico. de lyra. ait. In nouissimis die‐bus hoc eñi erit potissime ante tēpora antichristi in‐stabunt tēpora periculosa ꝓpter multiplicitatē sedu ctorũ. Petrus vero de tharētasia latius explicās ait In nouissimis diebus: scꝫ circa finē mũdi. i. Thimo. iiij. Nouissimis diebus discedent quidā a fide insta bũt sanctis scꝫ tempora periculosa i d ē periculis ple na. Erunt eñi persecutiones grauissime cōflate ex ty rannis hereticis ypocritis. Hij sunt tres ordines gen tiũ Daniel'. vij. Et hec erit causa periculi. quia erunt hoies seipos amātes nō deũ vel ꝓximũ Phi. ii. Oēs querunt que sua sunt. Et proprio aũt amore tanꝙ ra dice omnia mala oriuntur quia vt dicit Augu. li. de ciuitate dei. ciuitatem autēꝫ babylonie facit amor sui vsꝙ ad contemptum dei. Cupidi. hic ponit tres effe‐ctus amoris priuati. Et primo in generali. Pri‐mus est perpetratio omnis mali. Secũdus contem‐ptus summi boni ibi voluptatum. Tertius est simu‐latio catholice fidei ibi habentes speciem. Ponit p̄‐mo quattuor mala que ꝯmitti magis videnꝭ in deuꝫ Scdo. x. q̄ magis in ꝓximũ ibi parētibus nō obediē do. Tria que magis videntur in seipm ibi proterui. Dicit ergo cupidi. q. d. erunt homies ita seipos amā

tes querūt cupidi ad lucrū pecuniarū diligētes scз plꝰ mundū ꝙ deū elati ad dñm. Prouer. vi. Sex sūt que odit dñs oculos sublimes ⁊c. Supbi ad honorē sibi impēsum Jaco. iiij. Deus supbis resistit Blasphemi ad dei vituperiū qd est grauissimū peccatū qꝛ spiritꝰ blasphemie nō remittetur in hoc seculo nec in futuro Parentibꝰ hic tāgit. x. mala q̄ videnť magis cōmitti in pximū. Primo tria q̄ cōmittunť in pximū superiorē Scđo quattuor que in proximū equalē scз sine affectione. Tertio tria que ꝯmittunť in pximū inferiorē ibi immites. Dicit ꝙ Erūt ēt pa. nō obe. siue carnalibus siue spiritualibus ⁊ ꝙtū ad p̄cepta ꝯtra illō Eph. vi. Filij obedite parētibus vestris per oīa. Ingrati ꝙtū ad bñficia a parētibꝰ īpensa Sap̄. xvi. Ingrati eñi spes tanꝙ hybernalis glacies tabescet ⁊ disperiet tāꝙ aqua supı acua Scelesti ad grauiora etiā maleficia in personas parentū impetrāda. Esa. i. cōteret scelestos ⁊ pctōres simul Sine affectione aliorū scз miserie nō cōpatiēdo Ro. i. Sine affectiōe sine federe sine pace aliorū qetē perturbādo. crimīatores. i crimina alijs imponētes. Incōtinētes. i. peccatis carnalibus deseruientes gule ⁊ luxurie vacando. Immites. i. crudeles erga eos quos pñt opp̄mere. Sine benignitate. i. sine miā ⁊ largitate erga eos quibus dñt subseruire. Proditores id ē secretoꝝ reuelatores erga eos q̄bus hñt cōsulere Proterui. hic tangit pctā q̄ videnť cōmitti in seip̄m. Dicit ergo pterui. i. inuerecūde se hñtes quo ad actus cōcupiscibilis q̄ maxie sūt erubescibiles. Jere. iij. Frōs mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere Tumidi. i. inflati aīo quo ad actus rōnalis Sapi. ij. Excecauit eñ illos malicia eoꝝ ⁊ nescierūt sacramenta dei nec sperauerunt mercedem iusticie. Erunt etiam voluptatum amato

res magis q̄ dei. Ipsi enim sunt. de quibus dicit ap̄lus Phil. iij. Quorū deus vēter est. Et erūt habētes qui dē speciē pietatis. i. xp̄iane religionis in exteriori si- mulatione: q2 sacramēta xp̄iane religionis participa būt cū bonis. iō periculosiores Mat. vij. Attendite a falsis pphetis. Uirtutē aūt id est rem pietatis ipsius id est dilectionē dei et p̄ximi abnegātes. et hos deui- ta sc3 homies ita peruersos. Et. ij. cano. Joh. i. Nec auecei dixeritis. Hec Petrus. Nō sic charissimi viua mus si gloriā celestē desideramus in qua virtus sub tilitatis erit equalis in partib⁹ eiusdē corpis: sed ma gis p̄ximū sicut nos diligamus: q2 qui p̄ximū diligit legem implet ex qua sequitur salus. Et hoc de tertio.

Quarto dictū est q̄ hec subtilitas permanens erit in eodē robore. Nā gloria tam aīe q̄ corpis est pp̄etua et sine mutabilitate sicut dictū fuit prius. cui correspon det perseuerātia bone vite: q2 qui perseuerauerit vsq3 in finē hic saluus erit. Mat. x. Ad hanc aūt subtilita- tem perueniemus si nobis dicat̄. Uenite bn̄dicti. &c.

Quarta gloria corporis erit velocior agilitas. de qua dicit ap̄lus. i. Cor. xv. Seminat̄ in infirmi tate surget in v̄tute. Ubi ait Nico. de ly. Seminat̄ in īfirmitate. s. corpus ab aīa de difficili mobile: q2 vt di cit̄ Sap. ix. Corpus qđ corrumpitur aggrauat aīam cōsurget in virtute. i. mobile ſm volūtatē aīe per do- tem agilitatis. Hec ille. Hec aūt agilitas erit in quat tuor. Prio mouēdo corpus abs3 resistētia. Scđo mo uendo corpus quo valet potētia. Tertio mouēdo cor pus nō rei carētia. Quarto mouēdo corpus ī dei pre sentia. Agilitas igit̄ hec erit in mouēdo corp⁹ absq3 resistētia: iō dr̄ Sap. iij. Fulgebūt iusti per dotē clari tatis vt dictū est. et tāq̄ scintille in arūdineto discurrēt per dotē agilitatis qua corpus obediet aīe ad nutum

ꝙtū ad motū localē: vt declarat Nico. de lyra. et Esa. xl. dicit. Qui aūt sperāt in dño mutabūt fortitudinē assumēt pēnas vt aquile currēt ⁊ nō laborabūt ambulabunt et nō deficiēt. Discursus aūt scintillarꝫ agilis est. ita etiā volatus aquilarū laborant: tñ ꝑpter resistentiā medij: et etiā qꝛ habent corpa fatigabilia. ista aūt nō erūt in motu beatorꝫ corporꝫ. Vñ Ric. ait. Ad agilitatē motus tria cōcurrūt. s. fortitudo ꝟtutis motiue habilitas mobilis ad motū. et istorꝫ duorꝫ ꝑfecta cōiūctio qui requirit inter mobile et motorē. Primū erit in beatis per gloriaꝫ aie. Scōm erit in corpe per quandā qualitatē qua erit habile moueri ſm volūtatem in nullo penitus resistens que qualitas dicit dos agilitatis. Tertiū erit per ista duo simul. per illa eniꝫ duo erit ꝑfecta cōiunctio inter corpus et aīam que requirit inter mobile et motorē sicut per īpassibilitatē perfecte viuet aie vt forme dāti cōplemētū primi eē, et ideo aīa ita velociter poterit corpus suū mouere sicut pōt seipam sine corpe. Hec ille. ⁊ Tho. angelicus ait. Fide tenemus īmediate pacto iudicio ꝙ corpora sanctorū equali velocitate sicut angeli dei ascendent cū xp̄o iudice. Hec ille. Ibi nulla erit resistētia. Unde idē tho. ait. Ad hoc ꝙ corpus ab aīa btā resumptum nō sit ipsi aie onerosum sicut esse cōsueuit in hac vita mortali quattuor requirūtur. duo ex parte sensus: et duo ex pte motus. Nā ex parte sensus ꝑmo requirit: vt corpus anime beate sit nobilis passionū. s. sensibilium specierū de facili receptiuū. Scdo vt sic ignobilium passionū scꝫ corruptiuarū ⁊ lesiuarꝫ actionū propulsiuū. Ratione primi cōuenit tali corpori dos claritatis. Ratione vero secundi dos īpassibilitatis. Et similiter ex pte motus duo requirūtur in hmōi corpore Primū eñ congruū est: vt hmōi corpus taliter dispo

natur q̄ motor suus ip̄m mouēdo non lassetur. Scd̄o ne in suo motu ꝓpter resistentiā medij nō retardetur Quo ad primū disponit̄ hm̄oi corpus dote agilitatis Sed quo ad scd̄m dote subtilitatis. dato tamen q̄ in tali motu nō sit resistētia ex parte medij: nō sequit̄ q̄d fiat in instāti. Si tamē sensus videret transitū corpis gloriosi iudicaret homini trāsitus duratione ee eque indiuisibilem sicut aeris illuminationē: quis in hoc sensus deciperet̄: qꝛ si sensus nō decipiat̄ circa proprīu obiectū. decipi tamen pōt circa obiectū cōmune. Hec ille. O q̄ iocundū erit aīe habere corpus suū ita agile: ita velociter mobile. Desiderāt em̄ quidā corpus habere agile sicut habet yrundo: s3 vere talis agilitas nichil est cōparatiue ad agilitatē corpis gloriosi q̄d mouebit̄ ita subito q̄ iudicaret̄ moueri ab oculo vidēte in instāti: etiā si moueret̄ ab oriente in occidentē. Quāto desiderio debemus mente et voluntate huiusmodi gloriosā velocitatē optare et mente humili deo seruire vt hāc possimus obtinere. Cōsideratio tanti premij nos excitare debet ad festināter operandū ea per que possumus ad illud ꝯuenire. Eccle. ij. In oībus operibus tuis esto velox: et omīs infirmitas nō occurret tibi. In omibus operibus bonis esto strennuus nō ꝓcrastināš: ꝛ sic infirmitas peccati non occurret tibi. Et vere diligētia est multū necessaria in ꝓfectu spirituali. Ideo dicit apl's. i. Cor. ix. Sic currite vt cōprehēdatis. Sed vere multi sunt similes tigridi que quādo venatorē prosequit̄: vt fetum suum quem importat recuperet dum currit p⁹ ipsum inuenit specula que in via sua posuit et dimisit. in quibus speculis dum tigris vmbrā propriā videt credit ea3 esse catulū suū. et ideo lambēdo speculum suum sitit: et a cursu suo impeditur. et ita venator iportat catu-

lum quē amplius nō recuperat. Reuera huic animali homo similis est. catulus em̄ noster est gratia, quaꝫ qn̄qꝫ accepimus. ꝛ bōa opera digna de cōgruo: ꝛ quasi de condigno vita eterna. Sepe aūt accidit ꝙ hanc gratiā perdimus ꝛ deꝰ ipsam a nobbis subtrahit propter pctm̄. et dū volumus ipsū recuperare ab ipo deo specula in hac via posita id ē mūdana ꝓsperitas. delectatio carnis et honores nos detinēt ꝛ retardāt a festu recuperādo ꝛ superuenit mors: ꝛ sic dānamur. Nō diligamus igiꝉ vmbre vanitatē. sed rei veritatē non negligētie tarditatē. sed bonoꝝ operū velocitateꝫ. de diligētia pōt dici. Luc. xiij. Oportet me hodie ꝛ cras sequēti ambulare. i. cōtinue ꝛ diligēter. Talibus igꝉ dabiꝉ agilitas gloriosa: ꝛ hoc de primo. Scđo dixi ꝙ agilitas predicta erit in mouēdo corpus quo volet potentia: id est volūtas dicēte beato Augustino. xxij. de ciui. Ubi volet spūs ibi erit protinus corpus. Vn̄ corpus nō inclinabiꝉ magis ad sursū ꝙ̄ ad deorsum: nec magis ad deorsum ꝙ̄ ad sursū. Quod declarās Bonauē. ait. Corpus gloriosuꝫ ratione sue nobilitatis et stabilitatis trahit ab anima: ideo īclinatio eiꝰ est ad aīam nō ad aliqđ extra. Et qm̄ agilitas sequiꝉ inclinationē: ꝛ aīa potest moueri in omnē differentiā positionis. ideo corpus est habile ad omnē situm. vn̄ agilitas non inclinat ad aliquē locū determinatū: sed est prōptitudo in corpꝰ vt moueaꝉ in omnē locuꝫ ad quē vult moueri aīa. nam appetitus elemētorū totaliter quietatur in illo corpe: ita ꝙ nullū elemētū ī eo appetit suā sperā. et iō ablatus est terre appetitus ad deorsum et grauitas. Hec ille. Nūc aūt corpus nostrū tendit deorsū ꝓpter grauitatē suā: sed tūc nō sic vt dictū est. Hic ergo mūdus pro nūc est locus corporum nostrorū: sed nimis arctus in cōparatione ad celum sy-

dereũ. Similes tamẽ plures mũdani sunt auibus cõ
clusis in gabia in qua si ponãtur a iuuẽtute: ita bene
cantant dulciter sicut extra. Si peccatores in pecca=
tis nutriti et assueti in hoc mũdo letantur ac si essent
in paradiso: vel quasi non attẽdentes pericula et la=
queos huius mũdi per quos plures capiũtur et dedu
cũtur ad locũ inferni. est tamẽ in volũtate nostra gra
tia dei assistente vt ad locum supremũ ascẽdamus: et
predictã agilitatem cõsequamur. Et hoc de secundo
Tertio dixi ꝙ agilitas prefata erit in mouendo cor=
pus non rei carẽtia: id est ꝓpter aliquẽ defectũ. vnde
Richar. dicit: ꝙ corpora gloriosa nõ acquirẽt aliquã
perfectionẽ per suuȝ motũ localem. mouebũtur tamẽ
vt id quod habẽt in virtute actu exercẽtes diuinã sa=
pientiã in oibus cõmendabilem ostendãt et vt refici=
antur visus eorum pulchritudine diuersarũ creatu=
rarũ in quibus dei potẽtia et scientia: et bonitas emi=
nenter relucebũt. Hec ille. Motus autẽ hic vt in plu
ribus est ꝓpter aliquã indigentiã. ⁊ est entis imper=
fecti perficiẽdi per terminũ qui acquirũtur per motũ
Motus tamẽ ad vbi potest esse entis ꝑfecti: sicut pa=
tet de celo et de substãtiis separatis que mouẽtur mo
tu locali: ꝙuis sint entia perfecta ex suo motu nullaȝ
perfectionẽ intrinsecã acquirentia. Sed de loco hu=
ius mundi moueri multũ affectare debemus: quoniã
hic multis bonis caremus. Nam caro nostra dicitur
a carẽdo: eo ꝙ caret omni bono. Caro enĩ cũctis ver=
mibus est destinata prauis affectibus inflãmata: du=
ris tumultibus excitata. ideo est per abstinẽtiã et pe
nitẽtiam castiganda et reprimẽda: quia quãdo caro
nostra nimis per delicias impiguatur contra spiritũ
recalcitrare molitur ad modum equi pinguis. Caro
enĩ humana si fuerit bene pasta et nutrita nũꝙ cessat

ludere et inhoneste se portare. Unde apostolus loquens de seipso ante conuersionē. dicit ad Ephe. ij. Aliquan do cōuersati sumus in desideriis carnis nostre facien tes voluntatē carnis. Est in carne malorum affectus quia semp mala desideria: ardet semper: nititur spi- ritum inuenerare per delectationē: aut ipsum infesta re per varias cogitationes: aut ipsuz conturbare per terrores et opiniones. ad Gal. v. Caro cōcupiscit ad- uersus spiritū vt prius dictū est. Et ita duris tumulti bus excitata. Eccle. xvij. Quid nequius q̄ q excogi- tauit caro et sanguis. Ex hoc argueretur. Ideo apo- stolus Ro. iij. Carnis curā ne feceritis in desideriis. Ex carētia igitur boni in carnem optare debemus: vt ipsa corpa nostra mutentur in melius qd fiet dum mo uebimur absq; carētia alicuius boni. et hoc de tertio. Quarto dictū est q agilitas prius dicta erit in mouē do corpus. vnde Richar. q per illū motū nō minue- tur in aliquo eorū cōtemplatio: quia quocūq; vadant deum semper presentē habebūt. hec ille. Item inquit virtute supernaturali humanitatē christi oculis cor- poribus videbūt in quocūq; loco celi empyrei fuerint hec ille. Nunc autē q̄uis deus ait. Act. xvij. Non lon ge sit ab vno quoq;. in ipso enī viuimus mouemur: et sumus: tamē ipm non videmus sicut in patria videbi mus. Ubi ait Nico. de lyra. In ipso. zē. sicut in causa efficiente. nā causat in nobis viuere moueri et esse. sic est intimior nobis q̄ nosipsi: quia cōiungit principia intrinseca. hec ille. Iste sūt quattuor dotes corpis. de quibus iā diximus: scz claritas: impassibilitas: sub- tilitas: et agilitas. vñ ait Bona. q dotes dicūtur qua si diuitie date despōsate. et Ric. dos antiquitus solet assignari quādo spōsa traducit in domū sponsi. que dos q̄uis assignet spōsi a patre. spōse tamē proprietas

remanet penes sponsam quamuis vsus debeatur sponso Unde soluto carnali matrimonio dos remanet spōse Sic et dotes beatorum sunt ad spōsi gloriā et propriā perfectionē beatorū. Item dicit quod dotes sunt qualitates Unde dos visionis est quidā habitus luminosus in itellectu quo eleuatur ad clare deū vidēdum. Dos fruitionis est perfectus charitatis habitus quo aīa fruitur deo Unde proprie loquēdo in dotibus aīe nō cōsistit beatitudinis essentia: sed in actibus earū ad quos ordinātur sicut habitus ad actū. Et harum duarū dotiū visio et fruitio sunt actus proprie loquendo. Dos autē tertia a duabus aliis distincta est habitus perfectus quo voluntas est perfecte secura de perpetuatione tētionis predicte Sine enim predicta assecuratione nō potest itelligi aīa deo perfecte vnita. prius ergo est dos visionis. secundo dos fruitionis. tertio dos perfecte securitatis. Unde dos in proposito sic describitur. Dos est perpetuus ornatus aīe et corporis vite sufficiēs in eterna btitudine iugiter perseuerās. Dotes corporis sunt que dicte sunt. ¶ Notandū insuper quod de dotibus contingit loqui dupliciter ait Richardus aut secundum id quod sunt: aut sub ratione qua dotes sunt. ¶ Primo modo in oībus beatis sūt iste tres dotes: scilicet clara visio: perfecta fruitio: et perpetuitatis vtriusque securitatis perfectio. hec ille. Quod est intelligendū ad sensum expressum. Itē ait idem. Dotes autē corporis que sunt agilitas/ īpassibilitas/ subtilitas: et claritas erunt in oībus beatis secundum corpus post resurrectionē. Sed loquēdo de dotibus sub ratione qua dotes sunt sic maxime proprie sunt in animabus beatis. aliquo etiā modo quamuis non ita proprie sūt in christo et in angelis sanctis Cuius ratio est: quia inter spōsum et spōsam proprie loquēdo. requiritur conformitas in natura et distinctio in persona: et quod spōsa fa

cta sit sponsa de non sponsa. Et quia inter christum et ecclesiã hominũ beatorum est conformitas in natura: et destinctio in persona: et de non sponsa facta est spõsa. ideo in matrimonio spirituali maxime habet rationẽ spõse dicẽte apostolo. Ephe. v. Christus dilexit ecclesiam et semetipsũ tradidit pro ea: vt illam sanctificaret mũdus lauacro aque in verbo vite vt exhiberet ipse sibi gloriosã ecclesiã non habentẽ maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi: sed vt sit sancta et imaculata. Cũ ergo dos assignetur ratione matrimonij: visio. fruitio: securitas: perfectio. in aialibus beatis habz potius rationẽ dotis ꝙ in angelis sanctis: quia in angelis sanctis nõ est nature ꝯformitas ad christũ et ita ecclesia ipsarũ nõ ita ꝓprie habet rationẽ sponse sicut ecclesia hominũ humana. etiam natura christi non est cõformis diuine nature neqꝫ distincta ab ea in persona quia in christo nõ est persona nisi persona verbi. et preterea nũꝙ fuit non spõsa. et ideo minime ꝓprie ea que dotes dicũtur in christo habent rationẽ dotis ꝙuis illa que dicũtur dotes excellentissime sint in ipso secũdũ id quod fuit Sicut ergo dispositiones anime beate per quas deo perfecte cõiungiẜ dotes dicuntur sic dispositiones corporũ beatorum: per quas perfectius suis animabus cõiungũtur: et eis perfecte obediunt dotes dicũtur. Hec oĩa Richar. Bonauen. verum harum dotium assignat numerũ et sufficiẽtiã secũdũ quattuor genera causarũ: sed ad presens recitabo secũdum duas causas illarũ sufficiẽtiam. ait enĩ Secundo accipiẜ numerus secũdum causam efficientem. Dotes vt in huiusmodi corpore sunt consummatum et perfectum esse habẽt ab influẽtia aĩe in corpus Anima autez in corpus dupliciter influit. s. vt perfectio et vt motor. Ut pfectio aĩa gloriosa influit viuifi-

Erit celestis habitatio

Quinta glõria corporis erit celestis habitatõ ꝛ non cuiuslibet celi: sed celi decimi quod dicit celum empyreũ de quo celo loqtur xp̄s. Mat. xxij. In resurrectione enim neqȝ nubẽt neqȝ nubentur. sed sicut angeli dei in celo. de quo ait magister proprietatum Celum empyreum est primum ꝛ summũ celuȝ locus angelorum. regio ꝛ habitaculũ hoĩm beatorũ. Et dicit empyreum a pyr. quod est ignis quasi totum sic dictum nõ ab ardore: sed potius a lumine ꝛ splendore. quod celũ summe est lucidum influẽs lucẽ et splẽdorem super hoc celum cristallinum ꝓpinquum et proximũ. Istius celi ꝓprietates describit. Rsba. vtens verbis Basilii in exameron dicẽs sic. Celũ empyreũ est corp⁹ primũ natura simplicissimũ de corpulentia habẽs nimium qꝛ subtilissimũ p̄mum mundi firmamentum q̄titate maximum qualitate lucidum figuratione perspicuum locali sicut supremum. quia a centro remotũ ampliatiue spirituum et corporũ visibiliũ ꝛ inuisibilium cõtentiuũ dei summũ habitaculum. licet em̄ deus sit vbiqȝ specialiter tñ dicit esse in celo quia ibi relucet potissime sue virtutis operatio. Hec ille. Hoc est celũ de quo loquimur dicentes. Pater noster q̄ es in celis. Istud celũ post resurrectioneȝ erit locus naturalis corpori glorificato qđ declarans Alexãder in. iiij. ait Materia corporis humani non solum est elementũ. immo etiã q̄nta essentia vt nobis sine aliorũ p̄iudicio videtur scȝ de natura celi empyrei quod patet. Corpus em̄ animatum cõpositũȝ est ex cõtrariis. sȝ impossibile est ꝙ cõtraria conueniãt ꝛ faciãt armoniã nisi per naturã cõciliãtã. hec aũt põt eẽ natura elemẽtaris qꝛ hȝ cõtrarietatẽ. ḡ hec dȝ esse natura ista q̄ cõciliat naturas elementares cõtrarias et que habet ꝓportionẽ ad omnem. Hec aũt natura

lucis ad hoc q corpus sit debito mō in debita armōnia compositū ad susceptionē aīe. necesse est naturaʒ in ipso corpe esse. corporaq ita se habēt ad suas perfectiones q respectu nobilioris perfectiōis nobilior est dispositio Si ergo ad susceptionē aīe vegetabilis est dispositio ex parte corporis ipsa lux visibilis que est lux firmamēti consilians partes cōtrarias corpis et cum aīa sensibilibus sit nobilior: et lux cristalina disponat ⁊ cōsiliet corpus ⁊ cū vlterius nobilior sit pfectio aīe rationalis necesse est q lux nobilior disponat ad illā. Hec aūt est lux celi empyrei. necesse est ergo q lux celi empyrei per influentiā infusa subintret corpus humanū ad susceptionē aīe rationalis. Et illud apparet quia homo non posset appellari minor mundus nisi aliquid de celo empyreo influeret i corpus humanū ad susceptionem aīe rationalis. In vita aūt spirituali quando corpus erit glorificatū tunc natura lucis dñabitur in corpore ⁊ manifestabit. Natura aūt elementaris latebit et occultabitur licet modo sit ecōtrario ⁊ ideo cōueniet locus corpori glorificato ſm naturā lucis et non scđm naturam elementarem. Hic autem locus erit celū empyreū et ita naturalis locus erit corpori glorificato Hec ille Et lʒ Greg. dicat q carnis locus proprie terra est. Hoc inqt Alexander nō est verū de natura instituta in vita spūali sicut erit natura corporis glificati: immo ꝓprie locꝰ eius erit celū empyreū. Hec ille. Hec ergo celestis habitatio cōpetit glorioso corpori de qua tam pulchra ⁊ mirabili habitatione beati multū gaudebunt qm̄ in ipsa erit. Primo amabilis pulchritudo. Scđo mirabilis magnitudo. Tertio ꝯstabilis fortitudo. Quarto laudabilis sanctitudo. Pˀmo in tali loco erit amabilis pulchritudo Johā. xxvi. Spūs dñi ornauit ce

cando vita immortali Et motor influit mouēdo motu infatigabili alioquin nō eēt gl'iosa nisi excluderet mortē et penā. Qr ergo viuificat vita necesse ē in corpore esse dispositionē ad vitā ꝛ hoc est lucis abūdantia ꝛ claritas quia vero vita immortali necesse est corpus habere dispositionē ad immortalitatē et ista est ipassibilitas Quia vero motu infatigabili mouet idō oꝫ etiā ꝙ nichil restat ꝛ ideo subtilitas est in corpore oportet etiā ꝙ nichil retardet ꝛ sic ē agilitas. Quarto mō accipit̃ ɓm causam materialē sic corpus nr̃m ē cōpositum ex quattuor elementis. et quia ab elementis habet quadruplicē defectibilitatē ab aqua que ē elemētū humidū ꝛ passibile habet passibilitatē ꝛ corruptionē vnde humidū aque corpus corrūpit A terra vero habet obscuritatē qr elementū opacum. Ab igne animalitatē. quia calor consumit cōtinua indiget alimonia ciborū. Ab aere vero habet infirmitatē Aer enim facillime immutatur et cedit cuilibet impellenti. quoniā igitur quattuor defectus debēt p bona opposita remoueri ad hoc ꝙ corpus sit cōpletum complexiōe completa. ideo quattuor sunt dotes ꝯtra corruptionē impassibilitas: contra obscuritatē claritas: cōtra animalitatē spiritualitas. cōtra infirmitatē virtus seu penetrabilitas. ꝛ hec vltima cōuenientior est inter oēs: qm̃ cōcordat auctoritati ꝛ rationi auctoritati apostoli. i. Cor. xv. Seminat̃ ꝛc. sicut dictū est. Concordat etiā rationi. Dotes eñ corporis dicūtur nō oēs qualitates sed solum qualitates nobiles ꝛ ꝑncipales de nouo supaddite nature q̄ recipiūt magis et minus per accessū ad terminū: nō p immixtionem contrarij Hec ille. Et Rich. ait. Erit autem predictarum dotum origo et deo per creationem vt quidam non improbabiliter dicūt. vnde pro tanto dicit̃

q̄ predicte dotes erunt in corpore a btiudine aīe per quandā redūdantiā qua deus illas creabit in corporibus beatorū ꝓpter meritū aīarū. quia in via sibi et corporibus suis gloriā meruerūt. Hec ille. Itē ait q̄ ꝓpter dotes p̄dictas reddetur corpꝰ tale vt in nullo aggrauet aīam. Quis eā aggrauet dū est corruptibile. Inq̄tū etiā per dotes p̄dictas magis videbunt in actibus suis potētie sensitiue. coadiuuabūt ad illam operationē intellectus qua intelliget q̄dditates rerū sensibiliū i fātasmate quas q̄dditates triplici modo intelliget scʒ in verbo et in ipso gn̄e sine fantasmate et cū fantas. si placuerit volūtati cū modus intelligēdi in fantasmate sit hoī naturalis Hec ille Hec sūt ergo q̄ pertinēt ad gl'iam corporis i vita ꝑpetua quam gl'iaʒ donabit xp̄s electis dū dicet eis Uenite bn̄. ꝛc.

Consequenter videndū est de aliis que ad gl'iaʒ magis accidētalem faciunt. vnde sicut sponsis carnalibus danť tria. Quorū primū dicitur dos. Secūdū donatio ꝓpter nuptias. Et tertiū parafernalia Dos vt dictū fuit donatio facta spōse ex parte patris et hoc ad vsū spōsi. Donatio fit spōse ꝓpter nuptias sponso. Alia dātur post nuptias vt sūt munera que sibi dātur ab amicis. et hoc donū dicitur parafernale. Et dicitur hoc parafernale a para quod ē iuxta. ꝛ fernos quod est dos. quia iuxta ꝛ post dotē datur Sic in diuinis deus pater dat dotē spōse ad possidendū sed sponso christo ad gloriam et honorē ꝛ nō ad vsum qꝛ bonorum nostrorum non eget. Donatio ꝓpter nuptias est q̄d a sponso datur sponse. et hoc erit in futuro gaudiū quod habebit spōsa in visione xp̄i hoīs spōsi. Aliud erit gaudium q̄d habebit de societate btōrum: et de congratulatione felicitatis et de loco celi empyrei quo erit habitatio ipsoꝝ beatorum.

et vinctum cathenis duxit eum in babylonez. Sic rex inferni diabolus excecat homies cupidos: avaros: lumineq discretionis et sapientie salutis eos privat: et vinculis male cõsuetudinis eos ligat: et sic in babylonem id est in infernũ secum ducit. Nunc sunt dies illi de quibus dicit Jere. viij. Cõfusi sũt sapiẽtes perterriti et capti sunt. Verbum enim dñi proiecerũt et sapientia nulla est in eis: ppterea dabo mulieres eorũ in exteris agros eorum heredibus. quia a minimo vsq ad maximũ omẽs avariciã sequũtur. Nico. de lyra exponens ait. Heredibus id est extraneis non ad modicum tẽpus. nõ igitur attẽdamus vt magni faciamus ad hec tẽporalia: sed ad celestez maximam possessionem celi empyrei que dabitur scire cupiẽtibus et facientibus ea quibus celestis habitatõ possidebitur. Et hoc de. ij. Tertio dictum est: q in illa habitatione erit perstabilis fortitudo. de qua fortitudine dicit Apoc. xxi. Et habebat scz ciuitas de qua prius dictũ est murum magnũ et altum per quod designatur. ait Nico. de lyra. securitas diuine ptectionis que maxime relucet in statu superne beatitudinis. Et in eodẽ ca. beatus Johãnes sub figura describit statum ciuitatis superne: que causa breuitatis dimitto. Fortitudo hui9 loci acquiretur per virtutem fortitudinis que est virtus animi. qua homo potẽs et habilis efficitur ad resistendũ malo et perseuerãdo in bono: Sed vere pauci sunt hodie fortes tales: sed multi sunt similes asino qui fortior est in parte posteriori et debilis in parte anteriori vbi est crux. Iste sũt asinini fortes in malis in peccatis cõmittẽdis: imo obstinati nimis. Tales sũt fortes pro diuitiis acquirẽdis que sũt posteriora: sed pro bonis sunt debiles. Tales se excusãt q nõ possent talia vel talia facere pro salute sua que sunt

priora opera et meliora de quibus dicitur Threnorum .i. Abierunt absque fortitudine ante faciem subsequētis id est inimici persequentis. Notemus ergo quod hoc fortissimū palacium dabitur viris fortibus Prouer. xviij. Turris fortissima nomē dn̄i ad ipsum currit iustus scilicet fortiter resistendo peccatis et exaltabitur scilicet usque ad celū empyreū. Et hoc de tertio. Quarto dixi quod in illa celesti habitatione ē laudabilis sācti tudo de qua dicit ps. Domū tuam decet sāctitudo in longitudinem dierum id est imperpetuū. Si enim ecclesie nostre dicantur sancte quia rebus sanctis dedicate quāto magis illa celestis ciuitas debet dici sācta in quā nichil mundū nichil coinquinatum intrabit. Apoc. xxij. Foris canes et venefici et īpudici homicide et ydolis seruientes et oīs q̄ amat et facit mēdacium. Nico. de ly. Foris canes .i. gulosi et detractores cōtra bonos latrātes et venefici .i. inuidi veneno inuidie pleni. et impudici seipsos inficientes et homicide corporales et spirituales. et ydolis seruientes. quod ē peccatū directe contra deū. et oīs qui amat et facit mēdacium. Ille amat qui delectatur mendacia proferendo sed ypocrita facit mēdaciū. Nam ypocrisis est mēdaciū in facto Hec ille. Tales non sunt digni tam sctā habitatione. Sed sicut dicitur eodē cap. sedes dei et agni illa erūt. et serui eius seruiēt illi: et videbūt faciē et nomē eius in frōtibus eorum. Istud ergo habitaculū non immerito vocari potest sanctū quia dedicatū ad gloriam et beatitudinē oīm saluandorum. Ad quē introducemur: dū nobis dicetur. Venite bn̄dicti.

SExta gloria corporis erit vocalis collaudatio. vnde glosa sup illud ps. Exultationes dei in gutture eorum sit. Exultatōes dei nō sui erūt in gutture eorum vel faucibus id est in lingua. Sic enim letabuntur in cubi

los si oꝛnatum sit ꝛ pulchꝛū ipsum firmamētū in quo
sunt stelle non credendū est ꝙ ipsum celum empyꝛeū
quod est locus gloꝛie sit pulchꝛius ꝛ maioꝛi pulchꝛi=
tudine plenū ꝛ hmōi pulchꝛitudo ostendit Apoc. xxi
ca. in visiōe Joh. facta cui dicit angelus Ueni ostēdā
tibi sponsam vxoꝛē agni. Et sustulit me inquit Johā
nes in mōtē excelsum ꝛ altū. Per quē ait Nico. de ly
ra designauit celū empyꝛeū quod ꝑm sanctos ꝛ docto
res est locus btōꝝ. Et sequit. Et ondit michi ciuita=
tem sanctā hierusalē descēdentē de celo. Nam ait Ni
co. de ly. Anime beate descendent ad resuscitandum
coꝛpoꝛa ꝛ cōicandum eis gloꝛiā habentē claritatē dei
lumen eius simile lapidi ꝑcioso tanꝙ lapidi iaspidis
ꝛ sicut cristallū Et in hoc describitur ꝙtū ad pulchꝛū
eius aspectū. Quid pulch. ius claritate dei vtiqꝫ ni=
chil. Et ne credatur ꝙ hec claritas sit similis clarita
ti solis que visuz ledit. iō ait Johānes ꝙ hec claritas
similis est lapidi iaspidis. qui lapis ꝑm magistrū ꝓ=
pꝛietatū visuz acuit et cōfoꝛtat ita lux celi empyꝛei vi
sum non ledet sed magis confoꝛtabit. Et qꝛ nō habe
mus aliqd qđ possit nobis ad plenū tantā pulchꝛitu
dinem manifestare. Ideo Joh. in hoc minus dicit et
plus intelligit. Cristallū vero de quo loquit cōseque
ter habet virtutē ꝯtra sitim ꝛ ardoꝛē per quod innui
tur ꝙ ex tali luce nō causabit aliqua sitis aut ardoꝛ si
cut hic causat aliqua ex luce solis. O ꝙ amenꝰ ꝛ dele
ctabilis erit locus ille. Cogita ꝙ si delectabile ē pala
ciū pulcherrimis oꝛnamētis decoꝛatū. mensa oī cibo
et potu plena ꝛ quibuscūqꝫ alijs delectabilibus oꝛna
ta multo amplius ꝛ sine cōparatione habitatio cele=
stis est delectabilioꝛ O ꝙ fatui sumus qui apponimꝰ
oēm diligentiā ad pulchꝛas domos erigēdas ad pul
chꝛas cameras oꝛnādas quas opoꝛtet nos dimittere

et de celesti et pulcherrima habitatione nō cogitam⁹ Ita enī cor apponim⁹ ad castra edificia domos ⁊ cetera loca nostra edificanda ac si ꝑpetuo illi habitare deberem⁹. Cogitemus igiṫ de illa mansione eterna qm̄ in ipsa amabilis est pulchritudo. Et hoc de ꝑmo. Secūdo vero dictū est ꝙ in ipsa est mirabilis magnitudo. Terra vtiqꝫ magna ē valde sicut patet. in qua sunt tot regna. ⁊ tot regiōes. tot mōtes ꝙ solus deus nouit. sꝫ hec magnitudo nichil est cōparatiue ad celū ꝑmū lune. s. immo est quasi punctus. Sūt aūt decem celi a quorū ꝑmo vt dicit Rabbi Moyses vsqꝫ ad secundū est tm̄ spaciū quātum posset aliquis ire de via plana in qngentis annis. i. qlibꝫ circulus siue celum cuiuslibet planete hꝫ in spissitudine viā quingētorū annoꝝ. lege in floribus sctōrū et hec īuenies que non assero esse vera vel falsa sicut nec recitās asserit. Sꝫ quicquid sit manifestū est ꝙ celum empyreū est maxime magnitudinis. cum sit decimū oēs alios circūdātes hoc erit palatiū beatorum mirabilis magnitudinis. De quo palatio et eius magnitudine diciṫ. Baruth. iij. O israel ꝙ̄ magna est domus dei ⁊ ingēs lo/cus possessionis eius. Hec est domus maxima ꝓmissa his quibus diciṫ in cap. Audi israel mandata vite auribus percipe vt scias prudentiā. Vidi ergo tibi ꝓmissum si prudēs fueris contra auaros. qui ceci ad nil aliud tendunt ꝙ̄ ad mundi diuicias credentes se per hoc effici magnos. Vñ auarus similis ē vrso q̄ cuꝫ pelui ardēti ei ostensa excecatur sic tales ꝑ bacinum idest metalla et diuicias huius mundi in quibus ardor auaricie est inclusus. quando ipsam ꝑ auariciaꝫ id est ꝑ appetitū inordinatū respiciūt excecantur et discretionis lumine priuātur. figurati. iiij. Reg. vlt. vbi dicitur. ꝙ rex babilonis eruit oculos sedechie.

libus et faucibus.i.in corde et lingua vt nõ sibi tribu
ant ꝙ boni sunt:sed deo a quo acceperũt ꝙ sunt. Et in
glosa illius versus. Ut faciãt in eis iudicium.dicitur
In corde et lingua nõ desinẽt laudare deũ a quo eter
na habẽt. Et ita super eodez versu. Exultationes dei
in gutture eorũ.ait Nico.de lyra. Tũc in corporibus
gloriosis erit laus vocalis scdm ꝙ doctores tenent et
probabiliter. Et ratio Richar.ad hoc est talis:qꝛ sen
sus propinquiores sunt aĩe ꝙ̃ corpus:sed corpus pro
pter beatitudinẽ aĩe premiabitur:ergo et sensus pre
miabitur aliqua delectatiõe:sed delectatio nõ potest
esse in sensu sine actu. Itẽ natura humana erit in be-
atis in maxima perfectione:sed perfectiores sunt sen
sus suis actibus cõiuncti ꝙ̃ nõ coniuncti:ergo in bea
tis omnes sensus erũt in actibus.hec ille. Collauda-
bũt igitur sãcti in regno celorũ.i.simul laudabũt vo-
caliter deum ꝓpter quattuor specialiter. Primo pro
pter eorum creationẽ. Secũdo ꝓpter eoruz redẽptio
nem. Tertio ꝓpter eorũ glorificationẽ. Quarto pro-
pter eorum gratificationẽ. Primo ꝓpter eorum cre-
ationem. Nam cognoscẽtes se fuisse factos ad imagi
nem trinitatis.iuxta illud. Geñ.i. Faciamus hominẽ
ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ nostrã.nõ immerito debe
bũt vocibus magnis deum collaudare. Quid enĩ no
bilius.quid maius potuit facere homini in sua crea-
tione:ꝙ̃ creare eum ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ suam
O deus meus quid est hoc ꝙ facti sumus ad imagi-
nem tuam ꝛ similitudinẽ. Ubi ait Nico.de lyra.dicit
faciamus in plurali ad denotãdum pluralitatẽ in di
uinis.verũtamẽ qꝛ ista pluralitas stat in vnitate sim
plicis essentie.ideo subdit in singl'ari nostrã.imago
enĩ cõsistit ĩ anima ꝙ̃tum ad proprietates naturales
scilicet:memoriã:intellectũ:ꝛ volũtatem.similitudo

autem est in gratuitis.⁊ ideo similitudo est quedam perfectio imaginis: quia gratia perficit naturã. Hec ille. Eandem auctoritatẽ tractat magister senten. in primo de cuius vlteriori prosecutione sileo. Et reuera hoc est multũ mirabile ꝙ nos sumus facti ad imaginem beatissime trinitatis. nõ dico scdm corpus: sed scdm aiam de quo nunc videmur modicum recordari. et si recordamur modicum videmur eidẽ pro tanto beneficio grati. De natura imaginis est ꝙ conformetur illi rei cuius est imago: et ꝙ ipsã ꝙtum est possibile representet. Esse igitur ad imaginem dei obligat nos ad mũdiciã anime: et ad virtutes: et ad opera bona faciẽda. ne possumus dicere illud ps̃. Homo cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus. et similis factus est illis. Sed existẽtes in celo empyreo post resurrectionẽ generalẽ collaudabunt deũ de tanta bonitate ipsius creatoris scꝫ ꝙ ipos creauit ad suã imaginẽ per quam fuerunt gratie et glorie susceptiui dicẽtes ad inuicem. Benedicamus patrem et filium cum sancto spiritu: laudemus et superexaltemus eũ in secula. Tunc alij respõdentes poterũt dicere. Bñdictus es dñe in firmamento celi: et laudabilis et gloriosus ⁊ superexaltatus in secula: quia ad tuã imaginẽ nos creasti. et hoc de primo. Secũdo collaudabũt deum propter suam redẽptionem: et hec est materia maxime laudis. nã collaudabunt patrẽ: quia vnicum filium nobis misit dicentes illud. Apoca. vij. Benedictio et claritas ⁊ sapientia et gratiarũ actio: honor virtus ⁊ fortitudo deo nostro in secula seculorũ Amẽ. Laudabunt filiũ qui carnem nostram assumpsit: viam paradisi nos docuit: sacramẽta instituit pro salute nostra mortẽ turpissimã sustinuit: et redemit a morte eterna. Quam laudem

quem cantũ poteris dicere pro tantis beneficiis. Certe illud Apoc. v. Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutẽ: et diuinitatẽ: et sapientiã: ꝛ fortitudinem: et honorem: et gloriã: et benedictionẽ. Collaudabũt spiritũ sanctũ qui in virginẽ vt mater dei esset superuenit qui apostolos omniũ genera linguarũ: vt ecclesiã instruerẽt edocuit: et multa alia beneficia cõtulit. dicẽte illud. Sapi. xij. O ꝙ bonus et suauis est domine spiritus tuus in omibus: iste erũt laudes: iste cantilene: ista dulcia carmina. et similia que dicẽt omnes sancti et sancte in illa curia celesti. Cogita si potes ꝙtum erit in tãtis melodissimis cantibus. Quis posset capere. Certe nullus viuẽs. Tales nõ sunt cantilene hominũ mũdanoꝝ et fatuarum mulierum que cõmuniter sunt inhoneste: et magis ad malum ꝙ ad bonum prouocant. et quibus committuntur peccata multa ducẽtia ad ploratum inferni. De quolibet horum ꝓphetauit dauid: et pro eis dixit. Benedicã dominũ in omni tẽpore: semper laus eius in ore meo Et hoc de secũdo. Tertio vero collaudabũt deum ꝓpter eorũ gratificationẽ. nam deo faciẽte gratiam receperunt in sacramẽtis: et alias qua meruerũt vitam eternam. Roma. vi. Gratia dei vita eterna. Ista est gratia gratum faciẽs que: est dispositio per quam anima placẽs deo efficitur: ꝛ eius beniuolentiã assequitur per quam imago dei in anima deformis: iterum reformatur. que etiã bonos a malis discernit: quia secundum Augu. super Johã. Sola dei gratia redempti a perditis sunt distincti. Et ista gratia vt expressius dicam: est quedã spiritualis forma que in anima a deo immediate creatur per quam anima ipsi deo conformatur diligitur: et ad vitã eternam acceptatur. Hec autẽ est ꝙns mentis deputatiuus: ipsa enĩ lauat sordes pcti.

Ab ipsa plures riuuli virtutū emanent. Et sicut fons ad locum fluit inferiorē: sic ad locum humiliorē gratia Jaco. iiij. Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiā. Jsta est pons sustentatiuus ne homo cadat in fluuiū inferni. et de vna rippa ad aliam transibimus: id est de hoc mundo ad gloriā. Super istuȝ pontem positi mortis periculum non timemus: ideo ait apostolus Hebre. xiij. Optimum est gratia stabilire cor. Act. xv. Per gratiā dñi iesu credimus saluari. Hanc igitur gratificationem sancti cognoscētes se habuisse a deo dum fuerint in via specialiter sup hoc referent gratiarū actiones. dicit psalmista. Nō mortui laudabunt te domine: neqȝ omnes qui descendūt in infernum. Sed nos qui viuimus benedicimus domino. per gratiā quam dedisti nobis in mundo benedicimus domino: ex hoc nunc ꝛ vsqȝ in seculū. Et hoc de tertio. Quarto vero collaudabunt dominū ꝓpter glorificationē. ista est vltima et summa causa gaudēdi: cantandi: et deū collaudādi qui tanta conferet bona pro meritis incōpassibilibus ad talem gloriaȝ. de qua et si aliquid dixerimus: nichil tamen cōparatiue diximus ad ea bona que ibi vere sunt. Jdeo ait propheta. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. et Apoca. xix. Audiui vocē quasi multarū tubarū in celo dicentiū alleluia. Laus et gloria et virtus deo nostro. Et sequit. Gaudeamus et exultemus et demus gloriam deo nostro: quia venerunt nuptie agni ꝛ vxor eius preparauit. et datum est ei vt cooperiat se bissinum splendēs candidum. Jstud bissinū est duplex stola. scilicet gloria aīe et corporis. Sic igit patȝ: ꝙ ibi erit vocalis collaudatio ad quam vocabimur dum nobis dicet. Venite benedicti patris mei. ꝛc.

Erit delectabilis visio

SEptima gloria corporis erit delectabilis visio. Quomō autē fiet talis visio declarat Richard⁹ dicens: ꝙ duplex estimutatio sensus. Quedā quā cōcomitatur naturalis organi transmutatio. Quedam quam talis trāsmutatio non concomitatur: sed patitur sensus passione animali. In prima immutatione sensus ita recipit formā sensiiblis ꝙ vere denominatur ab ea: vt cū homo ita sentit calorem ꝙ instrumentum sensus est calidum. In secūda immutatione ita recipit similitudinē forme sensibilis quod non denominatur ab ea sicut patet in visu. Visus eñ videndo album non efficitur albus. Albedo enim vniuoce nō predicatur de albedine que est in pariete: ⁊ de eius similitudine q̄ est in oculo. Prima imutatio nō potest esse sine materiali trāsmutatione que stare nō posset cum impassibilitate beatorū. Sed secūda immutatio non requirit de necessitate: nisi quandā immutationem seu passionem animalem. Sine hac autem esse non potest: quia sensus est quedā passio animalis loquendo de actu sentiendi. Secūdo ergo modo intelligendo ꝙ in beatis quilibet sensus erit in actu: quia talis passio sensus est eius secundaria perfectio. hec ille. Erit igitur corporalis ⁊ delectabilis visio rerum in quattuor principaliter. Primo erit visio assumpte humanitatis. Secūdo virginis et dei matris. Tertio felicis societatis. Quarto celestiū claritatis. Pricipalis igitur visio erit assumpte humanitatis. Dictum est eñ prius per Richardum: ꝙ virtute supernaturali humanitatē christi oculis corporalibus beati videbunt in quocūꝙ loco celi empyrei fuerint. Si pulchrum est videre regem in ornamentis regalibus quāto magis pulchrum et delectabile erit videre regem regum in decore illo maximo quo fulgebit in ce

Io. Atiqꝫ nichil amplius erit tam delectabile sicut ipsum sic videre. Nunc enim non saturatur oculus visu. Eccle. i. Sed videre tunc saturabitur. Tunc quidem beatus ingredietur et egredietur et pascua inueniet Johan. x. Quia vt ait Nico. de lyra. Beatus reficietur interius in aspectu diuinitatis: et exterius in aspectu humanitatis per quam saluatus est Ideo dicit in plurali pascua. hec ille Ut ad hãc delectabilẽ visionẽ peruenire valeamus multũ diligẽter debemus custodire oculos nostros vt nõ perdamus tantã visionem ipsius christi. Ideo dicit ꝓpheta. Auerte oculos meos ne videãt vanitatem in via tua viuifica me. Et ob hoc dicit. Eccle. iij. Oculi sapiẽtis in capite eius. caput nostrũ est christ⁹. In hoc capite debemus oculos collocare dicente ꝓpheta. Oculi mei semper ad dñm Et si nũc non possumus oculos corporales in eũ figere nec eum videre talibus oculis debemus tamẽ oculos figere spirituales: scꝫ intellectũ et affectũ vt inspecta vita christi et cõuersatione et eius mãdatis valeamus ei conformari sicut scriptor per hoc ꝙ oculos ad exẽplar dirigit recte scribit vt dicamus illud secundi Paral. xx. deo nostro. Cum ignoremus qd agere debeamus hoc solum habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te. Affectus etiaꝫ noster debet in christo capite collocari: vt attendẽtes que pro nobis fecit et quãta beneficia nobis cõtulit et cõferre promisit ipsum super oĩa diligamus. Sed heu multi sũt similes porcis qui fructus ab arbore deuorãt: ꝛ oculos ad arborẽ nunꝙ leuant. de quibus dicit in psalmist. Oculos suos statuerũt declinare in terrã. Nam tota eorum attentio et affectio est ad hec terrena. Et vere sicut oculus scd̃m diuersitatẽ rerum distantiũ est cognitiuus: quia rem quã videt a remotis iudicat par-

nam: et quam videt de prope iudicat magnã: vt appa
ret in sole quem paruum iudicat: cum tamẽ sit occies
maior tota terra. Sic est de peccatoribus a deo et a ce
lesti premio per peccati distantiã plurium elongatis
Nam vt dicit psal. Lõge a peccatoribus salus. Ideo
et celeste premiũ paruipendunt. Terrena vero quibus
per amorẽ sunt ꝓpinqui magnipendũt et caripendũt
In quorũ persona dicitur Esa. xxxviij. Attenuati sũt
oculi mei suspicientes in excelso. Sed aspiciẽtes ter=
rena habent oculos fortes et iudicant talia eorũ affe
ctioni propinqua fore magna. Econtra iustorum oculis
celestia eorũ affectioni propinqua vidẽtur maxima.
dicentes cum ꝓpheta. Ego cognoui quod magnus est do=
minus. terrena vero cum sint a iustis remota: parua
videntur imo quasi nulla. Jere. iiij. Aspexi terram:
et ecce vacua erat et nichil. Leuemus igitur oculos no=
stros ad deũ: sicut legimus de sancto martino et plu=
ribus aliis quod oculis ac manibus in celũ erat semper in=
tentus vt mereamur christũ videre oculis corporali=
bus in assumpta humanitate: quoniam illa erat maxime vi=
sio delectabilis. Et hoc de primo. Secũdo dixi quod erit
delectabilis visio virginis et dei matris. Hoc enim
post christũ maxime erit pulchra et excellens in doti=
bus corporis et in gloria illius: et ideo erit multũ de=
lectabile ipsam virginẽ et dei matrẽ videre. Hec enim
post christũ specialiter erit dilecta ab omibus sanctis
Nam cognoscetur ab oĩbus quod ipsa est mater dei.
cognoscetur quod ipsa mediante sunt redempti: quod ipsa
fuit aduocata eorum dum erant in mundo. et multa a=
lia beneficia cognoscent que nunc ignorant. que ta=
men ipa procurante fuerunt eis collata: ideo summe
eam diligent et amabunt. et maximam reuerentiam
exhibebunt. Et solum non homines. sed etiam an=

geli quasi reginam celorum et dominā angelorū ho=
norabunt. ideo omnes ipsā cum maximo gaudio vi=
debunt. Cum quāto gaudio videres matrem dulcissi
mam si esset regina pacifica: et maxima prosperitate
totius orbis. Vere tale gaudiū nihil est ad gaudium
illud quod habebūt sancti de sanctissima matre dei.
Hanc autem gloriā et pulchritudinē virgo mater dei
meruit suis maximis virtutibus: scilicet humilitate:
castitate: et charitate. Hec autē non habuit oculos su
perbos. Nam oculi sublimes pretendūt elationē ani
mi. dicēte Greg. in moralibus. Cordis superbia vsq;
ad mēbra foras ostendit: et per oculos citius indicat.
Sciebat enī virgo benedicta scriptū esse Esa. v. Ocu
li sublimiū depmētur: dicereq; potuit illud ps. Domi
ne non est exaltatū cor meū: neq; elati sunt oculi mei.
Sciebat isuper q superbia excecat oculum rationis
Unde in figura dicit de assyriis qui iterpretant subli
mes. quarti Reg. vi. Percute gentem hanc cecitate
Vere patitur oculus fumo superbie: et excecatur vt vi
dere nō possit iuxta illud pphete. Obscurentur oculi
eoꝝ ne videāt. Unde inter oēs passiones miserabili=
or est ipsa cecitas. Nam ipsa est que decipit cecum in
apprehēdendo in iudicādo et eligēdo. In apprehē=
dendo: qr cecus nescit apprehēdere vtrū hoc sit albū
aut nigrū. In iudicando: quia quādoq; se iudicat ad
orientē ire: et vadit ad occidentē. Etiā in eligēdo: qa
loco auri eligit cuprum. Ita cecus: id est peccator res
mūdanas que sūt nigre: obscure: et viles reputat cla=
ras et nobiles: et econuerso. Etiā peccator decipit in
iudicādo siue deliberādo: qr sepe fit vt deliberet et iu
dicet ire finaliter ad paradisum: et tamē vadit ad in=
fernū. decipit etiā quia cōmuniter eligit denariū pro
paradiso. Sopho. pmo. Ambulabūt vt ceci: qr domi

no peccauerũt. Tales igit̃ pericula peccati non perpendunt. Uirgo autẽ humilis clarissime videns oĩa ad salutem necessaria ad tantã perfectionẽ peruenit vt in curia celesti sit delectabile eam videri ab oĩbus beatis. Et hoc de scd̃o. Tertio erit visio delectabilis felicis societatis. Quod erũt beati in illa celesti gl'ia solus deus et cui reuelare voluit nouit. Certũ ẽ tamẽ q̃ beatoꝝ erit maximus numerus. Sicut dicit̃ Apo. septimo Cogita igit̃ quãtũ gauderes si haberes maximam multitudinem fratrũ multum a te amatoꝛuꝫ et videres omnes eos in maxima potestate. in maxima gloꝛia perpetua. et in qua nullus posset eos molestare. Uere tu plus diliges quẽlibet sctm̃ in paradisi gloꝛia q̃ vnquã dilexeris aliquã personã in hoc seculo et per consequẽs plus videbis gaudere illos in illa gloꝛia q̃ gauderes de quibuscunq; amicis huius mundi existẽtibus in quacunq; excellẽtia mũdana siue in papatu siue in gloꝛia regali. Oĩs igitur moꝛtalis hoc gaudiũ intelligere poterit quod tamẽ nõ erit pꝛicipale gaudiũ. Ab illa celesti curia oĩs iuidia erit elongata: que tamẽ in hoc mũdo multũ regnat. Nullus em̃ tristabitur de bono alterius. sꝫ gaudebit vt dictum est. Nunc vero inuidia filia elationis habet cursum suũ. Ex eo em̃ q̃ aliq̃s vult alij pꝛeferri eius inuidet pꝛosperitati. ideo inuidia dicitur a nõ vidẽdo q̃a nõ potest videre bona alioꝛũ. Hec em̃ est qua mediãte dyabolus ꝓcurauit casum pꝛimoꝝ parentum. mediante qua Cayn interfecit Abel fratrem suũ. mediãte qua Joseph vẽditus est a suis fratribus: mediãte qua Chꝛistus a iudeis crucifixus ẽ. Dicẽte scriptura Mathei. xxvij. De ipso Pylato q̃ sciebat q̃ per inuidiã tradidissent eũ. Inuidia ĩmediate opponit̃ charitati que deus est. Non sic de illis q̃ sunt vel erunt in

gloria sed id vere de illis dicetur qđ scribitur primo Mac.viij. Omnes obediũt vni. ⁊ nõ est inuidia neq̄ zelus inter eos. Et hoc de tertio. Quarto dictuȝ est ꝙ ibi erit delectabilis visio celestium claritatis. Nõ em̄ solum delectabiliter christum videbunt aut virgineȝ gloriosam aut tantam societatẽ. sed etiã videbũt oculis corporeis illud maximũ et pulcherrimũ palaciuȝ celi empyrei. ⁊ quecunq̄ voluerint videre in tota mũdi machina videbũt. Vñ sicut pulchritudo dom⁹ facit ad solaciũ ⁊ cõplacentiam atq̄ delectationẽ hoĩm sic vtiq̄ pulchritudo illius perpetue domus et habitationis faciet ad gaudiũ et delectationẽ sanctorum Si tantũ delectãt pulchra castra pulcherrime dom⁹ et habitatiões huius mundi in eis habitantes vt vix velint ea dimittere quid faciet illa domus regia que sine comparatione pulchrior erit oĩbus palacijs que vnq̄ fuerunt etiam si omnis illarũ domorũ pulchritudo posset simul esse. Hec est domus de qua dicitur in psalmis. Gloria et diuitie in domo ei⁹ Cogitemus igiť fratres ꝙ nõ habemus hic ciuitatẽ manãtẽ. sed futurã inquirim⁹. Hebre. xiij. Ait em̄ ꝓpheta Letatus sum in his que dicta sũt mihi. Et que sit dicta respondet in domũ domini ibimus. Et si hec est leticia in spe. quãto plus in re. Vere multi videnť de his nichil credere ⁊ per cõsequẽs esse infideles cum tantã diligentiam videntur habere de istis domibus trãsitorijs ⁊ de illa celesti non curent. Hec ergo celestis habitatio dabitur vt perpetuo in illa delectabiliter viuãt hijs quib⁹ dicetur. Venite bñdicti pr̄is mei ⁊c. Et hoc de septimo p̄ncipali.

Octaua gl̄ia corp̄is erit grata multũ auditio. Dictũ est prius ꝙ oẽs sensus erunt cũ suis actibus et hoc rationabiliter: quia si sit ibi vocalis collauda=

tio sicut prius dictum est. etiam credẽdum est q̄ ille voces audientur a beatis cũ in suis corporibus nulla membra vel organa desint. Videmus eñ experimẽtaliter q̄ magna est delectatio et cõplacentia in cãtu bene ordinato et ꝓportionato. Sic credẽdũ est q̄ illa celestis cõgregatio delectabitur audiẽdo tot ꝛ tã dulces voces. Unde ibi erit gratissima auditio ex quattuor: Et p̄io ex vocũ sonoritate. Scdo ex multorum quantitate. Tertio ex dictorum veritate. Quarto ex cunctorum bonitate. Erit igitur mirabilis ꝛ gratissima melodia in auditu ex vocum sonoritate. Vox q̄dẽ grauis: rauca: aspera: ꝛ dissonãs valde est vituperabilis et nociua. ꝛ discordie in armonia gñatiua ꝛ auditus audiẽtiũ attediatiua. immo vox vnius si sit dissoluta multorũ bene canẽtiũ turbat vocem vt ait Petrus de berchipno. sed vox dulcis consona ꝛ ordinata multas habet laudabiles ꝓprietates Est eñ vox dulcis letificatiua amoris excitatiua. puritatis cõplexionis ostẽsiua. laudis ꝛ p̄conũ magnificatiua. Hec ille Quis dubitare debet q̄ in illis gloriosis corporibus perfectissime dispositis hec oĩa sint. Vere credendũ est q̄ ibi erunt voces dulcissime auditui maximã melodiam facientes multum resonantes letificãtes cunctos existentes in illa sacra societate. Vox eñ formatur principaliter ex cannalibus gutturis ꝛ folliculis pulmonis que si sunt leues et temperate dulcẽ ꝛ temperatam et equalẽ reddunt vocem. Ibi vero omnia que faciunt ad vocem iocundam ꝛ perfectam in vnũ concurrent. Unde hec vox erit de qua propheta in psalmis. Vox domini in virtute vox domini in magnificentia. Et dicitur vox domini: quia omnis vox sanctorũ erit principaliter ad gloriã et honorez dñi et magnificentiam beatissime trinitatis sicut magis di

cetur in tertio articulo Si eñ nunc voces hoim bene cantantium etiã organorũ aut aliorũ instrumẽtorũ sint gratissime auditui nostro q̃to magis voces ille sine cõparatiõe dulciores ⁊ melius resonantes erunt auribus sanctorum gratiores. Legimus eñ q̄ syrena est monstrũ marinũ habens in vmbilico et sursum formã virginis: inferius figurã piscis que syrena dicitur a dulcedine cantus: quia sui cantus dulcedine͡ʒ nautas trahit et eos dormire facit quos cũ viderit cõsopitos ad nauẽ accedit et quẽ poterit capere secum ducit et perferens ad locũ suum ipsum secum cõueni re cogit qui si noluerit vel nõ poterit ipsum perimit ⁊ eius carnem deuorat. Hec Bartholomeus in libro ꝓprietatũ. Tales sunt cantus cõiter huius mũdi: ⁊ mulierũ maxie in choreis ⁊ alijs locis. Unde dyabolus in hoc assimilatur custodi porcoꝝ qui quãdo vult porcos suos cõgregare facit vnum clamare et sic oẽs alij clamant et veniunt. Sic dyabolus qñ vult cõgregare exercitium suum facit vnã mulierẽ clamare in media villa et tunc oẽs stulti et stulte cõueniunt ⁊ ibi capiuntur multis peccatis ⁊ tandẽ ad infernũ deducunt. O charissimi nõ ẽ hic locꝰ cantandi tales cantilenas: sʒ magis flendi. Luce sexto Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Et sequit Ue vobis qui ridetis nunc quia lugebitis ⁊ flebitis. Sicut eñ spõsa que recipit alienum non meret cõsolari sʒ flagellari. Sic anima nõ meretur consolationem illius celestis patrie que recipit alienam. Bernardꝰ. Delicata est diuina ꝯsolatio et non datur admittentibus alienã. Abstrahe igitur te a cantu fatuo vt possis audire illam eternã iubilationem. de qua Cant. ij. ait sponsus id ẽ christus spõse id est ecclesie desiderans nostram salutem. Sonet vox tua in auribus meis. Uox eñ tua dulcis. Si chri

sto sit dulcis vox cuiuslibet beati non immerito deb3
esse dulcis alteri beato. Et sic pat3 quomō erit gratis
sima auditio ex vocum suaui sonoritate Secūdo erit
gratissima ex multorū quantitate. Non enī erit vna
vox tantū resonans ⁊ dulciter iubilans sed erunt tot
voces quot sancti: de qua multiplici voce ait Johan.
Apoca. xiiij. Audiui vocem de celo tanq̄ vocem aqua
rum multarum et tanq̄ vocem tonitrui magni. ⁊ vo-
cem quam audiui tanq̄ cytharedorum cytharizanti
um in cytharis suis ⁊ cantabāt quasi canticū nouum
Dicit ergo Johannes. Audiui vocem experimētātē
michi de gaudio celi tanq̄ vocem aquarum multaꝝ
id est multorum populoꝝ siue sanctorum qui ex mul
tis populis electi sunt: qui dicuntur aque propter flu
xū successiue gn̄ationis. Dicit etiam tanq̄ vocem to
nitrui magni. quia longe et late auditur. Et dicitur
vox tonitrui ꝓpter magnam expressionem vehemē-
tis desiderij quo desiderāt laudare deū. Sicut enim
tonitruum generatur ex vapore incluso in nube que3
continere non potest. Sic sancti in patria nō possūt
cōtinere desideriū suum quin vocibꝰ illud exprimāt
Dicente ꝓpheta in psalmis Exultabūt sancti in gl'ia
Exultare est pre gaudio quasi extra se saltare Sequi
tur. Et vocem quam audiui ⁊c. Hic cōmendatur illa
melodia ab instrumento musico. Cythara lignū ha-
bet cui omnes corde sunt infixe. Hoc lignū designat
meritum dominice passionis qua3 in ligno crucis su
stinuit cui omnia merita sanctorum affixa sunt ⁊ cuiꝰ
virtute omnia efficatiam habent: quia sine illo nullū
sonum reddunt. Beati ergo in patria sua christo at-
tribuunt ideo chordas suas ligno extendunt ⁊ dum
meritis in singulis chordis id ē sanctis cōputādo vi
dent correspōdere premia resultat huiꝰ cythare. id ē

societatis sanctorum suauissimum vocis gaudiū. Et sequitur Et cantabant quasi canticum nouum. quia hoc canticū tantum placebit per infinita secula quā-tum illa hora qua primo incipietur ꝛ ideo semp reputa bitur nouum. Hoc est canticū de quo ait propheta in psalmis. Cantate dn̄o canticum nouū. O inestimabi lis melodia O incomparabilis iubilatio. q̄s te mere bitur audire. Nonne hi qui gaudebūt plus de sua in fidelitate ꝙ iusti de fide qui siles sunt cigno qui pro pe mortē suaꝫ dulciter cantat similes etiā delphinis et syrenis. qui tunc saltāt et gaudent quando tempe-stas in mari debet insurgere. Sic multi gaudent in morte peccati. Certe tales non merentur audire illā vocē dulcissimā quia ex gaudio taliū sequitur tēpe-stas damnatiōis eterne. de quibus dicitur Job. xxi. Exultāt lusibus et tenent tympanū ꝛ cytharā ꝛ gau dent ad sonitū organi. ducūt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendūt: qui dixerūt deo recede a nobis. scientiā viarū tuarum nolumus. Ceci qui nō vident lucem cōiter sunt tristes. Unde dicit Thobi-as capitulo quinto ca. Quale gaudiū michi erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Sic sine lu mine gratie nulluꝫ potest esse gaudiū spirituale. ꝛ iō qui per peccatū lumine gratie sunt priuati nunquaꝫ perfecte gaudēt. quia semper portant secū causaꝫ tri sticie. scilicet remorsum cōscientie pro criminibꝰ que fecerunt in psalmis. Nō gaudebit inimicꝰ meus sup me scilicet inimicus gratie non gaudebit de ea. sed ti mor dei delectabit leticiam ꝛ gaudiū Eccl. i. Talibus dabitur gaudiū illius eterne iubilationis. ꝛ hoc de se cundo. Tertio dictū ē ꝙ in illa eterna gloria erit gra tissima auditio ex dictorum veritate. bonis enim bo-na placent. Ad hoc ergo ꝙ cantus placeat deo opor-

Erit grata multū auditio

tet ꝙ placeat ei cātor materia forma ⁊ finis Et in hoc
duo vltima puncta simul possunt delarari. Cātorem
quidem duo faciunt placere iuxta christū scilicet affe
ctio munda. et intentio recta Unde sicut vox munda
facit placere cantum. sic affectio munda. ideo nō est
gratus cantus reproborum. Esa. xxxviij. Ait ezechi
as. Domine saluum me fac scilicet a peccatis et psal
mos nostros cantabimus cunctis diebus vite nostre
in domo domini. Secundo requiritur ꝙ sit intentio
recta sicut vox alta placet intentio recta facit attinge
re ad altissimum. In psalmis. cantabo dn̄o qui bene
fecit michi et psallam nomini domini altissimi Non
immo propter cupiditatem non mundo ꝓpter vanā
gloriam. non carni ꝓpter lasciuiā. sed domino ꝓpter
eius laudē. Unde dicit. ij. Paralipo. xx. ꝙ iosaphat
statuit cantores domini vt laudarent eum. Uere ta=
les sunt cantores illius superni templi quia mundi a
peccatis ⁊ omnē causatum suum faciunt ꝓpter deuȝ
ideo eorum cātus summe placet ipsi deo ⁊ cunctis ip
sis cantoribus Si enī cantor displiceret quātuncūqȝ
bene ageret cantus eius nō placeret ipsi odiēti. Ibi
vero scilicet in gloria erit maxim⁹ amor vnius ad al
terum. et ideo cantus talium multum erit gratus oī
bus ibidem existentibus. Uidemus enim ꝙ matres
que multū diligunt natos suos si vident siue audiūt
eos bene cantātes in diuino seruitio multum delectā
tur. Cantabūt insuper domino vt dictum est figurati
primi Paral. xvi. Ubi dicitur ꝙ dauid constituit co
ram archa domini sacerdotes canere iugiter Placet
etiam cantus quando materia est pulchra. Materia
sūt cantus beatorū erit de beneficijs diuinis in psal=
mis. Cātabimus ⁊ psallemus virtutes tuas. Cātabit
igitur de virtute ⁊ potētia dei: quam ostendit ī mūdī

creatione. de eius mia quam ostendit in nostra redē=ptione de eius clementia quam ostendit in beatoruȝ saluatione: et de multis aliis que longum foret enar=rare. Dicēte pphera in persona cuiuslibet beati. Mi sericordiā ꝛ iudiciū cantabo tibi dñe. Placet iterum cantus quādo fit letando hūiliter sicut cantus auicu larum letior ē et magis gratus quā cantus magnaꝝ auiū. Utiqꝫ cantus beatoꝝ fiet cū magna hūilitate ꝛ reuerentia ad ipm deum: et ad seinuicē ideo erit gra=tissimus. Ideo in psona cuiuslibet sancti dicit pphe=ta. Gaudebūt labia mea cū cātauero tibi: et aīa mea quā redemisti. Unde talis cantus in oī humilitate fa ctus delectabit ꝛ seipm cantantē ꝛ cunctos audiētes. O quanta leticia quātū gaudiū quāta exultatio erit in auditu tantorū cantantiū Quis potest hec cogita re certe nullus mortaliū. O quantum debent optare huiusmodi cantum ꝛ maximam melodiā hi qui dele ctantur in cātibus inhonestis ꝛ lasciuiis aliis que du cunt ad infernū. Sed notate ꝙ sicut oportet pus fa=cere vigiliam ꝙ festum. sic oportet nos prius flere cū flentibus vt post possimus gaudere cū gaudentibus Placet vltimo cantus quādo est sicut iam diximꝰ in gratiarū actiōe. Sicut filii israel cantauerūt post trā situȝ maris rubri dicētes ad inuicē illud Exo. xv. Cā temus dño gloriose ꝛc. Sic vtiqꝫ cantabūt deo gratia rū actiones referendo sancti quia euaserunt pericula maris rubri id est huius mūdi peccatis pleni. Uidē tes aduersarios suos id est demones ꝛ acquiescentes submersos id ē dānatos perpetuo in illo maximo ma ri igne sulphure ꝛ aliis multis penis pleno qd est in=fernus. cantabūt insup pro adeptione glorie dicente Tho. ca. xiii. Per vicos eiꝰ alleluya cantabit. Alle=luya enim est cantus gaudii et exultatiōis. Interpre

tatur enim alleluia laudare dominũ. et ideo istud dicitur esse canticum beatorũ qui scȝ deum laudando letantur: et eum benedicendo et amando continue occupãtur. Istud etiã canticum inter cetera ecclesia sepius replicat ad denotandũ ꝙ laus diuina debet omnibus summe placere et oĩbus desiderari. Uñ Apoc. xix. dicit. Et quattuor seniores: ⁊ quattuor animalia adorauerũt deũ sedentẽ super thronũ dicẽtes amen Alleluia. Uñ in capitulo illo quater ponitur hec vox all'a ꝑpter sacramẽtum trinitatis et vnitatis. Talis igit cantus maximã faciet in auribus sanctorũ delectationẽ ex dictorũ veritate et cunctorũ bonitate quã gratissimã auditione assequentur hi quibus dicetur Uenite benedicti patris mei. ⁊c.

Bona gloria corpis erit redolẽs odoratio. Pro quo notandũ est secundũ Richar. ꝙ perfectio glorie ꝓhibebit ne perfectio vnius potẽtie impediat alterius operationẽ quod nõ potest facere natura in hoc corruptibili statu. Item dicit ꝙ in corporibꝰ gloriosis erit odor in sua vltima perfectiõe nullo modo per aliquã superfluam humiditatẽ depressus: ⁊ ideo ab eis multiplicatur odor ad olfactũ sine aliqua euaporatione. Hec ille. Et iuxta hoc possumus dicere: ꝙ ibi erit odoratio ex quattuor maxime. Et primo ex domini fragrantia. Secundo ex virginis presentia. Tertio ex cetus assistentia. Quarto ex sui subsistẽtia

¶ Primo igitur erit ibi odoratio suauissima et delectabilissima ex christi fragrãtia. Credendũ est enim: ꝙ sicut xp̃us excedit in gloria corpis omnes sanctos et sanctas paradisi. ita etiam excedit in his que cõsequuntur huiusmodi gloriã: quorũ vnum erit odor ille delectabilissimus qui multiplicat in corpore christi vsq ad olfactũ cuiuslibet beati. Unde ecclesia con

siderans huiusmodi odorem excellentē: ait ipsi christo illud Canti. i. Trahe me post te curremus in odorem vnguentorū tuorum. Bonus odor cōfortat spiritus corporales. Sic christi odor suauissimus magnā confert consolationē et delectationē omibus beatis. Sicut eīm videmus q in apotheca sunt species redolentes: quarū vna plus redolet altera. Sic credendū est q in illa summa apotheca sunt valde plures species: id est sancti quorū vnus excellit alterū in odore Unde christ⁹ qui plus ceteris redolet figurari potest per pantheram. de qua dicit libro proprietatum. vij q ab ore eius exit odor aromaticus supra modū suauis: et pp̄ter eius suauitatē omnia animātia ipsā sequūtur. Sic ipe christus est proferēs ex se odorē suauissimū pp̄ter quod omnes sancti ipsum sequuntur. de quibus dicitur Apoca. xiiij. Sequūtur agnū quocunq ierit. hunc odorē si non valemus nūc sentire tamen possumus odorem sue bone vite quam debemus imitari sentire et videre. Unde ipe dicit Johan. viij. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Uita christi et eius cōuersatio fugat in nobis tenebras viciorū. Jllud sequitur est apprehēsio cum dilectione operāte eorum que sunt necessaria ad salutē. Unde sicut homo per quinq sensus naturales cognoscit omnia: quia omnis nostra cognitio incipit a sensu. Ita per quinq sensus spirituales apprehēdit que ad salutē pertinēt. Uidelicet per visū sapiētie et discretionis: per auditū obedientie et subiectionis: per odoratū redolētis cōtemplationis: per gustū suauitatis deuotionis: per tactū penetrabilis cōpassionis. Et sicut nō potest quis viuere si priuetur quinq sensibus corporalibus: et membrum dicit mortuū quod non sentit. Sic aīa per gra=

Erit redolens odoratio

tiam nõ est viua: nisi spiritualibus sensibus sit dota- ta: imo si anima que ad salutẽ pertinẽt sentire nõ per pendatur mortua iudicatur: et ideo ad spiritualiter sen tiendũ. mouet apostolus Phili. ij. di. Hoc sentite in vo- bis quod et in xp̃o iesu. Sentiamus igitur mũdi pericu la siue dispẽdia. Hoc sẽtite cordis flagritia in vobis/ crucis supplicia in xp̃o: celi solatia. Jesu qui interpre tatur saluator. Sed multi de hoc nichil sentiũt. Cau sa est: quia mẽbrũ non sentit dolorẽ: nisi quamdiu manet in corpore. Oleũ mãdragore sic hoiem dormire facit quod non sentit sectiones vel pũcturas: et semen iusquiami si fiat de eo vnguẽtũ. ita stupefacit membrũ cui appo nitur quod quasi totaliter perdit sensuz: sic liniti oleo ro sario delitiarũ repleti semine diuitiarũ christi bonuz odorẽ non sentiũt: imo quasi insensibiles remanent. Sap. iiij. Incõstantia cõcupiscentie transuertit sensũ Non sic charissimi: sed sentiamus christũ donec inue niamus ipsum. Sicut canis dum sentit predam non cessat donec eam iuenerit. Et hoc de pmo. etc. Dixi se cũdo quod in gloria erit redolẽs odoratio ex presẽtia ma tris dei. Hec enim beata virgo sicut post filiũ suũ specia lem habet corporis gloriã: ita specialẽ habet odorẽ. et ita etiã beati ex ea specialẽ sensationẽ olfactus conse quuntur et specialem delectationem. Unde de ea can tat sancta mater ecclesia. Sicut myrrha electa odorẽ dedi suauitatis sancta dei genitrix. Cum enim sit iã in corpore gloriosa: vt pie credimus dedit odorẽ suũ in celo empyreo in quo cum christo filio suo regnat et re gnabit perpetuo: dabitque illũ dolorẽ toti curie celesti post diem iudicij. Hoc etiam hoc mundo fragrat per fame redolentiam. Quanta huius virginis sit in to- to orbe fama videre potest per deuotionem singula- rem quã omnes christiani habẽt ad eam. Unde de ea

possumus dicere illud Johā.xij.Domus id est eccle-
sia impleta est ex odore vnguenti.Ex ipsa loquitur di
uina sapientia.Eccle.xxiiij.di.Quasi balsamum nō
mixtū odor meus.Nam sicut in balsamo totū est me-
dicinale:scȝ folia flores et fructus.Sic in virgine fo-
lia sancte locutionis flores honeste conuersationis.et
fructus bone operationis:oīa fuerūt bona et dño ac-
cepta.Et in illo capitulo ponūtur aromatica et odori
fica ad expressionē bone fame ipsius.Nam et beataȝ
(inquit Luce decio)me dicēt oēs generationes:id est
beatitudinē meam predicando dilatabūt.Nec mirū:
quia per ipsam omēs beneficiū acceperūt:peccatores
recōciliationē:iusti benedictionē:et angeli reparatio
nem.per ipsam deus operatus est salutē in medio ter
re:et ideo ad ipsam aspiciūt vt ad matrem dei qui est
fructus oēs reficiētes suo odore salutifico.Unde ipsa
potest nobis proferre illud Genes.xxvij.Ecce odor fi
lij mei sicut odor agri pleni.Hec est igitur dña que sin
gulari odore fame:nūc fragrat ꝛ fragrabit odore rea
li apud oēs sanctos in gloria celesti.Et hoc de secūdo
Dictum est tertio ꝙ in celo erit odor redolēs ex cetus
assistentia.nam et cōsequenter credendū est:ꝙ omēs
illius celestis apothece species:id est sancti singulari
odore redolebunt ſm plus ꝛ minus.O quātus odor
quāta redolentia tot specierum.Si enim omnes spe
cies omniū apothecarum que vnꝙ fuerunt aut erunt
essent in vnum tantū facerēt odorem:nec ita suauem
redolentiā sicut faciet illa maxima societas sanctorū
Ibi odorans erit in maxima delectatione:imo et ipe
totus homo corpe et aīa gloriosus.iuxta illō.Prou.
xxvij.Uariis odoribus delectaꝛ cor.Uñ poterūt ipsi
beati dicere illud.ij.Corin.ij.xpi bonus odor sumus
Mons libani ratione multitudinis arborū aromati-

carũ dicit totus odorificus. Ecclesiastici. xxxix. Quasi libanus odorem suauitatis habente. Tales fuerũt odoriferi per sanctitatẽ et perfectionẽ vite. Nam talis odor perducit ad odorẽ paradisi. Et nos quidem si velimus ad illum odorẽ paradisi peruenire debemus bonã vitam habere. Salmo piscis est qui dulcẽ aquam sentiens adeo eam sequitur vt nullis aduersis detineat: imo dum peruenit ad loca molendinarũ caudã in ore recipit et exclusus prosilit: ita qꝫ aliquãdo mortuus reperit in palis. Sic boni viri iam odorantes per fidem dulcedinẽ celestis patrie omnia mũdana insipida et amara spernunt: et accipiũt caudam in ore: id est cõsiderantes finem suum: molendina id est illa volubilia ad modum molẽdinis trãsiliũt. Iuxta illud ps. Diuitie si affluant nolite cor apponere: imo aliqui amore illius suauissimi odoris moriuntur in palis id est moriũtur pauperrimi oĩbus rebus mũdi renunciando. iuxta illud Math. xix. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. Et hoc de tertio

Quarto dictum est: qꝫ in celo erit redolẽs odoratio ex sui subsistẽtia. Quilibet sanctus de seipso gaudebit: et odorẽ sui corpis dulciter sentiet. Videmus eñ qꝫ aliqui non habẽtes ex se fragrantiã in manu portãt aliquod pomũ vel aliquid aliud. Beati eñ habebũt pro pomo odorifero suum gloriosũ corpus: quia erũt vna species illius maxime apothece. Unde quilibet poterit dicere illud. Cãti. i. Dum esset rex in accubitu suo nardus mea: id est cor meũ dedit odorẽ suum. de hoc corpore dicit Sapi. viij. Cum essem magis bonus veni ad corpus coinquinatũ id est per bonitatẽ mentis veni ad gloriã corporis. In corpore autẽ vili omnes

inuoluit merces preciosas: scilicet animã ad imaginem suam et virtutes in sacramẽto baptismi. Sicut mercatores panno vili et rudi inuoluunt mercãtias preciosas: et si rũpantur non est cura. Sic de carne nostra si maceretur si verberet non debet esse cura: sic ꝙ anima preciosa custodiatur. Mathei. xviij. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animã autẽ nõ possũt occidere. Dicitur autẽ in libro de naturis rerũ: ꝙ mõstrum est magnũ quãdo quis habet magnũ corpus et paruum caput Sic moraliter horrendũ est de multis hoibus qui nimis habent corpus magnũ id est carnalitatem: et tamen caput in quo vigent sensus habent paruũ id est rationẽ et mentem habẽt modicam: quia pauca sciunt et modicum curant de sua salute. Non sic paulus corpus suũ diligebat sicut multi carnales: sed dicebat illud. i. Cor. ix. Castigo corpus meũ et in seruitutẽ redigo scʒ spũs: quia ex tali seruitute oritur salus ipsius corporis et anime que sanctis viris dabitur in die iudicij cum eis dicetur. Venite. etc.

Decima gloria corporis erit suauis degustatio. vbi dicit Ric. ꝙ gustus nõ erit in aliquo actu de seruiẽte nutritiue: sed tantũmodo inquantum est apprehensiuus saporis: et hic potest separari ab alio ꝙ erit immutatio animalis sine ĩmutatione naturali et materiali. Unde quidã dicunt ꝙ erit quedã humiditas in lingua beatorũ habẽs illum saporem qui maxime cõpetit pfectioni sensus illius qui in lingua beati seruabitur incorruptibilis imperpetuum. Unde inquit doctor iste. Videt michi dicẽdũ ꝙ hec humiditas aut fiet a deo in lĩgua per creationẽ: aut causabit in ea ex vi btitudinis aĩe: et erit vera humiditas et in qua erit verus sapor. hec ille Erit ergo hec degustatio sub mõ

Erit suauis degustatio

quadruplici. Primo erit quasi cibus reficiens. Secundo ipsis sanctis sufficiens. Tertio oris gustū perficiens Quarto viuaciter afficiens. Primo erit talis degu-statio quasi cibus reficiens. Hoc est dictu ꝙ talis sapor erit in gustu beatorum acsi esset sapor melioris cibi qui posset imaginari et adhuc vt credo excellētior erit omī degustatione pro vita presenti ymaginabili Hec est gustatio que denegabitur vocatis ad cenam magnā sed nolētibus venire. Luce quattuordecimo. vbi dicitur homo quidā fecit cenā magnā et vocauit multos et misit seruum suū hora cene dicere inuita-tis vt venirent quia iam parata sunt oīa. et ceperunt se oēs simul excusare. Et sequitur. Dico aūt vobis ꝙ nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabunt cenam magnā Per hanc cenā intelligit̄ gloria eterna de qua Apocali. xix. dicitur. Beati qui ad cenā agni vocati sunt. ad istam cenam vocauit multos quia oēs vocauit christus deus et homo neminē volēs perire sed oēs saluos facere vt dicit̄. i. Timo. ij. Et misit seruum suum id est quēlibet p̄dicatorem. vt dicit̄ in singulari quia oēs ad eundem finem predicant scilicet ad salutem animarum. dicere inuitatis. qui erāt negligentes vt venirent. quia parata sunt omnia vt nichil remaneret excusationis. Sed sequit̄ pessimū verbū in quo ostenditur dānatio multorum. Nam ceperunt oēs se excusare in quo ostenduntur valde fuisse reprehensibiles. quia cū liberaliter inuitātur nolunt venire. ꝓpter quod iratus paterfamilias ait. Dico autem vobis ⁊c. Dignum ⁊ congruū est vt si homo inuitat̄ ad aliquod bonū percipiēdū ⁊ ex negligētia vel malicia respuit ꝙ ipso p̄uetur. Sed dubitatur de illo verbo oēs quia si omnes se excusent nullus videtur sal-

uari. Respondet interli. Ceperūt se excusare oēs qui inquit venire nolūt cuiusmodi sunt eminētiis inhyā tes Villā inquit emi. rc. Excusāt se rerum opulētiis implicantes. ideo alter dicit. Juga boū emi. rc. Tertio excusant se carnis complacētūs inuoluētes. Ideo alter dixit vxorem duxi rc. Tales inuitati venire contemnūt. ideo precipit inuitari debiles: pauperes: cecos r claudos. Pauperes spiritu qm̄ ipsorum est regnum celorum. debiles ad faciendū mala r fortes ad faciendū bona: cecos in sapiētia mundi: sed vidētes que sunt salutis claudos ī qbus eneruatur carnis cōcupiscētia et recte ambulāt in via paradisi. Tales nō se excusant. Et tertio quidā coguntur infirmitate vel aduersitate cum patientiā habent in his ꝓpter deuꝫ Qui ergo voluerit gustare illam sempiternā cenam non se excuset. Nemo dicat nō possum pctā dimittere Aliena ablata restituere. inimicū diligere. penitētiā agere: immo totis viribus laboremꝰ vt ad illā gustādam veniamus. Et hoc de primo. Secundo dixi ꝙ illa gustatio erit ipsi sufficiēs. Alique sunt degustationes que nō sufficiunt vt paruus cibus multū esurienti vel paruꝰ potus multū sitiēti nō sufficit cuiusmodi sunt hec terrena que nūꝙ sufficiūt sed illa degustatio erit sufficientissima sic ꝙ sancti nil aliud vltra degustare desiderabunt. Ideo ait ꝓpheta. Gustate r videte quoniam suauis est dominus. Ideo dicit cena magna r vere magna: quia ipe deus cibus erit omniū in gloria existentiū. Sed ad sensum nostrū ipse vt dictū est saporē creabit in ore et lingua cuiuslibet beati r ꝑpetuo cōseruabit sic ꝙ erit cuiuslibꝫ sapor multū sufficiēs. Et hoc de secundo. Tertio talis degustatio erit oris gustum perficiens. Poten tia eñi perficitur suo

Erit suauis degustatio

actu conuenienti ꝛ delectabili. Sic vtiq; gust⁹ cuius-
libet beati ex tali sapore ꝑficietur vt sit in operatiõe
tali cõpletissima ad Heb. v. Perfectorũ est solidus
cibus id est beatorũ corpore et aĩa perfectorũ est soli-
dus cibus id est sapor perfectus quasi eẽnt solidi si-
ue perfecti cibi. Uidemus enĩ ꝙ alius est sapor ꝛ alio
modo perficiẽs gustum carnis et piscis mellis et la-
ctis et vt cõmuniter quanto cibus est perfectius nu-
triens tãto sapor ei⁹ dulcior iuxͣ illud philosophi oĩa
nutriuntur dulci. Iste autẽ sapor beatorũ potest no-
bis figurari per saporem mãne. de quo dicitur. Exo-
di decimosexto ꝙ gustus eius erat quasi simile cum
melle Similia ait Nicolaus de ly. est farina delicatis
sima ꝛ ita sapor ipsius mãne erat quasi sapor panis
facti de similia cõmixtione mellis. Dicitͬ tamen Sa-
piẽtie. xvi. Paratum panẽ de celo prestitisti eis sine
labore omne delectamẽtum in se habentẽ ꝛ omnis sa
poris suauitatẽ. sed hoc ait Nicolaus de lyra. Intel
ligendum est ꝙ nõ erat ex natura manne sed ex meri
to sanctorũ hoĩm qui eum comedebãt quibus sapie-
bat sicut desiderabant. malis aũt hoibus ex eorũ de
merito desipiebat. Hec ille. Talis vere erit ille sapor
celestis qui ex meritis dabitͬ ipsis beatis ꝛ habebit in
se omne delectamẽtũ ꝛ oĩs saporis suauitatem. et ita
erit sapor solidi et optimi cibi ꝛ potus. Et hoc de ter
tio. Quarto dictum est ꝙ talis degustatio erit viuaci
ter afficiens Nam sicut sensus gustus et oẽs aliquã-
do sensus corporis gloriosi erunt in optima disposi-
tione: ita actus illorum erunt in efficaci et viuaci ap-
prehensione Unde potest figurari per fauum mellis
quem gustauit Ionathas. de quo dicitur ꝑmi. Reg.
xiiij. ꝙ ionathas extendit summitatem virgule quã

habebat in manu et intinxit in fauo mellis ꝛ cōuertit
manū suā ad os suum ꝛ illuīati sunt oculi ei⁹ Sicut ḡ
ionathas per comestionē mellis fortificatus in visu
et forte ex sumptione mellis ꝛ gustatiōe. ita vtiꝙ bea
ti tam ex dispositione corporis ꝙ̄ ex illo sapore habe
būt viuacē ꝛ excellentē multū gustatiōem. et sic erit
beatitudo celestis patrie oīm bonorū aggregatione
perfect⁹ vt ait Boeti⁹ de cōsolatiōe li. tertio ꝓsa scḋa
Quem statim dignet nobis sua gratia altissimi dei
filius in extremo iudicio cōcedere. cui laus honor et
gloria pro complemēto huius operis sit in sempiter
num patriꝙ et spirituisancto quas tres ꝑsonas vnū
deum credimus ineternum.

AMEN.

¶ Finit speculum finalis retributionis cōpositum ꝑ
reuerendū magistrū Petrū Reginaldeti sacre theo
logie professorem ordinisꝙ fratrum minorū de nouo
correctū et emendatum per venerabilem virum Pe
trum de fontenayo sacre theologie professorem. Im
pressum suburbiis sancti Germani de pratis per Pe
trum Leuet. Anno nostre salutis Millesimo qua=
dringentesimo nonagesimo nono. die vero secunda
mensis Septembris.

Ne forte exigui spernas documenta libelli.
Perlege et inuenies nobile dogma tibi
Ut si quidem fugias vitium virtutis amore.
Cernes virtuti premia digna dari
At si forte nichil moueat te regia celi
Tormenta inferni plurima conspicies
Quin et iudicij dices hic iura supremi
Cunque quibus surgent corpora muneribus
Denique qualis erit totius machina mundi
Dum celi motus desinet accipies
Quocirca vt rerum possis cognoscere finem
Sepe sit in manibus hoc tibi lector opus

Laus deo.

